

Møtebok

Venstres landsmøte 2019

VENSTRE

Møtebok 3, 27. februar 2019

LM-1 Sakliste

Innhold:

LM-1	Godkjenning av innkalling og sakliste	Side 3
LM-2	Konstituering	Side 6
LM-3	Godkjenning av dagsorden/program	Side 4
LM-4	Leders tale og generell politisk debatt	Side 10
LM-5	Årsmelding 2018	Side 11
LM-6	Regnskap 2018	Side 35
LM-7	Kontingent 2021	Side 36
LM-8	Vedtekter (vedlegg side 183)	Side 37
LM-9	LM-tema: Prinsippprogram	Side 203
LM-10	Lokalsamfunn for framtida	Side 212
LM-11	Politiske uttalelser	Side 47
LM-12	Innkomne saker	Side 179
LM-13	Tema for LM 2020	Side 180
LM-14	Valg	Side 181

Oppdatert 27. februar 2019

LM-3: Godkjenning av dagsorden og program

Landsstyrets innstilling:

TORS DAG 7. MARS

14:00 Lunsj
15:00 Sentralstyremøte
17:00 Kaffepause
17:30 Landsstyremøte
20:30 Middag

FREDAG 8. MARS

11:30 Lunsj
12:10 Ny på landsmøtet
13:00 Åpning
Godkjenning av innkalling og sakliste
Konstituering
Godkjenning av dagsorden og program
Politiske uttalelser
Presentasjon av redaksjonskomitéens innstilling
13:45 Pause
Frist for innlevering av forslag til alternative uttalelse
14:00 **Leders tale** (LM-4)
Trine Skei Grande, leder av Venstre
15:00 Kaffepause
15:15 **Generell politisk debatt** (LM-4)
17:00 Pause
17:15 **Politiske uttalelser** (LM-11)
Prioriteringsdebatt og -vedtak
18:00 **Vedtekter** (LM-8)
Innledning, debatt og vedtak

19:00 Landsmøteforhandlingene avsluttes

LØRDAG 9. MARS

- 08:00 Frokost på hotellet
- 09:00 **Politiske uttalelser** (LM-11)
Arbeid i grupper - bolk 1
- 10:25 Pause
- 10:40 **Politiske uttalelser** (LM-11)
Arbeid i grupper - bolk 2
- 12:00 Lunsj på hotellet
- 13:00 **Politiske uttalelser** (LM-11)
Plenumsdebatt og vedtak (inntil to uttalelser)
- 13:30 **Lokalsamfunn for framtida** (LM-10)
Innledninger
- 14:15 **Landsmøtetema 2019: Prinsippprogram** (LM-9):
Iselin Nybø, leder for prinsippprogramkomiteen, innleder
- 14:30 **Landsmøtetema 2019: Prinsippprogram** (LM-9):
Debatt og vedtak 10 liberale prinsipper
- 15:15 Pause
- 15:30 **Landsmøtetema 2019: Prinsippprogram** (LM-9):
Debatt og vedtak Venstres historiske og ideologiske tradisjon
- 17:30 **Valg** (LM-14)
- 18:00 Landsmøteforhandlingene avsluttes
- 20:00 Festmiddag

SØNDAG 10. MARS

- 08:00 Frokost
- 09:00 **Politiske uttalelser** (LM-11)
Plenumsdebatt og vedtak
- 10:30 Kaffepause / utsjekking
- 11:00 **Landsmøtetema 2019: Prinsippprogram** (LM-9)
Debatt og vedtak Venstres samfunns mål: Frihet, fellesskap, framtid.
- 12:15 Kaffepause
- 12:30 **Lokalsamfunn for framtida** (LM-10)
Plenumsdebatt og vedtak
- 13:15 **Årsmelding 2018** (LM-5)
Regnskap 2018 (LM-6)
Kontingent 2021 (LM-7)
Landsmøtetema 2020 (LM-13)
Innkomne saker (LM-12)
- 13:50 **Avslutning**
- 14:00 Lunsj og hjemreise.

LM-2 Konstituering

Innstilling:

Møtedirigenter

Trine Skei Grande, Anne Solsvik (leder for dirigentkorpset), Eivind Nikolaysen (nestleder for dirigentkorpset), Naomi Ichihara Røkkum, Per Aage Pleym Christensen, Erlend Horn, Benedicte Bjørnås, Alfred Bjørlo, Rebekka Borsch, Sveinung Rotevatn, Grunde Kreken Almeland, May Britt Vihovde, Arne Ivar Mikalsen og Kari-Lise Rørvik.

Møterefereenter

Runolv Stegane, Christian Grønlie Herzog, Carl-Otto Kielland, Fredrik O. Carstens, Helene Z. Skulstad.

Møtesekretærer

Marit Meyer (leder for sekretærkorpset), Christian Grønlie Herzog, Helene Z. Skulstad, Tove Hofstad, Carl-Otto Kielland, Anja Zabelberg, Runolv Stegane, Fredrik O. Carstens, Morten A. Hagen, Liv Aarberg, Ole Bruseth, Steinar Haugsvær, Thomas Lien, Karl Arthur Giverholt, Monica Tjelmeland, Torild Skogsholm, Idunn Helle, Camilla Hille, Paal Kvasheim, Guri Kinneberg, Håvard Sandvik, Eili Vigestad Berge, Audun Rødningsby, Geir Olsen, Atle Hamar, Frida Blomgren, Jan-Christian Kolstø, Rebekka Borsch, Kjartan Almenning og Mona Lindseth.

Tellekorps

Linn Skyum (leder). Ytterligere tellekorps ettersendes i møtebok 2.

Fullmaktskomité

Inger Noer (leder), Kjartan A. Lunde, Konstanse Løfors (Norges Unge Venstre)

Protokollsignatører

Guri Melby og Britt Giske Andersen.

Redaksjonskomité for LM 2019 (valgt av LM 2018)

Petter N. Toldnæs (leder) (Agder)

Gunhild Berge Stang (Sogn og Fjordane)

Ida Gudding Johnsen (Nordland)

Haakon Riekeles (Oslo)

Tove Eivindsen (Trøndelag)

NUV

NVK

NLSF

1. vara: Eli Taugbøl (Telemark)
2. vara: Kristian Botten Pedersen (Hedmark)

Forretningsorden

1. Landsmøtet ledes av møteledere som blir valgt ved konstitueringen av møtet. Møtelederne sørger for at de oppsette rammene for debattene blir overholdt, og har derfor høve til å bestemme avgrenset taletid og når «strek» skal settes. Møteleder kan være valgt blant delegatene, og kan da benytte stemmeretten sin med mindre vara møter.
2. Alle landsstyrets medlemmer og alle delegater lovlig valgt på Venstres fylkesårsmøter eller av Venstres sideorganisasjoner, har tale-, forslags- og stemmerett i samsvar med Venstres vedtekter. Alle Venstres stortingsrepresentanter, generalsekretæren og andre med tillitsverv fra Landsmøtet, har tale- og forslagsrett. Observatører fra fylkeslagene og inviterte gjester har talerett når det er gjort vedtak om dette i dagsorden eller i hver enkelt sak.
3. Landsmøtedeltakere med talerett melder seg på talerlisten ved tydelig å vise nummerskilt, eller ved å levere inn særskilt skjema dersom dette er brukt. Møteleder kan gi taletid til andre landsmøtedeltakere i hver enkelt sak. Alle innlegg, bortsett fra møteleder sine, skal skje fra talerstolen.
4. Møteleder kan tillate inntil to replikker til debattinnlegg med påfølgende svarreplikk. En replikk kan være maksimalt ett minutt lang, og skal omhandle siste debattinnlegg. Landsmøtedeltakere tegner seg til replikk ved tydelig å vise nummerskilt sammen med et farget ark. Møteleder gir replikk til de som først ber om det.
5. Alle forslag må leveres skriftlig til møtelederne, og på egne skjema om slikt finnes. Møtelederne har anledning til å be om at alle forslag skal leveres elektronisk.
6. Forslag om å utsette eller oversende en sak skal behandles umiddelbart når det blir lagt fram. Møtelederne har utover dette anledning til å bestemme voteringsorden.

7. Vedtak på landsmøtet fattes med simpelt flertall når annet ikke er bestemt i Venstres vedtekter. Vedtak skal fattes ved fremvisning av delegatskilt. Ved stemmelikhet skal det foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet blir innstillingen stående.
8. Forslag til saker eller politiske uttalelser som kommer inn etter vedtektsfestede frister må oppnå 2/3-flertall for å kunne realitetsbehandles.
9. Ved personvalg gjelder følgende:
 - a) Valgkomitéen, dersom valget er forberedt av denne, presenterer først sitt arbeid og sin innstilling. Alternative forslag til valgkomitéen sin innstilling skal settes opp mot en bestemt person i denne innstillingen. Kandidatene har rett til opptil tre støttetaler hver, og avgjør selv om de vil benytte en av disse personlig.
 - b) Dersom det er flere enn to kandidater til ett bestemt verv, må kandidaten ha minimum 50% av stemmene for å bli valgt. Oppnår ingen av kandidatene 50% av stemmene i første valgomgang, faller den av kandidatene med færrest stemmer ut. Slik fortsettes det til en av kandidatene har oppnådd de nødvendige 50% av stemmene. Ved stemmelikhet skal det foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet avgjøres valget ved loddtrekking.
 - c) Personvalg skal gjennomføres skriftlig om minst en av landsmøtedelegatene krever det.
10. Ved behandling av politiske uttalelser gjelder følgende:
 - a) Ved starten av møtet skal redaksjonskomitéen ha distribuert forslag til antall uttalelser som skal behandles, og en innstilling på innholdet i disse uttalelsene, basert på forslag som er levert innen fristen. Alternative uttalelser skal fremmes innen den fristen Landsmøtet setter i programmet.
 - b) I prioriteringsdebatten vedtar Landsmøtet først tallet på uttalelser som skal behandles. Alternative forslag til redaksjonskomitéens innstilling må deretter settes opp mot en konkret uttalelse i innstillingen, eller på åpen plass. Dersom det er flere enn to alternativer til en "plass" voteres det alternativt mellom to og to forslag. Forslaget som får flest stemmer går videre til neste voteringsrunde inntil det er ett forslag igjen.
 - c) Dersom sentralstyret legger fram en generell politisk uttalelse, behandles denne i plenum.

- d) Alle andre uttalelser behandles først i parallellsesjoner. Parallellsesjonene skal behandle endringsforslagene som er levert innen fristen fastsett i dagsorden, og komme fram til en felles innstilling til plenum. Sesjonene kan løfte enkelte konflikter inn for Landsmøtet i plenum dersom man ikke kommer fram til rimelig enighet. Landsmøtedelegasjonene plikter å fordele seg jevnt mellom sesjonene, slik at sesjonene blir representative. Sesjonene ledes av en av de landsmøtevalgte ordstyrerne. Redaksjonskomitéen er også til stede.
 - e) Uttalelser som er behandlet i parallellsesjoner skal vedtas i plenum etter at sesjonene er avsluttet. Kun deltakere i de enkelte sesjonene kan løfte fram endringsforslag til votering i plenum. Ordstyrer kan avgjøre at det skal settes en grense for maksimalt antall innlegg for og mot hvert endringsforslag som blir løftet i plenum, og tilsvarende i debatten om helheten i uttalelsene.
12. Eventuelle endringer i vedtatt forretningsorden krever 2/3-fleirtall.

LM-4: Leders tale og generell politisk debatt

Etter Trine Skei Grandes tale til landsmøtet vil det bli gitt taletid til lederne av Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund, sideorganisasjonene som oppfyller kriteriene for landsstyreprerentasjon.

Siden blir det generell politisk debatt der alle delegater kan delta med innlegg og replikker i samsvar med reglene i forretningsordenen.

De innstilte ordstyrerne til landsmøtet ber delegasjonslederne om forhåndspåmelding til debatten for å sikre at alle delegasjoner får muligheten til å få ordet.

Leders tale og den generelle politiske debatten blir overført live på venstre.no

LM-5 Årsmelding for Venstres Hovedorganisasjon 2018

Denne årsmeldingen gjelder for kalenderåret 2018.

1. LANDSMØTET

Venstres landsmøte 2018 ble holdt på Jessheim 13. – 15. april. Det vises til egen landsmøteprotokoll.

2. LANDSSTYRET

2.1 Landsstyrets sammensetting 2018

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, ett medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre og ett medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund.

Fram til landsmøtet i 2018 hadde landsstyret følgende landsmøtevalgte medlemmer:

Leder: Trine Skei Grande	(Oslo)
1. nestleder: Ola Elvestuen	(Oslo)
2. nestleder: Terje Breivik	(Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

Guri Melby	(Oslo)
Solveig Schytz	(Akershus)
Trine Noodt	(Finnmark)
Sveinung Rotevatn	(Sogn og Fjordane)

Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalgte landsstyremedlemmer:

1.vara: Petter N. Toldnæs	(Agder)
2.vara: Ida Gudding Johnsen	(Nordland)
3.vara: Jon Gunnes	(Sør-Trøndelag)
4.vara: Per A. Thorbjørnsen	(Rogaland)

Direktevalgte landsstyremedlemmer:

Rebekka Borsch	(Buskerud)
Odd Einar Dørum	(Oslo)
Erlend Horn	(Hordaland)

Inger Noer (Hedmark)

Vara til direktevalgte landsstyremedlemmer:

1. vara: Pål Grødahl (Møre og Romsdal)
2. vara: Sofie Høgestøl (Oslo)
3. vara: Peder Lofnes Hauge (Sogn og Fjordane)
4. vara: Irene Vanja Dahl (Troms)
5. vara: May Britt Vihovde (Rogaland)
6. vara: Trond Svandal (Østfold)
7. vara: Ingjerd Thon Hagaseth (Oppland)
8. vara: Torgeir Fossli (Telemark)
9. vara: Anne Beth Njærheim (Hordaland)
10. vara: Ingvild Wetrhus Thorsvik (Agder)
11. vara: Tiril Eid Barland (Akershus)
12. vara: Suzy Haugan (Vestfold)

Etter landsmøtet i 2018 hadde landsstyret følgende landsmøtevalgte medlemmer:

- Leder: Trine Skei Grande (Oslo)
1. nestleder: Ola Elvestuen (Oslo)
2. nestleder: Terje Breivik (Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

- Guri Melby (Oslo)
Ida Gudding Johnsen (Nordland)
Petter N. Toldnæs (Agder)
Sveinung Rotevatn (Sogn og Fjordane)

Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalgte landsstyremedlemmer:

- 1.vara: Solveig Schytz (Akershus)
- 2.vara: Iselin Nybø (Rogaland)
- 3.vara: Torgeir Anda (Trøndelag)
- 4.vara: Ingvild W. Thorsvik (Agder)

Direktevalgte landsstyremedlemmer:

- Abdi Q. Raja (Akershus)
Odd Einar Dørum (Oslo)
Erlend Horn (Hordaland)
Inger Noer (Hedmark)

Vara til direktevalgte landsstyremedlemmer:

1. vara: Trine Noodt	(Finnmark)
2. vara: Tord Hustveit	(Akershus)
3. vara: Eli Taugbøl	(Telemark)
4. vara: Anders Wengen	(Buskerud)
5. vara: Per A. Thorbjørnsen	(Rogaland)
6. vara: Ann Helen Skaanes	(Trøndelag)
7. vara: Gunhild Berge Stang	(Sogn og Fjordane)
8. vara: Suzy Haugan	(Vestfold)
9. vara: Irene Vanja Dahl	(Troms)
10. vara: Sofie Høgestøl	(Oslo)
11. vara: Trond Svandal	(Østfold)
12. vara: Stine Hansen	(Oppland)

Møtende for fylkeslagene i 2018:

Maren Hersleth Holsen (Østfold), Finn Erik Blakstad (Østfold), Boye Bjerkholt (Akershus), Espen Ophaug (Oslo), Gøril Bjerkhol Havro (Oslo), Haakon Riekeles (Oslo), Sjur Skvævesland (Hedmark), Roger Granum (Oppland), Erik Hørlück Berg (Buskerud), Anders Wengen (Buskerud), Julie Vaage (Buskerud), Magdalena Lindtvedt (Vestfold), Raymond Henriksen (Vestfold), Torgeir Fossli (Telemark), Solfrid Rui Slettebakken (Telemark), Sara Sægrov Ruud (Agder), Torunn Sandvand (Agder), Cathrine Hall (Agder), Anne Margrethe Larsen (Agder), Even Haug (Agder), Asle Nesland (Agder), Kjartan Alexander Lunde (Rogaland), Idun K. Bortne (Hordaland), Åsta Årøen (Hordaland), Geir Angeltveit (Hordaland), Gunhild Berge Stang (Sogn og Fjordane), Jan Henrik Nygård (Sogn og Fjordane), Trude Risnes (Sogn og Fjordane), Ola Betten (Møre og Romsdal), Britt Giske Andersen (Møre og Romsdal), Toivo Brennøkken (Møre og Romsdal), Torgeir Anda (Trøndelag), Marthe Strickert (Trøndelag), Bjørn Ola Holm (Trøndelag), Hans Martin Storø (Trøndelag), Anja Johansen (Nordland), Arne Ivar Mikalsen (Nordland), Irene Dahl (Troms), Mona Jørgensen (Troms), Jan Fjellstad (Troms), Leif Gøran Wasskog (Finnmark).

Møtende for Unge Venstre:

Sondre Hansmark, Tiril Eid Barland og Konstanse Løfors.

Møtende for NVK:

Naomi Ichihara Røkkum og Astrid Knutsen Hårstad.

Møtende for NLSF:

Øyvind Dammerud.

2.2 Landsstyrets møter

Landsstyret har hatt seks møter og to telefonmøter i årsmeldingsperioden.

1. møte (ekstraordinært):

Tid: 14. januar i Moss

Viktige saker: Jeløya-erklæringen

2. møte:

Tid: 17. – 18. mars i Oslo

Viktige saker: Innstillinger til landsmøtet, oppstart listestilling og prinsippprogramkomite

3. møte:

Tid: 12. april på Jessheim

Viktige saker: Innstillinger til landsmøtet

4. møte:

Tid: 23. – 24. juni i Bergen

Viktige saker: Handlingsplan 2018-2019, etiske retningslinjer, prinsipper for distriktpolitikk

5. møte:

Tid: 19. – 20. oktober i Oslo

Viktige saker: Evaluering av kampanjearbeidet, regionreformen, listestilling

6. møte (ekstraordinært):

Tid: 12. november på telefon

Sak: Regjeringssonderinger

7. møte:

Tid: 8. – 9. desember i Oslo

Viktige saker: Valg 2019, regjeringsforhandlingene

8. møte (ekstraordinært):

Tid: 19. desember på telefon

Sak: Regjeringsforhandlingene

2.3 Landstyreets politiske uttalelser

Vedtatt av landsstyret 17. – 18. mars:

- ✓ Venstre vil ha fleire menn i barnehagar og skule
- ✓ Bedre soningsforhold for kvinner i norske fengsler
- ✓ Kortreist, smart og klimanøytralt

Vedtatt av landsstyret 12. april:

- ✓ Venstre vil ha vekst på Gardermoen: Vekst i næringsliv og arbeidsplasser, ikke flytrafikk og utslipp

Vedtatt av landsstyret 23. – 24. juni:

- ✓ På tide å binde opp klimagasser
- ✓ Mer distriktsvennlige flyavgifter
- ✓ Ulike byer, ulike behov, ulike grønne løsninger

- ✓ Forebygging og straff som virker!
- ✓ Økt barnetrygd for de som trenger det mest

Vedtatt av landsstyret 19. – 20. oktober:

- ✓ Kutt bruken av palmeolje
- ✓ Venstre vil ha en mer fleksibel skolestart

Vedtatt av landsstyret 8. – 9. desember:

- ✓ Den statlige finansieringen av båtruter må revurderes
- ✓ Gi alle fedre rett til foreldrepermisjon
- ✓ Nye former for vegprising
- ✓ Ny regjeringsplattform for et grønnere og mer bærekraftig samfunn

3. SENTRALSTYRET

3.1 Sentralstyrets sammensetting

Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmene) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller dennes stedfortredere) fra sideorganisasjonene dersom de oppfyller vedtektenes krav til representasjon. I 2018 var det kun Norges Unge Venstre som oppfylte kravene.

Fram til landsmøtet i 2018 hadde sentralstyret følgende sammensetning:

Leder: Trine Skei Grande (Oslo)
1. nestleder: Ola Elvestuen (Oslo)
2. nestleder: Terje Breivik (Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

Guri Melby (Oslo)
Solveig Schytz (Akershus)
Trine Noodt (Finnmark)
Sveinung Rotevatn (Sogn og Fjordane)

Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalgte landsstyremedlemmer:

1.vara: Petter N. Toldnæs (Agder)
2.vara: Ida Gudding Johnsen (Nordland)
3.vara: Jon Gunnes (Sør-Trøndelag)
4.vara: Per A. Thorbjørnsen (Rogaland)

Etter landsmøtet i 2018 har sentralstyret hatt følgende sammensetning:

Leder: Trine Skei Grande (Oslo)
1. nestleder: Ola Elvestuen (Oslo)
2. nestleder: Terje Breivik (Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

Guri Melby (Oslo)
Ida Gudding Johnsen (Nordland)
Petter N. Toldnæs (Agder)
Sveinung Rotevatn (Sogn og Fjordane)

Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalgte landsstyremedlemmer:

1.vara: Solveig Schytz (Akershus)
2.vara: Iselin Nybø (Rogaland)
3.vara: Torgeir Anda (Trøndelag)
4.vara: Ingvild W. Thorsvik (Agder)

Møtende for sideorganisasjonene i 2018:

Norges Unge Venstre: Sondre Hansmark, Tiril Eid Barland og Ragnhild Forsberg

NVK og NLSF oppfylte ikke kravene for representasjon i 2018.

3.2 Sentralstyrets møter

Sentralstyret har hatt ni møter, én strategisamling og ett telefonmøte i årsmeldingsperioden.

Sentralstyret har gjennom året arbeidet kontinuerlig med flere store og viktige saker:

- ✓ Etiske retningslinjer
- ✓ Prioriterte kommuner
- ✓ Kampanjearbeid
- ✓ Listestilling
- ✓ Strategi
- ✓ Distriktspolitikk

Sentralstyret har også iverksatt flere prosesser og diskutert saker som er blitt sendt videre til enten stortingsgruppa eller landsstyret.

3.3 Sentralstyrets politiske uttalelser

- ✓ Ny rusreform: Hjelp foran straff

4. SEKRETARIAT

Venstres Hovedorganisasjon har i 2018 hatt følgende ansatte:

- ✓ Generalsekretær Trond Enger til 31.01.2018 *)
- ✓ Generalsekretær Marit Helene Meyer fra 01.02.2018
- ✓ Kommunikasjonssjef Steinar Haugsvær **)
- ✓ Kontorsjef Morten A. Hagen i 100 % stilling
- ✓ Organisasjonssjef Christian Johan Grønlie Herzog i 100 % stilling
- ✓ Kampanjeleder Helene Z. Skulstad i 100% stilling
- ✓ Organisasjonsrådgiver Runolv Stegane i 50 % stilling
- ✓ Organisasjonsrådgiver Tove Hofstad i 100 % stilling
- ✓ Kommunikasjonsrådgiver Mona Melanie Grøttvedt Lindseth i 100 % stilling til 17.01.2018.
- ✓ Kommunikasjonsrådgiver/IKT Ole Bruseth i 100 % stilling
- ✓ Kommunikasjonsrådgiver Liv Aarberg i 100 % stilling fra 15.08.2018
- ✓ Administrasjonssekretær Anja Zabelberg i 100 % stilling
- ✓ Organisasjonsrådgiver Eirik Brautaset i 100% stilling til 30.06.2018
- ✓ Organisasjonsrådgiver Fredrik Orseth Carstens i 100% stilling fra 15.01.2018
- ✓ Organisasjonsrådgiver Carl Otto Kielland i 100% stilling fra 23.10.2018

*) *Generalsekretær Trond Enger ble lønnet i 50% stilling fra VHO og i 50% stilling fra Venstres Stortingsgruppe frem til han sluttet 31.01.2018.*

***) *Kommunikasjonssjefen ble lønnet i 100% stilling fra Venstres Stortingsgruppe i perioden 01.01.2018 - 30.04.2018. Deretter ble han fra 01.05.2018 lønnet i 50% stilling fra VHO og i 50% stilling fra Venstres Stortingsgruppe.*

5. MEDLEMSUTVIKLING

Venstre hadde 6.407 betalende medlemmer i 2018. Det er 599 færre enn i 2017. Medlemmene fordelte seg slik på fylkene:

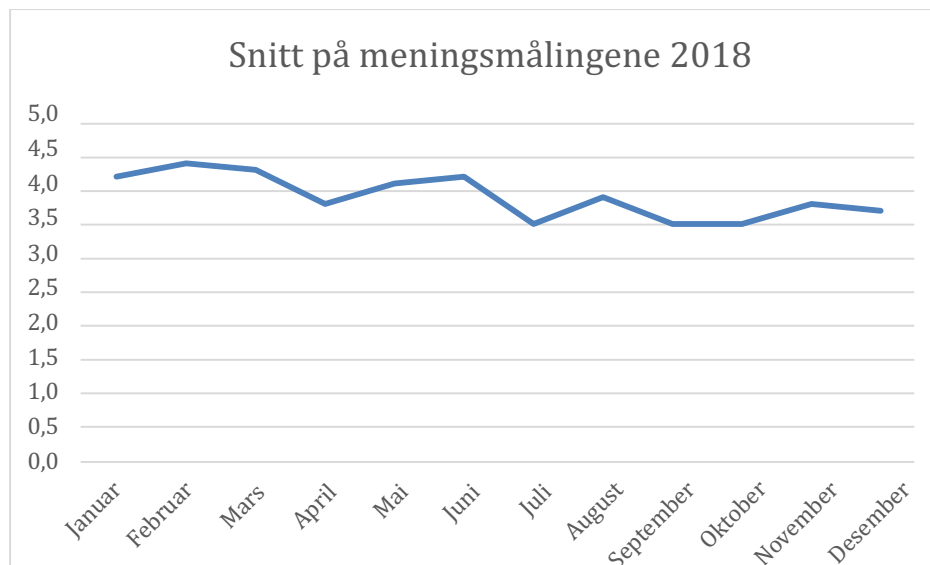
FYLKE	2016	2017	2018
Østfold	269	228	193
Akershus	791	729	686
Oslo	1129	1208	1094
Hedmark	247	190	170
Oppland	243	211	178
Buskerud	377	358	300
Vestfold	337	299	311
Telemark	259	232	243
Aust-Agder	247	201	190
Vest-Agder	286	245	210
Rogaland	568	522	457
Hordaland	707	639	603
Sogn og Fjordane	407	337	323
Møre og Romsdal	544	448	416
Sør-Trøndelag	495	457	420
Nord-Trøndelag	374	310	295
Nordland	359	287	271
Troms	255	197	178
Finnmark	120	169	135
Svalbard	16	15	19
Utenlands	17	21	12
TOTALT	8047	7303	6704

5.1 Medlemsregister

Det ble ikke gjort større endringer i medlemsregisteret i meldingsåret, men det ble jobbet med en oppdatering som kommer i løpet av 2019.

6. OPPSLUTNING

Januar	4,1
Februar	4,3
Mars	4,2
April	3,7
Mai	4,0
Juni	4,1
Juli	3,4
August	3,8
September	3,4
Oktober	3,4
November	3,7
Desember	3,6

7. REGNSKAP/ØKONOMI

Det vises til årsregnskap for 2018 med revisjonsberetning (LM-6).

8. KOMMUNIKASJON

Venstres kommunikasjonsarbeid kan i 2018 kort sammenfattes til å omfatte kampanje, internkommunikasjon, forberedelser til valgkamp, mediearbeid og medieskolering, nettsider og sosiale medier.

8.1 Kampanje

Kampanjen ble lansert på landsmøtet 2018. Til landsmøtet ble det produsert brosjyre, «Hva ville du gjort hvis du fikk bestemme», nettsider og internettside med informasjon til lokallag om gjennomføring av kampanje. Det var ikke tid til ordentlig kampanjelansering i plenum på landsmøtet. Dette gjorde at mange deltakere ikke ble så godt kjent med kampanjen som de kunne blitt. I etterkant av landsmøtet ga vi ut gratis materiellpakke (brosjyrer, buttons, verveblokker, nøkkelbånd, klistremerker,nett) til lokallag som lovet å banke 200 dører eller flere. Det ble sendt ut 47 materiellpakker, og lokallag lovet å banke rundt 22.900 dører. Brosjyre, materiellpakke og mål for kampanjen ble godt mottatt.

Frem mot juni 2018 så vi at aktivitetsnivået var for lavt til å nå målet om 20.000 dører til landskonferansen. Vi kontaktet i august alle lokallag som lovet dørbank for materiellpakke og ba om status for arbeidet. Mange pekte på nominasjonsprosess og andre pågående prosesser som årsak til at de ikke klarte å nå målene sine for dørbank.

Kampanjen har blitt koblet til det lokale programarbeidet, og i noen grad til listestillingsarbeidet. Det har blitt gjennomført skolering i alle de prioriterte kommunene.

8.2 Kommunikasjonsprofil

Venstre oppfattes som utydelige og mangler sakseierskap. Derfor er det et hovedmål å «skape et tydeligere etterlatt inntrykk av Venstre».

Venstres prosjekt: Venstre er opptatt av å skape løsninger som gjør at Norge har like sterke fellesskap i framtida som vi har i dag. Framtida er viktig for alle, og Venstre er på lag med framtida. Derfor vil vi satse på skolen, ta vare på naturen og skape arbeidsplasser i hele landet.

Ønsket om et bedre etterlatt inntrykk av Venstre er et fast hovedmål og preger hele kommunikasjonsarbeidet. Vi ønsker at: Folk skal vite hva de får dersom de stemmer Venstre: Vi skal gjøre en god jobb med saker som er viktige for framtida: et bedre miljø, en bedre skole og nye arbeidsplasser over hele landet.

8.3 Mediearbeid

Som i 2017 var det en tydelig ambisjon for mediearbeidet å bli mer positiv i vår kommunikasjon. Vi økte bevisstheten på å dyrke seire og gjennomslag, og forsterke dette i internkommunikasjon, presse, sosiale medier, nettsider og nyhetsbrev. Venstre sentralt og regjeringsapparatet har også hatt et fast system med å gi det lokale og regionale apparatet ideer til politiske utspill, samt å få lokal oppmerksomhet på gjennomslag.

8.4 Forberedelser til valgkamp

Forhandlinger om Venstres annonsekampanje 2019 ble startet høsten 2018. Parallelt er fylkeslagene og regionale valgkampsjefer orientert om framdrift og gjensidige forventninger. I tillegg driftes og planlegges profil, brosjyreproduksjon (inkludert lokale maler for program og brosjyrer), oppdatering av venstre.no, tilpassing av lokale nettsider og oppfølging av sosiale medier. Dette arbeidet er gjennomført i samarbeid med valgkampsjefer og kandidater i fylkene og de største byene.

Det ble jobbet systematisk for å dokumentere Venstres velgergrunnlag og målgrupper, blant annet gjennom egne undersøkelser og nasjonale velgerundersøkelser. Tilgangen til dette materialet ga Venstre bedre beslutningsgrunnlag for strategiske valg bl.a. i forhold til annonsering. I tillegg er ble første utkast til kommunikasjonsplan for valgkampen 2019 lagt fram for sentralstyret.

Før jul inviterte vi også valgkampanvalige i fylker og prioriterte kommuner til samling på Stortinget i begynnelsen av januar. Samlingen er gjennomført med solid deltagelse.

8.5 Nettsider

Venstres primære informasjonskanal er nettsiden www.venstre.no. Her blir alt av pressemeldinger, presseutspill, uttalelser fra partiets organer, programmer og offentlige dokumenter, samt informasjon om arrangementer og møter lagt ut. Venstre arbeider systematisk for at partiet skal ha oppdaterte nettsider, også regionalt og lokalt. Det jobbes med forbedringer på lokale nettsider mot valget.

8.6 Sosiale medier

Venstre har prioritert opp arbeidet med sosiale medier betydelig. Vi ser betydelige forbedringer på: Oppdateringsfrekvens, rekkevidde, kvalitet, respons og dialog. Venstre har faste og regelmessige publiseringsrutiner i sosiale medier.

8.7 Internkommunikasjon

Venstre er et regjeringsparti. For å kommunisere politikk på en positiv og løsningsorientert måte må våre medlemmer og tillitsvalgte få viktig informasjon først. Samtidig må vi være svært lydhøre for behov i vår egen organisasjon, og spille på lag med de utfordringene som oppstår.

Direkte dialog med organisasjon og tillitsvalgte er viktig. VHO, stortingsgruppe og regjeringsapparat skal være tilgjengelig og tilstede for våre folk. I tillegg skal vi prioritere ukentlige eposter «Info uke nn» med smått og stort fra organisasjon, regjering og Storting.

Som regjeringsparti er informasjonstrykket ut til sentrale tillitsvalgte i regionene blitt mye høyere. Det går ut en rekke eposter fra regjeringen på nye saker, statsråders program, reisevarsel og medievarsel. Det skal jevnlig utarbeides oppdaterte lister med kontaktinformasjon slik at våre tillitsvalgte får den informasjonen de trenger, samtidig som man hele tiden vurderer om omfanget blir for mye.

Intern medlemskommunikasjon var en satsing i 2016-2017. Høsten 2017 ble det etablert rutiner for innsamling av epostadresser på nettsiden og i november 2016 ble det laget en fremdriftsplan for nyhetsbrev for valgkampen. Nyhetsbrev innebærer i korte trekk: Mer personlig kommunikasjon med enkeltpolitikere som avsendere. Tettere oppfølging av medlemmer og velgere på fylkesnivå. Økt oppfølging av direkte velgerkontakt mot ulike segmenter gjennom valgkampen. Dette er et arbeid vi har klart å videreføre i 2018. Det er en svært viktig del av internkommunikasjonen rundt politiske gjennomslag, veivalg for partiet og aktuelle saker for medlemmer og interesserte. Per november 2018 har vi ca. 12.000 følgere på nyhetsbrevet vårt. Nærmere 5000 av disse er potensielle medlemmer.

Venstre har i dag en rekke interne grupper på Facebook, til ulike formål og målgrupper. De viktigste er Venstremedlemmer, Folkevalgt for Venstre og Venstres landsstyre. En rekke lokal- og fylkeslag har egne, interne Facebook-grupper, i tillegg til diverse nettverksgrupper (Ordførernettverket, Storbymnettverket etc).

Vi skal delta og bidra aktivt i ulike Facebook-grupper som «Vestremedlemmer» og «Folkevalgt for Venstre», der vi deler aktuell politikk, er i forkant på vanskelige saker og svarer og deltar når det trengs kunnskap om ulike saker og tema. De interne

gruppene er en viktig intern kommunikasjonskanal. De skal følges tett for å i største mulig grad bidra til positiv intern kommunikasjon: «Vi vil og er stolte av det vi får til».

8.8 Venstre-TV

Hele landsmøtet i 2018 og partileders tale på landsstyremøtene ble overført fra Venstres nett-TV, venstre.no og på Facebook. Dette får vi positive tilbakemeldinger på og besøksstatistikken er god.

8.9 Stand og bekledning

Alt valgkampmateriell bestilles via Venstres nettbutikk. Det gjelder klær, brosjyrer, materiell, standstelt, m.m. I 2018 ble det gjort forberedelser til overgang til ny løsning for nettbutikk, samt at det ble jobbet mye med nytt valgkampmateriell til 2019.

9. SKOLERING

9.1 Venstre-skolen

Venstre-skolen trinn 1 er Venstres introduksjonskurs og tilbys nye medlemmer i partiet. Kurset arrangeres i hovedsak av fylkeslag og større lokallag. Kurset gjennomføres over 3-4 timer på kveldstid, og har fokus på historie, ideologi, samt innføring i politikk og organisasjonskunnskap. Venstre-skolen trinn 2 tilbys medlemmer som ønsker å bli aktive i partiet, og arrangeres av fylkeslag alene eller sammen med andre. Kurset gir blant annet en mer dyptgående innføring i nasjonal politikk og ideologi, pressearbeid, skrive-, tale- og debatteknikk samt organisasjons- og politikktutvikling.

9.2 Lokalpolitisk nettverk

I samarbeid med VHO gjennomførte ni fylkeslag Lokalpolitisk nettverk våren 2018. LPN har flere funksjoner. Samlingene skal bidra til å øke synligheten rundt Venstres samlede politikk i kommunene, skape trygghet for tillits- og folkevalgte i å fremme egen politikk, sikre en bevisst strategi bak arbeidet i lokallaget, kommunestyret og i valgkampen, og å tilby en arena der man lærer av hverandre. Vårens LPN dreide seg i hovedsak om oppstart og forberedelser til valgkampen i 2019, program- og nominasjonsarbeid. Ytterligere fire fylkeslag arrangerte LPN i løpet av høsten.

10. SAMARBEID MED FYLKES- OG LOKALLAG

Venstres Hovedorganisasjon har i meldingsåret hatt god kontakt med lokal- og fylkeslag gjennom utsendinger, møter, kurs, e-post og ved møte- og reiseaktivitet.

Gjennom skoleringsoppleggene i Lokalpolitisk nettverk ble lokal- og fylkeslagenes fremste politikere og tillitsvalgte og samlet til skolering.

VHO samordnet og organiserte sentralt besøk på de alle fylkesårsmøtene. I tillegg ble det prioritert å imøtekomme ønsker om sentralt besøk ved politiske og organisatoriske møter i regi av lokal- og fylkeslag. Gjennom listestillingsarbeidet har svært mange lokallag fått besøk.

11. SAMARBEID MED VENSTRES FOLKEVALGTE

VHO arbeider med å styrke samarbeidet mellom hovedorganisasjonen og de folkevalgte i fylker og kommuner. Lokalpolitisk nettverk har vært et viktig og nyttig verktøy for å forbedre kommunikasjonen mellom nivåene. VHO bruker også ressurser sentralt i form av en rådgiver i 1/2 stilling som har et særlig ansvar for å bistå lokale folkevalgte i spørsmål relatert til kommunal forvaltning, spesielt bestemmelsene i kommuneloven om saksbehandling i folkevalgte organer.

20.- 21. oktober inviterte VHO til den årlige Landskonferansen. Årets hovedtema var prinsippprogrammet, det grønne skiftet, og gode lokalsamfunn. Landskonferansen hadde nesten 300 deltakere.

11.1 Ordførernettverk

Venstres ordførernettverk består av ordførere, varaordførere i kommuner og fylkeskommuner, samt kommunalråd, byråd og fylkesråd. Ordførernettverket har blitt ledet av Alfred Bjørlo fra Eid fram til juni 2018 da nestleder Olav Kasland fra Bø tok over. Runar Bålsrud fra Hurdal ble valgt til leder av Venstres ordførernettverk i oktober, med Ragnhild Helseth fra Kristiansund som nestleder.

Ordførernettverket har i 2018 avholdt fire møter, 18. januar, 19. mars, 31. august og 19. oktober. Møtene i nettverket knytter i hovedsak lokal politikk til nasjonal politikk, og nettverket har i 2018 produsert ulike uttalelser og innspill til Venstres representanter i regjering og storting. I januar ble det laget en uttalelse om inkluderingsdugnad og innspill til statsbudsjett, og i mars laget ordførernettverket en uttalelse om distriktspolitikk, som ble sendt til Venstres landsmøte. I august ble det laget en uttalelse om oppgavefordeling i regionreformen.

Ordførernettverket fungerer som en døråpner inn i lokalpolitikken for Venstres folkevalgte i hele landet. Under Venstres landsmøte på Jessheim i april var nettverket vertskap for en lokalpolitisk lunsj. I tillegg har ordførernettverket delt sine 10 beste lokalpolitiske saker med samtlige deltakere på Venstres landskonferanse i oktober i form av flotte plakater til valgkampen.

Stortingsrepresentant Andre N. Skjelstad har vært knyttet til ordførernettverket. Tove Hofstad fra Venstres Hovedorganisasjon og Paal Kvasheim fra Venstres stortingssekretariat har hatt sekretærfunksjoner.

11.2 Representasjon i hovedstyret i KS

Gunn Berit Gjerde (fylkesvaraordfører i Møre og Romsdal) er Venstre sin representant i hovedstyre i KS. Runar Bålsrud sitter i landsstyret og er vara til hovedstyret. Venstre hadde 11 representanter på siste landsting i 2016.

Gunn Berit Gjerde er gjennom hovedstyret i KS medlem i gruppa som tre ganger i året gjennomfører faste konsultasjoner og bilaterale møter med departement og statsråder på vegne av kommunene og fylkeskommunene. I tillegg er hun fast vara til Europarådet sin kommunalkongress og utsending for KS i CEMR, den europeiske paraplyorganisasjonen for kommuner og regioner. Runar Bålsrud er oppnevnt av KS som norsk delegat til EØS EFTA Forum.

11.3 Storbynettverket

Venstres storbynettverk er sammensatt av de største byene i landet (Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Tromsø, Kristiansand, Sandnes, Fredrikstad og Drammen), samt Akershus. Nettverket ledes av Per A. Thorbjørnsen, gruppeleder for Venstre i Stavanger. Nettverket har hatt 2 samlinger i 2018 i Kristiansand og Bergen, med hovedtema grønn byutvikling og kultur.

12. SAMARBEID MED SIDEORGANISASJONENE

12.1 Norges Unge Venstre (NUV)

Unge Venstre har i 2018 fortsatt det gode samarbeidet med både Venstres Hovedorganisasjon og stortingsgruppa. I Venstres sentralstyre har Unge Venstre møtt ved leder Sondre Hansmark. I Venstres landsstyre har Tiril Eid Barland og Sondre Hansmark møtt i mesteparten av perioden. Ved utgangen av oktober ble Tiril Eid Barland byttet ut med Konstanse Løfors. Unge Venstre har vært tilstede på nesten samtlige gruppemøter på Stortinget.

Unge Venstre arrangerte sitt 79. ordinære landsmøte i Oslo 26.-28. oktober 2018. Her ble Sondre Hansmark gjenvalgt som Unge Venstres leder. I sentralstyre inneværende periode sitter også Konstanse Løfors, Lars Brandsås, Louise Bårdsen, Agnes Bernes, Amelia Aune, Ane Breivik, Malin Sviland og Gard Løken Frøvoll, med Ole Kristian Sandvik og Celina Christoffersen som varamedlemmer. Den økonomiske

situasjonen i organisasjonen er stabil og god.

Skolering og sommerleir

Unge Venstre har fortsatt med sitt firetrinns skoleringsprogram også i 2018. Det første trinnet er et kveldsmøte som arrangeres i lokallagene. Det andre trinnet arrangeres på fylkes- og regionsnivå og ble avholdt gjennom høsten. Tredje trinn, nasjonalakademiet ble avholdt over en langhelg i Ål i Hallingdal. Det øverste trinnet, talentakademiet var en uke praksis på Stortinget i mai. Det ble også arrangert skoleringer for unge kandidater i juni og november, samt en egen kvinnesamling i september.

Unge Venstres sommerleir ble som vanlig arrangert på Hove leirsenter på Tromøya, 16.-21. juli. Det var rundt 130 deltakere på sommerleiren, hvorav om lag 20 var internasjonale gjester. Det var ni nasjonaliteter representert på leiren.

Sekretariatet

Sekretariatet i Unge Venstre bestod i starten av 2018 av generalsekretær Eirik Natlandsmyr og organisasjonssekretær Mirnesa Balagic. Disse ble i henholdsvis juni og april byttet ut med Linn Skyum og Oda Scheel. Sondre Hansmark har vært frikjøpt hele perioden.

Internasjonalt arbeid

Unge Venstre har fortsatt sitt sterke internasjonale engasjement gjennom 2018. Kontaktene med våre samarbeidsorganisasjoner i Midtøsten og Kaukasus er blitt videreført, men manglende støtteordninger og finansiering har gjort at det ikke er blitt gjennomført studieturer og seminarer i forbindelse med Midtøstenprosjektet. Prosjektet vårt i Kaukasus har blitt videreført i 2018 med både faglige seminar i Tbilisi, Georgia, og med deltakelse på Unge Venstres sommerleir. Kaukasusprosjektet vil bli videreført i 2019, og internasjonalt utvalg vil jobbe med å forankre Midtøstenprosjektet i en annen støtteordning slik at dette også kan gjenopptas. Unge Venstre har fortsatt sitt engasjement i de internasjonale paraplyorganisasjonene IFLRY og LYMEC. I perioden har Elin Engerbakk blitt valgt til Vice President i IFLRY på vegne av Unge Venstre.

Medlemsvekst

Unge Venstre oppnådde dessverre ikke medlemsvekst i 2018. Antall betalende medlemmer var 1054, altså 383 færre betalende medlemmer enn året før. Det er ingen fylker eller regioner som peker seg ut som store tapere, men vi ser heller en generell nedgang over hele landet. Antall betalende støtte-medlemmer økte fra 44 til 50 fra 2017 til 2018.

12.2 Norges Venstrekvinnelag (NVK)

Norges Venstrekvinnelags (NVK) landsmøte ble arrangert i Oslo den 20. januar. Det ble vedtatt endringer i politisk program og vedtektene, samt uttalelser om fastlegeordningen, kosmetisk behandling, negativ sosial kontroll og soningsforhold. Følgende styre ble valgt: Naomi Ichihara Røkkum (leder), Astrid Hårstad (nesteleder), Aud Jektvik (nestleder), May-Brith Døssland, Annamaria Gutierrez, Trine Noodt og Ingvild Vevatne, med Ingrid Keenan, Astrid Ulvestad og Anne-Christin Kippersund Willumsen som varamedlemmer.

Det er blitt avholdt seks styremøter i perioden og styret har ellers arbeidet gjennom en styregruppe på Facebook. Styret startet med å gå gjennom og operasjonalisere den landsmøtevedtatte handlingsplanen. Året bar preg av arbeid for å få flere kvinner på lokalvalgslistene, igangsettelse av Kvinneakademier og av medieoppslag særlig i opptakten av regjeringsforhandlinger med KrF.

NVKs Kvinneakademi er blitt lansert. Akademiet tar sikte på å styrke kvinner som er politikere eller har en politiker i magen. Et kvinneakademi ble arrangert i Oslo på våren og på høsten i Trondheim i samarbeid med fylkeslagene. I tillegg har blant annet lokale krefter i Vestfold holdt en kvinnesamling i forkant av nominasjonsmøtet i Venstre.

I handlingsplanen understrekes også behovet for flere møteplasser for Venstrekvinner. Under landsmøtet i Venstre ble det arrangert to nettverkslunsjer for Venstrekvinner. Styret sendte ut en oppmuntringsmail til NVKs medlemmer om å selv stille til valg og støtte andre kvinner for å bli valgt. I Venstres landsstyre har leder fått gjennomslag for følgende rapporteringskrav: "Fylkeslagene bes melde tilbake om status på kjønns- og aldersfordeling på "sikre" kandidatplasser (nominerte som har en reell sjanse til å bli valgt) fra innstillingene til nominasjonsmøtet." Dette for at landsstyret skal kunne få en statusoppdatering før man eventuelt får et skjevt resultat fra nominasjonsmøtene. Det ble gjennomført en ringerunde til nominasjonskomiteenes ledere for å utfordre dem på kvinnelig representasjon i komiteene, oppfordre komiteen om å stille kvinner høyt på listene og for å gjøre dem oppmerksom på rapporteringsplikt om kvinner på plasser med høy sannsynlighet for å bli valgt.

NVK fremmet en sak i Venstres landsstyre om ryddige nominasjonsprosesser, etter noen negative tilbakemeldinger fra lokale nominasjoner. Styret har også igangsatt arbeidet med en #JegStillerOpp-database med ressurspersoner for kvinnelige kandidater ved valget 2019.

Når det gjelder handlingsplanpunktet om å arbeide for å få flere kvinner i sentrale politiske posisjoner i partiet var det også viktig at leder var innvalgt i Venstres valgkomité. Dette ble brukt for å fremme kvinnelig representasjon generelt og flere dyktige kvinnelige kandidater mer spesifikt til sentrale posisjoner i Venstre. Styret utarbeidet også et innspill til valgkomiteen med dyktige kvinnelige kandidater fra alle fylkene.

Ved utgangen av 2018 hadde NVK 356 registrerte og 243 betalende medlemmer.

Leder hadde blant annet følgende medieoppslag:

- Vårt land om negativ sosial kontroll
- et humoristisk intervju under Venstres landsmøte med Natt & Dag-journalister
- NTB med «Nytt FrP-forslag om abort møter motbør». Videre publisert i bl.a. TV2, Nettavisen, ABC Nyheter, Klassekampen, Adressa, Bergensavisen, iTromsø, Hegnar, Romerikes blad, Avisen Agder, Folkebladet, Framtid i Nord, Harstad Tidende, Altaposten, Sunnmørsposten mv.
- NRK Dagsrevyen i forbindelse med KrFs ekstraordinære landsmøte
- Dagbladet med et innlegg om abortloven
- Vårt land om forsterreduksjon
- NRK Dagsrevyen, VG, Dagbladet, Klar tale om appell på abortdemonstrasjon
- Klassekampen, Radio Norge mv. om abortkrav
- Politisk kvarter i NRK Radio om et Arbeiderparti-utspill

Venstrekvinnelagets nettside: www.venstrekvinnelaget.no er blant annet blitt oppdatert med artikler om NVK-gjennomslag i Venstre, møter lokalt/nasjonalt og uttalelser NVK har vedtatt. Nettsidestrukturen er blitt oppdatert noe og det er publisert en artikkel om historiske venstrekvinner. Facebook er blitt oppdatert jevnlig.

Møter i Venstres stortingsgruppe er blitt prioritert når temaer knyttet til likestilling ble tatt opp. Det er blant annet blitt gitt innspill om abort og krav om å støtte kvinnesaker i statsbudsjettet, deriblant til rettshjelpstiltak for kvinner.

NVK var tilsluttet abortdemonstrasjonene den 29. oktober og den 17. november som ble arrangert flere steder i landet. Leder holdt appell på demonstrasjonen i november foran Stortinget og andre NVK-/V-/UV-folk holdt også appell ulike steder. NVK var også tilsluttet en demonstrasjon mot voldtekt i forbindelse med FNs internasjonale dag for avskaffelse av vold mot kvinner, samt en markeringen for Fredsprisvinnerne og deres arbeid mot voldtekt som våpen i konflikter.

NVK er medlem i Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål (FOKUS) som arbeider for å styrke kvinners makt, rettigheter og tilgang på ressurser internasjonalt. Venstrekvinnelaget har også hatt samarbeid med andre kvinneorganisasjoner gjennom 8. mars, demonstrasjoner og deltagelse på ulike paneldebatter.

12.3 Norges Liberale Studentforbund (NLSF)

NLSF hadde i mesteparten av 2018 et ikke fungerende sentralstyre. Bortsett fra oppmøte på noen landsstyremøter og stortingsgruppemøter, var det ikke aktivitet fra sentralstyret. I desember 2018 ble det arrangert landsmøte for organisasjonen. Det var dessverre ingen fra det daværende sentralstyret som møtte og det måtte arrangeres et ekstraordinært landsmøte på tampen av året.

Det nye styret jobbet mye med å få organisasjonen opp og gå den siste måneden av året i form av ringerunder for å få inn medlemmer og planlegging for året 2019. NLSFs målsetning om å oppnå landsmøte- og landsstyrerepresentasjon i Venstre ble oppnådd i 2018. Tross fraværende aktivitet fra NLSF sentralt, har det lokalt vært aktivitet i form av valg-lister og arrangementer ved utdanningsinstitusjonene.

Liberal Liste ved UiO gjorde et bra valg i 2018, med et valgresultat på 10%, opp 3,2% fra året før. Liberal Liste ved UiB gjorde også et veldig bra valg med hele 16,4% oppslutning, og ble tredje største liste ved universitetet. Vi opplever god representasjon i de forskjellige studentdemokratiske utvalgene rundt omkring i landet, da gjerne i de utøvende organene som komiteer, styrer og arbeidsutvalg.

12.4 Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VS)

Venstres Studieforbund (VS) er en paraplyorganisasjon for Venstre og Venstres sideorganisasjoner.

Venstres studieforbund er i ferd med å avslutte årets rapportering og har i skrivende stund mottatt søknader om studiestøtte for mellom 6-7000 timer for studieåret 2018. Dette er en nedgang i antall registrerte studietimer siden 2017. I 2017 økte støtten til lagene fra kr. 50,- per time til kr. 100,- per time pluss kr. 500,- per kurs. Kriteriene for støtte har vært de samme for studieåret 2018.

Venstres Studieforbund (VS) har i løpet av 2018 arrangert to samlinger for kursledere i Venstre og Venstres sideorganisasjoner. En samling i januar og én samling i oktober. 23 deltakere fullførte opplæringen i januar, 20 fra Venstre og 3 fra Unge Venstre. 23 deltakere fullførte kurset i oktober, 19 fra Venstre, 3 fra Unge Venstre og 1 fra Venstrekvinnelaget.

Opplæring og oppfølging av kursledere har vært en satsning fra VSs side. Opplæringen skal gjøre kurslederne i stand til å løfte gjennomføring og det pedagogiske innholdet i Venstreskolen 1 og 2 i fylkeslagene. Kursporteføljen i Venstreskolens trinn 1 og 2 har blitt oppdatert i form og innhold i løpet av 2018.

Venstres Studieforbund kommer tilbake med fullstendig årsmelding med rapporter, regnskap, kursaktivitet og andre detaljer på studieforbundets årsmøte i oktober

13. UTVALGS- OG KOMITÉARBEID

Venstre har i meldingsåret hatt følgende utvalg/komitéer i arbeid:

13.1 Internasjonalt utvalg

Et nytt Internasjonalt Utvalg ble utnevnt i juni 2018. Utvalget ledes av Solveig Schyzt og er bredere geografisk sammensatt enn tidligere utvalg. Flere av medlemmene har forøvrig lang fartstid fra arbeid med utenriks- og forsvarspolitiske spørsmål. Siden i høst har utvalget møttes flere ganger, og organiserte et seminar om menneskerettigheter i forbindelse med Venstres landskonferanse. Utvalget har nyansert sitt eget mandat og satt opp en liste over temaer de ønsker å arbeide med i løpet av mandatet sitt. De tar sikte på å bidra til både skolering, politikktutvikling og til å bygge opp Venstres internasjonale nettverk.

13.2 Valgkomite

Landsmøtet 2017 valgte følgende medlemmer til valgkomite for 2017-2018:

Ketil Kjenseth (leder)	(Oppland)
May Britt Vihovde (nestleder)	(Rogaland)
Arne Ivar Mikalsen	(Nordland)
Maren Hersleth Holsen	(Østfold)
<i>Pål Farstad *)</i>	<i>(Møre og Romsdal)</i>
Toril Berge Flatabø	(Oslo)
Erling Moe	(Sør-Trøndelag)
Tiril Eid Barland	(Norges Unge Venstre)
Naomi Ichihara Røkkum	(Norges Venstrekvinnelag)

Varamedlemmer:

1. vara: Erik Hørlück Berg (Buskerud)
2. vara: Torunn Sandvand (Agder)
3. vara: Boye Bjerkholt (Akershus)
4. vara: Leif Gøran Wasskog (Finnmark)

**) Pål Farstad (Møre og Romsdal) trakk seg som medlem i valgkomiteen etter at han ble foreslått som kandidat til sentral- og/eller landsstyret. Som følge av dette ble Erik Hørlück Berg (Buskerud) nytt fast medlem i valgkomiteen, mens de øvrige varamedlemmene rykket ett hakk opp.*

Valgkomiteen startet sitt arbeid 25.09.2017 og hadde i alt 6 møter frem til innstillingen for LM 2018 ble presentert 08.02.2018.

13.3 Utvalg for landsmøtetema: Teknologi

Sentralstyret satte i oktober 2017 ned et utvalg som skulle arbeide spesielt med

vedtatt landsmøtetema for 2018: "Teknologi – fantastiske muligheter og store utfordringer".

Utvalget besto av:

Sveinung Rotevatn (leder)	(Sogn og Fjordane)
Ketil Kjenseth	(Oppland)
Inger Noer	(Hedmark)
Halvor Gregusson	(Sogn og Fjordane)
Anna Dåsnes	(Oslo)
Mikal Kvamsdal	(Oslo)
Ingeborg Østby Laukvik	(Oslo)
Trond Åm	(Sør-Trøndelag)

Varamedlem:

Mehmet Naci Akkøk	(Oslo)
-------------------	--------

Fra sekretariatet ble utvalget bistått av Thomas Lien og Christian Grønlie Herzog. Utvalget fikk i oppdrag å lage et opplegg som skal sikre at temaet preger programmet på landsmøtet, og at møtet tegner en tydelig og klar profil av Venstre på disse sakene.

I 2018 hadde utvalget omfattende møteaktivitet frem mot landsmøtet. Utkast til uttalelsen ble sendt ut til høring på fylkesårsmøtene. Det ble sendt inn en rekke innspill som ble behandlet av komitéen. Det ferdige dokumentet ble behandlet på landsmøtet og vedtatt der.

13.4 Distriktpolitisk utvalg

Venstres distriktpolitiske utvalg ble satt ned av landsstyret i juni 2018, og har følgende sammensetting:

Atle Hamar (leder)	(Sogn og Fjordane)
Bjørn Ola Holm	(Trøndelag)
Gunnhill Andreassen	(Nordland)
Eivind Brenna	(Oppland)
Eli Taugbøl	(Telemark)
Elin Seim	(Hordaland)
Jacob Handegard	(Agder)
John-Arvid Eik	(Rogaland)
Mona Jørgensen	(Troms)
Pål Farstad	(Møre og Romsdal)
Sjur Skjævesland	(Hedmark)
Vilde Sofie Nohr	(Nordland)
Jon Gunnes	(Stortingsgruppa)

Utvalget har hatt to møter i meldingsperioden, og har utarbeidet et dokument som skal behandles på landsmøtet i 2019.

13.5 Vedtektskomité

Landsmøtet 2018 valgte følgende medlemmer til vedtektskomite for 2018:

Trond Enger (leder) (Oslo)

Eva Kvelland (Agder)

Carl-Erik Grimstad (Vestfold)

Kjartan Almønning (Oslo) *)

Arne Ivar Mikalsen (Nordland)

Tiril Eid Barland (Akershus)

*) *Kjartan Almønning trakk seg som medlem i pga. uoppsettelig arbeid som politisk rådgiver i Kunnskapsdepartementet.*

Vedtektskomiteen startet sitt arbeid 03.10.2018 og hadde to møter frem til innstillingen for LM 2019 ble avgitt 09.01.2019.

13.6 Prinsippprogramkomité

Landsmøtet i 2017 vedtok at «LM 2018 starter arbeidet med nytt prinsippprogram» og Landsmøtet i 2018 vedtok at «Tema for landsmøtet 2019 blir arbeid med nytt prinsippprogram». Arbeidsutvalget for prinsippprogramkomiteen bestående av Iselin Nybø (leder), Tord Hustveit og Odd Einar Dørum, ble oppnevnt av landsstyret i desember 2017. Den fulltallige prinsippprogramkomiteen ble satt ned av landsstyret i mars 2018.

Komiteen består av:

Iselin Nybø (leder)	(Rogaland)
Tord Hustveit (nestleder)	(Akershus)
Odd Einar Dørum (nestleder)	(Oslo)
Trine Noodt	(Finnmark)
Sveinung Rotevatn	(Sogn og Fjordane)
Sondre Hansmark Persen	(Norges Unge Venstre)
Tina Shagufta Kornmo	(Oslo)
Torgeir Anda	(Trøndelag)
Sofie Høgestøl	(Oslo)
Per Magnus Finnanger Sandmark	(Møre og Romsdal)

Varamedlemmer:

Ingvild Wetrhus Thorsvik	(Agder)
Trond Åm	(Trøndelag)
Ida Gudding Johnsen	(Nordland)

Per Magnus Finnanger Sandsmark trakk seg fra komitéen den 6. desember 2018 grunnet ny stilling som er uforenlig med vervet.

Komitéen hadde fire møter i 2018. Komitéen skrev et problemnotat som behandlet på landskonferansen i oktober 2018 og sendt til høring i organisasjonen i november 2018. Det er sendt inn en rekke innspill både fra landskonferansen og organisasjonen.

13.7 Tegnspråknettverk

Venstres tegnspråkutvalg ble etablert etter vedtak fra sentralstyret den 14.mai 2018, og hadde sitt første utvalgsmøte den 17.september på Venstres hus i Oslo. Da ble Julia Anh Thu Ølmheim valgt som leder for utvalget. I 2018 har tegnspråkutvalget hatt møte med Venstres studieforbund samt stand på Venstres landskonferanse. I forbindelse med landskonferansen ble det med god hjelp av Venstres sekretariat utarbeidet et informasjonsskriv som ble utdelt til deltakerne på landskonferansen.

I utgangspunktet skulle Venstres tegnspråkutvalg ha møte med Venstres landsstyre 8.desember 2018, men møtet ble avlyst siden vi ikke fikk tegnspråktolk til møtet. I den forbindelse har Venstres tegnspråkutvalg synliggjort mangel på tegnspråktolk som et alvorlig demokratisk problem i form av en pressemelding.

I løpet av 2018 har Venstres tegnspråkutvalg også utarbeidet egen Facebookside som har 219 følgere. Det er også etablert en hemmelig Facebookgruppe for utvalget for å kunne kommunisere fortløpende. Det ble planlagt et møte med statsråd Iselin Nybø den 14.01.2019 kombinert med et andre utvalgsmøte. Dessverre, som kjent, ble møtet med Nybø avlyst grunnet mangel på tolker.

Følgende var medlemmer i utvalget 2018: Aina Therese Fossum, Bjørn Ivar Gran, Sonja Myhre Holten, Hege R. Lønning, Thomas Blix, Adriana Fjellaker, Hanne Enerhaugen, Øystein Sletten og Siv Benedikte Mittet.

13.8 Listestillingsutvalg

Landsstyrets listestillingsutvalg har bestått av Solveig Schtyz (leder), Odd Einar Dørum, Guri Melby, Johannes Bangum (NUV) og Ingvild Tautra Vevatne (NVK). Utvalget har hatt seks møter i løpet av meldingsperioden, og har fulgt listestillingsarbeidet i hele landet tett.

14. INTERNASJONAL AKTIVITET

Venstre er medlem i Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE Party), den europeiske paraplyorganisasjonen for liberale partier, og Liberal International (LI), den verdensomfattende paraplyorganisasjon for liberale partier. I tillegg har vi et godt samarbeid med den liberale gruppen i Europaparlamentet, ALDE, gjennom praktikantordning, besøksprogram og uformell kontakt.

Internasjonale møter Venstre har deltatt på i 2018:

- ALDE Council i Sofia i april: Trine Skei Grande, Ola Elvestuen, Iselin Nybø og Marit Meyer
- ALDE Conference i Madrid i november: Trine Skei Grande, Ola Elvestuen, Marit Meyer og Solveig Schytz. I tillegg var Rebekka Borsch, som tidligere deltaker på EWA, invitert til å innlede.

LM-6 Regnskap 2018

Saken ettersendes.

LM-7 Kontingent 2021

Landsmøtet 2018 fattet vedtak om kontingent for 2020. Dette vedtaket ligger til grunn for innstillingen.

Kontingentsatsen til Venstre sentralt økte fra kr 150,- til kr 175,- fra og med 2014. Samtidig ble ordningen med differensiert kontingent og reduserte satser utvidet fra å gjelde studenter til også å gjelde andre ikke-yrkesaktive, for eksempel pensjonister og personer som får sin inntekt fra ulike trygdeordninger.

Venstres vedtekter §2 fastslår:

Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent.

Landsstyrets innstilling:

Kontingenten for 2021 forblir uforandret, både for yrkesaktive og ikke-yrkesaktive.

For yrkesaktive blir kontingenten kr. 300,- hvor kontingentsatsene som følger:

- ✓ Den sentrale kontingenten for 2021 forblir kr 175,-.
- ✓ Fylkeslagskontingenten for 2021 forblir kr 75,-
- ✓ Lokallagskontingenten for 2021 forblir kr 50,-

For ikke-yrkesaktive blir kontingenten kr. 150,- hvor kontingentsatsene som følger:

- ✓ Den sentrale kontingenten for 2021 forblir kr 75,-
- ✓ Fylkeslagskontingenten for 2021 forblir kr 50,-
- ✓ Lokallagskontingenten for 2021 forblir kr 25,-

LM-8 Vedtekter

Vedtektsendringer Innstilling fra vedtektskomiteen

Innledning

På landsmøtet i 2018 ble det på bakgrunn av anbefalingene fra "Utvalg for organisasjonsutvikling" (vedlagt) nedsatt en vedtektskomité:

«Det settes ned en vedtektskomité som skal vurdere aktuelle vedtektsendringer som konsekvens av

- endringer i møtестruktur og landsmøtefrekvens*
- regionreformen med tilhørende sammenslåing av fylker*

Vedtektskomitéen kan, i dialog med sentralstyret, vurdere enkelte andre deler av vedtektene.»

Vedtektskomitéen har bestått av:

Trond Enger, leder (Oslo)
Eva Kvelland (Agder)
Carl-Erik Grimstad (Vestfold)
Kjartan Almønning (Oslo) (trakk seg)
Arne Ivar Mikalsen (Nordland)
Tiril Eid Barland (Akershus)

Landsstyret i Venstre har også gitt følgende føring for utvalgets arbeid:

"På bakgrunn av anbefaling av landsmøtet kan vi foreslå endringer i møtестrukturen.

- Fra og med 2019 arrangerer Venstre landsmøte annethvert år, i valgår. Landsmøtene holdes i Oslo-området. En fast lokasjon bør vurderes.*
- Fra og med 2019 blir det avviklet fire (4) landsstyremøter pr. år."*

Vedtektskomitéen har fått et mandat fra landsmøtet om å legge frem vedtektsendringer innenfor to viktige demokratiske «grunnsteiner» for partiorganisasjonen. Det første punktet gjelder endringer i Venstres møtестruktur og landsmøtefrekvens, mens det andre punktet omhandler tredelte oppbygning (lokallag, fylkeslag og nasjonalledd) av Venstres partiorganisasjon.

Vedtektskomitéen forstår også sitt mandat dithen at man skal legge frem et vedtektsendreringsforslag for å **endre landsmøtet til at det avholdes hvert annet år.** Begrunnelsen for å gjøre dette er utredet og diskutert i forkant og under landsmøtet i 2018.

Vedtektskomitéen har valgt å først avklare partiorganisasjonens oppbygning og landsstyrets rolle og sammensetning i den nye fylkesstrukturen. Hvordan man innretter seg her vil gi føringer for hvordan møtestrukturen og møtehyppigheten skal være for nasjonalleddet. Vedtektskomitéen mener disse to aspektene henger så sterkt sammen at vi derfor fremmer et helhetlig forslag til endringer av vedtektene.

Med disse premissene vil vedtektskomitéen gjøre rede for sin innstilling. I korte trekk vil vi foreslå at ***Venstre organiserer sitt arbeid med utgangspunkt i den nye fylkesstrukturen. Effekten av færre fylkeslag og landsmøte hvert annet år mener vedtektskomitéen må utjevnes med et større, bredere og mer representativt landsstyre.***

Når det gjelder å avholde landsmøte hvert annet år så anbefaler vedtektskomitéen å ***flytte tidspunktet for landsmøtet fra våren til høsten.*** Dette grepet mener vi er helt nødvendig for å kunne gjennomføre landsmøtets intensjon om å ha landsmøtet hvert annet år.

For vedtektskomitéen har to overordnede prinsipper vært viktige å ta vare på i arbeidet. ***Å øke partiets evne til å skape ny og fremtidsrettet politikk uten samtidig å miste evnen til å stå sammen og skape oppslutning for den vedtatte politikken.*** I sum mener vi at våre forslag vil gjøre Venstre til både et bedre og mer inkluderende politisk verksted og en mer spisset og effektiv valgkampmaskin. Et mer operativt landsstyre vil også styrke stortingsgruppens løpende politiske arbeid.

Sammensetningen av det nye landsstyret

Vedtektskomitéen ser ikke for seg å endre dagens vedtekter når det gjelder Venstres organisering i fylkeslag. Dagens vedtekter gir følgende beskrivelse:

§ 5 Fylkeslag

«I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft.»

«Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret.»

«Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner, og får sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter.»

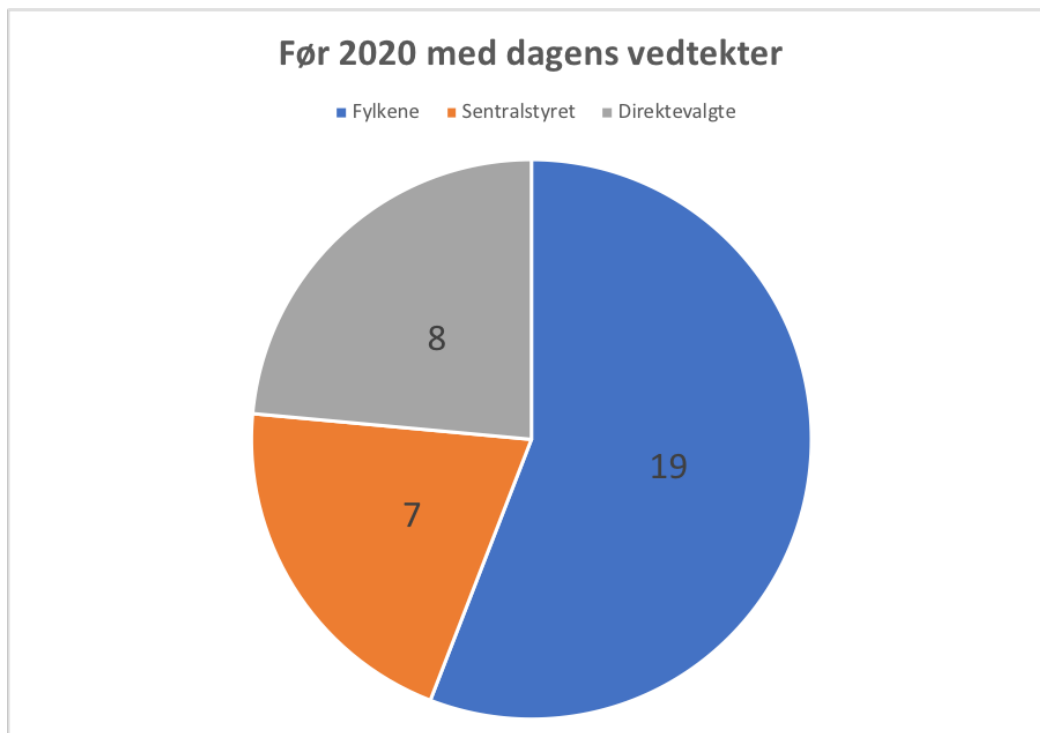
Regionreformen i Norge er en reform av fylkesstrukturen i Norge, hvor 19 fylker blir erstattet av 11 fylker, inkludert Oslo. Det nye fylket Trøndelag ble opprettet den 1. januar 2018. De øvrige fylkene opprettes med virkning fra 1. januar 2020.

- **Viken** bestående av Østfold, Akershus og Buskerud.
- **Oslo** — Ingen sammenslåing, fortsetter som før.
- **Innlandet** bestående av Hedmark og Oppland.
- **Vestfold og Telemark** bestående av Vestfold og Telemark.
- **Agder** bestående av Aust- og Vest-Agder.
- **Rogaland** — Ingen sammenslåing, fortsetter som før.
- **Vestland** bestående av Hordaland og Sogn og Fjordane.
- **Møre og Romsdal** — Ingen sammenslåing, fortsetter som før.
- **Trøndelag** bestående av Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Det nye fylket ble etablert 1. januar 2018 og blir region fra 2020.
- **Nordland** — Ingen sammenslåing, fortsetter som før.
- **Troms og Finnmark** bestående av Troms og Finnmark.

Effekten av regionreformen for Venstre med dagens vedtekter vil være at antallet medlemmer reduseres fra 34 til 26 (ikke inkludert sideorganisasjonene) og flertallet i landsstyret skifter fra fylkeslederne til de direktevalgte.

Fra 19 fylkesledere (56%), 7 sentralstyremedlemmer (20,5%) og 8 direktevalgte (24,5%) tilsammen 34 medlemmer.

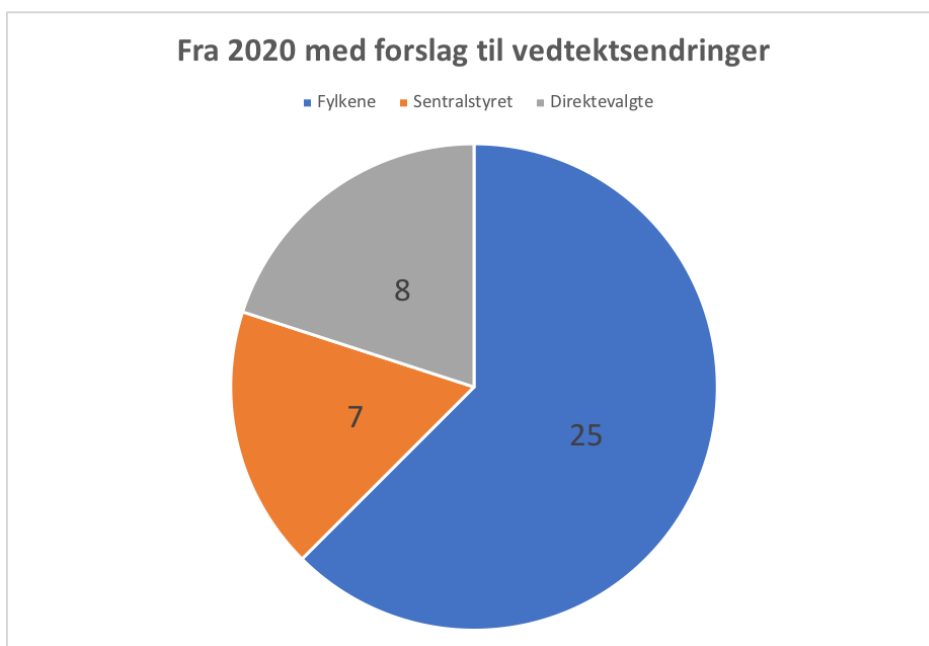

Til 11 fylkesledere (42,5%), 7 sentralstyremedlemmer (27%) og 8 direktevalgte (31%), tilsammen 26 medlemmer.

Vedtektskomiteen ønsker å beholde dagens sentralstyre med 7 medlemmer og de åtte direktevalgte medlemmene av landsstyret. **Fylkene styrker sin representasjon fra 19 til 25 medlemmer, hvorav alle fylker får et medlem av landsstyret (11 medlemmer) og de resterende 14 fordeles på fylkene på bakgrunn av medlemstall.** Å øke antallet fylkesrepresentanter i landsstyret gir bedre forankring og økt innflytelse for lagene.

For å opprettholde **Unge Venstre** sin innflytelse i landsstyret foreslår utvalget å **øke** ungdomsorganisasjonen sin representasjon fra **ett** fast medlem til **to**.

Vedtektskomitéen foreslår også at ansvaret for å behandle årsmelding og regnskap flyttes til landsstyret.

Gitt medlemstallene pr. 31.12.2018 ville representasjonen i landsstyret blitt som i tabellen under:

Nye fylker	Medlemmer	Landsstyret	Ekstra repr	Sum LS-repr.
Viken	1 179	1	2	3
Oslo	1094	1	2	3
Innlandet	348	1	1	2
Vestfold og Telemark	554	1	1	2
Agder	400	1	1	2
Rogaland	457	1	1	2
Vestland	926	1	2	3
Møre og Romsdal	416	1	1	2
Trøndelag	715	1	1	2
Nordland	271	1	1	2
Troms og Finnmark	313	1	1	2
	6673	11	14	25

Landsmøter hvert annet år.

Modellen vedtektskomitéen ser for seg vil i korte trekk endre "rytmen" for de politiske prosessene i Venstre. Den overordnede politiske syklusen i Norge er selvfølgelig den fireårige stortingsperioden, med et kommune- og fylkestingsvalg midt i perioden. De andre politiske partiene i Norge har alle sine landsmøter på våren i forkant av valgene, og noen partier har som Venstre også landsmøter på våren i mellomvalgsår.

Vedtektskomitéen mener at det å avholde landsmøtet få måneder før et valg er en meget krevende øvelse for et parti. Store politiske veivalg skal diskuteres og besluttes i løpet av en hektisk helg, samtidig som partiet ønsker å vise seg "fra sin beste side" overfor velgerne. Journalister er ofte mer interessert det som splitter partiet heller enn det som samler oss.

De siste årene har nominasjonsprosessene i forkant av både stortingsvalg og lokalvalg vært skjøvet tidligere i tid før valget. I forkant av stortingsvalget i 2017 hadde alle fylkeslag sine nominasjonsmøter i 2016, det tidligste allerede i juni - godt over et år før valget. Begrunnelsen har vært at partiet ønsker bedre tid til å gjøre kandidatene kjent hos velgerne. Vedtektskomitéen mener derfor at stortingsvalgprogrammet av samme grunn burde vedtas tidligere.

Vedtektskomitéen har blitt inspirert av våre søsterpartier i Sverige. Der er den vanlige modellen for partiene å avholde sine landsmøter med programbehandling på høsten året før valget. En slik modell gir partiene mulighet til å vedta sine politiske programmer i god tid før valget og partiet får bedre tid til å utarbeide en strategi for hvordan man skal presentere denne politikken overfor velgerne. Dette gir partiet mulighet til å vedta et politisk program i forkant av nominasjonsmøtene, slik at alle kandidatene vet hva man stiller til valg på.

Et siste poeng i valget av denne modellen er at man også kan flytte landskonferansen til våren i forkant av et valg. Da er den politiske interessen på topp, og partiet har en mye større mulighet for å ta regien på et slikt arrangement. Et landsstyremøte i tilknytning til denne landskonferansen gir også mulighet til å være aktuell og vedta det overordnede politiske budskapet inn mot valget.

Modellen utvalget drøfter blir da som følger:

År 1: (2022)

Vår: (Regjeringsforhandlinger)

Høst: Landsmøte med kommunefokus

Oppstart programarbeid (stortingsvalgprogram)

År 2: (2023)

Vår: Landskonferanse med landsstyremøte (kick-off lokalvalget)

Høst: Lokalvalg

År 3: (2024)

Vår: Programprosess i hele organisasjonen med fylkesårsmøtebehandling

Høst: Landsmøte med programbehandling

År 4: (2025)

Vår: Landskonferanse med landsstyremøte

Høst: Stortingsvalg

Landskonferansen som et styrket politisk verksted

At landskonferansene legges i forkant av valgkampen gir en mulighet for å styrke betydningen som politisk verksted og sosial arena. I motsetning til landsmøtet er landskonferansen en arena for alle som ønsker å delta, ved å legge det tilknyttede landsstyremøtet i etterkant av konferansen kan debattene på landskonferansen gi gode innspill til saksbehandlingen på landsstyremøtet. Muligheten for direkte påvirkning på de politiske vedtakene vil gjøre landskonferansen mer attraktiv og betydningsfull.

Oppsummering av de viktigste forslagene til vedtektsendringer:

De konkrete forslagene til vedtektsendringer på hver enkelt paragraf finnes i vedlegget hvor eksisterende vedtekter og endringsforslagene står oppstilt ved siden av hverandre. Her er imidlertid en forkortet versjon med de største endringene:

- 1. Landsmøte holdes hvert annet år og tidspunktet flyttes fra våren til høsten*
- 2. Det holdes flere landsstyremøter hvert år (fra minst 2 til minst 3)*
- 3. Landsstyret utvides med flere representanter fra fylkene og sideorganisasjonene*
- 4. Landsstyret skal behandle årsregnskap og årsmelding*
- 5. Tidspunktene for avholdelse av lokallagsårsmøter flyttes til innen utgangen av februar (i stedet for utgangen av januar)*
- 6. Tidspunktene for avholdelse av fylkesårsmøter flyttes til innen utgangen av mars (i stedet for utgangen av februar)*

Forslag til vedtak:

1. Landsmøtet vedtar det helhetlige forslag til nye vedtekter for Venstre.
2. Vedtektene som gjelder landsstyrets størrelse og sammensetning gjøres gjeldende fra 1. januar 2020.
3. Endringen med landsmøte hvert annet år iverksettes fra etter stortingsvalget i 2021.

Se vedlegg s. 183 til LM-8:

Vedtektskomitéens helhetlige forslag til vedtektsendringer 2019 inkludert gjeldende vedtekter.

LM-9 LM-tema: Prinsiprogram

Se vedlegget s. 203: LM-9 Prinsiprogram.

LM-10 Lokalsamfunn for framtida

Se vedlegget s. 212: LM-10 Lokalsamfunn for framtida.

LM-11 Politiske uttalelser

Det er kommet inn 69 forslag til uttalelser innen fristen 15. februar. Ytterligere en uttalelse, nr. 70, har kommet inn etter fristen. Denne vil kreve 2/3 flertall i landsmøtet for å tas opp til behandling.

Redaksjonskomitéen har innstilt seks uttalelser til realitetsbehandling. I henhold til den foreslåtte forretningsorden behandles uttalelsene i to ulike bolker á tre parallellsesjoner, samtidig som uttalelsene om lokalsamfunn for framtida (LM-10).

Det vil si at det til sammen blir to ganger fire parallellsesjoner.

Redaksjonskomitéen fremmer også forslag (se under) om hvilke uttalelser som skal behandles i den enkelte parallellsesjon slik at det blir enklere for de ulike delegasjoner å plassere delegater på de ulike parallellsesjoner.

Endringsforslag må leveres elektronisk **innen 4. mars**. Fristen er satt tidligere enn vanlig for at delegatene skal motta og kunne ta stilling til redaksjonskomitéens innstilling på endringsforslagene i bedre tid før behandlingen av forslagene. Dersom landsmøtet beslutter å behandle andre uttalelser enn de som er innstilt av redaksjonskomitéen vil det bli åpnet for endringsforslag på disse uttalelsene, med frist klokken 22.00 på fredag 8. mars.

Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-11 Politiske uttalelser finnes her:

<http://www.venstre.no/lm2019/LM-11>

Skjemaet åpnes for innsending mandag 25. februar.

Merk særlig:

Fristen for endringsforslag er 4. mars, altså mandag før landsmøtet. Dette er forskjellig fra tidligere år, da fristen har vært på kvelden på landsmøtets første dag.

Det presiseres at delegasjonene i henhold til forretningsorden punkt 10 d plikter å fordele sine delegater representativt på sesjonene i hver bolke.

I det foreslåtte programmet for landsmøtet er det lagt opp til to bolker med parallellsesjoner på lørdag: Kl. 09:00-10:25 og kl. 10:40-12:00. Det legges fra redaksjonskomitéens side opp til at hver parallellsesjon skal behandle to uttalelser.

Det er lagt opp til at delegatene kan delta på forskjellige parallellsesjonene i de to bolkene, slik at delegatene sammen med delegasjonen fritt kan velge hvilke to uttalelser hver enkelt delegat skal behandle. **Unntaket er de som skal behandle LM-10 Lokalsamfunn for framtida.** For å sikre konsistens på tvers av de to uttalelsene må delegatene som deltar i behandling av denne saken holde seg til parallellsesjon 1 gjennom begge bolkene.

Redaksjonskomitéen fremmer følgende forslag til hvilke uttalelser som skal behandles og i hvilke sesjoner:

- A - Grønn næringsvekst er framtida (Basert på uttalelse nr. 1)
- B - En skole som løfter alle elever (Basert på uttalelse nr. 62, med elementer fra uttalelsene nr. 17 og 20)
- C - Fiskeri og havbruk for framtida (Basert uttalelse nr. 50)
- D - Venstre vil gi flere rett til gratis tannbehandling (Basert på uttalelse nr. 15, med elementer fra uttalelsene nr. 14)
- E - Gjør BPA mer brukerstyrt (Basert på uttalelse nr. 39)
- F - Nei til digital masseovervåkning (Basert på uttalelse nr. 59)

Parallellsesjon 1 (lørdag kl. 09:00-10:25 og kl. 10:40-12:00).

Sted: Landsmøtesalen

Lokalsamfunn for framtida - Venstres syv prinsipper for god by- og stedsutvikling

Lokalsamfunn for framtida - Levande lokalsamfunn i heile landet

Parallellsesjon 2 (lørdag kl. 09:00-10:25 og kl. 10:40-12:00).

Sted: Hell Amfi 1

A - Grønn næringsvekst er framtida (Basert på uttalelse nr. 1)

B - En skole som løfter alle elever (Basert på uttalelse nr. 62, med elementer fra uttalelsene nr. 17 og 20)

Parallellsesjon 3 (lørdag kl. 09:00-10:25 og kl. 10:40-12:00).

Sted: Hell Amfi 2

C - Fiskeri og havbruk for framtida (Basert uttalelse nr. 50)

D - Venstre vil gi flere rett til gratis tannbehandling (Basert på uttalelse nr. 15, med elementer fra uttalelse nr. 14)

Parallellsesjon 4 (lørdag kl. 09:00-10:25 og kl. 10:40-12:00).

Sted: Stiklestad

E - Gjør BPA mer brukerstyrt (Basert på uttalelse nr. 39)

F - Nei til digital masseovervåkning (Basert på uttalelse nr. 59)

Redaksjonskomitéen har ikke lagt opp til en behandling av en generell politisk uttalelse på dette landsmøtet. Dersom Sentralstyret ønsker å behandle en generell politisk uttalelse om overordnede politiske prioriteringer, legges det opp til at denne behandles i plenum.

Temamessig sortering av uttalelser som er kommet inn innen fristen

Arbeid og Velferd

- 1 Venstre setter fart på det grønne skiftet

Forslagsstiller

Jon Gunnes, Terje Breivik og Ketil Kjenseth

By- og stedsutvikling

- 2 Bygg sterke regionar med desentraliserte tenester og fagmiljø!

Forslagsstiller

Hordaland Venstre og Sogn og Fjordane Venstre

Forskning og høyere utdanning

- 3 Trygghet, mestring og sosiale nettverk for en god studenthelse
- 4 En bedre studentpolitikk gir et bedre Agder

Forslagsstiller

Liberale studenter (NLSF)
Agder venstre

Forsvarspolitik

- 5 Redningshelikopteravdeling mellom Banak og Bodø

Forslagsstiller

Troms og Finnmark Venstre

Generelt

- 6 Folkeavstemning i Vest-Sahara nå!
- 7 Ras- og flomsikring
- 8 Venstre vil forenkle skattereglene for bonuspoeng og ansatt-rabatter

Forslagsstiller

Fritz Henrik Frølich
Rogaland Venstre
Rogaland Venstre

Globale utfordringer

- 9 Verden trenger et liberalt Europa
- 10 Handlingsplan for tekstilindustrien må komme på det politiske sakskartet!

Forslagsstiller

Haakon Riekeles
Norges Venstrekvinnelag (NVK)

Helse

- 11 Pasientreiser-ny gjennomgang av regelverket NÅ!
- 12 Ny gjennomgang av regelverket NÅ!
- 13 Rehabiliteringstilbudet må sikrast

Forslagsstiller

Alta Venstre
Alstahaug Venstre,
Lødingen Venstre og
Vefsn Venstre
Møre og Romsdal Venstre

14	Offentlig finansiert tannhelsetjeneste i hele livsløpet	Møre og Romsdal Venstre
15	Billigere tannhelse for et friere samfunn	Viken Venstre
16	Henger vi med i samhandlingsreformen?	Innlandet Venstre
17	Venstre satser på psykisk helse i skolen	Rogaland Venstre
18	Opprettelse av likeverdig behandlingstilbud innenfor området rus- og psykiatri til den kvenske befolkning.	Troms og Finnmark Venstre

IKT og digitalisering

19	E-sport er viktig for framtida	

Forslagsstiller

Innlandet Venstre

Innvandring og integrering

20	Skolen er for alle	
21	Ta vare på folk på flukt	
22	Ta vare på folk på flukt	

Forslagsstiller

Norges Unge Venstre
Norges Unge Venstre
Hordaland Venstre og
Sogn og Fjordane Venstre

Justis (trygghet og rettssikkerhet)

23	Likestilling og rehabilitering innenfor Kriminalomsorgen	

Forslagsstiller

Vestfold Venstre

Klima og energi

24	Klimatiltak for hele Norge	
25	Kraftig løft for jernbanen er tvingende nødvendig	
26	Grønn strøm for folk flest	
27	Ja til oppgradering av eksisterende vannkraftverk!	
28	KAF er kult	
29	Den lokale klimakampen må trappes opp	
30	Offentlige bygg som plussus	

Forslagsstiller

Agder Venstre
Trøndelag Venstre

Vestfold Venstre
Nordland Venstre

Hordaland Venstre og
Sogn og Fjordane Venstre
Innlandet Venstre
Jan Rune Traa,
Sandefjord Venstre

Kultur og informasjon

- 31 La lokalradioene leve, også etter 2021

- 32 Full likestilling i tilbudet av livssynstjenester

- 33 Ja til kulturell bæremeis for barnehagebarn
- 34 Venstre støtter Riksantikvarens ønske om landsomfattende kulturminneregistrering innen 2020
- 35 Nasjonalt senter for StreetArt til Stavanger

Kunnskap og like muligheter

- 36 Et løft for elevboliger

Liberale rettigheter

- 37 Venstre sier nei til ny etterretningslov
- 38 Full likestilling for alle – hele livet

- 39 Full likestilling og samfunnsdeltakelse for alle innbyggere

- 40 Liberale rettigheter livet ut
- 41 Retten til å bestemme over eget liv

Natur og miljø

- 42 Ren oppdrett

- 43 Mer bærekraftig drift av oppdrettsnæringen

- 44 Vern av reindriftens arealer
- 45 Ta vare på naturen

Forslagsstiller

Anne Kristin Villar, Jarl Lind-Nilsen, Jarl W Alnæs, Tore Wilken Nitter Walaker, Nicolas Mendoza Sande og Holmestrand Venstre Vestfold Venstre Tone Lind Jørgensen Rogaland Venstre

Forslagsstiller

Troms og Finnmark Venstre

Forslagsstiller

Grimstad Venstre Iselin Nybø, Grunde Almeland og Guri Melby Viken Venstre, Guro Fjellanger og Else Leona McClimans Vestfold Venstre Jim Smestad, Boye Bjerkholt og Margrethe Prahls Reusch

Forslagsstiller

Troms og Finnmark Venstre Ingvild Wettrhus Thorsvik og Asle Nesland Anton Dahl Agder Venstre

Næringsliv

- 46 Landbruks- og havbruksnæringene må være en del av løsninga for god dyrevelferd
- 47 Inntektene fra Havbruksfondet må tilfalle kystkommunene, og ikke marginaliseres ved å inngå i det generelle inntektssystemet
- 48 Strukturvoteordningen– VIKTIG OG RIKTIG.
- 49 Venstre slår ring om Smøla-gulrota
- 50 FISKEN ER GULLETT ETTER OLJEN

- 51 EØS-avtalen må beholdes for næringslivet
- 52 Venstre vil gi selvstendig næringsdrivende og små foretak forenklet skattemelding
- 69 Lokalprodusert får gjør Norge mer selvforsynt med mat

Oppvekst og familiepolitikk

- 53 Ja til tredeling av foreldrepermisjon - med noen justeringer
- 54 Bedre løsninger barnefamiliene som trenger det mest
- 55 Skolemat til alle!

- 56 Med kunnskap øker vi vaksinasjonsgraden
- 57 Venstre satser på barn- og ungdom
- 58 Bedre tilrettelegging for foreldre som får barn mens de er under utdanning

Forslagsstiller

- Solveig Schytz, Maria-Therese Jensen, Åsvenstre, Margrethe Prahls Reuch
- Øksnes Venstre

- Øksnes Venstre
- Møre og Romsdal Venstre
- Trøndelag Venstre, Andre N. Skjelstad, Irene Dahl, Gunhild Berge Stang, Jan Fjellstad, Arne Ivar Mikalsen, Bjørn Ola Holm, Pål Farstad, Jan Henrik Nygård og Jon Gunnes
- Møre og Romsdal Venstre
- Vesfold Venstre

- Ingeborg Briseid Kraft, Catrine Fladsrud Vold, May-Brith Døssland, Tor Kåpvik, Gudrun Jære Hoel

Forslagsstiller

- Gro Buttingsrud Martnes
- Grunde Almeland

- Gro Buttingsrud Martnes, Hedda Wølner Kristiansen, Maria Therese Jensen og Karl Henrik Laache
- Viken Venstre
- Oslo Venstre
- Nordland Venstre

Personvern

59 Alle har rett til privatliv

Forslagsstiller

Norges Unge Venstre

Skole

60 En god skolegang for alle krever mer enn bare skole

61 Venstre vil gjøre det mer attraktivt å være rektor!

62 En skole som løfter alle elever

63 Tilbud om skolemat til alle skolebarn

Forslagsstiller

Oslo Venstre

Guri Melby

Norges Unge Venstre

Vestfold Venstre

Transport

64 Posten skal fram!

65 Drosjene sitt samfunnsoppdrag må videreføres

66 Stad Skipstunnel byggestart 2021

Forslagsstiller

Alstahaug Venstre

Møre og Romsdal Venstre

Møre og Romsdal Venstre

Økonomi og marked

67 Staten må ta lavere risiko og spare mere av olje- og gassinntektene

68 Bedre vilkår for hestenæringen

Forslagsstiller

Oslo Venstre

Kim Hjardar

Forslag innkommet etter fristen

Internasjonal politikk

70 Fylkers og kommuners digi-satsinger må sette bruker i sentrum

Forslagsstiller

Styret i Hedmark Venstre

Forslag nr. A

Basert på forslag nr. 1

Forslagsstiller: Redaksjonskomitéen

1 **Grønn næringsvekst er framtida**

2 Venstre vil rigge Norge for en grønn framtid. For å få til det må vi tenke nytt, ikke
3 drømme oss tilbake. Norge kan bli en verdensleder på grønn teknologi. For at det skal
4 skje må det offentlige spille på lag med næringslivet. Sammen får vi til en grønn
5 framtid.

6 For å redde kloden vår fra ekstremvær, tap av biologisk mangfold og havforsuring,
7 må alle land redusere utslippene av CO2. Klimakampen er dagens viktigste
8 utfordring. Alle må bidra til at vi lykkes. Vi har blitt rike på fossil energiutvinning. Nå
9 må vi være med på å lede verden inn i framtida. Dette kommer vi til å klare, og vi
10 kommer til å skape nye jobber, sikre arbeidsplasser og tjene penger mens vi gjør det.

11 Norsk næringsliv ønsker strengere miljøkrav. Det gjør at deres teknologi raskt finner
12 nye markeder. På vårt beste har Norge vært i front og sett mulighetene tidlig. Det
13 gjorde vi med oljen, fisken og i verdenshandelen. Nå kan vi gjøre det i klimakampen.

14 Vi må gjøre det mer attraktivt å satse på grønne ideer, og vi må sette
15 miljøstandarder som gir norske bedrifter et fortrinn på verdensmarkedet. Venstre er
16 stolt over å ha fått på plass en rekke støtteordninger som støtter opp under
17 næringslivet, men ordningene må samordnes, forenkles og utvides.

18 **Venstre vil:**

- 19 ✓ Gjøre det enklere å bruke offentlige innkjøp for å finne grønne løsninger.
- 20 ✓ At det vurderes minst en nullutslippsløsning i alle offentlige innkjøp.
- 21 ✓ Trappe opp innblandingskrav av bærekraftig biodrivstoff fram mot 2030 for å
22 sikre langsiktige gode rammevilkår for industrien
- 23 ✓ Satse på teknologiutvikling og implementering av nullutslippsløsninger innen
24 tungtransport
- 25 ✓ Trappe opp CO2-avgiften for alle sektorer hvert år fra 2020, og minst doble
26 denne innen 2030
- 27 ✓ Bruke inntekten fra økt CO2-avgift til å få fart på grønn næringsutvikling og
28 grønt skatteskifte
- 29 ✓ Offentlige anskaffelseskontrakter skal i økende grad kunne gå til grønne
30 småbedrifter.
- 31 ✓ Forenkle og samordne kapitalstøtteordningene forenkles og samordnes, slik at
32 det blir enklere å finansiere de gode grønne ideene
- 33 ✓ Rigge virkemidlene slik at klimaløsninger blir prioritert.
- 34 ✓ Gjøre grønne finansieringsordninger bedre kjent.
- 35 ✓ Øke tempoet for utbygging av ladeinfrastruktur for elkjøretøy i hele landet.

Forslag nr. B

Basert på forslag nr. 62, samt nr. 17 og 20.

Forslagsstiller: Redaksjonskomitéen

36 **En skole som løfter alle elever**

37 En av våre viktigste oppgaver er å sikre alle muligheten til en god utdanning.

38 Kunnskap og kompetanse utgjør viktige grunnlag for demokrati, verdiskapning og
39 god livskvalitet. En god skole myndiggjør enkeltmennesket.

40 Formidling av verdier, kunnskap og ferdigheter er blant skolens viktigste oppgaver.
41 Skolen skal være en arena for læring, mestring og utvikling. På skolen skal alle få
42 utfolde seg og dyrke sine interesser. Mangfold er en enorm styrke for samfunnet, og
43 dette må reflekteres i skolen.

44 Utdanning er det beste fattigdomstiltaket som finnes. Det virker sosialt utjevnende,
45 og skaper muligheter for elever med ulike forutsetninger og ulik bakgrunn. Dessverre
46 lykkes ikke norske skole godt nok i å utjevne sosiale forskjeller. Stoltenbergutvalget er
47 den siste utredningen som fremhever svakhetene i dagens utdanningssystem. Den
48 viser at det finnes betydelige forskjeller i den norske skolen. Elever som har foreldre
49 med lav utdanning oppnår i snitt 5,9 grunnskolepoeng mindre enn de på andre siden
50 av skalaen. Gutter oppnår 4,6 poeng mindre enn jentene.

51 Venstre mener at vi ikke har lyktes før alle elever har de samme mulighetene i skolen.
52 Det skal ikke ha noe å si for en elevs fremtid om eleven er gutt eller jente, heter Ola
53 eller Ali, eller har foreldre som er advokater eller mekanikere.

54 Utvalget peker blant annet på at ikke alle elever blir skolemodne til samme tid. Alle
55 barn er forskjellige, og fleksibel skolestart er et av flere virkemidler som kan sikre at
56 barna i større grad starter på skolen når de er klare for det. I Granavolden-
57 erklæringen åpnes det for at kommunene skal få mulighet til å prøve ut ulike
58 modeller for fleksibel skolestart, og denne muligheten ønsker Venstre å gripe lokalt.
59 Venstre er også glad for at det kommer en gjennomgang av seksårsreformen. Det er
60 viktig at denne evalueringen ses i sammenheng med revideringen av læreplanene.

61 Stoltenbergutvalget påpeker også at de barna med mest behov for å få stimulert
62 språklige og sosiale ferdigheter, i liten grad deltar i frivillige aktiviteter i barnehager
63 som fremmer de ferdighetene. Venstre vil at rammeplanen for barnehagen presiserer
64 at aktiviteter i barnehagen som fremmer kommunikasjon og språkutvikling må
65 inkludere alle barn. Venstre vil også følge opp utvalgets anbefaling om en mer variert
66 skoledag, med mer fysisk aktivitet innimellom undervisningen, særlig for de minste
67 barna.

68 En bedre tilrettelagt skolehverdag bidrar til læring og motivasjon. Når elevene får
69 lære om det de selv er interessert i, vil flere kunne oppleve gleden ved læring. Derfor
70 sier Venstre ja til å gi elever mer frihet til å tilpasse sin skolehverdag. Alle
71 ungdomsskoler bør tilby fem valgfag fra 8. klasse, og på sikt bør det tilbys like
72 mange valgfag fra 5. klasse. Det bør samtidig systematisk kartlegges hvilke effekter

73 valgfag har for elevenes motivasjon og skoleresultater. Venstre vil også gjøre det
74 lettere for den enkelte skole å opprette egne valgfag.

75 Jo eldre elevene blir, jo større frihet bør de få til å ta valg om sin egen utdanning. Fritt
76 skolevalg er et godt liberalt prinsipp, som gir ungdommer mulighet til å reflektere
77 over egen fremtid og velge selv hvor de vil gå på skole. Derfor sier Venstre tydelig ja
78 til fritt skolevalg. Alle elever skal være omfattet av en reisetidsgaranti.

79 Elever i studieforbredende utdanningsprogrammer bør også gis langt større
80 mulighet til å bestemme over innholdet i utdanningen sin. Alle elever må ha
81 basisfagene norsk, engelsk og matematikk, men utover det bør elevene gis større
82 frihet over egen timeplan. Elever som ønsker å ta høyere utdanning, men som strever
83 med de mest teoritunge fagene, bør få mulighet til å velge en annen sammensetning
84 enn i dag. Samtidig bør elever som liker teoretisk læring, men ønsker å bruke mer tid
85 på å fordype seg i ett fagområde, få muligheten til å velge slik. I dag faller mange
86 elever fra i videregående skole fordi utdanningsløpet ikke føles relevant. Venstre
87 ønsker en studiepoengsmodell som gir flere muligheter til å velge, samtidig som
88 rommet for å bruke lenger tid på å fullføre må bli større.

89 **Venstre vil:**

- 90 ✓ At kommunene skal ta i bruk muligheten til å prøve ut ulike modeller for
91 fleksibel skolestart.
- 92 ✓ Elever i studieforbredende utdanningsprogrammer bør gis langt større
93 mulighet til å bestemme over innholdet i utdanningen sin.
- 94 ✓ Elever på studieforbredende som i løpet av videregående eller de første
95 årene etter fullført skolegang ønsker å bytte til yrkesfag bør få rett til å ta
96 yrkesfaglig påbygging.
- 97 ✓ At alle skoler skal tilby minimum fem valgfag fra 8. klasse
- 98 ✓ Ordningen med valgfag i grunnskolen gjennomgås med sikte på å gi elevene
99 større frihet over egen skolehverdag, blant annet gjennom å innføre valgfag
100 fra 5. klasse og gjøre valgfag til en større del av timeplanen
- 101 ✓ Gjøre det lettere for den enkelte skole å opprette egne valgfag, og innføre
102 gaming som valgfag
- 103 ✓ At Venstres fritidskort innføres innen 2020
- 104 ✓ Ha fritt skolevalg i videregående skole
- 105 ✓ Ha en studiepoengsmodell for studieforbredende linjer i videregående skole,
106 og legge til rette for at elever kan gjennomføre skoleløpet på to, tre eller fire år
- 107 ✓ Styrke skolehelsetjenesten i grunnskolen og videregående skole
- 108 ✓ Endre opplæringsloven slik at retten til skole for asylsøkere gjelder fram til
109 utreisedato og ikke dato for endelig avslag
- 110 ✓ Prioritere oppfølging av borteboeres livskvalitet gjennom å satse på deres
111 psykiske helse og velvære
- 112 ✓ Styrke satsningen på psykisk helse for barn og unge

Forslag nr. C

Basert på forslag nr. 50.

Forslagsstiller: Redaksjonskomitéen

113 **Fiskeri og havbruk for framtida**

114 Havet har gitt Norge mat på bordet, mange arbeidsplasser og skapt store verdier til
115 utvikling av felles velferd i generasjoner. Nå trenger vi flere grønne, bærekraftige og
116 lønnsomme næringer. Fiskeri- og havbruksnæringen vil være en vesentlig bidragsyter
117 til dette.

118 Fiskeri- og havbruksnæringen er allerede Norges nest største eksportnæring, og kan
119 bli ennå viktigere. Det forutsetter et blått taktskifte med en tydelig grønn profil.
120 Fiskeressursene må forvaltes godt, forskningen rundt økosystemene i fjord og hav
121 må styrkes, og havbruksnæringen må løse biologiske utfordringer som lakselus.
122 Transporten må bli mer klimavennlig og flyttes fra vei til båt og bane. Venstre vil
123 også legge til rette for at næringen bearbeider mer av fisken i Norge slik at vi kan
124 skape større verdier og flere arbeidsplasser. Det gir muligheter til å utvikle en sterk
125 marin bioindustri basert på restråstoff.

126 Skal vi nå klimamålene, må CO₂-avtrykket fra global matproduksjon reduseres
127 betydelig. Våre naturgitte fortrinn, ansvarlige forvaltning og avanserte produksjon
128 gjør at norsk fisk og teknologi kan mette stadig flere og dekke den voksende globale
129 etterspørselen for høyverdige proteiner produsert med et lavt CO₂-avtrykk.

130 Venstre mener at både fiskeriene og havbruksnæringen må gis rammevilkår som
131 sikrer at overskuddet reinvesteres i det kystbaserte næringslivet. Kombinasjonen av
132 strenge miljøkrav og sterke norske og kystbaserte eierskapsmiljø muliggjør et slikt
133 blått taktskifte.

134 Ny teknologi muliggjør havbruksproduksjon i stadig nye land. Venstre mener Norge
135 må sørge for at det er attraktivt å investere langs norskekysten, og er kritisk til
136 innføring av grunnrenteskatt på fiskeri- og havbruksnæringen. Venstre mener at
137 både nasjonen, kysten og næringen er bedre tjent med at grunnrenten investeres
138 tilbake langs kysten.

139 Venstre har vært en pådriver for at vertskommuner for sjømatnæringen skal få større
140 en del av verdiskapningen. Venstre er derfor positive til å videreføre Havbruksfondet,
141 som i 2018 utbetalte 3,9 milliarder kroner til kommuner, fylker og staten. Venstre vil
142 videreutvikle Havbruksfondet slik at kommunene får mer forutsigbare og årlige
143 inntekter fra ordningen.

Venstre vil:

- 145 ✓ At norsk sjømatnæring skal spille en nøkkelrolle i arbeidet med å gjøre den
- 146 globale matproduksjonen mer bærekraftig.
- 147 ✓ Øke satsingen på bestandsforskning og forskning på økosystemene i fjord og
- 148 kyststrøk.

- 149 ✓ Stille strenge miljøkrav til fiskeri- og havbruksnæringen og slik bidra til et
150 grønt skifte som muliggjør en betydelig marin vekst.
- 151 ✓ Iverksette tiltak som reduserer utslippene av CO2 fra fiskeflåten,
152 havbruksrederiene og fiskefôrproduksjonen.
- 153 ✓ Videreføre fordelingen mellom kyst- og havfiskeflåten og finne frem til
154 ordninger som gjør at mer av fisken foredles i Norge.
- 155 ✓ Legge til rette for at restråvarer og nye marine ressurser bidrar til utviklingen
156 av en sterk marin bioøkonomi.
- 157 ✓ Satse på utbygging av jernbane og havner slik at mer gods kan flyttes fra bil
158 til båt og bane.
- 159 ✓ Sørge for at transporten langs kysten i større grad baseres på hydrogen og el.
- 160 ✓ Satse på sterke eierskapsmiljø som evner å investere i miljøtiltak og utvikling
161 av næringen.
- 162 ✓ Stille strenge miljøkrav ved tildeling av nye oppdrettskonsesjoner og
163 lokalisering av disse, og intensivere forskningen på lukkede anlegg.
- 164 ✓ Videreutvikle Havbruksfondet, slik at ordningen gir vertskommunene årlige og
165 forutsigbare inntekter
- 166 ✓ At en eventuell grunnrentebeskatning av havbruksnæringen kun skal innføres
167 dersom den gir rom for fortsatt lønnsom utvikling av næringen, tar høyde for
168 konkurranse som kan dukke opp som følge av teknologiske endringer som
169 landbasert oppdrett, og sørger for en rettferdig fordeling av inntektene.

Dissens:

Et mindretall i komitéen, bestående av Tove Ellingsen og Gunhild Berge Stang vil ha følgende kulepunkt til erstatning for de to siste kulepunktene, linje 164 - 169:

- ✓ Være kritisk til en ekstraordinær særskatt i form av statlig grunnrenteskatt i fiskeri og havbruk, og heller videreutvikle havbruksfondet slik at ordningen gir vertskommunene årlige og forutsigbare inntekter.

Forslag nr. D

Basert på forslag nr. 15, samt nr. 14.

Forslagsstiller: Redaksjonskomitéen

170 **Venstre vil gi flere rett til gratis tannbehandling**

171 Venstre vil utvide og videreutvikle den offentlige tannhelsetjenesten slik at flere får
172 støtte til ordinær tannbehandling og til større inngrep. Rettighetene til sårbare
173 grupper som rusmisbrukere må særlig styrkes. Munnhule og tenner er en del av
174 kroppen og på sikt må tannhelse bli en likeverdig del av folketrygden.

175 Tenner som gjør det mulig å møte folk med et smil er svært viktig for selvfølelsen, og
176 dårlig tannhelse kan derfor bidra til dårligere livskvalitet. Dårlige tenner kan være
177 både stigmatiserende og sosialt belastende. Når tannhelsen blir dårlig kan det også
178 bidra til dårlig psykisk helse. God tannhelse er derfor et viktig forebyggende
179 helsetiltak.

180 Venstre mener at tannbehandling på sikt må bli gratis for alle, og at det er behov for
181 en videreutvikling av dagens trygdeordninger der stadig flere grupper innlemmes i
182 ulike støtteordninger.

183 Ifølge tall fra SSB utsetter mange lavtlønnede tannbehandling av økonomiske
184 grunner, noe som kan medføre at problemene forverres og at det på et senere
185 tidspunkt blir behov for mer omfattende inngrep til en enda høyere pris.

186 Mange rusavhengige har dårligere tannhelse enn den øvrige befolkningen. Dagens
187 støtteordning gjelder for personer i statlig finansiert helseinstitusjon, i kommunal
188 rusomsorg og personer under legemiddelassistert rehabilitering. Ordningen er rettet
189 mot brukere som har en rusavhengighet eller er under behandling, men opphører når
190 man utskrives. For å komme tilbake til samfunnet etter langvarig rusmisbruk må man
191 få muligheten til å møte folk på en ordentlig måte. Venstre mener derfor at ordningen
192 bør utvides til å omfatte hele rehabiliteringsprosessen.

193 Venstre mener også at det bør innføres en høykostnadsbeskyttelse som innebærer
194 at en staten dekker en prosentvis andel av kostnader til tannbehandling som
195 overstiger 10 000 kroner. Ordningen må innrettes på en slik måte at den treffer de
196 som har størst behov.

197 **Venstre vil:**

- 198 ✓ Utvide og videreutvikle den offentlige tannhelsetjenesten der flere grupper
199 innlemmes i den offentlige tannhelsetjenesten, og på sikt gjøre tannhelse til en
200 del av folketrygden
- 201 ✓ Innføre en høykostnadsbeskyttelse
- 202 ✓ Gi rusavhengige en særskilt rett til å få ferdigstilt tannbehandling etter
203 utskriving av institusjon.
- 204 ✓ Opprettholde og videreutvikle innsatsen for å forebygge tannhelseproblemer,
205 særlig for eldre

- 206 ✓ Øke bruken tannpleiere som kan jobbe forebyggende med tann- og
- 207 munnhygienisk virksomhet ved skoler og barnehager
- 208 ✓ Gjennomføre en kartlegging av oppgavene til de regionale
- 209 kompetansesentrene for tannhelse og evaluere dem
- 210 ✓ Forbedre og forenkle ordningene for refusjon gjennom folketrygden til
- 211 spesielle diagnoser som gir utfordringer i munnhulen, eks visse kreftdiagnoser

Forslag nr. E

Basert på forslag nr. 39.

Forslagsstiller: Redaksjonskomitéen

212 **Gjør BPA mer brukerstyrt**

213 Venstre mener ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er en ordning
214 for å sikre likeverdig deltakelse i samfunnet som bør rettighetsfestes på linje med
215 andre tiltak for å sikre likeverd og ikke-diskriminering. Ansvaret for ordningen bør
216 overføres fra helse til eksempelvis NAV og utvides til å gjelde hele livet.

217 Ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) skal sikre at personer med et
218 praktisk assistansebehov skal kunne leve et mest mulig selvstendig og uavhengig liv.

219 Funksjonsnedsettelse er noe alle kan komme til å oppleve på et eller annet tidspunkt
220 i livet. BPA skal bidra til at personer med assistansebehov skal kunne skaffe seg
221 utdanning, være i jobb, stifte familie, delta i fritidsaktiviteter og i lokalsamfunnet
222 som befolkningen forøvrig. BPA skal være et likestillingsverktøy som gir makt over
223 eget liv og bryter ned samfunnsskapt barrierer. BPA organiseres av den enkelte
224 bruker. Praktisk assistanse er egenstyrt kontroll av hverdagen.

225 I dag ligger ordningen med BPA i helselovgivningen og forvaltes av kommunene.
226 Lovens ordning forutsetter at brukeren har rett til helse og omsorgstjenester fra
227 kommunen. Nåværende lovtekst er ikke utformet basert på brukerens rett til
228 likestilling og likeverd. Rapporter laget av flere organisasjoner etter
229 rettighetsfestingen i 2015 viser at plasseringen i helselovgivningen har gjort at BPA
230 behandles som en tradisjonell helsetjeneste og ikke det likestillingsverktøyet det er
231 ment å være. Ordningen er rettighetsfestet for personer med «stort behov» definert
232 som over 32 timer per uke. Dersom bruker har behov for mindre enn 32 timer per uke
233 er dette ikke rettighetsfestet som en individuell rettighet. Ordningen gjelder kun til
234 personen er 67 år, som om funksjonsnedsettelsen som er grunnlaget for BPA
235 forsvinner når personen blir eldre.

236 En av utfordringene med ordningen i dag er at det ofte tildeles timer kun til basale
237 behov og det hindrer innbyggere med praktisk assistansebehov i å være aktive
238 samfunnsborgere. For få timer bidrar i stor grad til isolasjon for mange fordi for lite
239 assistanse gjør at mange ikke kommer seg ut.

240 Undersøkelser viser at det er svært ulik praksis over hele landet. Det er utfordringer
241 både med sektorplassering (helse- og omsorg), ansvarsforhold (hos kommunen) og
242 organiseringsform/departementstilknytning (helse).

243 **Venstre vil:**

- 244 ✓ Sikre BPA som det likestillingsverktøyet det er ment å være. Det er brukeren
245 selv som skal styre tilbudet.
- 246 ✓ Jobbe for at BPA skal underlegges et annet forvaltningsorgan enn det
247 kommunale helsetjenestetilbudet, som for eksempel NAV

- 248 ✓ Jobbe for at ordningen rettighetsfestes også for personer med et
- 249 assistansebehov som er lavere enn 32 timer per uke.
- 250 ✓ Jobbe for at BPA skal tas ut av helselovgivningen og rettighetsfestes som
- 251 tilrettelegging basert på likeverd og ikke-diskriminering. BPA handler om
- 252 praktisk assistanse på grunn av nedsatt funksjonsevne, ikke helse.
- 253 ✓ Sikre at personer med et praktisk assistansebehov får rett til dette også etter
- 254 fylte 67 år.

Forslag nr. F

Basert på forslag nr. 59.

Forslagsstiller: Redaksjonskomitéen

255 Nei til digital masseovervåkning

256 Venstre mener at alle mennesker har rett på et rom som er sitt, og bare sitt. I en tid
257 hvor stadig større deler av hverdagen vår foregår på digitale flater, blir det også
258 lettere for myndighetene å følge med på hva vi gjør. Moderne teknologi gir
259 enkeltmennesket store muligheter, men også store utfordringer dersom det
260 misbrukes av politikere.

261 Frihet forutsetter at hvert menneske vernes mot unødvendig registrering,
262 overvåkning og inngripen i privatlivet. I det liberale demokratiet er det borgerne som
263 kontrollerer staten, ikke staten som kontrollerer borgerne. Det skal svært
264 tungtveiende grunner til for at hensynet til personvernet skal vike. Derfor vil Venstre
265 sikre at alle har rett til et privatliv også i en digital hverdag.

266 De siste årene har vi sett stadig større inngripen i folks digitale hverdag. Det har
267 skjedd gjennom begrensninger på hvilke nettsider man kan besøke på internett,
268 utvidet praksis med å lage IP-adresser, og ikke minst at man har gitt politiet
269 utvidede fullmakter til å drive med telefonavlytting og skjermavlesing.

270 Videre er det lagt frem et forslag om et digitalt grenseforsvar, som i praksis vil gi
271 myndighetene muligheten til digital masseovervåkning av norske innbyggere.
272 Grenseforsvaret vil kunne lagre all elektronisk kommunikasjon som krysser norske
273 landegrenser. Siden serverne vi kommuniserer gjennom ofte ligger i utlandet, vil det
274 bety at myndighetene vil få mulighet til å samle inn det meste av det du foretar deg
275 på internett.

276 Også ikke-statlige aktører får tilgang til og lagrer stadig mer informasjon om hver
277 enkelt av oss, og mange digitale apparater på markedet har alvorlige
278 sikkerhetsbrudd som gjør det lett for de som er villige til å overvåke hva som foregår
279 i hjemmene til folk.

280 Venstre vil:

- 281 ✓ At retten til privatliv skal sikres i en digital hverdag
- 282 ✓ Si nei til høringsforslaget om digitalt grenseforsvar
- 283 ✓ Fjerne domstolens anledning til å blokkere nettsider med
284 opphavsrettbeskyttet materiale. Dissens: Et mindretall i redaksjonsnemnda vil
285 ta ut dette punktet (Petter N. Toldnæs, Tove Eivindsen og Ida Johnsen).
- 286 ✓ Begrense politiets fullmakter til telefonavlytting og skjermavlesning.
- 287 ✓ Stille konsensjonskrav for at rettighetshavere kan lagre IP-adresser
- 288 ✓ Forby produkter rettet mot barn som kan brukes til avlytting av private
289 samtaler uten samtykke.
- 290 ✓ Arbeide internasjonalt for å regulere hvordan ikke-statlige aktører samler inn
291 informasjon fra brukerne sine.

Forslag nr 1

Arbeid og velferd

292 Venstre setter fart på det grønne skiftet

Forslagsstiller: Jon Gunnes, Terje Breivik og Ketil Kjenseth

293 For å redde kloden vår fra ekstremvær, skitten luft og forurenset hav, må alle land
294 redusere utslippene av CO₂. Den nye regjeringsplattformen slår fast at Norge skal
295 kutte utslipp med 45 prosent i Norge. Dette er en seier for Venstre, og en viktig
296 drivkraft for å få fart på det grønne skiftet i Norge. For å nå dette målet må vi satse
297 på ny teknologi og nye løsninger som gjør at vi slipper ut mindre CO₂. Hele verden
298 må kutte utslipp i årene som kommer, og grønne løsninger vil øke i verdi på verdens
299 markeder. Det grønne skiftet gir oss nye arbeidsplasser og eksportmuligheter,
300 samtidig som det redder havet, luftkvaliteten og dyremangfoldet vårt.

301 Venstre vil føre en næringspolitikk som hjelper norske bedrifter å bli verdensmestere
302 på grønn teknologi. For å løse klimakrisen må det offentlige og private jobbe på lag.
303 En hovedutfordring for å realisere grønn teknologi, er tilgang til finansiering. Ikke
304 minst tilgang på nok og langsiktig nok kapital til å kunne industrialisere ny teknologi.
305 Derfor har Venstre nå fått etablert klimainvesteringsfondet Nysnø
306 klimainvesteringer AS, målrettet til å være medinvestor i oppskalering og
307 kommersialisering av ny, grønn teknologi og løsninger. Gjennom Nysnø sikrer vi at
308 langt flere grønne løsninger ser dagens lys. Slik endrer vi kursen. Slik bidrar vi til å
309 redde kloden fra ekstremvær, skitten luft og forurenset hav samtidig som vi sikrer
310 norsk industri og arbeidsplasser.

311 Nysnø kommer i tillegg til, og skal supplere, andre tunge statlige ordninger som
312 styrker grønn vekst. Etter at Venstre kom i regjering har både Enova, Innovasjon
313 Norge og Forskningsrådet fått betydelig mer penger, og skatteFUNN- og
314 miljøteknologiordningene har blitt utvidet og styrket. Penger og ordninger som er
315 rettet direkte mot norske forsknings-, teknologiutviklingsmiljø og bedrifter. Dette
316 fører til at grønn teknologi erstatter grå teknologi. Bedrifter som omstiller seg får
317 skattelette og andre fordeler. Nye grønne løsninger blir gjort tilgjengelig for deg og
318 meg. Slik skaper vi det grønne skiftet nå!

319 Det grønne skiftet skapes nå, gjennom at fylkeskommunene i Hordaland, Møre- og
320 Romsdal, Sør-Trøndelag og Troms stiller krav om nullutslippsferger når de bestiller
321 nye ferger. Dette gjør at skipsindustrien på Vestlandet utvikler nye typer ferger, får
322 ny kompetanse og konkurransekraft, og sikrer arbeidsplasser. Venstre vil at det skal
323 stilles krav om at alle nyanskaffelser av transporttjenester i offentlig sektor skal
324 være nullutslippsløsninger.

325 Det grønne skiftet skapes nå, gjennom at det stilles krav til bruk av bærekraftig
326 biodrivstoff. Dette gjør at det blir lønnsomt å produsere biodrivstoff fra avfall fra
327 norsk landbruk, fiskenæring og skogsdrift, det reduserer utslipp fra transportsektoren

328 og det skaper nye, trygge arbeidsplasser. Venstre vil at innblandingskrav av
329 bærekraftig biodrivstoff skal trappes gradvis opp frem mot 2030, og slik sikre
330 langsiktige gode rammevilkår for industrien.

331 Det grønne skiftet skapes nå, gjennom at det internasjonale markedet etterspør mer
332 klimavennlige løsninger og at det settes en pris på CO₂-utslipp. Det gjør at norsk
333 prosessindustri erstatter fossile energikilder med fornybare. Det gjør at
334 transportaktører bytter fossile lastebiler mot nullutslippskjøretøy. Det gir
335 konkurransekraft og sikrer arbeidsplasser inn i fremtida. Venstre vil bruke skatter og
336 avgifter aktivt for å gjøre klimavennlige valg enda mer lønnsomme. Venstre vil at
337 CO₂-avgiften skal trappes gradvis opp hvert år fra 2020, og fordobles innen 2030.
338 Merinntektene skal tilbakeføres direkte til klimagassreduserende tiltak i næringslivet.
339 Slik skapes en vinn-vinn-løsning, både for klimaet og arbeidsplassene.

340 Venstre er stolt over å ha fått på plass en rekke støtteordninger som setter fart på
341 det grønne skiftet, men ordningene må både samordnes, forenkles og utvides. Flere
342 av ordningene er for lite kjent, og søknadsprosesser oppfattes fremdeles som for
343 kompliserte. Støtteordningene treffer ikke godt nok. Venstre vil stille krav til
344 aktørene som forvalter støtteordningene, slik at veien til finansiering skal være så
345 ukomplisert som mulig. Venstre ønsker en gjennomgang av virkemiddelapparatet for
346 å sikre at støtteordningene og fondene treffer bedre.

347 **Venstre vil:**

- 348 ✓ At offentlige innkjøp aktivt brukes for å skape marked for grønne løsninger
- 349 ✓ At det stilles krav om nullutslippsløsninger i offentlige innkjøp
- 350 ✓ At innblandingskrav av bærekraftig biodrivstoff skal trappes gradvis opp frem
351 mot 2030, og slik sikre langsiktige gode rammevilkår for industrien
- 352 ✓ At CO₂-avgiften skal trappes gradvis opp for alle sektorer hvert år fra 2020,
353 med mål om fordobling innen 2030, og der merinntektene skal benyttes til å
354 hjelpe næringslivet med å redusere klimagassutslipp.
- 355 ✓ Stille strengere krav til at flere offentlige anskaffelser tildeles innovative
356 småbedrifter
- 357 ✓ Forenkle og samordne de statlige kapitalstøtteordningene slik at det blir
358 enklere for småbedrifter å få tilgang til kapital
- 359 ✓ Sørg for at virkemiddelapparatet blir enda mer effektivt, koordinert og
360 treffsikkert
- 361 ✓ At virkemiddelapparatet skal prioritere prosjekter som bidrar til å skape
362 klimaløsninger
- 363 ✓ Utvide statlige finansieringsordninger som utløser privat kapital for norske
364 innovasjonsbedrifter
- 365 ✓ Øke synligheten til de finansieringsordningene som bidrar til det grønne
366 skiftet.
- 367 ✓ Gi skattefordeler til de som investerer i grønne løsninger

Forslag nr 2

By- og stedsutvikling

368 **Bygg sterke regionar med desentraliserte tenester og** 369 **fagmiljø!**

Forslagsstiller: Hordaland Venstre og Sogn og Fjordane Venstre

370 Venstre ønskjer ein god og utviklande politikk for distrikts-Noreg. Difor vil vi arbeide
371 for gode helsetilbod, god kommuneøkonomi, rassikring, vegutbetring og utvikling av
372 næringslivet i heile det nye fylket. Vi vil særskilt understreke at lett tilgjengelege
373 offentlege tenester og attraktive, varierte bu- og arbeidsmarknader er føresetnader
374 for eit vekstkraftig næringsliv og gode lokalsamfunn å bu i, over heile landet.

375 Vegvesenet sitt forslag til omorganisering vart oversendt til Samferdsels-
376 departementet tysdag 15. januar. Venstre vil vere med å sikre at Statens Vegvesen
377 framleis skal ha ein desentralisert struktur, og at fagmiljøa i Sogn og Fjordane og
378 Hordaland skal satsast på, også framover. Framtidig organisering av Statens
379 vegvesen må sikre dette, og bygge på kompetansemiljø og oppgåveløysing ute i
380 regionane. Venstre forventar mellom anna at organiseringa gjev fagmiljøa i Sogn og
381 Fjordane og Hordaland oppgåver og funksjonar, minst på nivå som i dag.

382 Som følgje av oppgåveoverføring til fylka, digitalisering og effektivisering blir det
383 vurdert ny tenestestruktur på trafikant- og køyretøyområdet, endra struktur og
384 omfang på støttefunksjonar, og overgang frå regions- til divisjonsmodell. Venstre er
385 for digitalisering som gjev innbyggjarar og næringsliv gode og tilgjengelege tenester.
386 Men alle tenester er ikkje digitale, og endringar må ta omsyn til store reiseavstandar.
387 Venstre vil også at framtidig organisering må satse på fagmiljø ute i regionane, der
388 digitalisering er verkemiddel for å tenke nytt.

389 Talet på statlege arbeidsplassar ute i distrikts-Noreg har dei siste åra gått ned,
390 medan det har auka i dei største byane. Dette er ei utvikling som kan og bør snuast,
391 for å vere med å utvikle attraktive stader og sterke bu- og arbeidsmarknadsregionar
392 med varierte arbeidsmarknader over heile landet.

393 Det er inga naturlov som seier at offentleg omstilling må innebere fysisk
394 samlokalisering av oppgåver lagt til dei større byane, og nedlegging av kontor og
395 funksjonar i distrikta. Ved sist omorganisering av vegvesenet, ved regionaliseringa i
396 2003, sikra Venstre at regionvegkontor og underliggende vegavdelingar blei
397 lokaliserte i små og mellomstore sentra. Statens vegvesen fekk også desentraliserte
398 direktoratseiningar. Ei slik tenking må ligge til grunn også framover.

399 Den framtidige organiseringa av Statens vegvesen må spegle at regjeringa meiner
400 alvor med statleg lokaliseringpolitikk og spreing av statlege kompetansearbeids-
401 plassar. Vi syner her spesielt til den nye regjeringserklæringa, som seier at ein vil
402 forsterke satsinga på utflytting av statlege arbeidsplassar, og ikkje minst at
403 Regjeringa vil "Sikre helhetlig oversikt og koordinering av flytting, nedleggelse og

404 opprettelse av statlige arbeidsplasser. Ved strukturendringer vil regjeringen sikre en
405 fortsatt god regional fordeling av statlige kompetansearbeidsplasser.”

406 Ei nedbygging av offentlege fagmiljø ute i regionane er stikk i strid med kva Venstre
407 og regjeringa vil i distrikts- og regionalpolitikken. Det står i motstrid til kommune- og
408 regionreforma, der sterkare kommunar og regionar kan ta nye oppgåver og vere
409 gode lokaliseringsstader for privat og offentleg verksemd. Med unntak av Bergen og
410 Stord er alle Statens Vegvesen sine kontor i Hordaland og Sogn og Fjordane plassert
411 i slike nye, større kommunar.

412 Kommune- og regionreforma bygger på prinsipp om desentralisert oppgåveløysing,
413 spreining av makt og avgjersler nærast mogeleg innbyggjarane. Men då må vi også
414 styre staten i same retninga, og unngå at etatane finn det enklast å klumpe seg
415 saman i dei større byane.

416 Fleire større kommuneeiningar bør og må framleis vere eit mål for Norge. Venstre
417 meiner det er svært viktig at Staten framleis stiller incentivmidlar og andre
418 verkemiddel til rådes for kommunar som slår seg saman med nabokommunar. Desse
419 incentivmidla bør koma allereie i revidert statsbudsjett i 2019, slik at ein ved
420 kommunevala til hausten veit kva rammevilkår innbyggjarane gjer sine retningsval
421 på grunnlag av.

422 Region Vest er den tyngste veg-regionen i landet, med store utbyggingsprosjekt og
423 spisskompetanse på rassikring, bruer og tunellar. Oppgåver og fagmiljø blir leia frå
424 regionvegkontoret Leikanger, med underliggande vegavdelingar og kompetansmiljø
425 i Førde og på Nordfjordeid, Bergen, Odda, Stord, og Voss. Venstre forventar at desse
426 fagmiljøa blir gitt minst like store oppgåver og funksjonar i framtida.

Forslag nr 3

Forskning og høyere utdanning

427 **Trygghet, mestring og sosiale nettverk for en god** 428 **studenthelse.**

Forslagsstiller: Liberale studenter (NLSF)

429 Skal vi levere på samfunnsmessige ambisjoner om at flere tar og gjennomfører
430 høyere utdanning med god måloppnåelse, har studentenes trivsel, helse og
431 mestringsfølelse stor betydning. Viktigst er betydningen dette har for den enkelte
432 students fremtid som engasjert samfunnsborger, arbeidstaker og familiestifter.
433 Flertallet av studentene i dag har det bra, samtidig vet vi at det er flere som oppgir
434 at de har det vanskelig eller ikke har det bra. Dette ble tydelig dokumentert i
435 Studentenes helse og trivselsundersøkelse (SHoT) fra 2018. Tallene viser at
436 studentene føler seg mer ensomme, har trappet opp medikamentbruken, sover
437 mindre, ruser seg mer og oppgir flere psykiske symptomplager nå enn før. Andelen av
438 studenter med alvorlige psykiske symptomplager er langt høyere enn i den øvrige
439 populasjonen på samme alder. Det er derfor nødvendig med intensivert innsats,
440 målrettet mot studentene, for å sikre en bedret studenthelse.

441 **Nettverk mot ensomhet.**

442 De fleste studenter flytter hjemmefra for å studere. De kommer, som andre unge
443 voksne, inn i en overgangsfase med problemene det gir. Andelen av studenter som
444 oppgir at de føler seg ensomme, isolert eller alene har økt de siste årene. Redselen
445 for å falle utenfor forsterkes også når andres aktiviteter konstant er synlige gjennom
446 sosiale medier. Hele 23 % oppgir at de ofte eller svært ofte savner noen å være
447 sammen med. Tilsvarende oppgir 17 % at de ofte eller svært ofte føler seg utenfor og
448 16 % at de ofte eller svært ofte føler seg isolert. 9% oppgir å ha færre enn to nære
449 venner. Andelen med lite sosialt nettverk er høyest blant menn, de yngste og eldste
450 studentene, studenter med omsorg for barn og studenter med sårbar økonomi.
451 Student-kommuner, samskipnader og utdanningsinstitusjoner må derfor styrke
452 samarbeidet og iverksette konkrete tiltak som tilrettelegger for knytting av sosiale
453 nettverk, gjennom møteplasser, aktiviteter og ordninger. Når du er ferdig med
454 studiene for dagen må det være et sted tilgjengelig hvor man kan være sosial. Det
455 kan være gjennom linjeforeninger, eller sosiale foreninger, på trening, sosiale
456 sammenkomster eller andre aktiviteter. Kommuner, samskipnader og
457 utdanningsinstitusjoner må legge til rette for studentfrivilligheten, slik at uformelle
458 møteplasser og grupper har gode forutsetninger for etablering og vekst.

459 **Forebygging i studiehverdagen.**

460 Det er avgjørende at studentene har et lett tilgjengelig helse- og rådgivningstilbud
461 for å forebygge, motvirke og behandle dårlig helse. Studentene er en gruppe som
462 effektivt kan ta i bruk helsetjenester, forutsatt at de er lett tilgjengelig, har nok
463 kapasitet og informeres om. Likevel er det flere som ikke oppsøker hjelpen de

464 trenger. Av gruppen studenter med alvorlige og mange symptomer på psykiske
465 plager har 6 av 10 likevel ikke søkt hjelp for disse plagene de siste 12 månedene. Et
466 lite sosialt nettverk kan virke forsterkende for at du ikke søker hjelp. Dersom du ikke
467 tør snakke om problemene dine med venner, eller ikke har venner å snakke med, er
468 det også høy sannsynlighet for at du ikke ønsker å søke hjelp hos en totalt fremmed.
469 Å sikre god studenthelse må med andre ord skje over flere arenaer og først og fremst
470 utenfor helse- og rådgivningstilbudene. Psykisk helsehjelp kan ikke bare være et
471 ansvar for helsetjenesten eller et akutttilbud når en situasjon først har oppstått.
472 Forebyggende arbeid kan og bør starte i undervisningsrommet, under studiestart, i
473 fadderuka og som en del av studieveiledningen. ForVei ved UiO er et godt eksempel
474 på dette. De er et veiledningstilbud med hovedformål om fornøyde studenter som
475 trives og mestrer studiesituasjonen. Etter oppstart har trivselen økt betraktelig og
476 frafallet har sunket. Studentene trenger flere slike tiltak. Undervisere må ha
477 pedagogiske ferdigheter og må kunne kommunisere med studentene på en god
478 måte. I tillegg bør fadderukearrangører og studieveiledere være i stand til å veilede
479 nye studenter og henvise videre til helsetjenesten. Å sørge for tilstrekkelig støtte fra
480 myndighetene til studieadministrasjonene og studentorganene er derfor viktig.

481 **Realisme i møte med høye forventninger.**

482 Overordnet skårer mange studenter høyt på perfektjonisme uavhengig av kjønn,
483 alder og region. Halvparten av studentene i SHoT undersøkelsen oppgir at de alltid
484 eller svært ofte har høye krav til seg selv. 3 av 10 sier kun det beste resultatet er
485 godt nok. Samtidig oppgir flere studenter at de har eksamensangst, er redde for
486 muntlige fremføringer og for å stryke på eksamen. Rus- og alkoholmisbruken blant
487 studentene har også økt de siste årene. Dette kan være et symptom på en vanskelig
488 livssituasjon, med høyt press og høye forventninger eller at flere bruker det som
489 beroligende midler ved alvorlige psykiske plager. Studentmassen er en heterogen
490 gruppe, og det er behov for variasjon i både undervisnings- og evalueringsformene
491 om man skal nå alle. Å kunne få gode tilbakemeldinger og en realistisk beskrivelse av
492 forventningene i et emne direkte fra underviseren kan være et viktig virkemiddel for
493 å justere de høye kravene mange har til seg selv. For at dette skal være mulig må
494 underviseren være mer tilgjengelig for studentene. En må kunne få klare indikasjoner
495 på om man lykkes i sine studier.

496 **Sikkerhet i varsling.**

497 At alle blir respektert for den de er, uavhengig av kjønn, legning eller bakgrunn, er
498 viktig for å trives og føle tilhørighet under studier. I dag er det dessverre ikke slik. 1
499 av 4 studenter oppgir i SHoT 2018 at de har blitt utsatt for en eller annen form for
500 seksuell trakassering. Blant studenter med annen legning enn heterofil oppgir 1 av 4
501 at de unntaksvis eller oftere har opplevd det problematisk å være åpen om sin
502 seksuelle orientering. Flere utdanningsinstitusjoner og kommuner har steder man kan
503 komme og prate og varslingssystemer som skal kunne brukes om nødvendig.
504 Dessverre vet ofte ikke studentene om de. De vet ikke hvordan de skal brukes, de er
505 vanskelig å finne eller de er ikke gode nok. Det må settes krav til at

506 utdanningsinstitusjonene har varslingsystemer og at det blir godt informert om hvor
507 man finner de. Alle studenter må ha mulighet til å varsle og utdanningsinstitusjoner
508 må ha klare rutiner for hva som skjer om det blir varslet. Det må også settes krav til
509 lavterskeltilbud for rådgivning og helseproblematikk ved utdanningsinstitusjonene
510 eller via et samarbeid med kommune. Vi vet at flere studenter ikke har fastlege ved
511 studiestedet sitt. Helsesykepleiere på utdanningsinstitusjonene kan derfor bidra til
512 at flere studenter får den hjelpen de trenger fortere.

513 **Venstre mener:**

- 514 ✓ at støtten til gratis veiledning og uformelle arenaer hvor studenter kan møtes,
515 få veiledning, eller møte nye venner må økes.
- 516 ✓ at læringsmiljøutvalgene ved utdanningsinstitusjonene må gis større
517 innflytelse som rådgivende organ for å sikre at utdanningsinstitusjonene i
518 større grad imøtekommer og opprettholder kravene til et godt læringsmiljø.
- 519 ✓ at det skal settes krav om grunnleggende pedagogisk kompetanse hos alle
520 som skal undervise studenter.
- 521 ✓ at det bør legges bedre til rette for alternative eksamensformer og
522 vurderinger underveis i studiet.
- 523 ✓ at samarbeidet mellom samskipnadene og kommunehelsetjenestene må
524 styrkes. Samskipnadene har flere års erfaring i arbeidet for studenters velferd
525 som bør utnyttes bedre.
- 526 ✓ at helsesykepleiere ved utdanningsinstitusjonene kan være et godt
527 supplement til de allerede eksisterende tilbudene for å fange opp sykdom og
528 problemer på et tidlig stadium. Et gratis tilbud i nærheten av der du studerer kan
529 senke terskelen for å oppsøke hjelp. Venstre ønsker derfor en forsøksordning
530 med helsesykepleiere ved alle utdanningsinstitusjoner.
- 531 ✓ at studenter i større grad må tas hensyn til, inkluderes og involveres når
532 kommunale planer om helse satsinger legges frem i studentkommunene.
- 533 ✓ at helsestasjonenes psykolog- og rådgivningskompetanse må styrkes for å
534 imøtekomme behovene brukerne har.
- 535 ✓ at informasjon om helsetjenestene tilgjengeliggjøres ved studiestart og
536 gjennom studieperioden for hele studentpopulasjonen, med spesielt hensyn til
537 internasjonale studenter.
- 538 ✓ at det må vedtas en opptrappingsplan for selvmordsforebygging.
- 539 ✓ at det ambulante behandlingstilbudet i psykisk helsevern må styrkes -
540 spesielt ved studiesteder der tjenestetilbudet er lavere enn
541 landsgjennomsnittet.
- 542 ✓ at innsatsen mot unødig medikamentbruk blant barn og unge som søker
543 psykisk helsehjelp må forsterkes.
- 544 ✓ at samarbeidet mellom regjering, frivillige organisasjoner og andre private
545 aktører må styrkes for å legge til rette for et mangfold av tilbud innen psykisk
546 helse.

Begrunnelse:

Resultatene fra SHoT-undersøkelsen viser at studentenes helse er på vei i feil retning. Det står ganske dårlig til med studenters psykiske helse og tiltak må på plass. Venstre har alltid vært og skal være partiet for studentene. Det er derfor viktig at Venstre kommer på banen med gode løsninger på problemene vi står overfor.

Forslag nr 4

Forskning og høyere utdanning

547 **En bedre studentpolitikk gir et bedre Agder**

Forslagsstiller: Agder Venstre

548 Agder må vinne kampen om kompetent arbeidskraft for å sikre fremtidig
549 verdiskapning. Denne kampen vinner vi ved å tiltrekke oss studenter og bidra til å
550 knytte dem til regionen. Agder Venstre mener det viktigste som kan gjøres er å satse
551 på studentvelferd og tiltak for å styrke studenters tilknytning til næringslivet i
552 regionen.

553 Studenter som gruppe er utsatt for psykiske utfordringer. I følge Studentenes Helse-
554 og Trivselsundersøkelse (SHOT) opplever 29 % av norske studenter psykiske
555 symptomplager. Samskipnadene driver i dag mye av lavterskeltilbudet knyttet til
556 psykisk helse for studenter, for eksempel gis det tilbud om samtale med
557 samtaleterapeuter. Studentene finansierer i stor grad dette tilbudet selv gjennom
558 innbetaling av semesteravgift. Agder Venstre ønsker at fylket skal bruke
559 folkehelsemidler på forebyggende tiltak for å redusere psykiske plager hos
560 studenter.

561 Utbetalingene til studentene i studietiden har økt med den sittende regjeringen,
562 samtidig er det fortsatt vanskelig å leve av studiestøtten. Agder Venstre mener at
563 studiestøtten bør knyttes til folketrygdens grunnbeløp på 1,5 g. En slik heving vil
564 bidra til å redusere behovet studenter har for å arbeide deltid, spesielt for de med
565 foreldre som ikke støtter dem økonomisk i studietiden. Det er viktig for å sørge for at
566 enda flere studenter kan studere på heltid og dermed fullføre på normert tid.

567 Tilknytningen til regionalt næringsliv er viktig både for å sikre studenter arbeid etter
568 endt utdanning, men også for å beholde kompetent arbeidskraft i regionen vår.
569 Agder Venstre vil at det offentlige skal lage flere praksisplasser for studenter, levere
570 flere forslag til bachelor- og masteroppgaver og bidra til at flere private bedrifter
571 nyttiggjør seg av studenter sin kompetanse. Både private og offentlige virksomheter
572 har et ansvar for å ansette ferdig utdannede kandidater slik at kompetansen blir på
573 Agder. En slik satsning vil ikke bare styrke tilknytningen studentene har til regionen,
574 men vil også sørge for at regionen i større grad bruker studenter sin kompetanse.

575 **Venstre vil:**

- 576 ✓ Bruke folkehelsemidler på forebyggende tiltak for å bedre studenters psykiske
- 577 helse.
- 578 ✓ Arbeide for at studiestøtten knyttes til 1,5 g (folketrygdens grunnbeløp).
- 579 ✓ Opprette flere praksisplasser i det offentlige.
- 580 ✓ Leverer flere forslag til bachelor- og masteroppgaver.
- 581 ✓ Arbeide for at flere bedrifter nyttiggjør seg av studenter sin kompetanse.

Forslag nr 5

Forsvarspolitik

582 **Redningshelikopteravdeling mellom Banak og Bodø**

Forslagsstiller: Troms og Finnmark Venstre

583 Den tragiske ulykka i Tamokdalen har igjen aktualisert behovet for en
584 redningshelikopteravdeling i de store geografiske land- og havområdene mellom
585 avdelingene i Bodø og Banak. Ved slike hendelser står liv på spill både for de
586 forulykkede og redningsmannskapene. Med økt turisme og næringsaktivitet må
587 Justis- og beredskapsdepartementet prioritere større nærhet av nye, spesialutstyrte
588 redningshelikoptre i den nordlige landsdelen. Liv og sikkerhet må komme først!

589 **Mulighet og nødvendighet**

590 Når 16 moderne redningshelikoptre av typen AW101 leveres til redningstjenesten for
591 å erstatte 12 Sea King, og nye anlegg bygges for helikoptrene og mannskaper på
592 eksisterende baser, må Justis- og beredskapsdepartementet også benytte
593 anledningen til å komplettere tjenesten ved å dekke det store hav- og landområdet
594 mellom Bodø og Banak. Dette har også Hovedredningssentralen Nord-Norge bedt
595 om.

596 **330 avdeling Bardufoss**

597 Det er Luftforsvaret som drifter redningshelikoptertjenesten ved 330-skvadronen,
598 mens Justis- og beredskapsdepartementet er ansvarlig for tjenesten, som har som
599 hovedoppgave å gjennomføre søk- og redningsoppdrag, - med ambulanseflyging,
600 katastrofehjelp og spesialoperasjoner som sekundære oppgaver. Derfor mener
601 Troms og Finnmark Venstre at Bardufoss flystasjon er den opplagte baselokasjonen
602 for en ny redningshelikopteravdeling i nord.

Begrunnelse:

Manglende beredskap i nord

Forslag nr 6 **GENERELT**

603 Folkeavstemning i Vest-Sahara nå!

Forslagsstiller: Fritz Henrik Frølich

604 I mars møtes de to partene i Vest-Sahara-konflikten, Marokko og
605 frigjøringsbevegelsen Polisario, til nye samtaler i FN-regi.

606 Marokko har okkupert store deler av det ikke-selvstyrte territoriet siden 1975 og har
607 forhindret FNs arbeid med å avkolonisere territoriet. Vest-Sahara regnes av FN som
608 det siste uløste kolonispørsmålet i Afrika, og dets folk har rett til å velge territoriets
609 status.

610 Norsk posisjon ligger fast: Norge anerkjenner ikke den marokkanske okkupasjonen av
611 territoriet. Når Norge nå sikter seg inn mot en plass til FNs Sikkerhetsråd fra 2021, er
612 det viktig å uttrykke samme tydelige, prinsippfaste, folkerettsbaserte holdning som
613 da Norge satt i rådet for snart tyve år siden.

614 At Norge ikke anerkjenner anneksjonen bør tydelig gjenspeiles i både næringslivsråd
615 og reiseråd, slik tidligere har vært tilfelle.

616 Etter to tiår med tilstedeværelse i Vest-Saharas flyktningleirer, mottar ikke lenger
617 norske bistandsorganisasjoner midler fra norske myndigheter for å drive humanitære
618 prosjekter, til tross for appeller fra FNs generalsekretær.

619 EU-domstolen har ved fire anledninger fra 2016 til 2018 konkludert at EU-Marokkos
620 handelsavtaler ikke kan inkludere Vest-Sahara. Venstre beklager at ALDE-gruppen
621 er delt i spørsmålet, og ikke kan entydig slutte seg til en posisjon som er i tråd med
622 folkeretten, selvbestemmelsesretten og EU-dommene.

623 Den norske Regjeringen har tatt flere gode initiativer overfor franske myndigheter,
624 som motsetter seg at FN-troppene kan rapportere om menneskerettighetsovergrep
625 de er vitne til. Vest-Sahara scorer lavest i verden på internasjonale rangeringer over
626 politisk frihet.

627 Venstre ber Regjeringen:

- 628 ✓ Å videreføre de tydelige og viktige kravene til franske myndigheter om at
- 629 Frankrike, må slutte å undergrave det saharawiske folks grunnleggende
- 630 menneskerettigheter.
- 631 ✓ Å uttrykke tydelig støtte til arbeidet til FNs spesialutsending Horst Köhler.
- 632 ✓ Å støtte FNs fredssamtaler ved å entydig uttrykke at Marokko må avslutte
- 633 okkupasjonen og tillate en selvbestemmelsesprosess om uavhengighet.
- 634 ✓ Å videreføre støtten til norske humanitære organisasjoners arbeid i
- 635 flyktningleirene i Algerie.

Begrunnelse:

Avkoloniseringen av Vest-Sahara har vært på dagsordenen i vårt parti både sentralt og lokalt gjennom mange år. Konflikten blir ofte glemt internasjonalt og dette er i Marokkos interesse. Venstre må sørge for at Norge holder trykket oppe gjennom regjeringens utenrikspolitikk.

Forslag nr 7

GENERELT

636 Ras- og flomsikring

Forslagsstiller: Rogaland Venstre

637 Venstre anerkjenner at klimaendringene er et faktum og at vi i årene fremover
638 kommer til å oppleve ustabile værphenomener som forårsaker ekstremvær som både
639 flom, ras og tørke. Disse stadig kraftigere værphenomenene forårsaker ikke bare
640 trusler mot liv og helse, men påfører også store materielle skader innen infrastruktur
641 og samfunnssikkerhet.

642 I tillegg til dyretragedier innen landbruket ved akutte og store flommasser, rammes
643 arbeidsplasser når kjernebedrifter i distriktene står plassert i usikrede og utsatte
644 områder. Norges vassdrags- og energidirektorat sin oversikt over fareområder og
645 som krever tiltak som er større en 5 millioner summeres opp til over 3,9 milliarder
646 kroner.

647 5. desember 2015 rammer det største ekstremværet som er målt i Sør-Rogaland.
648 Ekstremværet "Synne" legger Dalane-kommunene (Lund, Sokndal, Eigersund og
649 Bjerkreim) under vann og sørger for betydelige skader på boliger og arbeidsplasser. I
650 Lund kommune ble hjørnesteinsbedriften Nordan hardt rammet og fikk umiddelbar
651 stopp i driften, og kommunens arbeidsledighet gikk fra 1,8 til 12,6 % over natten.
652 Bare i Rogaland alene er tiltak for 350 millioner med på listen over områdene som
653 trenger sikring for å unngå lignende scenarier i fremtiden.

654 Venstre vil:

- 655 ✓ Øke rammene til NVE når det gjelder sikringsmidler.
- 656 ✓ Løfte flomsikringsmidler til Moi sentrum på 100 millioner inn i statsbudsjettet.
- 657 ✓ Styrke samarbeidet mellom NVE og kommunene, slik at samfunns- og
658 arealplaner legges i samråd med kunnskap om flom- og rasutsatte områder.
- 659 ✓ At opprydningsansvaret ved sikringsarbeid av elveleie og rasområder hviler på
660 kommunene i samråd med NVE, for å sikre at arbeidet gjennomføres i tråd med
661 nasjonale anbefalinger for sikringsarbeid.
- 662 ✓ Ha en nasjonal plan for, og øke rammene til, rassikring av fylkes- og
663 riksvegnettet.

Forslag nr 8

GENERELT

664 **Venstre vil forenkle skattereglene for bonuspoeng og** 665 **ansatt-rabatter**

Forslagsstiller: Rogaland Venstre

666 Fra 2019 er det innførte nye skatteregler knyttet til personalrabatter, naturalytelser
667 og andre fordeler ansatte kan motta. De nye reglene innebærer at ansatte kan fra
668 1.1.2019 ikke motta rabatt på bedriftens varer eller tjenester som overstiger 50% av
669 omsetningsverdien av disse, og den ansatte kan ikke motta totale rabatter for mer
670 enn 7000 kroner per år – med mindre det skattes av dette. Rapporteringsplikten
671 legges på arbeidsgiver som tilbyr rabatten, ikke den ansatte som mottar den.

672 I tillegg er det gjort slik at uttak av bonuspoeng som er opptjent på jobbreiser etter
673 1.1.2019 skal være skattepliktige fra første krone, og dette skal også rapporteres av
674 arbeidsgiver.

675 En slik rapporteringsplikt innebærer at rabatten eller fordelene som er skattepliktige,
676 skal legges til som lønn på den ansatte, og arbeidsgiver plikter da å betale
677 arbeidsgiveravgift for dette.

678 Næringslivet har reagert kraftig på det nye regelverket som i mange tilfeller krever at
679 arbeidsgiver innfører nye systemer og rutiner knyttet til administrasjon av
680 regelverket, og at grensen på 7000kr er for lav. Uttalelser så langt tyder på at mange
681 bedrifter vil velge å ikke tilby rabatter utover de 7000kr for å slippe den
682 administrative byrden ved skatterapportering. Equinor og Telenor har allerede uttalt
683 at de innfører forbud mot opptjening av bonuspoeng på jobbreiser. Det er uttrykt
684 skepsis fra flere hold om disse nye reglene vil resultere i noen særlig økning i
685 inntekter for staten, eller om det egentlig bare vil være en økning av byråkratiske og
686 administrative prosesser.

687 Danmark har tilsvarende beløpsgrenser på rabatter som trigger skatteplikt hos en
688 ansatt, men gir den ansatte selv ansvar for å rapportere slike fordeler, og legger
689 dermed ikke den administrative byrden på arbeidsgivere.

690 Rogaland Venstre ønsker å redusere unødvendig byråkrati, forenkle skattesystemet,
691 og gi næringslivet fornuftige vilkår. De nye reglene har motsatt effekt og må endres.

692 **Venstre vil:**

- 693 ✓ Oppfordre regjeringen til å vurdere endringene i skattereglene for
694 naturalytelser på nytt, med sikte på ytterligere forenklinger”

Forslag nr 9

Globale utfordringer

695 Verden trenger et liberalt Europa

Forslagsstiller: Haakon Riekeles

696 Verden står overfor større utfordringer enn på lenge. For mange av disse
697 utfordringene kan EU bidra til å tilby svar.

698 Klima er en trussel som er for stor til at noe enkeltland kan løse det, fordi alle lands
699 utslipp påvirker alle andre. EU er ledende i å fremme internasjonalt klimasamarbeid,
700 sette ambisiøse klimamål, iverksette tiltak og kutte egne utslipp. Tap av arter og
701 forsøpling av havet er to andre, svært alvorlige internasjonale miljøproblemer. EU har
702 omfattende tiltak for å beskytte naturlige habitat, og er ledende i å satse på sirkulær
703 økonomi for lavere ressursbruk og mindre avfall.

704 Økende ulikhet truer samholdet i stadig flere samfunn. En viktig årsak til økt ulikhet
705 er at store multinasjonale selskaper kan bruke sin markedsrett til å ta større
706 prispåslag enn tidligere, på bekostning av forbrukere, og gi gevinsten til
707 kapitaleierne. En annen viktig årsak er at nasjonale skattesystemer undergraves av
708 tilpasninger og uheldig skattekonkurrans. Begge disse fenomenene har EU
709 kommisjonen, med den liberale kommissæren Margrethe Vestager i spissen, kjempet
710 mot gjennom en streng konkurransepolitikk, og ved å slå ned på særbehandling av
711 enkeltstående selskaper i medlemslands skatteregler.

712 Proteksjonisme er i fremvekst. Det kan undergrave vår velstand, og gjøre det
713 vanskeligere for fattige land å utvikle seg økonomisk. EUs indre marked er et
714 eksempel på at frihandel fungerer. Det er et forbilde for andre regionale
715 frihandelsinitiativ, som Afrikas frihandelsavtale. EU har også inngått flere viktige
716 frihandelsavtaler de siste årene, med blant annet Japan, Canada og Mexico, og viser
717 på den måten at det finnes et alternativ til proteksjonisme.

718 Enkeltpersoners personvern er under større press enn noensinne av internasjonale
719 teknologiselskaper som har salg av personlige data som forretningsmodell. Små land
720 makter ikke hver for seg å regulere disse gigantselskapene. EU har derimot satt
721 strenge standarder, som har påvirket hvordan disse selskapene opererer i hele
722 verden. Liberale borgerrettigheter undergraves i land etter land i alle verdensdeler,
723 inkludert i Europa. EUs institusjoner har tatt til motmæle mot utviklingen i land som
724 Ungarn, Polen og Romania.

725 Med rivalisering mellom stormakter, fremvoksende nasjonalisme, opprustning og
726 våpenkontrollavtaler som sies opp, øker faren for krig. EU er et lysende eksempel på
727 at gamle fiender kan legge konflikter bak seg og samarbeide. EU ønsker også å bidra
728 i økende grad til kollektiv sikkerhet for Europas små og sårbare stater, som et
729 supplement til et NATO som kan være truet dersom USA trekker seg ut.

730 For at EU skal fortsette å utvikle løsninger på disse og andre store utfordringer, er vi
731 avhengig av at liberale politikere vinner over de nasjonalistiske kreftene som vil
732 undergrave EU. Et viktig slag i denne kampen er EU-Parlamentsvalget i mai i år. Der
733 har Norge sørget for at norske borgere ikke har stemmerett, fordi vår
734 tilknytningsform til Europa er EØS-avtalen heller enn et fullverdig medlemskap.
735 Venstre vil likevel markere støtte til våre liberale søsterpartiers valgkamp. Verden
736 trenger at de lykkes.

Begrunnelse:

Freude, schöner Götterfunken,

Tochter aus Elysium,

Wir betreten feuertrunken,

Himmlische, dein Heiligtum!

Etc

Forslag nr 10

Globale utfordringer

737 **Handlingsplan for tekstilindustrien må komme på det** 738 **politiske sakskartet!**

Forslagsstiller: Norges Venstrekvinnelag (NVK)

739 Moteindustrien er den nest mest forurensende industri på global basis og vi drukner i
740 "fast fashion". Venstre mener at det er på høy tid at vi setter bærekraftig mote på
741 politisk dagsorden!

742 I Norge kastes det årlig over 110.000 tonn tekstiler fra norske husholdninger. Av
743 dette er omtrent halvparten klær. Som et resultat har de valgene vi som forbrukere
744 tar en reell innvirkning, både miljømessig og sosialt. Forbrukertrender viser at
745 nordmenn vil vite hvor og hvordan produkter som vi kjøper i butikken er produsert.
746 Åpenhet og sporbarhet til råvarene er en positiv trend for norsk landbruk og et ønske
747 fra forbruker.

748 Global tekstilproduksjon doblet mellom 2000 og 2014, i stor grad på grunn av økt
749 tilgang til billig arbeidskraft i lavkostland. I tillegg til utfordringene med sosial
750 dumping og dårlige arbeidsvilkår, så har tekstilproduksjon alvorlige konsekvenser for
751 miljøet. Produksjon av 1 kg tekstilstoff resulterer i 23 kg drivhusgasser.

752 Bærekraftig utvikling i moteindustrien er en vanskelig sak av mange årsaker – en av
753 dem er at selve industrien, og det å kjøpe nye klær, i seg selv er hverken miljøvennlig
754 eller bærekraftig. På mange måter er selve begrepet bærekraftig mote en
755 selvmotsigelse – mote er i stor grad trendbasert, og det er en økende tendens at det
756 gjøres så billig som mulig for å fremme hyppigere og større kjøp, og konstant la
757 forbrukere følge enhver trend.

758 Arbeidet med å få tekstilproduksjon sosialt bærekraftig må intensiveres. Dette er i
759 samsvar med FNs bærekraftsmål, der også den sosiale dimensjonen skal vektlegges.
760 Moderne slaveri er en stor svart næring som er en sterkt økende økonomi. Venstre
761 ønsker derfor at det skal innføres en egen etikkinformasjonslov.

762 Nordisk Ministerråd har lansert en ny handlingsplan for tekstil i 2015 som skulle
763 danne en felles front mot forurensningen fra mote- og tekstilbransjen samlet med de
764 nordiske miljøministerne. Handlingsplanens mål var at mote og tekstil innen 2050
765 skal inngå i en sirkulær økonomi, hvor produktenes levetid forlenges og tekstilfibrer
766 holdes i et lukket kretsløp, og gjenbrukes. Det er lite synlig av denne handlingsplanen
767 er blitt fulgt opp i Norge i dag. Venstre mener at det på høy tid.

768 **Venstre vil:**

- 769 ✓ Arbeide for at det produseres klær og tekstiler med lengre levetid og lavere
- 770 klimaavtrykk
- 771 ✓ Følge opp Handlingsplanen for tekstil fra Nordisk Ministerråd

- 772 ✓ Jobbe for at markedet i større grad tar i bruk merkeordninger som f.eks.
773 Svanemerke , og at innbyggerne også får gode opplysninger om dette.
774 ✓ Arbeide for at materialgjenvinning, gjenbruk og resirkulering blir en del av
775 designutdannelsen
776 ✓ Jobbe for at det settes av midler til forbedring av klesindustrien gjennom
777 blant annet Innovasjons Norges Drømmeløfte
778 ✓ Støtte opp under arbeidet om et nordisk akademi for bærekraftig mote og
779 design
780 ✓ Skape incentiv for at forbrukere i større grad reparerer klærne sine som å
781 fjerne moms på reparasjon

Begrunnelse:

Kilder:

<https://infinitemovement.no/blogg/baerekraftig-mote-en-selvmodsigelse/>

<https://www.norden.org/no/news/nordisk-mote-skal-bli-verdens-mest-baerekraftige>

<https://www.landbruk.no/bioekonomi/baerekraftig-mote-pa-moten/>

Fremtiden i våre hender

<https://www.dinside.no/fritid/gi-gamle-klær-nytt-liv---som-helt-andre-ting/70640677>

Forslag nr 11

Helse

782 Pasientreiser-ny gjennomgang av regelverket NÅ!

Forslagsstiller: Alta Venstre

783 Retten til dekning av reiseutgifter i forbindelse med reise til og fra behandling
784 reguleres i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6 og pasientreiseforskriften.
785 Hovedregelen er at pasienter har rett til å få dekket reiseutgifter med en standard
786 kilometergodtgjørelse, uavhengig av hvilket transportmiddel pasienten bruker. Hvis
787 reisen er over 300 kilometer kan den dekket med taksten tilsvarende reise med
788 billigste offentlige transport på strekningen.

789 Regelverket legger ingen spesifikke føringer for hvor lang ventetid og reisetid
790 pasienter må regne med til og fra behandling, men kravet til forsvarlighet vil kunne
791 sette grenser for ventetid/reisetid. Hva som er forsvarlig reisemåte og reisetid må
792 vurderes konkret med utgangspunkt i pasientens helsetilstand. Dersom det av
793 medisinske eller trafikale grunner er behov for å bruke tilrettelagt transport på reisen,
794 har pasienten rett til å få dekket slik transport. Medisinsk behov dokumenteres av
795 pasientens behandler, mens det er pasientreisekontoret som avgjør om det er behov
796 for drosje eller fly på reisen av trafikale årsaker, jf. pasientreiseforskriften § 22 første
797 ledd bokstav c og § 23.

798 Formålet med lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient og brukerrettighetsloven)
799 er å bidra til å sikre befolkningen lik tilgang på tjenester av god kvalitet ved å gi
800 pasienter og brukere rettigheter overfor helse- og omsorgstjenesten. Lovens
801 bestemmelser skal videre bidra til å fremme tillitsforholdet mellom pasient og bruker
802 og helse og omsorgstjenesten. Etter flere oppslag i media det siste året, hvor
803 pasienter bl.a. sendes på rundreise i distriktet før de kommer hjem, samt
804 tilbakemeldinger fra innbyggere på et regelverk som ikke er tilpasset forhold ute i
805 distriktene, opplever vi nå at tilliten til pasientreiser settes på prøve. Venstres mener
806 derfor det er behov for en ny gjennomgang av regelverket som regulerer retten til
807 dekning av utgifter i forbindelse med reise til og fra behandling. Dette for å sikre at
808 intensjonen i pasient- og brukerrettighetsloven følges opp på en bedre måte.

Begrunnelse:

Pasienter mange steder i landet blir sendt på endeløse rundreiser for å komme seg hjem fra behandling på sykehus- eller de får hele dager med venting pga firkanta regelverk.

Forslag nr 12

Helse

809 **Ny gjennomgang av regelverket NÅ!**

Forslagsstiller: Alstahaug Venstre, Lødingen Venstre og Vefsn Venstre

810 Retten til dekning av reiseutgifter i forbindelse med reise til og fra behandling
811 reguleres i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6 og pasientreiseforskriften.
812 Hovedregelen er at pasienter har rett til å få dekket reiseutgifter med en standard
813 kilometergodtgjørelse, uavhengig av hvilket transportmiddel pasienten bruker. Hvis
814 reisen er over 300 kilometer kan den dekket med taksten tilsvarende reise med
815 billigste offentlige transport på strekningen.

816 Regelverket legger ingen spesifikke føringer for hvor lang ventetid og reisetid
817 pasienter må regne med til og fra behandling, men kravet til forsvarlighet vil kunne
818 sette grenser for ventetid/reisetid. Hva som er forsvarlig reisemåte og reisetid må
819 vurderes konkret med utgangspunkt i pasientens helsetilstand. Dersom det av
820 medisinske eller trafikale grunner er behov for å bruke tilrettelagt transport på reisen,
821 har pasienten rett til å få dekket slik transport. Medisinsk behov dokumenteres av
822 pasientens behandler, mens det er pasientreisekontoret som avgjør om det er behov
823 for drosje eller fly på reisen av trafikale årsaker, jf. pasientreiseforskriften § 22 første
824 ledd bokstav c og § 23.

825 Formålet med lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient og brukerrettighetsloven)
826 er å bidra til å sikre befolkningen lik tilgang på tjenester av god kvalitet ved å gi
827 pasienter og brukere rettigheter overfor helse- og omsorgstjenesten. Lovens
828 bestemmelser skal videre bidra til å fremme tillitsforholdet mellom pasient og bruker
829 og helse og omsorgstjenesten. Etter flere oppslag i media det siste året, hvor
830 pasienter bl.a. sendes på rundreise i distriktet før de kommer hjem, samt
831 tilbakemeldinger fra innbyggere på et regelverk som ikke er tilpasset for hele landet,
832 opplever vi nå at tilliten til pasientreiser settes på prøve. Venstres mener derfor det
833 er behov for en ny gjennomgang av regelverket som regulerer retten til dekning av
834 utgifter i forbindelse med reise til og fra behandling. Dette for å sikre at intensjonen i
835 pasient- og brukerrettighetsloven følges opp på en bedre måte.

Begrunnelse:

Venstre setter mennesket foran systemet. Når systemet slår feil, må vi ta ansvar og rette dette opp! Tre av mange eksempler på hvordan regelverket slår uheldig ut:

I en nyhetsartikkel som ble publisert på NRK Finnmark den 29.november 2018 kunne vi lese om en mor med barn som ble sendt på rundreise i to fylker for en konsultasjon hos spesialisthelsetjenesten i Karasjok. Familien måtte ha to overnatningsdøgn på institusjon og reise med både buss og fly omkring i Trom og Finnmark. Det blir også vist til i artikkelen at en kjøretur på denne strekningen i bil vil ta fire timer. På generelt grunnlag uttaler avdelingsleder for pasientreiser ved Finnmarksykehuset

seg og hevder at rutetilbudet i Finnmark, i kombinasjon med dagens regelverk, slår litt uheldig ut for ganske mange pasienter. Avdelingslederen viser også til at pasienter må bruke mye tid på både reise og på venting, fordi rutetilbudet og regelverket er slik som det er.

Pasienter ute i distriktene hvor offentlig transport er begrenset, må ofte legge inn overnatting ved besøk hos spesialisthelsetjenesten. Spesielt merkes dette etter at de nye fly-rutene på Helgeland trådte i kraft. I følge pasientreiseforskriften har pasienter rett til å få dekket utgifter for overnatting med opptil 565 kr. pr. døgn. I mange tilfeller kan ikke pasientene benytte subsidierte pasienthotell, men må i stedet ta inn på ordinære hotell. Dette fører til uforholdsmessig store ekstrautgifter for pasienten da ordinære hotellovernattinger meget sjelden er å oppdrive til kroner 565,- pr. døgn.

Pasietreiser krever i enkelte tilfeller at pasienter skal overnatte selv om pasientene har mulighet til å få komme seg hjem samme dag etter å ha vært hos spesialisthelsetjenesten.

Forslag nr 13

Helse

836 Rehabiliteringstilbudet må sikrast

Forslagsstiller: Møre og Romsdal Venstre

837 Venstre vil slå ring om Mork rehabiliteringssenter og Aure rehabiliteringssenter i Møre
838 og Romsdal.

839 Helseforetaket vil legge ned viktige rehabiliteringstjenester som ledd i
840 innsparingstiltak. Ei nedlegging av tilbudet vil få store, og uavklara, konsekvensar
841 både for pasientar, pårørande og kommunane.

842 Pasienten held seg til den behandling og dei tenester han eller ho har behov for,
843 uavhengig av kva forvaltningsnivå som har ansvaret.

844 Rehabiliteringstilbudet for pasientar busett i Møre og Romsdal skal bli ivaretatt
845 innanfor eit heilskapleg tilbod med både spesialisert rehabilitering og kommunale
846 tenester. Mork rehabiliteringssenter og Aure rehabiliteringssenter er viktig i dette
847 totalbildet og kan ikkje leggest ned utan at ein har tatt stilling til pasientens
848 helseteneste. Det må være i tråd med Forskrift habilitering og rehabilitering og
849 Opptreppingsplanen for habilitering og rehabilitering 2017-2019.

850 Å legge ned velfungerande tenester og kompetansemiljø er ikkje rett medisin for å
851 sikre rehabiliteringstilbudet i Møre og Romsdal.

852 Vi kan heller ikkje lenger godta underfinansiering av våre tenester, og forventar at
853 styret i Helse Møre og Romsdal reverserer prosessen, og krev at Helse Midt vurderer
854 skeivfordelinga som vedtatt finansieringsmodell (Magnussen-mod.) har for Møre og
855 Romsdal.

Forslag nr 14

Helse

856 Offentlig finansiert tannhelsetjeneste i hele livsløpet

Forslagsstiller: Møre og Romsdal Venstre

857 God tannhelse er viktig. Munnhule og tenner er en del av kroppen. I dag fungerer det
858 slik at personer med god økonomi, kan foreta dyre inngrep som kan heve
859 livskvaliteten. Personer med lav inntekt har ikke denne muligheten.

860 Venstre vil ha offentlig finansiert tannhelsetjeneste i hele livsløpet. Det innføres
861 egenandelsordning slik som i den øvrige helsetjenesten.

Forslag nr 15

Helse

862 **Billigere tannhelse for et friere samfunn**

Forslagsstiller: Viken Venstre

863 Å dra til tannlegen er for mange en stor økonomisk byrde, og dessverre er det mange
864 som lar være å dra i frykt for regningen som kommer etterpå. For Venstre er det alltid
865 vært klart at kampen mot fattigdom er en av de viktigste frihetskampene.

866 I Norge er ikke tannhelse underlagt resten av helsevesenets egenandelstak, og kan
867 derfor bli en stor utgift for mange. SSB-tall viser at mange lavtlønnede som har
868 behov for behandling dropper det nettopp på grunn av prisen. Norge er det landet i
869 Norden som er verst på tannhelse, da man i Danmark og Sverige i det minste får noe
870 refundert av staten.

871 For Venstre er det viktig at alle individer skal ha makt til å leve sine liv slik de ønsker.
872 Dårlig tannhelse er det dessverre et hinder på dette for mange. Problemer med
873 tenner og tannkjøtt kan også føre til mer alvorlige helseproblemer, som kan i verste
874 fall føre til død. Langvarige tannhelseproblemer drar også kostnadene på reparasjon
875 opp, og den totale velferden blant befolkningen ned.

876 Det er på tide at det gjøres et grep innen tannhelse, og at vi gjør et slikt helsetilbud
877 mer tilgjengelig for alle, men spesielt for de som trenger det mest.

878 **Venstre vil:**

- 879 ✓ Sette et eget tredje egenandelstak på tannhelse som følger egenandelsåret 1.
880 Juli til 30. Juni.
- 881 ✓ Innføre ordninger for lavtlønnede som gjør at de kan refundert deler av
882 egenandelen.

Forslag nr 16

Helse

883 **Henger vi med i samhandlingsreformen?**

Forslagsstiller: Innlandet Venstre

884 Da samhandlingsreformen trådte i kraft i 2012 var målsettingen «Rett behandling –
885 på rett sted – til rett tid.» Kommunene ble gitt ansvaret for helsetjenestene til
886 innbyggerne.

887 Mange kommuner er for små til å påta seg dette ansvaret alene og organiserer disse
888 tjenestene i interkommunale selskap og gjennom vertskommunesamarbeid.

889 Spesialisthelsetjenesten/sykehusene legger opp til at en større del av behandlingen
890 skal foregå i primærhelsetjenesten, men kommunene mangler de nødvendige
891 ressursene til følge opp. Liggedøgn på sykehus går ned, men antallet reinnleggelses
892 øker. Presset mot ansatte i kommunehelsetjenesten er stort, både mot fastlegene og
893 ansatte i helsehus og legevakt.

894 Det pågår en omstrukturering av sykehusene flere steder i landet. Det er viktig at
895 sykehussektoren ikke starter nedbygging av kapasiteten uten at kommunene
896 samtidig bygger opp sin kapasitet og sin kompetanse.

897 Det må settes krav til effektive og treffsikre helsetjenester. Venstre mener dagens
898 kommunestruktur i store deler av landet er dårlig rustet til den oppgaven som
899 samhandlingsreformen har forutsatt og er bekymret for kvaliteten på innbyggernes
900 helse- og omsorgstjenester. Fokus på forebygging må økes. Vi må sette folkehelse i
901 sentrum for gammel og ung. Frivilligheten og kulturlivet er viktige
902 samarbeidspartnere i dette arbeidet.

903 Venstre vil desentralisere de helsetjenestene som er mulig og kun sentralisere det vi
904 må.

905 **Venstre vil:**

- 906 ✓ Sikre rekruttering til helse- og omsorgsyrker gjennom gode og tilpassede
907 utdanningsløp
- 908 ✓ Behandlingskapasiteten i spesialisthelsetjenesten innen rus- og
909 psykiatriomsorg må utvides
- 910 ✓ Utarbeide planer for implementering av velferdsteknologi, samtidig som den
911 enkeltes personvern ivaretas
- 912 ✓ Innføre tannlegevaktordning i fylkene, og arbeide for at kronikere og
913 rusavhengige får gratis tannbehandling
- 914 ✓ Prioritere samarbeid med frivilligheten og kulturlivet i arbeidet for bedret
915 folkehelse

Begrunnelse:

Det pågår en kraftig omstrukturering av spesialisthelsetjenesten i flere helseregioner, og sentraliseringen (samhandlingsreformen) forutsetter langt på veg at det også skal bygges opp kapasitet og kompetanse i primærhelsetjenesten (kommunene). Mange steder fungerer ikke dette og det rapporteres om kapasitetsproblemer i f.eks Østfold der strukturendringen nå er foretatt. I mange fylker er det ikke gjennomført kommunesammenslåinger og ansvaret for innbyggernes helse kan i mange kommuner ikke ansees å være forsvarlig i varetatt.

En tilpasset uttalelse for Innlandet ble vedtatt på Innlandet Venstres årsmøte den 3. februar i år.

Forslag nr 17

Helse

916 **Venstre satser på psykisk helse i skolen**

Forslagsstiller: Rogaland Venstre

917 Depresjon hos ungdom øker og bruken av legemidler mot depresjon hos ungdom har
918 fordoblet seg på 10 år. En undersøkelse utført høsten 2018 blant norske ungdommer
919 under 17 år, viser at 2100 jenter og 1130 gutter bruker antidepressiva regelmessig.
920 Samtidig viser statistikk at det er flere menn enn kvinner som gjennomfører
921 selvmord. Rogaland Venstre mener at det er viktig å arbeide systematisk for å få
922 kunnskap som kan bidra til at flere gutter velger å søke hjelp.

923 Årsakene til depresjon er flere. Ungdommene selv sier at de kjenner stort press for å
924 være vellykkede og flinke og de blir ofte stresset på grunn av en opplevelse av å ikke
925 å strekke til. Samtidig bruker ungdommer mye tid på sosiale media og stadig mindre
926 tid i direkte kontakt med venner og som deltager i sosiale sammenhenger. Ensomhet
927 beskrives derfor også ofte som et problem hos ungdom.

928 Mobbing er en stor og vedvarende utfordring. Mange opplever at selvtilliten og en
929 positiv selvfølelse forsvinner på grunn av negative kommentarer fra andre. Dette
930 starter tidlig i grunnskolen. Det er viktig at opplæring i psykisk helse også starter
931 tidlig, og at det er kompetanse på temaet i hele skoleløpet. Utvikling av et positivt
932 selvbilde og en trygg identitet er særlig avgjørende for å mestre eget liv.

933 Det er en viktig samfunnsutfordring å snu denne utviklingen. Videregående skole er
934 en viktig arena i denne satsningen.

935 **Venstre vil:**

- 936 ✓ Innføre skoleringsprogram innen tema psykisk helse for alle lærere på
937 videregående skoler
- 938 ✓ Ansette helsesykepleier eller andre profesjonelle ved alle videregående skoler
939 som tilbyr tett oppfølging av elever som har behov for det
- 940 ✓ Legge vekt på forebygging, avdekking og håndtering av voksenmobbing av
941 elever.

Begrunnelse:

Dette er en NY versjon av tidligere innsendt resolusjon den 23. jan, med daværende tittel 'skole og psykisk helse'. Vi ønsker denne versjonen behandlet og den forrige annullert.

Forslag nr 18

Helse

942 **Opprettelse av likeverdig behandlingstilbud innenfor** 943 **området rus- og psykiatri til den kvenske befolkning.**

Forslagsstiller: Finnmark Venstre

944 Porsanger er en trekulturell kommune med norske, kvenske og samiske innbyggere.
945 Kommunen har erklært seg for å være trekulturell/trespråklig. I kommunen finnes
946 innbyggere fra alle tre grupper og lever side om side i sameksistens. Porsanger har,
947 inntil januar 2019, hatt et tilbud, et Distriktpsikiatrisk senter, bestående av flere
948 behandlingstilbud. Brukere av senteret har vært innbyggere fra hele Finnmark, både
949 kvener, samer og nordmenn. For noen år tilbake ble SANKS (samisk nasjonalt
950 kompetansesenter) etablert. Tilbudet ble utvidet til å ta imot samer fra de samiske
951 kommunene i Norge og fra nord Sverige. Samtidig ble personalet kurset i samisk
952 kulturforståelse over tid. Det nevnes at personalet på DPS i utgangspunktet hadde
953 trespråklig kultur og språkkompetanse. Imidlertid er det vedtatt fra
954 Helseforetaksnivå og politisk nivå at dette behandlingstilbudet skal samlokaliseres
955 til Karasjok hvor det er bygd en ny døgnavdeling for rus- og psykiatribehandling.
956 Tilbudet er tatt i bruk i januar 2019 og har spesialisert seg på samisk psykiatri.
957 Senteret skal i hovedsak dekke behovet for rus- og psykiatriske behandlingsbehov
958 for samer i Finnmark og samiske kommuner i Norge. Det er også inngått avtale med
959 nord-Sverige om behandling av samiske pasienter. I tillegg bygges et samisk
960 spesialistsenter som regnes med å være innflytningsklar i slutten av 2019.
961 Voksenpsykiatrisk poliklinikk som ennå innehar lokaler i Lakselv flyttes til
962 Spesialistlegesenteret i Karasjok når dette er ferdigstilt.

963 I dette samiske behandlingstilbudet som kan være både nyttig og god kan det se ut
964 som minoriteten kvener er uteglemt. Kvenene er en minoritetsgruppe i Norge. I året
965 892 kom den første skriftlige beretningen om kvener/nordmenn/finnor(jegere). Disse
966 var et vandrende folkeslag (pga hungersnød i Finland). På slutten av 1600 tallet slo
967 de seg ned i Alta og Nord-Troms. Kvenene kom til Porsanger på 1700 tallet. I 1850
968 kom kvenene fra Finland/Torneådalen til Øst-Finnmark (Vadsø). Det kan vises til at
969 siste folketelling med bakgrunn i etnisitet var i 1930. På denne tiden bodde det flere
970 kvener og samer her nordpå enn nordmenn. I Porsanger ble det i 1910 registrert 1013
971 samer, 652 kvener og 261 nordmenn. I 1920 ble det registrert 984 samer, 715 kvener,
972 715 nordmenn og 104 same/kven. I 1930 ble det registrert 1019 samer, 740 kvener,
973 664 nordmenn og 130 same/kven.

974 Kvenene som folkegruppe har på lik linje med andre innbyggere opplevd krig og
975 undertrykking. Under fornorskingsprosessen etter andre verdenskrig ble også
976 kvenene tvunget til å lære seg norsk/snakke norsk og fortie sitt eget språk, kultur og
977 tradisjoner. For mange førte dette til vansker med å delta i samfunnslivet og i tillegg
978 slet mange med traumer etter krig og undertrykking.

979 Den kvenske befolkning er et minoritetsfolk som har bodd og levd i sameksistens
980 med en øvrige befolkning her nordpå. I Porsanger kommune har det blitt etablert et
981 Kvensk institutt/Kainun institutti. Instituttet er et Nasjonalt senter for språk og
982 kultur i Norge, ble bygd i 2007 og ligger i Børselv. I Børselv har det også blitt
983 undervist i kvensk språk og kultur på skolen. Dette som den eneste kvenske skolen i
984 landet. Sommeren 2018 ble det opprettet en egen avd. i Saarela Barnehage for de
985 kvenske barna. Kronprins Haakon besøkte avdeling sist høst. Det er et aktivt
986 kvenmiljø i Porsanger kommune, med 2 kveforeninger, en i Lakselv og en i Børselv. De
987 siste årene har det vært etablert kvensk språkrekir både i Saarela barnehage og på
988 biblioteket. Det er også satt i verk prosjekter hvor det lages undervisningsmateriale
989 på kvensk. I januar 2019 ble det ansatt en konsulent i prosjektstilling frem til
990 sommeren som skal jobbe for å etablere et kvensk språksenter.

991 Det kvenske folk har behov for et eget senter hvor de kan møte fagpersonell som har
992 kompetanse på deres kultur, språk og levemåte. Pr. i dag finnes ikke et slikt tilbud når
993 utfordringer som rus- og psykiske vansker inntreffer. Denne gruppen er nødt og omstille
994 seg til å uttrykke seg i forhold til den norske kulturens regler og/eller, innenfor SANKS
995 området, på den samiske kulturens regler. Det å få møte fagpersoner med kvensk
996 kurturkompetanse når en skal dele sine innerste tanker og følelser er av stor
997 betydning for den det gjelder. Det vil være nødvendig å få etablert et senter innenfor
998 behandlingssystemet som kan gi et likeverdig tilbud til den kvenske befolkning.

Begrunnelse:

Porsanger Venstre ønsker at saken tas opp på Landsmøtet i mars 2019.

Minoritetsbefolkningen kvenene har behov for et eget tilbud innenfor helse når det gjelder rus- og psykiatribehandling. Opprinnelig etablerte denne folkegruppen seg i nord-troms og finnmark, men en kan regne med at folkegruppen er spredt over hele landet. Det vil være hensiktsmessig å etablere et tilbud, eks. i Porsanger kommune hvor kommunen allerede har erklært seg for å være en trespråklig kommune, kvensk/samisk og norsk.

Forslag nr 19

IKT og digitalisering.

999 **E-sport er viktig for framtida**

Forslagsstiller: Innlandet Venstre

1000 Dataspilling er en stor del av dagens kultur, og treffer mange forskjellige mennesker i
1001 mange forskjellige aldre. Konkurranspregede dataspill brukes i dag i verdens raskest
1002 voksende idrett, nemlig e-sport.

1003 I motsetning til den tradisjonelle idretten, finnes det få arenaer for de som driver med
1004 dataspill og e-sport. Det betyr at de fleste sitter hjemme enten hver for seg eller med
1005 en venn eller to. Å få en møteplass og et organisert opplegg vil for mange være et
1006 løft og en anerkjennelse for det de trives med og bruker mye tid på. For noen vil dette
1007 representere et viktig sikkerhetsnett som kan være avgjørende i livet deres. Seks
1008 prosent av ungdom i dag mener de har dårlig psykisk helse. Sunne hobbyer og sosiale
1009 arenaer er klart blant de beste virkemidlene mot dette. Derfor ønsker Venstre også å
1010 gjøre det lettere å drive med dataspill som hobby.

1011 Datakultur er norsk kultur. Dataspilling er en av de største interessene blant unge
1012 mennesker. Derfor jobber Venstre med dette også på nasjonalt nivå. E-sport skal
1013 løftes som en idrett for framtida. E-sport har slitt med å etablere seg i Norge, men nå
1014 skjer det mye på feltet. Vi må sørge for at e-sport utvikles og profesjonaliseres,
1015 samtidig som man danner arenaer for uorganisert dataspilling. En e-sportsutøver
1016 fortjener et miljø rundt seg, noen som kan hjelpe utøvere opp og fram – på lik linje
1017 med annen idrett.

1018 Venstre vil bidra til å videreutvikle e-sportsmiljøene, som e-sportslinjene på Bjerkely
1019 folkehøyskole og Gausdal videregående skole, The Gathering på Hamar og også
1020 spillutviklingen i Hamar Game Collective. Og ikke minst: De lokale e-sportsklubbene
1021 må få lik mulighet til å søke støtte som andre idrettsforeninger gjennom
1022 idrettsforbundet.

1023 Vi ser hvor mye et fellesskap og en anerkjennelse av dataspillkompetanse har
1024 betydd for mange, og ser også hvilke muligheter slik kompetanse kan bringe i
1025 framtida.

1026 **Venstre vil:**

- 1027 ✓ At kommunene i større grad skal legge til rette for å skape arenaer for
- 1028 dataspilling og e-sport
- 1029 ✓ At e-sport skal likestilles med andre idretter i Norges Idrettsforbund
- 1030 ✓ Tilby e-sport som eget fag eller egen linje på flere videregående skoler
- 1031 ✓ At norsk skole i større grad skal bruke spill som et opplæringsverktøy

Forslag nr 20

Innvandring og integrering

1032 **Skolen er for alle.**

Forslagsstiller: Unge Venstre (UV)

- 1033 Alle barn har rett til utdanning. Det slår også barnekonvensjonens artikkel 28 fast.
1034 Norge har derfor et ansvar for å tilby utdanning for ungdom som oppholder seg
1035 innenfor våre grenser, uavhengig om de har fått endelig avslag på asylsøknaden sin
1036 eller ikke.
- 1037 Asylbarn som har fått endelig avslag på asylsøknaden sin har i dag ingen garanti for
1038 at de kan få gå på skolen fram til de venter på utsendelse. Det er fylkeskommunene
1039 selv som avgjør om disse ungdommene får skoleplass i påvente av utsendelse, og
1040 praksisen er svært ulik fra fylke til fylke.
- 1041 For Venstre er det viktig at selv ungdom med endelig avslag på asylsøknaden sin får
1042 leve et mest mulig vanlig liv fram til de må returnere til opprinnelseslandet sitt.
- 1043 Skolen er en fellesarena som skaper tilhørighet for den enkelte. Det er også noe barn
1044 på flukt bør få være en del av.
- 1045 **Venstre vil:**
- 1046 ✓ Endre Opplæringslova, slik at retten til skole gjelder fram til utreisedato, ikke
1047 dato for endelig avslag.

Forslag nr 21

Innvandring og integrering

1048 **Ta vare på folk på flukt**

Forslagsstiller: Unge Venstre (UV)

1049 Aldri før har så mange mennesker vært på flukt. 68 millioner har måttet forlate
1050 hjemmene sine fordi de er forfulgte eller må flykte fra krig og nød. Ikke alle
1051 mennesker kan hjelpes der de er. Derfor er det viktig for Venstre å slå ring om
1052 asylinstituttet, og å sørge for at Norge tar i mot sin andel av kvoteflyktninger fra FN.

1053 Selv om behovet for hjelp er større enn på lenge, har vi de siste årene likevel sett en
1054 internasjonal trend mot å være strengest mulig i asyl- og flyktningpolitikken. Venstre
1055 mener Norge ikke skal delta i et kappløp mot bunnen, men heller arbeide for å sikre
1056 grunnleggende rettigheter til folk på flukt – både nasjonalt og internasjonalt.

1057 Selv om Norge er et av landene i verden som er best på å ta i mot kvoteflyktninger
1058 fra FN, er det likevel mye vi kan bli bedre på.

1059 Venstre mener norsk asylpolitikk er for streng, og ikke i tilstrekkelig grad tar vare på
1060 folk som er på flukt. En stemme på Venstre skal være en stemme for en mer human
1061 og liberal asylpolitikk.

1062 Venstre vil aldri gi seg i kampen for at Norge skal være en trygg havn for dem som
1063 trenger det.

1064 **Venstre vil:**

- 1065 ✓ Stanse bruken av midlertidige oppholdstillatelser til enslige mindreårige
- 1066 asylsøkere
- 1067 ✓ Gjeninnføre rimelighetsvilkåret ved vurdering av internflukt
- 1068 ✓ At alle enslige asylsøkere under 18 år skal tas hånd om av barnevernet
- 1069 ✓ Arbeide for at klimaflyktninger kan oppnå flyktningstatus
- 1070 ✓ Arbeide for et forpliktende felles europeisk asyl- og kvotesystem.
- 1071 ✓ Sikre at papirløse får nødvendig helsehjelp.
- 1072 ✓ Styrke ordningen med veiledning ved retur, slik at flest mulig med avslag
- 1073 ✓ forlater landet frivillig.
- 1074 ✓ At flere asylsøkere med avslag bør få mulighet til å forklare seg muntlig for
- 1075 UNE
- 1076 ✓ At asylsøkere skal gis rett til kontradiksjon i UNE
- 1077 ✓ Arbeide for at Norge skal ta imot det antallet overføringsflyktninger som FNs
- 1078 høykommisær ber om
- 1079 ✓ At relokaliseringsflyktninger fra EU skal tas utenom det vedtatte nivået på
- 1080 kvoteflyktninger

Forslag nr 22

Innvandring og integrering

1081 **Ta vare på folk på flukt**

Forslagsstiller: Hordaland Venstre og Sogn og Fjordane Venstre

1082 Aldri før har så mange menneske vore på flukt. Rundt 68 millionar har måtte forlate
1083 heimane sine fordi dei er forfølgde eller må flykte frå krig og nød. Det er ingen som
1084 vel kvar i verda dei vert fødd, og det er ingen som vel å bli født i krigsherja land. Vi
1085 som er født i Noreg har vore veldig heldige, og det betyr også at vi har eit ansvar for
1086 å hjelpe menneske som ikkje har vore like heldige som oss.

1087 Rett til helsehjelp er ein ufråvikeleg menneskerett. Dette gjeld også for personar som
1088 oppheld seg ulovleg i landet, såkalla papirlause. Deira opphaldsstatus er uvesentleg
1089 for deira rett til naudsynt helsehjelp.

1090 I dag har personar utan lovleg opphald i Noreg rett til hjelp straks og til «helsehjelp
1091 som ikkje kan vente». Den helsefaglege vurderinga av kva tilstandar som ikkje kan
1092 vente, blir ofte blanda saman med at institusjonen ikkje får dekka utgiftene. Dette
1093 betyr i praksis at dei papirlause berre har rett til akutt helsehjelp.

1094 Mange papirlause innvandrarar i Noreg lever under uverdige forhold og slit med
1095 somatisk og psykisk sjukdom, stress og einsemd. Utan tilgang til primærhelseteneste
1096 blir sjuke gåande lenge med ubehandla lidningar, inntil akuttbehandling blir naudsynt.
1097 Dette medfører store menneskelege kostnader, og inneber også ein større kostnad
1098 for helsesystemet. Det er en uholdbar situasjon, både sett frå eit humant og
1099 menneskerettsleg perspektiv, samt sett i eit folkehelseperspektiv.

1100 Dagens situasjon utfordrar også våre legar og sjukepleiarar som ut frå sine
1101 yrkesetiske retningslinjer skal verne om menneskes helse, her under imøtekomme
1102 sårbare grupper sine særskilte behov for helse- og omsorgstenester, uavhengig av
1103 den enkelte sin alder, kjønn, etnisitet eller politisk status.

1104 Noregs innskrenking i papirlause sin rett til helsehjelp er i strid med FNs konvensjon
1105 om økonomiske, sosiale og kulturelle rettartikkel 12. Den fastslår mellom anna
1106 myndighetene si plikt til «skape vilkår som trygger alle legebehandling og pleie under
1107 sykdom».

1108 Rett til helsetenester må gjevast på bakgrunn av individets medisinske behov og
1109 Noregs internasjonale forpliktingar. Innvandringsregulerande omsyn er
1110 uvedkommande i denne samanheng.

1111 **På denne bakgrunn vil Venstre:**

1112 ✓ At lov om kommunale helse- og omsorgstenester (helse- og
1113 omsorgstjenesteloven) skal gjelde alle uansett opphaldsstatus. Dette kan
1114 oppnåast ved å endre forskrift 1255 om rett til helse- og omsorgstenester til
1115 personar utan fast opphald i riket.

- 1116 ✓ At det må opprettast ei finansieringsordning for sjukehus, fastlegar og
- 1117 kommunale helseinstitusjonar, slik at desse kan få refundert utgifter til
- 1118 helsehjelp gjeve til pasientar utanfor folketrygda.
- 1119 ✓ Stanse bruken av midlertidige opphaldsløyve til einslege mindreårige
- 1120 asylsøkarar
- 1121 ✓ Gjeninnføre rimelegheitsvilkåret ved vurdering av internflukt
- 1122 ✓ Stanse praksisen med å trekke tilbake flyktningstatus på grunn av endra
- 1123 forhold i heimlandet
- 1124 ✓ Avgrense bruken av dagens aldersvurderingspraksis som i stor grad kritiserast
- 1125 for å vere upresis
- 1126 ✓ At alle einslege asylsøkarar under 18 år skal takast hand om av barnevernet
- 1127 ✓ Arbeide for eit forpliktande felles europeisk asyl- og kvotesystem
- 1128 ✓ Gje barn i asylmottak rett til barnehageplass
- 1129 ✓ At asylsøkarar skal ha rett til å gå på vidaregåande opplæring
- 1130 ✓ Styrke ordninga med rettleiing ved retur, slik at flest mogleg med avslag forlèt
- 1131 landet frivillig
- 1132 ✓ At asylsøkarar vert gjeve betre moglegheit for kontradiksjon i UNE, og at fleire
- 1133 asylsøkarar med avslag får moglegheit til å forklare seg munnleg for nemnda
- 1134 ✓ Ta i mot det tal overføringsflyktningar som FNs høgkommissær ber Noreg om

Forslag nr 23

Justis (trygghet og rettssikkerhet)

1135 **Likestilling og rehabilitering innenfor Kriminalomsorgen**

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

1136 Kriminalomsorgen i Norge har i dag ingen overgangsboliger som kun er øremerket
1137 kvinner. Fra Kriminalomsorgens egne nettsider heter det at kvinner skal så langt det
1138 er mulig gjennomføre fengselsopphold i egne fengsler eller i fengselsavdelinger
1139 tilrettelagt for kvinner.

1140 Overgangsbolig beregnet kun for kvinner har vært på planleggingsstadiet i mange år,
1141 men har aldri blitt realisert. En rekke faglige utredninger støtter opp under behovet
1142 for dette; blant annet utredningen "Kvinner i fengsel".

1143 Sivilombudsmannen har ved flere anledninger kritisert at kvinner soner i samme
1144 straffegjennomføringsmiljø som menn. En etablering i Sandefjord er særdeles gunstig
1145 i forhold til infrastruktur som transport, boligmarked, utdanning og arbeid. En rekke
1146 frivillige samarbeidspartnere er også i umiddelbar nærhet.

1147 Sandefjord fengsels lokaler er særdeles velegnet som overgangsbolig. Det kan
1148 etableres 12 plasser for domfelte inklusiv ett rom for bevegelsehemmede.
1149 Sandefjord fengsel har kompetanse til å ivareta overgangsboligen på en god måte.

1150 En etablering av overgangsbolig er i samsvar med den politiske plattformen vedtatt
1151 på Granavolden i 2019 der det står følgende: «Regjeringen vil styrke det
1152 kriminalitetsforebyggende arbeidet og rehabiliteringen av straffedømte». Og videre:»
1153 Regjeringen mener de straffedømte raskest mulig må rekrutteres til arbeidslivet
1154 etter endt soning».

1155 Videre har regjeringen satt i gang en inkluderingsdugnad for å bedre integreringen av
1156 marginalgrupper og motvirke utenforskap. Å etablere en egen overgangsbolig for
1157 kvinner er et viktig likestillingstiltak. I dag har kvinnene et langt dårligere
1158 straffegjennomføringstilbud enn menn. Husleieavtalen med Statsbygg er sagt opp
1159 når det gjelder dagens Sandefjord fengsel, men kan enkelt reetableres.

1160 **Venstre vil at:**

- 1161 ✓ Det etableres en overgangsbolig for kvinner i Sandefjord fra sommeren 2019.
- 1162 ✓ Det bevilges nødvendige midler for, i første rekke halvårsdrift 2019 (5,5
1163 millioner kroner) i forbindelse med revidert statsbudsjett 2019.
- 1164 ✓ Overgangsboligen går over i ordinær drift fra 01.01.20 med et fullverdig
1165 årsbudsjett, som justeres i takt med pris- og lønnsutviklingen.

Begrunnelse:

Norge har i dag ingen overgangsboliger som kun er øremerket kvinner. Dette er ikke bra nok for likestilling av kvinner og menn. Med etablering av overgangsboliger vil kvinnene gis en tettere oppfølging. Det legges til rette for bo-, arbeids- og sosial trening frem mot løslatelsen. En overgangsbolig er hensiktsmessig for å fremme en positiv utvikling og for å motvirke ny kriminalitet. Sandefjord fengsels lokaler er særdeles velegnet som overgangsboliger for kvinner.

Forslag nr 24 *Klima og energi*

1166 **Klimatiltak for hele Norge** Forslagsstiller: Agder Venstre

1167 Gjennom Paris-avtalen og FNs siste klimarapport fremkommer det tydelig at man
1168 står overfor betydelig klimautfordringer, som krever store tiltak globalt, nasjonalt og
1169 lokalt. Venstre har levert en stor satsning på kollektivtransport og andre klimatiltak i
1170 storbyområder. Agder Venstre vil ha en helhetlig nasjonal politikk som setter hele
1171 landet i stand til å bidra i kampen mot klimaendringer.

1172 De fleste kommuner i Norge er seg sitt ansvar bevisst og jobber nå for å skape
1173 lokalsamfunn som skal møte 1,5 graders målet. Fra statlig side er det i ferd med å bli
1174 utviklet et større virkemiddelapparat, til bruk i kommunen.

1175 Det statlige virkemiddelapparatet har fått en betydelig vekst med Venstre i
1176 regjering. Dette er en god utvikling. Flere av virkemidlene har en lav terskel, kan
1177 anvendes av kommuner av ulik størrelse og til svært ulike formål. Et eksempel på
1178 denne type virkemidler, er «klimasats» som er en nasjonal støtteordning for
1179 klimatiltak i kommunesektoren.

1180 Med de nye målene som er satt for kutt av innenlands utslipp i ikke kvotepliktig
1181 sektor, på 45 %, kreves det betydelig og omfattende tiltak i alle kommuner. Agder
1182 Venstre mener at det tyngste virkemiddelapparatet er innrettet mot de største
1183 kommunene. Dette er forståelig ut fra en tanke om at det er der utslippene er størst.
1184 Likevel omfatter disse tiltakene, som f.eks. byvekstavtalene, bare rundt halvparten
1185 av Norges befolkning, og bare halvparten av våre utslipp. Agder Venstre vil sette
1186 hele landet i stand til å kutte klimagassutslipp

1187 Venstre er et teknologi- og fremtidsoptimistisk parti. Vi mener at kommunene og
1188 næringslivet som klarer omstillingen inn i et utslippsfritt samfunn vil ha betydelige
1189 fordeler. Fremtiden vil være preget av økte krav til bærekraftig produksjon og
1190 tjenester og det er tydelige gode klimaløsninger er fremtidens løsninger. Et godt
1191 virkemiddelapparat for hele landet vil både gi klimakutt og Norge et
1192 konkurransefortrinn. Derfor må regjeringen utvide sitt virkemiddelapparat til å gjelde
1193 for større deler av Norge.

1194 Agder Venstre vil ha et helhetlig statlig virkemiddelapparat for klimatiltak i hele
1195 landet. Fordi alle må bidra i kampen mot klimaendringer.

Forslag nr 25

Klima og energi

- 1196 **Kraftig løft for jernbanen er tvingende nødvendig**
Forslagsstiller: Trøndelag Venstre
- 1197 Kraftig løft for jernbanen er tvingende nødvendig
- 1198 Venstre har i sitt program at investeringene til jernbanen skal kraftig økes fra
1199 dagens nivå. Det er på tide at dette gjennomføres i praksis. Det er god klima- og
1200 miljøpolitikk.
- 1201 I regjeringserklæringen står det at det skal være balanse mellom vei og
1202 kollektivtrafikk. I Nasjonal transportplan er grunnlaget 55 prosent til vei og 45 til
1203 jernbane og kollektivtrafikk. I dag er virkeligheten 65 prosent på vei og 35 prosent til
1204 jernbane og kollektiv. (I Trøndelag er det nærmere hundre prosent til vei og nærmest
1205 null til jernbane.) I regjeringserklæringen styrkes privatbilismen gjennom å svekke
1206 bompengoordningen. Det er samtidig ingen nye konkrete løfter for jernbane og
1207 kollektivtrafikken.
- 1208 Satsing på jernbane er god miljø- og klimapolitikk. Utslippene av CO2 går ned, det
1209 samme gjør andre utslipp som skyldes bilen. Med tog blir det heller ingen
1210 forurensning av mikroplast, halvparten av mikroplasten kommer fra bildekk. Å
1211 begrense disse er en viktig for å oppnå rent hav – en annen svært viktig sak for
1212 Venstre. Jernbanen tar også mindre jordbruksareal enn nye motorveier.
- 1213 Byvekstavtaler som nå inngås, med mål om nullvekst i personbiltrafikken, kan ikke
1214 nås uten kraftig jernbaneutbygging.
- 1215 Styrking av jernbanen er også nødvendig for å nå vedtatte ambisjoner om å overføre
1216 gods fra vei til sjø og bane. I regjeringserklæringen står at det skal prioriteres
1217 godstiltak som reduserer klimagassutslippene. «Det er også et mål for regjeringen at
1218 mer gods kan fraktes på jernbanen for å redusere miljøbelastningen fra
1219 tungtransporten.» I dag er det bil som er vinner i godstrafikken. Riksrevisjonen har
1220 påpekt tydelig at målene ikke nås og at det over lang tid ikke er satt inn nødvendige
1221 tiltak.
- 1222 I Venstres stortingsprogram står det: «For at jernbanen skal bli konkurransedyktig,
1223 må reisetiden bli betydelig kortere. Venstre vil bygge ut dobbeltspor som er
1224 tilrettelagt for høye hastigheter. Det viktigste formålet med nye
1225 dobbeltsporstrækninger er å skape konkurransedyktige jernbanelinjer til Göteborg,
1226 Stockholm, København og mellom de største norske byene.» Videre: «Venstre vil at
1227 jernbanen skal være det foretrukne alternativet i transportsystemet, både for
1228 nærtrafikk, fjerntrafikk og godstrafikk.»
- 1229 I programmet står det også at partiet vil utvikle lokaltogtrafikken rundt byene,
1230 fullføre elektrifisering av Trønderbanen og Meråkerbanen, samt elektrifisere og

- 1231 oppgradere Rørosbanen og Solørbanen som en del av en godsstrategi. Videre:
1232 «Bygge elektrifisert dobbeltspor mellom Trondheim og Stjørdal. Mellom Ranheim og
1233 Hommelvik skal sporet legges i tunnel» Andre punkt i programmet er å bygge ut
1234 dobbeltspor på Ofotbanen, innføre hydrogendrevne tog på Nordlandsbanen og
1235 Raumabanen og utrede jernbane i nord.
- 1236 Venstres landsmøte mener, som vedtatt i programmet, at kollektivtransport er en
1237 fellesskapsløsning og en viktig del av løsningen på klimautfordringene. Venstre vil ha
1238 en stor satsing på kollektivtilbudet i og mellom byer og tettsteder over hele landet.
1239 Det må alltid være enkelt og billig å velge miljøvennlig transport i hverdagen. Buss,
1240 tog og bane skal gå ofte og effektivt. Staten må bidra med en større del av
1241 finansieringen av de største lokale investeringene i skinnegående transport.
- 1242 Venstres landsmøte krever at investeringen i jernbane kommer raskt. Venstres
1243 landsmøte forventer at målet i regjeringserklæringen om balanse mellom vei og
1244 jernbane/kollektiv blir gjennomført i perioden.

Begrunnelse:

Det er god klima- og miljøpolitikk. Det er nødvendig for å nå våre mål. Det er en sak som angår mange og der Venstre og regjeringen ikke har levert. Den kan selvfølgelig stå på transport og samferdsel, men har valgt å legge den til klima.

Forslag nr 26

Klima og energi

1245 **Grønn strøm for folk flest**

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

1246 Tilgjengeliggjøring og forenkling av bruk av alternative strømkilder for ikke-
1247 konsesjonspliktige anlegg.

1248 Elbilpolitikken er et godt eksempel på hvordan lille Norge har fungert som globalt
1249 foregangsland i retning av en mer bærekraftig energiutnyttelse.

1250 Med riktige virkemidler kan Norge være et foregangsland for bruk av egenprodusert,
1251 gjenvinnbar strøm:

- 1252 ✓ Vind (Det blåser godt i Norge. Kvaliteten og prisutviklingen på små
- 1253 vindturbiner taler i den grønne revolusjonens favør)
- 1254 ✓ Sol (Prisen på solceller er på vei ned, produksjonsevnen på vei opp og det
- 1255 norske klimaet er godt egnet for solcelleinstallasjoner)
- 1256 ✓ Vann (Til tross for mange store vannkraftverk fins titusentalls ubenyttede
- 1257 små elver og bekker)

1258 Venstre bør tilrettelegge og forenkle mulighetene for å bruke alternative strømkilder
1259 ved at:

- 1260 ✓ ENOVA tilbyr kompetanse og know-how på oppsett av teknisk utstyr
- 1261 ✓ Myndighetene sikrer at utstyr som brukes for å sette opp eget kraftverk kan
- 1262 kjøpes uten MVA og at industrien som leverer dette skal profileres og
- 1263 tilgjengeliggjøres.

1264 Ved at nordmenn bruker mer av egenprodusert strøm kan Norge øke eksporten av
1265 gjenvinnbar energi til land som i dag er avhengig av strøm produsert med fossilt
1266 brennstoff.

1267 Implementering av denne forenklingen og tilgjengeliggjøringen vil:

- 1268 ✓ Potensielt redusere strømkostnader for den enkelte husstand
- 1269 ✓ Være en sikkerhet for husstander i områder som har risiko for strømbrudd og
- 1270 forme en del av vår sivile beredskap
- 1271 ✓ Være med å redusere globale utslipp av CO₂

1272 **Venstre vil:**

- 1273 ✓ At byråkratiet rundt anskaffelsen av solcelleanlegg, turbingeneratorer og
- 1274 vindgenerator reduseres til et minimum gjennom en forenklingsreform for
- 1275 anskaffelse av grønn strøm (ledet av Enova)
- 1276 ✓ Mva frafalles for anskaffelse av fabrikknye solcellepaneler, turbingeneratorer,
- 1277 vindgeneratorer, solfangere og akkumulatortanker til solfangere*.

- 1278 ✓ MVA frafalles tilhørende utstyr som batterier, invertere, ladere og
- 1279 kontrollsystemer
- 1280 ✓ At alle kraftleverandører plikter å betale plusskunden minimum gjeldende
- 1281 kraftpris for grønn overskuddsstrøm.
- 1282 ✓ At nettleie for private husholdninger reduseres til 50% av ordinær nettleie for
- 1283 husholdninger som leverer strøm til nettet. Det skal ikke være krav om netto
- 1284 overskudd.
- 1285 ✓ At nettleie frafalles i sin helhet for private husholdninger og næring som
- 1286 produserer mer enn de selv konsumerer i løpet av et år.
- 1287 ✓ At nettleien for næring reduseres til 25% av ordinær nettleie når virksomheten
- 1288 selv står for 50% av egen total årsforbruk.

Forslag nr 27

Klima og energi

1289 **Ja til oppgradering av eksisterende vannkraftverk!**

Forslagsstiller: Nordland Venstre

1290 Norge har et unikt utgangspunkt som Europas største vannkraftnasjon. Gjennom
1291 redesign og nye teknologiske løsninger er det mulig å oppnå en langt høyere økning i
1292 energiproduksjon for oppgraderingsprosjekter. Opprustning av eldre kraftverk uten
1293 store inngrep er målet. Ved oppgradering av eldre vannkraftverk vil en ofte kunne
1294 utvinne energi på en meget rimelig og enkel måte. Opprustinger av turbin og vannvei
1295 trenger ofte ikke ny konsesjonsbehandling, og de fleste av dem er ikke i strid med
1296 andre interesser, og er derfor enkle å realisere. Dagens beskatning vrir dessverre
1297 investeringer bort fra norsk vannkraft. Norge beskatter vannkraftnæringen på en slik
1298 måte at det hindrer oppgradering av verkene. Det er uholdbart i en tid hvor vi leter
1299 etter nye inntekter som varer utover oljealderen. Vannkraften er vår viktigste
1300 fornybarnæring, og en forutsetning for ren industri og trygg kraftforsyning i Norge!

1301 Vindkraft på land har store konsekvenser for norsk natur. Naturinngrep,
1302 miljøødeleggelser, støy, lys, ødeleggelser av naturmangfold og reduserte
1303 naturopplevelser er vesentlige innvendinger. Landbasert vindkraft er arealkrevende
1304 og fører til store inngrep i naturen med sine brede veier, montasjeplasser, trafoer og
1305 kraftlinjer. Mange steder er vindmøller en betydelig trussel mot reindrift og samisk
1306 kultur. Selve vindmøllene, som nå er 150-200 meter høye, dominerer landskapet i
1307 mils omkrets. Nattens ro og naturlig lys forstyrres av støy og skyggekast fra de
1308 roterende møllevingene, og nattestid lyser vindmøllenes navigasjonslys. Flere steder
1309 er det stor folkelig motstand mot den innvirkningen på naturen som
1310 vindkraftutbyggingen på land medfører.

1311 Venstre maner derfor til føre var-prinsippet ved fremtidig satsing på vindmøller på
1312 land, og sier ja til økt forskningsinnsats for å få til offshore vindkraft!

Forslag nr 28

Klima og energi

1313 **KAF er kult**

Forslagsstiller: Hordaland Venstre og Sogn og Fjordane Venstre

1314 FNs klimapanel la i haust fram ein rapport som viser at dei globale
1315 klimagassutsleppa må halverast innan 2030 om vi skal ha sjans til å nå 1,5-
1316 gradersmålet frå Paris-avtalen. Venstre meiner at Noreg ikkje tar eit stort nok
1317 ansvar i klimakampen, og Noreg difor må gjennomføre radikale grep for å få ned
1318 utsleppa våre. I denne samanhengen bør karbonskatt til fordeling (KAF) utgreiast og
1319 testast ut. KAF er eit tiltak som potensielt kan bidra til store utsleppsreduksjonar.

1320 KAF går kort forklart ut på at staten krev inn ei karbonavgift på all produksjon og
1321 import av fossilt brensel til innanlandsmarknaden. Denne avgifta skal stige med eit
1322 gitt beløp kvart år heilt til alt fossilt brensel er fasa ut av den norske økonomien.

1323 Til forskjell frå dagens CO₂-avgift skal ikkje inntektene gå rett til statskassa.

1324 Pengane skal i staden delast direkte ut til innbyggjarane gjennom
1325 kontantutbetalingar.

1326 KAF er både omfordelende og liberalt. Omfordelende i den forstand at dei som har
1327 eit lite fossilt avtrykk vil komme betre ut økonomisk enn i dag, fordi utbetalingane
1328 skal vere like store til kvar innbyggjar. Og liberalt i den forstand at KAF reduserer
1329 bruken av forbod og statleg detaljstyring, men i staden lar det vere opp til individa
1330 og marknaden å avgjere korleis forbruket av fossilt brensel kan reduserast mest
1331 mogleg effektivt.

1332 **Venstre vil:**

1333 ✓ utgreie og teste ut Karbonskatt til fordeling (KAF)

Begrunnelse:

Meir bakgrunnsinformasjon: <https://naturvernforbundet.no/klima/hva-er-karbonavgift-til-fordeling-kaf-article34560-126.html>

Forslag nr 29

Klima og energi

1334 **Den lokale klimakampen må trappes opp** Forslagsstiller: Innlandet Venstre

1335 Vi har ennå tid til å vinne kampen mot de ødeleggende klimaendringene, men da må
1336 innsatsen trappes opp. Internasjonalt arbeid er avgjørende, men den nye
1337 regjeringsplattformen forplikter oss også til å ta en stor del av utslippskuttene
1338 nasjonalt – og lokalt.

1339 Ferske tall viser at salg av avansert biodrivstoff øker, mens bruk av palmeolje trolig
1340 er mer enn halvert fra 2017 til 2018. Palmeolje må fases helt ut av biodrivstoffet
1341 innen 2022. Buss- og drosjetrafikk må snarest over på bærekraftig drivstoff. Mer
1342 trafikk må over på jernbanen. Alle anskaffelser av kjøretøy i kommuner og
1343 fylkeskommuner må være null- eller lavutslippskjøretøy.

1344 Biogass fra avfall og fra skog kan gi store muligheter for næringslivet. Klimavennlig
1345 tre som materiale kan erstatte betong i de fleste byggeprosjekter.

1346 Venstre støtter omstillingen av næringslivet, for eksempel utviklingen av grønne
1347 næringsklynger. Utslippene i landbruket må reduseres samtidig som
1348 matproduksjonen opprettholdes. Venstre ønsker økt satsing på skogplanting og
1349 gjødsling av skog som klimatiltak. Det er viktig å styrke ressursene til forskning på
1350 bioøkonomi og bioteknologi.

1351 Venstre ønsker en nasjonal plan for omstilling av lokalsamfunn og yrkesgrupper som
1352 kommer dårlig ut av det grønne skiftet, og slik medvirke til at de lykkes med
1353 omstillingen.

1354 **Venstre vil:**

- 1355 ✓ Tilrettelegge for en kraftig produksjonsøkning av avansert biodrivstoff i Norge
- 1356 ✓ Videreføre el-bilfordelene og sørge for flere ladepunkter i alle kommuner
- 1357 ✓ At klima- og miljøhensyn blir vektet mest ved offentlige anskaffelser, for
1358 eksempel ved oppføring av nybygg eller investering av nye transportmidler
- 1359 ✓ At Inter City-strekningene bygges ut før det planlegges nye
1360 motorveiprosjekter
- 1361 ✓ At kryssingsspor og godsterminaler bygges ut slik at mer gods flyttes fra vei
1362 til bane
- 1363 ✓ Øke støtten til reiselivsbedrifter som lar klimahensyn være styrende for
1364 markedsføring og utvikling av reiselivet
- 1365 ✓ Videreutvikle produksjon av dyrefor fra trevirke
- 1366 ✓ Opprette et nasjonalt kompetansesenter for sirkulærøkonomi i Innlandet
- 1367 ✓ Støtte utvidelser av eksisterende hytteområder med god infrastruktur framfor
1368 å legge ut nye områder til hyttebygging, og støtte arbeidet med regionale
1369 fjellplaner

- 1370 ✓ Utarbeide samlede planer for utbygging av ren energi, der også hensyn til
- 1371 naturmangfoldet ivaretas
- 1372 ✓ Bygge ut bredbånd på minst 100 Mbit/s videre, slik at minst 95 % av
- 1373 Innlandets innbyggere lettere kan utføre hele eller deler av arbeidet sitt
- 1374 hjemmefra

Begrunnelse:

Politisk uttalelse vedtatt på Innlandet Venstres årsmøte den 3. februar i år.

Forslag nr 30

Klima og energi

1375 **Offentlige bygg som plussus**

Forslagsstiller: Jan Rune Traa, Sandefjord Venstre

1376 For å nå nasjonale og internasjonale klimamål må kravene til nybygg inkludere
1377 skjerpede kriterier til energieffektivitet. Som en døråpner for ny teknologi og et grønt
1378 skifte bør alle offentlige nybygg bygges som plussus eller tilsvarende.

1379 Definisjon på plussus er i følge wikipedia "en bygning eller bolig som er konstruert,
1380 designet og innrettet for å få det totale energiregnskapet til å gå i pluss. Et plussus
1381 skaper mer energi gjennom sin levetid enn det som ble brukt til produksjon av
1382 byggevarer, oppføring, drift og riving av bygget."

1383 Vestfold Venstres fylkestingsgruppe fikk gjennomslag for at Horten Videregående
1384 skole skulle bygges som plussus. Tilsvarende fikk Sandefjord Venstre tilslutning for
1385 at nye Kodal skole også skal bygges etter plussus standarden.

1386 Venstre mener det skal være et mål at alle offentlige bygg etterhvert skal bygges
1387 som plussus, og vil vil be klima og miljødepartementet om å vurdere
1388 hensiktsmessige insentivordninger for å få dette til så fort som mulig.

1389 Det er bare gjennom å produsere mest mulig fornybar energi, og å skape nye
1390 markeder for god miljøteknologi, at vi har muligheten til å bli stadig mindre avhengig
1391 av fossil energi, samtidig som vi skaper nye arbeidsplasser.

1392 Plussus vil også ha betydelig lavere driftskostnader enn konvensjonelle bygninger,
1393 noe som er i alles interesse.

Begrunnelse:

Begrunnelsen står i resolusjonsteksten.

Transportsektoren er viktig i klimakampen, men det er også bygningsbransjen. Ja takk, begge deler.

Forslag nr 31

Kultur og informasjon

1394 **La lokalradioene leve, også etter 2021.**

Forslagsstiller: Anne Kristin Villar, styremedlem, Gamle Oslo Venstre Jarl Lind-Nilsen, Leder Asker Venstre Jarl W Alnæs, direktevalgt hovedstyremedlem Oslo Venstre Tore Wilken Nitter Walaker, Leder Frogner Venstre Oslo Nicolas Mendoza, Styremedlem Gamle Oslo Venstre Kami

1395 I forbindelse med omleggingen til DAB i det nasjonale radionettet beholdt over 200
1396 lokalradioer over hele Norge sine konsesjoner for å kunne sende lokalradio på FM i
1397 begrensede områder, først og fremst utenfor storbyene. Konsesjonene utløper i 2021,
1398 og lokalradioene står overfor en høyst usikker fremtid dersom konsesjonene ikke
1399 forlenges.

1400 Lokalradioene som i dag sender på FM utgjør et viktig supplement for et bredt
1401 mediemangfold i Norge, og er derfor viktige pilarer når det gjelder ytring og
1402 demokrati. De er også sentrale når det gjelder bruk og utvikling av det norske språk,
1403 og er viktige arenaer for fremførelse og promotering av norsk musikk.

1404 Å kjøpe sendeplass i DAB-nettet er svært dyrt for disse lokalradioene. Lokalradioene
1405 vil ikke kunne flyttes over på DAB-nettet uten store statlige subsidier. I forbindelse
1406 med DAB-overgangen har en del radiolyttere beholdt sine FM-radioer, ikke minst i
1407 bil. Lokalradioene har fortsatt betydelig lytteroppslutning, og også av
1408 beredskapshensyn er det derfor viktig å beholde lokalradioene ut over den gjeldende
1409 konsesjonsperioden som utløper i 2021.

1410 Lokalradioene konkurrerer mot aktører på internett, nasjonale DAB-kanaler og trykte
1411 medier. I forbindelse med varslede mediemeldingen er det viktig at en eventuell
1412 endret mediestøtte gjøres plattformnøytral, slik at aktørene – inkludert lokalradioene
1413 – kan konkurrere på samme vilkår.

1414 **Venstre vil derfor at:**

- 1415 ✓ Konsesjongrensene for dagens FM-konsesjoner for lokalradio utvides minst
- 1416 til 2031
- 1417 ✓ En eventuell ny mediestøtte bør være plattformnøytral, slik at ulike aktører
- 1418 konkurrerer på mest mulig like vilkår.

Forslag nr 32

Kultur og informasjon

1419 **Full likestilling i tilbudet av livssynstjenester**

Forslagsstiller: Sande og Holmestrand Venstre

1420 Det moderne Norge rommer et stort livssynsmangfold. Det er vår rett som mennesker
1421 å tro på det vi vil, og nesten halvparten av oss velger å ikke tro på noen gud
1422 overhodet. Dette mangfoldet må også gjenspeiles i livssynstjenestene som tilbys i
1423 sykehus, fengsler og Forsvaret, slik at alle blir inkludert.

1424 Pasienter, innsatte og soldater kan i ulike faser av livet ha behov for gode samtaler
1425 med noen som representerer deres livssyn. I dag mangler vi full likestilling i tilbudet
1426 av livssynstjenester.

1427 Mye bra arbeid er satt i gang på dette området:

- 1428 ✓ Regjeringen har sørget for at Feltprestkorpset nå heter Livssynskorpset.
- 1429 ✓ Livssynskorpset inkluderer nå både en felthumanist og en feltimam.
- 1430 ✓ Granavollen-erklæringen har uttrykt intensjon om at regjeringen skal
- 1431 samarbeide med trossamfunnene om tilbud om livssynstjenester til eldre,
- 1432 pasienter i institusjon, mennesker i kriminalomsorgen og forsvarspersonell.
- 1433 ✓ Et nå avsluttet forsøk med sykehushumanist har vist seg svært vellykket.

1434 Dette arbeidet må videreføres og styrkes, for å oppnå full likestilling innen
1435 livssynstjenester. Skal vi få til dette, må livssynskorpset utvides med flere
1436 felthumanister og gjøres mer mangfoldig, også for å imøtekomme behovet til den
1437 stadig økende andelen som ikke tror på noen gud. Ordningen med
1438 sykehushumanister må gjøres permanent og tilgjengelig ved alle regionssykehus. Vi
1439 må også starte prosessen med å innføre tilsvarende ordninger innen
1440 kriminalomsorgen.

1441 **Venstre vil:**

- 1442 ✓ At tilbudet om livssynstjenester innen Forsvaret, kriminalomsorgen og
- 1443 sykehus gjenspeiler livssynsmangfoldet i det moderne Norge.
- 1444 ✓ Innføre full likestilling innen tilbudet av livssynstjenester, både geografisk og
- 1445 med tanke på livssyn. Alle skal få tilbud om livssynsbetjening ut fra deres eget
- 1446 livssyn.
- 1447 ✓ At de livssynstjenestene innen sykehus, fengsler og forsvar sikres likeverdig
- 1448 finansiering.

Begrunnelse:

Det moderne Norge rommer et stort livssynsmangfold. Det er vår rett som mennesker å tro på det vi vil, og nesten halvparten av oss velger å ikke tro på noen gud overhodet. Dette mangfoldet må også gjenspeiles i livssynstjenestene som tilbys i sykehus, fengsler og Forsvaret, slik at alle blir inkludert.

Pasienter, innsatte og soldater kan i ulike faser av livet ha behov for gode samtaler med noen som representerer deres livssyn. I dag mangler vi full likestilling i tilbudet av livsynstjenester.

Forslag nr 33

Kultur og informasjon

1449 Ja til kulturell bæremeis for barnehagebarn

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

1450 Å oppleve kunst og kultur på et høyt nivå i forskjellige former er noe alle barn bør ha
1451 mulighet til – også små barn.

1452 Det er tilfeldig hva barnehagebarn i dag opplever av kunst og kultur. Om små barn
1453 får oppleve profesjonell kunst og kultur, blir ofte opp til tilfeldighetene, bosted og
1454 foreldrenes lommebok og interesse.

1455 Venstre mener at barn og unge er vår viktigste ressurs. Kunst gir berikelse og kan
1456 sprengre grenser. Profesjonelle kunstopplevelser for barnehagebarn må sikres.

1457 Den utvidede regjeringen vil at makten i den offentlige kulturpolitikken skal være
1458 spredt, og vil styrke det frie feltet innen kunst og kultur.

1459 Venstre mener at en måte å styrke den på er ved å etablere kulturell bæremeis for
1460 alle barnehagebarn, slik skolebarn har den kulturelle skolesekken og eldre har den
1461 kulturelle spaserstokken. En slik ordning kan også gi bedre forhold, og nye muligheter
1462 for profesjonelle kunstnere i hele Norge.

1463 Større kommuner og noen fylkeskommuner har drevet kulturell bæremeis selv. Dette
1464 bør bli en nasjonal satsing.

1465 Slik møter barna kunsten på de profesjonelle kunstarenaene med forestillinger/
1466 konserter innen dans, teater, film, musikk og visuell kunst. Og slik får kunstnere et
1467 større publikum og flere muligheter.

1468 Venstre vil opprette den kulturelle bæremeisen: Kulturtilbud av kvalitet også til
1469 barnehagebarn.

Begrunnelse:

Det er viktig med kunst- og kulturopplevelser for de minste. Det bør bli en nasjonal satsing

Forslag nr 34

Kultur og informasjon

- 1470 **Venstre støtter Riksantikvarens ønske om**
1471 **landsomfattende kulturminneregistrering innen 2020**
Forslagsstiller: Tone Lind Jørgensen, Politisk nestleder i Vestfold og Tønsberg Venstre
- 1472 Riksantikvaren har bedt om at alle kommuner foretar en registrering av sine
1473 kulturminner, og deretter utarbeide en kulturminneplan, innen år 2020. Mer enn 330
1474 kommuner har til nå startet arbeidet, og har mottatt støtte fra Riksantikvaren. Noen
1475 få har fullført, flere er underveis, men stadig mangler en god del kommuner. Venstre
1476 oppfordrer derfor alle kommuner til å få på plass en kulturminneplan, og nyttiggjøre
1477 seg den økonomiske støtten, innen fristen utløper.
- 1478 Riksantikvaren bidrar med opp til 100.000 kr. til lønn, medvirkningsprosesser etc.
1479 Dessuten 200.000 kr. til kompetanseoppbygging i kommunene for fylkeskommunen,
1480 museum, kommuner som samarbeider, eller andre aktører. Flere Fylkeskommuner har
1481 også midler det kan søkes om.
- 1482 En kulturminneplan er kommunens oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer,
1483 og inneholder en plan for forvaltningen av disse. Planen gir kunnskap om fortiden, og
1484 avklarer hvilke kulturminner vi bør ta vare på for fremtiden. Riksantikvaren har alle
1485 praktiske informasjonen på sine websider, og kan bistå med å finne erfarne fagfolk
1486 som kan ta oppdraget. Flere planer er alt på plass, og kan tjene som inspirasjon.
- 1487 De viktigste elementene i en kulturminneplan er:
- 1488 ✓ Beskrivelse av, og kart over, de viktigste kulturminnene i kommunen.
 - 1489 ✓ Forslag til forvaltning og skjøtsel av disse kulturminnene.
 - 1490 ✓ Plan for hvordan hensynet til kulturminnene skal integreres i øvrig kommunal
1491 planlegging og virksomhet.
 - 1492 ✓ Handlingsdel med tiltak for gjennomføring av planens målsettinger.
- 1493 Dette arbeidet haster, for i møte med en akselererende fortetting særlig rundt og i
1494 byene, blir situasjonen kritisk for mange kulturminner og kulturmiljøer. Kommunene er
1495 overlatt ansvaret for kulturminner fra etter 1850, som feks. den karakteristiske
1496 trehusbebyggelsen nedover kysten. Fagkunnskapen sitter i fylkene, og kan gi råd,
1497 anbefalinger og komme med innvendinger. Men kommunene avgjør, og ofte vinner
1498 kortsiktige økonomiske og politiske hensyn over langsiktig forvaltning av verdifull
1499 kulturarv.
- 1500 Det er derfor nødvendig å lage planer som identifiserer og regulerer kulturminner, slik
1501 at det legges til rette for en bærekraftig utvikling der historien blir med inn i
1502 framtiden. Kulturminner er viktig for attraktiviteten og kontinuiteten i våre
1503 omgivelser, for folks oppfatning av tilhørighet og for utvikling av kulturelle næringer

1504 og reiseliv. Og det første skrittet er å synliggjøre de kulturhistoriske verdiene for
1505 innbyggerne, kommunepolitikere og administrasjonen.

1506 Riksantikvarens invitasjon utløper i 2020. Det er en historisk sjanse til å få på plass

1507 en landsomfattende registrering av landets kulturminner. Venstres representanter

1508 anmodes om å sette det på dagsorden i sine kommuner, før fristen løper ut.

Begrunnelse:

Riksantikvaren har gitt kommunene en frist til 2020, og bidrar med vesentlige støttebeløp som kommunene bør nyttiggjøre seg. Venstre har kulturelle ambisjoner, og kulturvern er sentralt. Kommunene har mye å vinne på å ta imot tilbudet før det utløper.

Forslag nr 35

Kultur og informasjon

1509 **Nasjonalt senter for StreetArt til Stavanger**

Forslagsstiller: Rogaland Venstre

1510 Nasjonalt senter for StreetArt til Stavanger

1511 NuArt har gjennom de siste 15 årene preget bybildet i Stavanger, samt nasjonalt og
1512 internasjonalt har de vært en synlig og aktiv festival. NuArt har bygget seg opp en
1513 spisskompetanse innen street art, og street art som sjanger har blitt mye mer enn
1514 graffiti. Alt fra store veggmalerier til små figurer, urbant og dynamisk – street art
1515 kan være så mangt, med både morsomme og dagsaktuelle politiske undertoner.
1516 NuArt har i en årrekke bidratt til et mangfold av gatekunst på vegger i Stavanger by,
1517 og kunsten er tilgjengelig for alle. Street art har gjort kunst tilgjengelig for alle.

1518 NuArt har nylig etablert et internasjonalt hub i Stavanger, de har nettverk med alle
1519 kunstnerne og de knytter til seg i større grad akademiske kontakter fra Lisboa,
1520 København, Berlin og Aberdeen innen byutvikling. De viser ambisjoner og
1521 kompetanse som vi mener kan gi et godt grunnlag for å etablere Norges første
1522 nasjonale kompetansesenter for StreetArt. Street art kan aktivt bidra til å løfte
1523 bydeler med levekårsutfordringer, slik som det er gjort på Størhaug i Stavanger og
1524 Tøyen i Oslo.

1525 Stavanger har blitt en foregangsby når det gjelder gatekunst. Rogaland Venstre
1526 ønsker derfor å etablere et nasjonalt kompetansesenter for gatekunst i Stavanger,
1527 og med den allerede etablerte festivalen kan NuArt bidra i dette arbeidet med sin
1528 kompetanse og nettverk. Et nasjonalt kompetansesenter vil kunne fungere som en
1529 kunstrådgivende instans som kan yte støtte til andre byer, samt at street art vil bli
1530 anerkjent som den visuelle kunstarten den er.

1531 Venstre mener at Stavanger har nettverket, kompetansen og ambisjonsnivået godt
1532 forankret ved NuArt som kan løfte norsk street art både nasjonalt og internasjonalt.

1533 **Venstre vil:**

- 1534 ✓ Støtte NuArt sine ambisjoner å etablere et nasjonalt senter for Street art i
1535 Stavanger.
- 1536 ✓ Løfte sjangeren inn i den nasjonale Kulturmeldingen parallelt med den lokale
1537 Kulturplanen i Stavanger.

Begrunnelse:

OBS: Dette er NY utgave av samme innsendt den 23.jan. Vi ønsker forrige skal bli annullert og at denne behandles.

Forslag nr 36

Kunnskap og like muligheter

1538

Et løft for elevboliger

Forslagsstiller: Troms og Finnmark Venstre

1539 Gjennom årene har fylkene i Nord-Norge hatt dårligst gjennomføring i videregående
1540 opplæring.

1541 Frafallet i videregående opplæring kan skyldes at ungdom i alderen 15 til 16 år må
1542 flytte hjemmefra. For noen blir det for dyrt å flytte inn til byene, og for andre er
1543 utleiemarkedet så pressa at det er umulig for videregående elever å finne steder å bo.
1544 Å flytte hjemmefra i så ung alder er ikke lett. Flere må flytte til nye byer, og ikke alle
1545 ender i samme klasser eller på samme videregående utdanningsprogrammene som
1546 tidligere medelever. Det er heller ikke gitt at alle foresatte har råd til å hjelpe elevene
1547 som må flytte på hybler økonomisk.

1548 Gjennom elevboliger kan man sikre borteboere en sosial krets med andre elever i
1549 samme situasjon, i tillegg til et tilgjengelig utleiemarked som forholder seg til
1550 stipendordningen. Borteboende elever møter større utfordringer enn studenter, men
1551 får mindre støtte. Få er mer klar for borteboertilværelsen når de går på videregående
1552 enn på universitetet.

1553 I Nordland, Troms og Finnmark er avstandene så store at mange elever ikke har noe
1554 annet valg enn å flytte hjemmefra fordi de enten ikke har en videregående skole i
1555 nærheten, eller fordi nærskolen ikke tilbyr det utdanningsprogrammet eleven ønsker
1556 å gå. De som ikke har de økonomiske forutsetningene til å flytte hjemmefra får
1557 derfor ikke samme mulighet til utdanning som elever i mer sentrale strøk. Noen elever
1558 tvinges derfor på bakgrunn av familiens økonomi til å velge utdanningsprogram de
1559 ikke har interesse for. Dette fører til motivasjonssvikt og høyt frafall.

1560 Skal noe skje med frafallet, må enda flere nye tiltak prøves ut. Troms og Finnmark
1561 Venstre vil derfor innføre statlig finansierte elevboliger, hvor de først prioriteres i
1562 kommunene med flest borteboende elever, herunder hovedsakelig i Nordland, Troms
1563 og Finnmark.

1564 Troms og Finnmark Venstre vil at staten gir samme husbøNvkilkår for støtte til
1565 elevboliger som til stuentboliger.

Begrunnelse:

I noen fylker er andelen borteboende elever stor. Mange elever sliter med å fullføre videregående opplæring. Elevhybelbyggene er ofte nedslitte eller sanert, eller det mangler helt. For å få bygget nye og gode hybler for elevene (og for å få dekket behovet for hybler), må det en likestilt finansieringsordning på plass, som gir bygging og drift av elevhybler like gode vilkår som bygging av studenthybler.

Forslag nr 37

Liberale rettigheter

1566

Venstre sier nei til ny etterretningslov

Forslagsstiller: Grimstad Venstre

1567

Et liberalt demokrati har individets rett til privatliv og personvern, samt demokratisk kontroll med myndighetsutøvelse som viktige grunnstener.

1568

1569

Den nye etterretningsloven som Regjeringen har hatt på høring, bryter på flere felt med dette.

1570

1571

Det er et omfattende lovforslag som betyr overvåking av nær all datatrafikk i Norge.

1572

Lovforslaget har blitt møtt med massiv kritikk fra tunge høringsinstanser.

1573

Datatilsynet sier: "Etter Datatilsynets syn er ikke lovforslaget i tråd med våre menneskerettslige forpliktelser, og mener derfor at det ikke kan vedtas i sin nåværende form."

1574

1575

1576

Riksadvokaten sier: "– Selv om høringsnotatet er omfattende, gir vag begrepsbruk, uklare begrunnelser og fravær av spesialmotiver, stor usikkerhet knyttet til hvem som faktisk berørers og hva slags opplysninger som vil bli innhentet."

1577

1578

1579

PST sier at den nye loven legger opp til at E-tjenesten kan drive omfattende

1580

innhenting mot norske statsborgere og innebærer at E-tjenesten får tilgang til

1581

samme metoder som PST, men uten domstolskontroll

1582

EOS skriver: At Lovforslaget ikke løser sentrale uklarheter om

1583

Etterretningstjenestens overvåking av personer i Norge. I tillegg kritiserer de at:

1584

E-tjenesten vil få utvidede fullmakter, og det er fare for en uthuling av E-tjenestens

1585

forbud mot å overvåke nordmenn i Norge.

1586

Lovforslagets forbud om å drive overvåking mot personer i Norge er uklart formulert

1587

(...) Det vil være vanskelig for utvalget å kontrollere hensikten som ligger bak E-

1588

tjenestens overvåking som omfatter personer i Norge.

1589

Venstre har allerede meldt at de kan komme til å ta dissens på et eventuelt

1590

lovforslag.

1591

På bakgrunn av den berettigede kritikken av lovforslaget, og Venstre sin rolle som en

1592

garantist for individ og personvern vedtar landsmøtet at:

1593

Venstre sier et klart nei til etterretningsloven slik den er foreslått.

1594

Venstre vil at arbeidet til personvernkommissjonen som er omtalt i

1595

regjeringserklæringen må fullføres før ny overvåkingslov kan vedtas, og vil søke

1596

støtte i Stortinget for dette.

Forslag nr 38

Liberale rettigheter

1597 **Full likestilling for alle – hele livet**

Forslagsstiller: Iselin Nybø, Grunde Almeland og Guri Melby

1598 Venstre ønsker et samfunn der alle mennesker får oppfylt sine rettigheter, uavhengig
1599 av kjønn, alder, etnisitet, tro, livssyn, funksjonsnivå, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk
1600 eller seksualitet. Likestilte mennesker kan delta aktivt i samfunnet og i arbeidslivet
1601 på egne premisser, og har mulighet til å oppfylle sitt potensial. For Venstre innebærer
1602 likestilling ikke bare reelle rettigheter, men reelle muligheter.

1603 Norge ble kåret til verdens mest likestilte land i 2018, og vi forbedrer oss stadig. Å
1604 være mest likestilt i verden betyr ikke at vi er i mål. Fremdeles gjenstår utfordringer
1605 her hjemme og internasjonalt som må og kan løses.

1606 Venstres likestillingshistorie er lang og stolt. Det var Venstrekvinner og –menn som
1607 dannet Norsk Kvinnesaksforening, og det var Venstre som førte an i
1608 stortingskampen for stemmerett for kvinner før det fikk allmenn tilslutning i 1912.
1609 Venstre hadde Norges første kvinnelige partileder, Eva Kolstad, som siden ble
1610 verdens første likestillingsombud. Venstre innførte kjønnskvoltering som første parti,
1611 og Venstre satt i regjeringen som innførte kjønnskvoltering i styrer i 2004. I 2018
1612 innførte vi tredeling av foreldrepermisjonen, som sikrer at kvinner og menn som mer
1613 likestilte omsorgspersoner. Kampsakene har vært ulike, men Venstres mål har hele
1614 tiden vært det samme: Venstre kjemper for full likestilling for alle – hele livet!

1615 **Likeverdige elever i skolen**

1616 Venstre vil ha en skole som løfter alle. Samtidig viser Stoltenbergutvalgets rapport
1617 "Nye sjanser – bedre læring» at kjønnsforskjellene i skolen potensielt vil ha store
1618 konsekvenser for elevene senere i livet. Jenter gjør det bedre enn gutter, og de som
1619 er født tidlig på året gjør det bedre enn de som er født sent på året.
1620 Kjønnsforskjellene i skoleprestasjoner og utdanningsløp er en samfunnsutfordring
1621 som krever tiltak.

1622 Venstre støtter Stoltenbergutvalgets forslag om en mer fleksibel skolestart. Vi bør
1623 starte med å senke terskelen for utsatt skolestart. Kommuner som ønsker det, bør få
1624 prøve ut ulike modeller. Venstre deler også utvalgets oppfatning av at det er viktig å
1625 styrke kvaliteten på skolefritidsordningene. Det er store variasjoner i tilbudet, og
1626 Venstre mener det derfor haster med å få på plass en nasjonal rammeplan som gir
1627 noen overordnede føringer. Kommunene må imidlertid ha stort spillerom til å tilpasse
1628 tilbudet etter mulighetene og ressursene man har lokalt.

1629 **Venstre vil:**

- 1630 ✓ Senke terskelen for utsatt skolestart.
- 1631 ✓ Legge til rette for utprøving av modeller for fleksibel skolestart.
- 1632 ✓ Innføre en nasjonal rammeplan for SFO/AKS.

- 1633 ✓ Øke bevilgningene til forskning om kjønnsforskjeller i skolen.
1634 ✓ Gi inntil to ekstrapoeng til det underrepresenterte kjønn i opptak til
1635 utdanningsprogrammer i videregående skole.

1636 **Lik tilgang til, og verdi i, arbeidslivet**

1637 Venstre mener et likestilt samfunn forutsetter at alle har lik rett til deltakelse i
1638 arbeidslivet. Både menn og kvinner møter strukturelle utfordringer i samfunnet i dag,
1639 som gir dem ulike muligheter. Kvinneandelen i arbeidslivet er høy, men samtidig har vi
1640 et kjønnsdelt arbeidsmarked. Venstre vil at flere skal velge yrker som går på tvers av
1641 de tradisjonelle kjønnsrollene, og bygge ned holdninger tillegger «manne-» og
1642 «kvinneyrker» ulik status og verdi.

1643 Bare 30 prosent av gründerne er kvinner. Venstre vil legge bedre til rette for dem som
1644 vil starte egen bedrift, og særlig for at flere kvinner kan lykkes med sitt gründerkap.
1645 Regelverk og rapporteringskrav må forenkles, og de sosiale rettighetene for
1646 næringsdrivende må styrkes.

1647 Mange kvinner starter og driver bedrifter innenfor helse- og omsorgsektoren, og
1648 klarer å tilby gode tjenester som et supplement til det offentlige. Venstre ønsker slike
1649 tilbud velkommen, og ønsker å legge til rette for at disse bedriftene kan utvikle og
1650 forbedre seg. Vi er sterkt uenig i de som kaller dette "velferdsprofitører", vi mener det
1651 er velferdsinnovatører.

1652 Innvandrere og personer med funksjonsnedsettelse er grupper som i større grad
1653 holdes utenfor arbeidslivet. Utdaterte holdninger og lavt kunnskapsnivå hos
1654 arbeidsgiver er en utfordring, og i tillegg finnes hindre som manglende tilrettelegging
1655 på arbeidsplassen for mennesker med funksjonsnedsettelse, og språk- og
1656 kompetansekrav for innvandrere. Venstre vil gjøre veien inn i arbeidslivet lettere for
1657 alle. Inkluderingsdugnaden som regjeringen har igangsatt, må også føre til et mer
1658 likestilt arbeidsliv.

1659 **Venstre vil:**

- 1660 ✓ Fremme tiltak som styrker kvinnelig gründerkap og velferdsinnovasjon.
1661 ✓ Styrke aktivitets- og redegjørelsesplikten.
1662 ✓ Be partene i arbeidslivet bidra til å rette opp lønnsforskjellene mellom
1663 kjønnene ved å utforme en tidsplan for når dette skal skje.
1664 ✓ Kreve at ledergruppene i statlige selskaper, direktorater og statsetater skal
1665 bestå av 40 prosent av begge kjønn.
1666 ✓ Utarbeide kjønnsnøytrale yrkestitler.
1667 ✓ Følge opp tiltakene i regjeringens strategi for likestilling av mennesker med
1668 funksjonsnedsettelse, «Et samfunn for alle»
1669 ✓ Sørge for at arbeidsplasser tilpasses fysisk til den enkeltes behov.
1670 ✓ Gjøre det lettere for arbeidsgivere å legge til rette for at syke personer som er
1671 delvis arbeidsføre kan jobbe, samt gi arbeidsgiver et medansvar for
1672 finansiering av hele sykepengeperioden uten at den totale økonomiske byrden
1673 skal øke.

- 1674 ✓ Innføre forsøk med anonyme søknader i offentlig sektor slik at kun
1675 kvalifikasjonene kommer frem av søknaden.
1676 ✓ Forske på dobbel diskriminering.
1677 ✓ Satse på kvalifiseringstiltak for innvandrere som gir formell kompetanse som
1678 er anerkjent og verdsettes i det norske arbeidslivet.
1679 ✓ Styrke språkopplæringen og andre målrettede tiltak for at flere kvinner med
1680 minoritetsbakgrunn skal kunne delta i arbeidslivet.

1681 **Et mindre kjønnsdelt akademia**

1682 Kvinnens deltakelse i utdanningssystemet har langt på vei blitt likere menns i løpet
1683 av de siste tiårene. I høyere utdanning er de i flertall: I Norge tar kvinner 63 prosent
1684 av bachelorgradene og 58 prosent av mastergradene. I tillegg står kvinnene for
1685 omtrent like mange doktorgrader som menn. Bak kvinneovervekten i høyere
1686 utdanning, ligger det imidlertid fortsatt systematiske forskjeller i utdanningsvalg.

1687 I 2016 var det en kvinneandel blant norske professorer på 28 prosent. I alle
1688 industriland, inkludert Norge, er kvinner underrepresentert i STEM-fag (science,
1689 technology, engineering and mathematics), hvor de i snitt står for 1 av 3 av avlagte
1690 grader. Utdanningsvalg tidlig i skoleløpet påvirker valg av studieretning i høyere
1691 utdanning.

1692 Selv om jenter i Norge har bedre karakterer enn guttene i STEM-fagene på
1693 ungdomsskolen, velger de disse fagene i langt mindre grad enn gutter på
1694 videregående. Åtte av ti elever på helse- og oppvekstfag i videregående utdanning
1695 er jenter, mens ni av ti på elektro- og bygg- og anleggsteknikk er gutter. I høyere
1696 utdanning er kvinnene i flertall på alle fagfelt, med unntak av naturvitenskapelige
1697 fag, håndverksfag, tekniske fag og samferdsels- og sikkerhetsfag. Her er to av tre
1698 menn. De siste to tiårene har det kun vært marginale endringer i dette mønsteret i
1699 høyere utdanning.

1700 **Venstre vil:**

- 1701 ✓ Bruke ekstrapoeng til kvinner og menn som søker på studier der det f.eks. er
1702 80 prosent eller mer av det motsatte kjønn.
1703 ✓ Stimulere til at flere skal velge utradisjonelle utdanninger og karrierer for å
1704 bidra til et mindre kjønnsdelt arbeidsliv, blant annet ved å gjøre ordninger som
1705 "Menn i helse" og "Jenter og teknologi" til landsdekkende ordninger.

1706 **Sikring av skeives rettigheter**

1707 Venstre står opp for retten til å være og elske hvem man vil. Vi mener et mangfoldig
1708 samfunn er en verdi og en styrke. Norge bør bli best i verden på skeives rettigheter.

1709 Et fritt samfunn forutsetter også at alle følger seg trygge, uavhengig av seksuell
1710 orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Det er stor variasjon i politiets
1711 kompetanse på hatkriminalitet, og en sak som ville blitt kodet som hatkriminalitet i
1712 Oslo, ville ikke nødvendigvis blitt det i Agder. Vold og trusler mot skeive er et

1713 samfunnsproblem. Venstre mener arbeidet mot hatkriminalitet må systematiseres
1714 og intensiveres.

1715 Den moderne familien er blitt langt mer mangfoldig enn dagens lovverk tilsier.

1716 Venstre mener skeive familier skal ha like rettigheter som andre, og at det offentlige

1717 må tilpasse seg de nye familieformene.

1718 Skeives rettigheter i verden er under press. Venstre mener Norge må gå foran

1719 internasjonalt for å fremme rettigheter for seksuelle minoriteter.

1720 **Venstre vil:**

1721 ✓ Ha en nasjonal koordineringsenhet for hatkrim-saker i politiet

1722 ✓ Opprette hatkriminalitetsgrupper i flere politidistrikt.

1723 ✓ Forby konversjonsterapi.

1724 ✓ Si ja til tredje kjønnskategori

1725 ✓ Være en tydelig stemme for LHBT+ rettigheter internasjonalt

1726 ✓ Likebehandle alle samlivsformer i det norske adopsjonsregelverket.

1727 ✓ Åpne for at barn skal kunne ha flere enn to juridiske foreldre.

1728 **Likestilling i helse**

1729 Venstre mener det bør forskes mer på kvinners helse. Rapporten, «Hva vet vi om

1730 kvinners helse», fra Kilden kjønnsforskning viste at det forskes mindre på

1731 kvinnesykdommer, og at det forskes mest på menn, selv om sykdommer kan gi ulike

1732 utslag og kreve ulik behandling hos kvinner. Dette er et likestillingsproblem og et

1733 samfunnsøkonomisk problem. Kvinnesykdommene som ikke prioriteres, slik som

1734 migrene og muskelsykdommer, koster samfunnet enorme summer, siden de er blant

1735 de viktigste årsakene til kvinners sykefravær og uføretrygd.

1736 **Venstre vil:**

1737 ✓ Prioritere forskning på kvinnehelse.

1738 **Likeverdige soningsforhold for kvinner som menn**

1739 Kvinner utgjør omtrent seks prosent av fangebefolkningen, og har langt dårligere

1740 soningsforhold enn menn. Venstre mener at behandlingen du får i kriminalomsorgen

1741 ikke skal avhenge av kjønn.

1742 Kvinnefengslene utgjør små enheter sammenlignet med manns- og kjønnsblandede

1743 fengsler. Dette preger omfanget av tilbud. Ifølge en ny undersøkelse fra JURK hadde

1744 60 prosent av kvinnene allerede oppnådd et høyere utdanningstilbud enn det som

1745 ble tilbudt i deres fengsel. Ingen av kvinnefengslene tilbød yrkesutdanning med sikte

1746 på fagbrev.

1747 Færre fengselsplasser for kvinner gjør også at mange har lengre avstand til familie

1748 og venner, noe som svekker mulighetene for rehabilitering. Verst er situasjonen for

1749 kvinner med mindreårige barn som opplever at mulighetene for kommunikasjon med

1750 barnet er for begrenset. Ett av JURK-rapportens mest alvorlige funn er at mange

1751 kvinner i praksis sitter isolert. Andre opplevde innlåsing på grunn av plassmangel på
1752 kvinneavdelingen, eller fordi fengselsbetjentene prioriterte å luften mennene fordi de
1753 utgjorde en større gruppe i fengselet. Flere kvinner etterlyste også et helsetilbud som
1754 i større grad tar høyde for kvinnes særskilte behov, herunder ønske om kvinnelige
1755 behandlere.

1756 **Venstre vil:**

- 1757 ✓ Styrke utdannings- og arbeidstilbudet for kvinner i fengsel.
- 1758 ✓ Legge bedre til rette for innsattes kontakt med mindreårige barn.
- 1759 ✓ Sikre tilbud om kvinnelig lege/psykolog ved kvinnefengsel og avdelinger for
1760 kvinner.

1761 **Frihet fra sosial kontroll**

1762 Venstre mener alle skal ha frihet til å være seg selv, og til å velge sin egen vei. Det er
1763 en sentral del av å bli voksen, og innebærer å kunne velge egne venner,
1764 utdanningsløp, verdier og livsanskuelser. Det kan handle om å gifte seg med hvem
1765 man vil, og kunne avslutte det når man ønsker. Venstre mener det er viktig med en
1766 målrettet innsats for å forebygge og bekjempe negativ sosial kontroll.

1767 **Venstre vil:**

- 1768 ✓ Følge opp regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll for 2017-
1769 2020.
- 1770 ✓ Iverksette tiltak for å forhindre at barn blir etterlatt i utlandet mot sin vilje.
- 1771 ✓ Oppfordre til tett oppfølging av elever og foreldre, herunder hjemmebesøk,
1772 ved mistanke om at barn holdes borte fra skolen.
- 1773 ✓ Støtte organisasjoner som jobber for å styrke minoritetskvinnens rettigheter
1774 og bekjempe æreskultur og negativ sosial kontroll

Forslag nr 39

Liberale rettigheter

1775 **Full likestilling og samfunnsdeltakelse for alle innbyggere**

Forslagsstiller: Viken Venstre, Guro Fjellanger og Else Leona McClimans

1776 Ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) skal sikre at personer med et
1777 praktisk assistansebehov skal kunne leve et mest mulig selvstendig og uavhengig liv.
1778 BPA skal bidra til at personer med assistansebehov skal kunne skaffe seg utdanning,
1779 være i jobb, stifte familie, delta i fritidsaktiviteter og i lokalsamfunnet som
1780 befolkningen forøvrig. BPA skal være et likestillingsverktøy som gir makt over eget
1781 liv og bryter ned samfunnsskapt barrierer. BPA organiseres av den enkelte bruker.
1782 Praktisk assistanse er egenstyrt kontroll av hverdagen.

1783 I dag ligger ordningen med BPA i helselovgivningen og forvaltes av kommunene.
1784 Lovens ordning forutsetter at brukeren har rett til helse og omsorgstjenester fra
1785 kommunen. Nåværende lovtekst er ikke utformet basert på brukerens rett til
1786 likestilling og likeverd.

1787 Rapporter laget av flere organisasjoner etter rettighetsfestingen i 2015 viser at
1788 plasseringen i helselovgivningen har gjort at BPA behandles som en tradisjonell
1789 helsetjeneste og ikke det likestillingsverktøyet det er ment å være. Ordningen er
1790 rettighetsfestet for personer med «stort behov» definert som over 32 timer per uke.
1791 Dersom bruker har behov for mindre enn 32 timer per uke er dette ikke
1792 rettighetsfestet som en individuell rettighet. . Ordningen gjelder kun til personen er 67
1793 år, som om funksjonsnedsettelsen som er grunnlaget for BPA forsvinner når personen
1794 blir eldre.

1795 En av utfordringene med ordningen i dag er at det ofte tildeles timer kun til basale
1796 behov og det hindrer innbyggere med praktisk assistansebehov i å være aktive
1797 samfunnsborgere. For få timer bidrar i stor grad til isolasjon for mange fordi for lite
1798 assistanse gjør at mange ikke kommer seg ut.

1799 Undersøkelser viser at det er svært ulik praksis over hele landet. Det er utfordringer
1800 både med sektorplassering (helse- og omsorg), ansvarsforhold (hos kommunen) og
1801 organiseringsform/ departementstilknytning (helse)

1802 **Venstre vil:**

- 1803 ✓ Sikre BPA som det likestillingsverktøyet det er ment å være. Det er bruker som
- 1804 er ansvarlig for ordningen.
- 1805 ✓ Jobbe for at BPA skal underlegges et annet forvaltningsorgan enn det
- 1806 kommunale helsetjenestetilbudet, som for eksempel NAV
- 1807 ✓ Jobbe for at ordningen rettighetsfestes også for personer med et
- 1808 assistansebehov som er lavere enn 32 timer per uke.

- 1809
1810
1811
1812
1813
- ✓ Jobbe for at BPA skal tas ut av helselovgivningen og rettighetsfestes som tilrettelegging basert på likeverd og ikke-diskriminering. BPA handler om praktisk assistanse på grunn av nedsatt funksjonsevne, ikke helse.
 - ✓ Sikre at personer med et praktisk assistansebehov får rett til dette også etter fylte 67 år.

Forslag nr 40

Liberale rettigheter

1814 **Liberales rettigheter livet ut**

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

1815 For Venstre er det en selvfølge at hvert enkelt individ er sjef i sitt eget liv. Dette
1816 prinsippet er kun begrenset av handlinger som går ut over andres rettigheter eller
1817 strider mot gjeldende lover. Å være sosialliberal er å være for frihet og omsorg for
1818 hverandre.

1819 Venstre ønsker på denne bakgrunn at mennesker i livets siste fase, som er innenfor
1820 visse kriterier, for eksempel slik som de er spesifisert i Oregon modellen, skal kunne
1821 få hjelp til å avslutte sitt liv.

1822 Kriteriene i Oregon modellen (USA) er disse:

1823 1) Pasienten skal være 18 år eller eldre, og bosatt i delstaten Oregon

1824 2) Pasienten skal ha forventet levetid kortere enn seks måneder

1825 3) Pasienten skal være samtykkekompetent (ikke ha alvorlig demens eller
1826 sinnslidelse)

1827 4) Pasienten skal ha uttrykt ønsket om å få hjelp til selvmord minst to ganger
1828 muntlig med minst 15 dagers mellomrom, og skal i tillegg ha gitt en skriftlig
1829 forespørsel om dette

1830 5) Pasienten skal være vurdert av minst to leger som skal være enige om at
1831 pasienten fyller ovennevnte kriterier.

1832 Oregon-modellen tillater ikke aktiv dødshjelp i form av eutanasi (dødbringende
1833 injeksjon).

1834 Det er etisk svært betenkelig å nekte mennesker sin siste vilje når de er i en
1835 livssituasjon med kritisk sykdom uten utsikt til helbredelse.

Begrunnelse:

Nestekjærlighet.

Forslag nr 41

Liberale rettigheter

1836 **Retten til å bestemme over eget liv**

Forslagsstiller: Jim Smestad, Boye Bjerkholt og Margrethe Prahm Reusch

1837 "Venstres utgangspunkt er det enkelte menneskes personlige frihet og det ansvaret
1838 vi alle har for felles-skapet!" Dette er slik Venstre presenterer seg på egen
1839 hjemmeside.

1840 Med dette utgangspunktet, er det lett å slutte at hvert menneske står fritt til å
1841 bestemme over eget liv. Bestemmer man over eget liv, bør man også få bestemme
1842 over egen død.

1843 Hver dag får mange nordmenn beskjed om at de lider av uhelbredelige sykdommer.
1844 ALS, demens, kreft. Diagnosene er mange, medisinene er få. For mange er eneste
1845 utvei å gradvis bli dårligere, miste livskvalitet og se frem til døden. Å se frem til å dø
1846 høres absurd ut for de fleste. Men det er sannheten for mange.

1847 I dag ligger muligheten for å reise utenlands for å avslutte livet der. Stadig flere
1848 benytter denne. Stadig flere blir også innleggene i den offentlige debatten om
1849 assistert selvmord og aktiv dødshjelp. Med dagens lovgiving, er helsevesenet
1850 påtvunget å la pasientene lide lengst mulig. Selv når alt håp er ute, skal livet hales ut
1851 som pleietrengende sengepasient.

1852 Retten til å bestemme over eget liv, bør også gi rett til å bestemme over når livet
1853 skal ta slutt. Venstre vil utrede assistert selvmord og aktiv dødshjelp.

Begrunnelse:

Det er en liberal rettighet å få bestemme selv når man vil avslutte livet.

Forslag nr 42

Natur og miljø

1854 **Ren oppdrett**

Forslagsstiller: Troms og Finnmark Venstre

1855 Venstre mener at det må stilles krav til at alle oppdrettsanlegg må bli utslippsfrie
1856 anlegg innen 2025.

1857 Det samlede miljøtrykket på våre fjorder er blitt for stor. Dette ser en på mange
1858 områder. Avlusningsmidler gjør at rekene dør og forsvinner. Kysttorsken forsvinner
1859 fra områder hvor det er oppdrettsanlegg. Oppdrettsanlegg i fjorder gjør at
1860 lakseyngelen blir påført for mange lakselus når de skal forbi anleggene på rekke og
1861 rad. Dette medfører at lakseyngelen dør, og at antall laks som kommer tilbake til
1862 lakseelvene blir betydelig redusert. Betydelig mengder avføring og overflødig fôr blir
1863 sluppet ut på fjordbunnen og går tapt som ressurs; blant annet til produksjon av
1864 biogass.

1865 Oppdrettsnæringen har både et omdømmeproblem og miljøutfordringer som må
1866 løses hvis en skal få til en sunn videre vekst.

1867 Lakseoppdrett må i framtida kun foregå i godkjente anlegg som ikke forurensrer
1868 fjordene og nærmiljøet. Dette haster og vi må påse at alle fiskeoppdrettsanlegg
1869 innen 2025 har gjort de nødvendige omstillinger for å ha kun utslippsfrie anlegg.

Begrunnelse:

Der haster med å få omstilling i havbruksnæringa til utslippsfrie og rømmingssikre anlegg.

Forslag nr 43

Natur og miljø

1870 **Mer bærekraftig drift av oppdrettsnæringen**

Forslagsstiller: Ingvild Wettrhus Thorsvik, Asle Nesland

1871 Oppdrettsnæringen fortsetter å vokse. Eksporten av oppdrettslaks i Norge nådde i
1872 2017 nær 65 milliarder kroner, og det er liten tvil om at laksen er en viktig
1873 eksportvare. Akvakulturvirksomhet har utviklet seg til en økonomisk og
1874 distriktpolitisk viktig næring. Det største politiske fokuset har til nå vært på å støtte
1875 økonomisk vekst, ved å gi rom for en ny aktivitet gjennom lovverk og økonomiske
1876 ordninger. På grunn av ønsker om tilrettelegging, har det i liten grad vært stilt krav til
1877 at oppdrettsnæringen selv tar ansvar for egne ødeleggelser.

1878 Oppdrettsanlegg legger beslag på store fellesområder som de uten konsesjon ikke
1879 ville hatt tilgang til. Dette har en stor økonomisk verdi, da engangsavgiften de
1880 betaler for områdene er langt under markedsprisen til akvakulturkonsesjoner. På
1881 tross av dette betaler ikke anleggene for de store miljøulempene de fører med seg,
1882 disse eksternaliseres over på grunneiere og nærliggende omgivelser.

1883 Et av problemene oppdrettsanlegg bringer med seg er spredningen av lakselus i
1884 norske vassdrag gjennom gjentatte rømminger fra laksemerder. Dette er svært
1885 ødeleggende for villaksen. Tall fra Fiskeridirektoratet viser at det i 2018 alene har
1886 forsvunnet 144 000 laks og 478 regnbueørret fra Norske oppdrettsanlegg. I tillegg til
1887 lus viser rapport for Havforskningsinstituttet at den rømte fisken legger igjen
1888 genetiske spor i alle elver den besøker. Dette utvanner den Norske villaksstammen,
1889 og gjør villaksen mindre tilpasset lokale forhold. Norge har med sine vel 600
1890 lakseførende vassdrag, et spesielt stort ansvar for villaksen som art.

1891 Utslipp fra anleggene truer også annet liv i havet. Organisk forurensing fra
1892 oppdrettsnæringen er anerkjent som den største menneskeskapte kilden til fosfor i
1893 norske kystfarvann. Dette truer skjelldannelsen for bestander av skalldyr i nærheten
1894 av anleggene. Videre bruker næringen betydelige mengder medikamenter og
1895 kjemikalier for å bekjempe både lakselus og sykdommer, disse slippes urensset ut det
1896 marine økosystemet.

1897 Produksjonen av oppdrettsfisk består av enkeltindivider. I oppdrettsanleggene er
1898 dødeligheten høy og det forekommer i utstrakt grad store helsemessige problemer.
1899 Fisken har også lite plass å bevege seg på, og man ser tegn på stress og dårlig
1900 velferd, som sjelden eller aldri forekommer hos villfisk. Det synes at den tillatte
1901 behandlingen av fisken er i større grad basert på praktiske vurderinger og
1902 lønnsomhet, enn på fiskens behov.

1903 Det burde råde liten tvil om at oppdrettsnæringen påvirker miljøet i negativ retning
1904 og er ødeleggende for Norges villaks. Dersom oppdrettsnæringen skal drives
1905 bærekraftig i Norge er det avgjørende at næringen selv må ta ansvar for de

1906 miljøulemper de fører med seg. Dette vil også gi næringen et insentiv til å drive på
1907 mer økologisk bærekraftig måte.

1908 **Venstre vil derfor:**

- 1909 ✓ At alle nye oppdrettsanlegg som opprettes skal være på land.
- 1910 ✓ At konsesjonsreglene burde sikre at miljøkostnader ved inngrep i en åpen
1911 ressurs og miljøulempene dette fører med seg legges på konsesjonshaveren.
- 1912 ✓ Ha strengere krav til dyrevelferd i oppdrettsanleggene.

Begrunnelse:

Trenger mer politikk på oppdrett

Forslag nr 44

Natur og miljø

1913 **Vern av reindriftens arealer**

Forslagsstiller: Anton Dahl

1914 For at Norge i fremtiden skal ha en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig
1915 reindriftsnæring, så vil Venstre jobbe for:

- 1916 ✓ At kommunene og statlige myndigheter legger til rette for gode planprosesser
1917 med det målet at det sikrer reindriftens behov og rettigheter til arealene som
1918 reindriftens viktigste ressursgrunnlag.
- 1919 ✓ At det sikres nødvendige økonomiske ressurser til reindriftsnæringen for å
1920 kunne delta i planprosesser som en likeverdig part.
- 1921 ✓ At det innen utgangen av 2020 er foretatt en utredning av hvordan et
1922 paraply- og serviceorgan for reindriften kan organiseres og finansieres, samt
1923 hvilket mandat et slikt organ skal ha.

Begrunnelse:

Reindriftsnæringen over hele landet opplever en økende konkurranse om arealene som brukes til reinbeite. Reindriften har altfor ofte måttet vike på grunn av nye etableringer i naturen, som for eksempel jernbane, kraftlinjer, gruvedrift, vindmøller eller hytte- og veibygging. Når veier lages frem til for eksempel vindmøllepark, så medfører det etter hvert en økning av trafikken av andre brukere.

Reinen beiter på tvers av kommunegrensene

Reindriften har behov for ulike sesongbeiter, dvs at reinflokkene forflytter seg over store områder og nyttiggjør seg av utmarksbeite året rundt. Dette gjør at reindriften foregår som regel i flere kommuner. I de kommunene der reindriftsbefolkningen ikke har fast bosted opplever man mindre forståelse for reindriftens behov for arealer til for eksempel kalvingsområder, flytteveier, trekkleier og vår- og sommerbeite. De fleste kommuner fra Finnmark i nord til Hedmark i sør har reindrift innenfor kommunegrensa.

Sikring av reindriftens arealer er manges ansvar

Arealforvaltningen skjer i stor grad i kommunene etter plan- og bygningslovens regler. Plan- og bygningsloven skal bidra til at all offentlig planlegging sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse. I reindriftslovens formålsparagraf er det slått fast at loven skal bidra til sikring av reindriftsarealene som reindriftens viktigste ressursgrunnlag, og at ansvaret ligger også hos myndighetene. Det vil si at sikring av reindriftens arealer kommer frem i flere lover og forskrifter, men likevel går verdifull beiteland tapt når områder tas i bruk til annen virksomhet.

Ofte skjer utbygging og inngrep i reinbeiteområder gradvis, over mange år. Dette gjør at reindriften mister beitearealer bit for bit. Årsakene til at dette skjer er blant andre en mangelfull overordnet offentlig planlegging av arealbruken. Også mange reinbeitedistrikter har mangelfulle eller ikke oppdaterte arealbruksplaner.

Når det som følge av kommunereformen blir større kommuner og fylker, så kan det gi forskjellig utfall for reindriftens bruk av arealer. Fordelene kan være at det i større grad blir en overordnet og helhetlig arealplanlegging og færre kommuner som reindriften må forholde seg til. På den måten vil den administrative oppfølgingen for reinbeitedistriktene bli bedre. Ulempene med større kommuner kan være at reindriften blir usynliggjort i den kommunale saksbehandlingen, noe som lett kan medføre til at reindriften arealbehov nedprioriteres.

Synliggjøring av kommunenes ansvar

Det er et stort behov for å synliggjøre det ansvaret som kommunene som offentlig myndighet har for å sikre beitegrunnet for reindriften. Kommunene må ha kontakt og dialog med reinbeitedistriktene i sine planer for arealene, slik at planlagte tiltak kan foregå på en slik måte at reindriften ikke mister viktige særverdiområder.

Videreføring av omorganisering i forvaltning av reindrift

Det er også et stort behov for å sikre at reinbeitedistriktene har både faglige og økonomiske ressurser til å utarbeide gode og formålstjenlige arealplaner for sin drift. Etter en omorganisering av forvaltningen av reindrift i 2013, så ble områdestyrene lagt ned. Områdestyrene var viktige organer for reindriften og den offentlige arealplanleggingen på et overordnet nivå. Etter at områdestyrene forsvant, så er det nå et ledd mellom reinbeitedistriktene og fylkesmennene i reinbeitefylkene som mangler. Det er derfor viktig å få etablert et paraply- og serviceorgan for reinbeiteområdene, som skal være et bindeledd mellom næring og forvaltning, og som kan bistå reindriftnæringen i veiledning og rådgivning både overfor kommunene så vel for reinbeitedistriktene som videreutvikler reindriftnæringen til en fremtidsrettet og markedsorientert næring.

Forslag nr 45

Natur og miljø

1924 **Ta vare på naturen**

Forslagsstiller: Agder Venstre

- 1925 I 2013 fastslo regjeringen at Miljødirektoratets kartlegging over inngrepsfrie
1926 naturområder (INON) ikke lenger skulle være et verktøy for arealpolitikk. Dette har
1927 ledet til at flere store naturområder vurderes for utbygging av vindkraft. 27 % av
1928 landarealet til fastlands-Norge vurderes for utbygging av vindkraft. Agder Venstre
1929 mener det er viktig å lage en helhetlig nasjonal plan for utbygging av vindkraft.
1930 Uberørt natur har en egenverdi, med dagens situasjon er presset på den for stort.
- 1931 Agder Venstre mener at helhetlige nasjonale planer må bruke INON-kartleggingen og
1932 oversikt over sårbare naturområder når utbygging vurderes. I små lokalsamfunn kan
1933 interesser fra utbyggere sette lokalpolitikere og administrasjon under et stort press.
1934 Da er det viktig å ha tydelige nasjonale føringer som gir lokalsamfunn reelle
1935 muligheter til å regulere på en klok måte.
- 1936 Uberørt natur gir bo- og livskvalitet for innbyggere, samt sikrer gode levekår for
1937 fugle- og dyrelivet. Disse verdiene må bli aktivt ivaretatt og konsesjoner til vindkraft
1938 må være basert på at de respekteres.
- 1939 Agder Venstre er positive til utbygging av fornybar energi, men mener at uberørt
1940 natur i størst mulig grad må ivaretas. Ny kraftproduksjon bør påføre naturen et
1941 minst mulig fotavtrykk. Derfor mener Agder Venstre at kraftproduksjon basert på
1942 vind primært bør skje til havs.
- 1943 En satsning på havvind kan gi store inntekter til Norge, sikre bruk av viktig
1944 kompetanse i offshorenæringen og bidra til et mer klimavennlig Europa.
- 1945 **Venstre vil:**
- 1946 ✓ Ha en helhetlig plan for utbygging av vindturbiner i Norge
 - 1947 ✓ Ta vare på uberørt natur
 - 1948 ✓ Satse på kraftproduksjon basert på vind til havs

Forslag nr 46

Næringsliv

1949 **Landbruks- og havbruksnæringene må være en del av** 1950 **løsninga for god dyrevelferd**

Forslagsstiller: Solveig Schytz, Maria-Therese Jensen, Ås venstre, Margrethe Prahll Reuch

1951 God dyrehelse og dyrevelferd er viktig både for dyr, for mennesker og for miljøet.
1952 God dyrehelse med liten bruk av antibiotika er grunnleggende også for menneskers
1953 helse. God dyrehelse gir lavere dødelighet i matproduksjonen og er derfor også bra
1954 for miljø og klima. Dyr har en verdi i seg selv, og skal behandles med respekt. Venstre
1955 vil sikre at dyrevelferdslovens krav om hensyn til dyrenes naturlige adferd og behov
1956 (§ 23) blir tilstrekkelig ivaretatt i praksis i alle typer husdyrhold. Likeledes må en i
1957 større grad ivareta kravene til avl som sikrer en god fysisk og mental helse hos
1958 dyrene (§ 25).

1959 Det viktigste for å sikre god dyrevelferd er god kompetanse og godt forebyggende
1960 arbeid i alt husdyrhold. Det systematiske arbeidet som gjøres i forskningsmiljøene,
1961 landbruket og oppdrettsnæringa for å øke dyrevelferden er en forutsetning for å
1962 oppnå et tilstrekkelig høyt nivå på dyrevelferden i Norge. Venstre mener derfor at
1963 forskning på dyrevelferd og øvrig forebyggende arbeid knytta til matproduksjon må
1964 styrkes, og at næringslivet selv er en viktig aktør for å sikre god dyrevelferd.

1965 Venstre mener det er viktig å sikre mer kompetanse og mer ressurser for bedre
1966 dyrevelferd i takt med økt matproduksjon i Norge. Dette er nødvendig på alle nivåer: i
1967 forskningsarbeidet, i Mattilsynet som utvikler forskrifter og som fører tilsyn med
1968 dyrevelferden, og hos den enkelte dyreholder.

1969 **Venstre vil**

- 1970 ✓ sikre et helhetlig arbeid for god dyrevelferd og dyrehelse, herunder lav
- 1971 antibiotikabruk,
- 1972 ✓ styrke forskningen på dyrevelferd innen landbruks- og havbruksnæringene,
- 1973 ✓ styrke forsknings- og kompetansemiljøene innen både dyrehelse og
- 1974 etologi/atferdsbiologi,
- 1975 ✓ styrke Mattilsynets kompetanse på etologi
- 1976 ✓ gi Mattilsynet mer ressurser til forebyggende arbeid for bedre dyrevelferd,
- 1977 ✓ styrke Mattilsynets tilsynsvirksomhet, slik at den ivaretar tilsyn med dyrenes
- 1978 psykiske helse og kan evaluere dyreholders kompetanse,
- 1979 ✓ sikre at alle som driver husdyrhold har nødvendig kompetanse,
- 1980 ✓ sikre at bedriftene i havbruksnæringa har kompetanse både på produksjon,
- 1981 miljø, fiskehelse og etologi,
- 1982 ✓ at lovverk og regelverk må gjennomgås med hensyn på å utvikle en
- 1983 bærekraftig havbruksnæring som tar hensyn til miljøet og sikrer en god
- 1984 fiskehelse og dyrevelferd,

- 1985 ✓ ta initiativ til at landbruksnæringa og havbruksnæringa selv lager forpliktende strategier og mål for å sikre et tilstrekkelig høyt nivå på dyrevelferd i egen
- 1986 bransje, også innen avlsarbeidet,
- 1987 ✓ gi landbruket og havbruksnæringa flere insentiver for god dyrevelferd,
- 1988 ✓ utrede en nasjonal merkeordning for å opplyse forbrukerne om varer er produsert på en dyrevennlig måte.
- 1989
- 1990

Begrunnelse:

Dyrevelferdspolitikken må handle mer om landbruk/havbruk/matproduksjon, og kunnskaps/forskingsbasert forebyggende arbeid. Næringene selv må i større grad være en del av løsningen om vi skal lykkes.

Forslag nr 47

Næringsliv

1991 **Inntektene fra Havbruksfondet må tilfalle**
1992 **kystkommunene, og ikke marginaliseres ved å inngå i det**
1993 **generelle inntektssystemet.**

Forslagsstiller: Øksnes Venstre

- 1994 Hensynet til det lokale selvstyret er et viktig prinsipp for finansiering av
1995 kommunesektoren. Det innebærer at kommunene bør ha økonomisk selvstendighet
1996 og mulighet for å beholde en andel av verdiene som skapes i lokalt.
- 1997 Dersom den statlige fordelingspolitikken går så langt at kommunene ikke har igjen
1998 for å tilrettelegge for oppdrett, er den lokale beskatningsretten illusorisk.
1999 Kommunene vil da kun sitte igjen med naturinngrepene og ulempene, og derved
2000 fratas kommunene ethvert insentiv til å gå inn for videre tilrettelegging.
- 2001 Hensynet til lokal forankring av inntekter står spesielt sterkt fordi utdeling fra
2002 Havbruksfondet utgjør kommunenes kompensasjon for omfattende naturinngrep
2003 som tap av fiske og fauna etc. Dessuten representerer uberørt natur i seg selv en
2004 stadig stigende verdi.
- 2005 Utdelinger fra Havbruksfondet må i sin helhet holdes utenfor fordelingspolitikken.
- 2006 Vederlaget må være like varig som de naturinngrepene som følger med oppdrett. Så
2007 lenge vi har oppdrettsvirksomhet i kommunene skal kommunene ha kontinuerlige
2008 utbetalinger fra Havbruksfondet.
- 2009 Selvråderetten er en viktig del av det norske demokratiet. Norge er gjennom
2010 Europarådskonvensjonen om lokalt selvstyre, rettslig forpliktet til å etterleve
2011 bestemmelsene i konvensjonen. Et sentralt element i det lokale selvstyret er den
2012 lokale beskatningsretten.
- 2013 Det har vært et hevdvunnet prinsipp i mer enn 100 år at de lokalsamfunn som blir
2014 utsatt for naturinngrep, har krav på erstatning for de tap de blir påført.
2015 Disposisjonsretten over slike verdier skal i første rekke tilligge kommunene.
- 2016 Næringen er også globalt konkurranseutsatt, og bruk av ny teknologi svekker
2017 oppdrettsnæringens geografiske fortrinn.
- 2018 Det er store behov for investeringer i næringen for å sikre bærekraft. Dette fordrer ei
2019 næring som har muskler til å investere og eierskapsmiljø som er knyttet til kysten.
- 2020 Øksnes Venstre sier ja til at kommunene skal ha inntektene fra Havbruksfondet, men
2021 nei til at distriktsbaserte næringer skal betale mer skatt, statlig eller kommunal, enn
2022 næringslivet sentralt.

Forslag nr 48

Næringsliv

- 2023 **STRUKTURKVOTEORDNINGEN – VIKTIG OG RIKTIG.**
Forslagsstiller: Øksnes Venstre
- 2024 STRUKTURKVOTEORDNINGEN – VIKTIG OG RIKTIG.
- 2025 Landsdelsbindingene i fiske etter torsk må fortsatt gjelde i strukturkvoteordningen.
2026 Ulik strukturingsgrad mellom regioner skal ikke medføre overføring mellom
2027 regionene, utover avkortningen på 20 % som blir fordelt flatt på fartøygruppene.
- 2028 Øksnes Venstre sier ja til bruk av strukturvirkemidler i fiskerinæringen av to
2029 hovedårsaker:
- 2030 1. Det er viktig til kontinuerlig å tilpasse kapasiteten i flåten til
2031 ressursgrunnlaget, motivert av hensynet til bærekraftig utnyttelse av de marine
2032 ressursene.
- 2033 2. Strukturordningene har bidratt til at fiskerinæringen har kunnet utvikle seg i
2034 takt med andre næringer, med tilsvarende evne til å konkurrere om arbeidskraft og til
2035 å investere.
- 2036 Til strukturkvoteordningene tilhører flere virkemidler som har til hensikt å begrense
2037 effektiviseringstakt og omfordeling av ressurser.
- 2038 1. For det første er strukturering begrenset til å virke innad i den enkelte
2039 reguleringsgruppe, der hensikten er å opprettholde en differensiert flåtestruktur.
- 2040 2. For det andre blir strukturkvoten i noen tilfeller avkortet i forhold til den
2041 kvoten som ellers ville blitt tildelt det fartøyet som blir tatt ut av fiske. Den
2042 kvoteandelen som blir frigjort, blir fordelt på alle gjenværende fartøy i gruppen.
2043 Avkortning har medført at effektiviseringen kommer flere til gode. Avkortningen har
2044 også dempet struktureringen og medvirket til å opprettholde geografisk spredning.
- 2045 3. For det tredje gjelder begrensinger i hvor mange strukturkvoter som totalt kan
2046 tildeles det enkelte fartøy. Dette reguleres av kvotetak som følger den enkelte
2047 fartøygruppen. Fastsettelse av kvotetak er en dynamisk prosess, der kvotetakene
2048 endres når effektivitets- og lønnsomhetshensyn tilsier det.
- 2049 Når strukturkvotene utløper skal disse gå tilbake og fordeles til fartøygruppen som
2050 det avgivende fartøyet var/er plassert inn i.
- 2051 Strukturendringene i flåten har gitt en mer robust og mobil kystfiskeflåte som øker
2052 fleksibiliteten mellom fangstfelt og landingsområde. Samtidig kan økt mobilitet
2053 skjerpe konkurransen mellom kjøperne.

2054 Det er et politisk siktemål å skape helårlege arbeidsplasser. Strukturerte fartøy
2055 starter gjerne fisket tidligere, har en mindre topp i fisket og fisker noe mer i perioden
2056 juni – desember. Gode strukturendringer vil bygge opp under denne politiske
2057 målsettingen.

Forslag nr 49

Næringsliv

2058 **Venstre slår ring om Smøla-gulrota**

Forslagsstiller: Møre og Romsdal Venstre

2059 Den foreslåtte endringa i nydyrkingsforskrifta med sterke forbud på nydyrking av
2060 myr har skapt stort engasjement og stor frustrasjon i landbruksnæringa i den senere
2061 tid.

2062 Et slikt forbud – uten klare og hensiktsmessige unntak – vil være dramatisk for
2063 landbruksnæringa på steder der nydyrking av myr er eneste alternativ for å
2064 opprettholde og videreutvikle driftsgrunnlaget i tråd med gjeldende
2065 landbrukspolitikk. Det er særlig områder som Smøla og Fræna som blir berørt av et
2066 slikt forbud. Uten unntaksbestemmelser eller klare og tilstrekkelige
2067 dispensasjonsbestemmelser, vil et slikt forbud få dramatiske konsekvenser for
2068 landbruket på Smøla og tilsvarende områder.

2069 Smøla er en stor gulrotprodusent, og har etablert et varemerke med høy kvalitet med
2070 nasjonal interesse. Landbruket på Smøla står for hele 95% av all grønnsakproduksjon
2071 i Møre og Romsdal. Det må komme en unntaksbestemmelse som hindrer at
2072 gulrotproduksjon og annet jordbruk på Smøla og andre steder med tilsvarende
2073 utfordringer bli rammet.

Forslag nr 50

Næringsliv

2074 **FISKEN ER GULLET ETTER OLJEN**

Forslagsstiller: Trøndelag Venstre, Andre N. Skjelstad, Irene Dahl, Gunhild Berge Stang, Jan Fjellstad, Arne Ivar Mikalsen, Bjørn Ola Holm, Pål Farstad, Jan Henrik Nygård og Jon Gunnes.

2075 Havet har i generasjoner gitt Norge mat på bordet, mange arbeidsplasser og skapt
2076 store verdier til utvikling av vår velferd. Når oljeindustrien gradvis vil få mindre
2077 betydning trenger vi flere grønne, bærekraftige og lønnsomme næringer. Fiskeri- og
2078 havbruks-næringen har potensiale til flere arbeidsplasser og større verdiskaping.
2079 Skal vi lykkes med å få denne næringen til å vokse videre kreves det store
2080 investeringer og satsning på FoU for å sikre at veksten er bærekraftig. Derfor vil
2081 Venstre føre en politikk som bidrar til å styrke de kystbaserte næringene i Norge.

2082 Fiskeri- og havbruksnæringen er et kinderegg gjennom den betydningen næringen
2083 spiller lokal, nasjonalt og globalt. Næringen gir viktige inntekter, arbeidsplasser og
2084 aktivitet i distriktene, sikrer store skatteinntekter til samfunnet og bidrar til å løse
2085 globale utfordringer gjennom en mer klimavennlig matproduksjon. Venstre mener
2086 derfor det er viktig at vi løfter denne næringen og satser videre for at den skal kunne
2087 bidra enda sterkere lokalt, nasjonalt og globalt. På denne måten bidrar vi til å
2088 realisere verdiskapingspotensialet i havet gjennom bærekraftig vekst.

2089 Fiskeri- og havbruksnæringen er allerede Norges nest største eksportnæring, og kan
2090 utvikles videre til å bli vår viktigste næring. Det forutsetter et blått taktskifte med en
2091 tydelig grønn profil. Fiskeressursene må forvaltes godt, forskningen rundt
2092 økosystemene i fjord og hav må styrkes, og havbruksnæringen må løse biologiske
2093 utfordringer som lakselus. Transporten må bli mere klimavennlig og flyttes fra veg til
2094 båt og bane. Vi må også legge til rette for at næringen bearbeider mer av fisken i
2095 Norge slik at vi kan skape større verdier og flere arbeidsplasser. Det gir samtidig
2096 muligheter til å utvikle en sterk marin bioindustri basert på restråstoff.

2097 Et blått taktskifte er ikke bare viktig for Norge. Skal vi nå klimamålene, må CO2-
2098 avtrykket fra global matproduksjon reduseres betydelig. Dette vil kreve at en større
2099 del av verdens proteiner kommer fra havet. I 2018 bidro norsk sjømat daglig med 36
2100 millioner måltider. Våre naturgitte fortrinn, ansvarlige forvaltning og avanserte
2101 produksjon gjør at norsk fisk og teknologi kan mette stadig flere og dekke den
2102 voksende globale etterspørselen for høyverdige proteiner produsert med et lavt
2103 CO2-avtrykk.

2104 Skal Norge lykkes med dette, mener Venstre at dette forutsetter store investeringer
2105 fremover. Vi ønsker derfor at både fiskeriene og havbruksnæringen må gis
2106 rammevilkår som sikrer at overskuddet reinvesteres i det kystbaserte næringslivet.

2107 Kombinasjonen av strenge miljøkrav og sterke norske og kystbaserte eierskapsmiljø
2108 muliggjør et slikt blått taktskifte.

2109 Fiskeri- og havbruksnæringen er globalt konkurranseutsatte og konkurrerer i
2110 krevende markeder. Ny teknologi muliggjør havbruksproduksjon i stadig nye land.
2111 Fiskeriene er også sterkt utsatt for internasjonal konkurranse. Venstre mener Norge
2112 må sørge for at det er attraktivt å investere langs norskekysten, og er derfor
2113 negative til innføring av grunnrenteskatt på fiskeri- og havbruksnæringen. Venstre
2114 mener at både nasjonen, kysten og næringen er bedre tjent med at grunnrenten
2115 investeres tilbake langs kysten.

2116 Venstre har vært en pådriver for at vertskommuner for sjømatnæringen skal få større
2117 en del av verdiskapningen. Venstre er derfor positive til en videreføring av
2118 Havbruksfondet, som i 2018 utbetalte 3,9 milliarder kroner til kommuner, fylker og
2119 staten. Havbruksfondet er innrettet slik at det vil komme store inntekter annethvert
2120 år. Venstre vil videreutvikle Havbruksfondet slik at kommunene får mer forutsigbare
2121 og årlige inntekter fra ordningen.

2122 **Venstre vil:**

- 2123 ✓ Bidra til at norsk sjømatnæring kan spille en nøkkelrolle i arbeidet med å gjøre
2124 den globale matproduksjonen mer bærekraftig ved at en større del av
2125 matkonsumet kommet fra proteinkilder med lavt CO₂-avtrykk
- 2126 ✓ Øke satsingen på bestandsforskning og forskning på økosystemene i fjord og
2127 kyststrøk.
- 2128 ✓ Stille strenge miljøkrav til fiskeri- og havbruksnæringen og slik bidra til et
2129 grønt skifte som muliggjør en betydelig marin vekst.
- 2130 ✓ Iverksette tiltak som reduserer utslippene av CO₂ fra fiskeflåten,
2131 havbruksrederiene og fiskefôrproduksjonen slik at sjømatnæringen ytterligere
2132 forbedrer sitt klimaavtrykk.
- 2133 ✓ Videreføre fordelingen mellom kyst og havfiskeflåten og finne frem til
2134 ordninger som gjør at mer av fisken foredles i Norge.
- 2135 ✓ Legge til rette for at restråvarer og nye marine ressurser kan bidra til å utvikle
2136 en sterk marin bioøkonomi.
- 2137 ✓ Satse på utbygging av jernbane og havner slik at mer av gods kan flyttes fra
2138 bil til båt og bane.
- 2139 ✓ Gjennom grønn skipstrafikk sørge for at transporten langs kysten i større grad
2140 baseres på hydrogen og el.
- 2141 ✓ Satse på sterke eierskapsmiljø som evner å investere i miljøtiltak og utvikling
2142 av næringen.
- 2143 ✓ Si nei til en ekstraordinær særskatt i form av statlig grunnrenteskatt i fiskeri
2144 og havbruk, og heller videreutvikle havbruksfondet slik at ordningen gir
2145 vertskommunene årlige og forutsigbare inntekter.

Forslag nr 51

Næringsliv

2146 **EØS-avtalen må beholdes for næringslivet**

Forslagsstiller: Møre og Romsdal Venstre

2147 Vår tids utfordringer løses best ved forpliktende samarbeid. Det er tilsynelatende økt
2148 motstand mot EØS – avtalen i brede lag av det politiske Norge. I fagbevegelsen og
2149 flere politiske partier er det stadige initiativ om å melde Norge ut av, eller reforhandle
2150 avtalen, med ulik motivasjon.

2151 En rapport laget for NHO viser at i Møre og Romsdal legger eksportrettet aktivitet i
2152 næringslivet grunnlag for 45 000 arbeidsplasser. Av ringvirkningsanalysen går det
2153 videre fram at litt under halvparten av arbeidsplassene er knyttet til
2154 eksportbedriftene i Møre og Romsdal, mens resterende er ansatte i
2155 leverandørbedrifter og deres underleverandører i fylket og resten av landet.

2156 EØS-avtalen har hatt stor positiv betydning for norsk økonomi og næringsliv siden
2157 den trådte i kraft for 25 år siden, og Venstre ser med bekymring på ønsket om å
2158 sette dette i spill. Brexit har antydnet hvilke muligheter som finnes, og det som er
2159 mest tydelig er at det ikke er noen enkel sak å etablere en ny avtale og et godt
2160 alternativ. Tatt i betraktning en langt svakere forhandlingsstyrke sammenlignet med
2161 Storbritannia er det all grunn for Norge til å holde fast ved en avtale som har tjent
2162 oss vel.

2163 Vår tids store utfordringer løses ved at land jobber sammen, noe som er åpenbart på
2164 miljøområdet. Når verden har behov for større grad av forpliktende internasjonalt
2165 samarbeid kan det være forstemmende å iaktta trenden i f.eks. USA og Brasil, hvor
2166 man løper fra internasjonale forpliktelser og avtaler. Likeså kan sies om tendenser i
2167 Europa, inkludert Brexit, der man vender ryggen til europeisk samarbeid til fordel for
2168 kortsiktige nasjonale interesser.

2169 Venstre mener at Norge sin rolle må være å hegne om, og jobbe for, økt
2170 internasjonalt samarbeid. En utmeldelse av EØS-avtalen vil i så måte være et skritt i
2171 feil retning.

Forslag nr 52

Næringsliv

2172 Venstre vil gi selvstendig næringsdrivende og små 2173 foretak forenklet skattemelding

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

2174 Friheten til å drive egen næring, uavhengig av sosial bakgrunn, har alltid vært en
2175 kjernesak for Venstre.

2176 Denne friheten har gradvis forvitret med stadig flere innførte krav til bokføring,
2177 rapportering og byråkrati. Det har samtidig utelukket stadig flere fra å kunne drive
2178 egen næring.

2179 Lønsmottakere og skatteetaten har blitt spart for mye tid og ressurser ved
2180 innføring av minstefradrag til erstatning for dokumenterte utgifter til inntekts
2181 ervervelse.

2182 Delingsøkonomien vil gjøre mange av oss til småbedrifter, og mange driver allerede
2183 småskala næringsvirksomhet i tillegg til fast arbeid, både på hobbybasis og som en
2184 start på noe som kan bli til noe større. En halv million nordmenn drømmer eller
2185 planlegger oppstart av egen virksomhet.

2186 Bokføring tar mye tid, ressurser og fokus bort fra selve virksomheten, tid som kunne
2187 utviklet bedriften, ressurser som kunne gitt investeringer og bedre lønnsomhet.
2188 Mange småutgifter koster mer å regnskapsføre enn hva bokføringen gir i redusert
2189 beskatning på overskudd. Mange kostnader har også et komplisert skille mellom
2190 næringsrelatert og privat.

2191 En lønsmottaker får 45%, inntil ca 100.000kr, i fradrag uansett hvor lite utgifter
2192 hen har tilknyttet arbeidsinntekten. Næringsdrivende har kun dokumenterte og
2193 godkjente kostnader og fristes derimot til å pådra seg unødvendige og/eller lite
2194 hensiktsmessige innkjøp, utgifter og investeringer for å redusere skattbart
2195 overskudd.

2196 Et standardfradrag gir insentiver til mer bevisst kostnadskontroll og medfører en
2197 skattelette for småbedrifter.

2198 Svært mye småvirksomhet drives uregistrert, en forskningsrapport for VISA i 2014
2199 anslo at 14% av norsk økonomi er svart, en samlet omsetning på 420 mrd årlig.
2200 Tapte skatteinntekter er tidligere beregnet til 150 mrd.

2201 Det er en sannsynlig sammenheng at for store plikter og omkostninger ved registrert
2202 virksomhet er en sterkt medvirkende årsak til dette.

2203 Venstre mener muligheten til en forenklet skattemelding for næringsdrivende vil gi en
2204 større andel registrert økonomi, øke skattegrunnlaget, øke andelen som tør starte

- 2205 virksomhet og redusere andelen konkurser, avviklinger, skjønnsliknknger,
2206 straffegebyrer og rettslige forfølgelser av ubetydelig karakter.
- 2207 Venstre mener tiden er overmoden for en forenklingsreform for næringsdrivende og
2208 små foretak.
- 2209 **Venstre vil:**
- 2210 ✓ Gi næringsdrivende forenklet skattemelding
 - 2211 ✓ Innføre standardfradrag etter samme modell som lønnsinntekter
 - 2212 ✓ Fjerne bokføringsplikten for de som omfattes av forenklet melding

Forslag nr 53

Oppvekst og familiepolitikk

2213 **Ja til tredeling av foreldrepermisjon - med noen** 2214 **justeringer.**

Forslagsstiller: Gro Buttingsrud Martnes

2215 Norge har en god permisjonsordning, men den kan alltid bli bedre. Vi ønsker at begge
2216 foreldre skal delta på like fot mht omsorg for barn, og å sørge for at begge foreldre
2217 tar en lengre del av permisjonen er en av tiltakene for å oppnå dette. Likestilling i
2218 arbeidslivet er viktig, det skal ikke være noen forskjell på å ansette en mulig
2219 kommende mamma eller pappa. Et sentralt mål for permisjonen er også at barnet
2220 skal få en trygg og god start, noe som vil følge barnet gjennom hele livet.

2221 Vi har nå hatt tredeling i noen måneder, og vi har gjort oss noen erfaringer. De som er
2222 berørt, og andre, har påpekt endel svakheter ved ordningen som bør justeres.

2223 Andelen kvinner som tar ulønnet permisjon øker, selv om det er for tidlig å tilskrive
2224 denne økningen til den siste utvidelsen av pappakvoten. Dette er en stor ulempe for
2225 kvinnene, som ikke opptjener pensjonspoeng, ikke har krav på sykepenger osv.
2226 Ettersom disse familiene ikke får foreldrepenger og ikke bruker barnehageplass bør
2227 de få kontantstøtte selv om barnet ikke enda har fylt 1 år.

2228 Ingen familier er like, og alle har ulike behov. Det som passer for deg, passer ikke
2229 nødvendigvis for meg. Og for noen relativt få er det faktisk helt umulig å ha en av
2230 foreldrene hjemme så lenge som 15 uker uten at det gir alvorlige konsekvenser for
2231 familieøkonomien. Det kan ha store konsekvenser for et lite, kanskje nystartet firma,
2232 et enkeltmannsforetak eller andre selvstendig næringsdrivende dersom den som
2233 driver foretaket må ta så lang permisjon. I endel tilfeller er det også vanskelig å ta
2234 gradert permisjon.

2235 Morsmelk skal være hovednæringen for spebarn frem til 1 års alder, selv om man
2236 selvsagt skal innføre fast føde fra 6 måneders alder. Kun morsmelk er ikke nok for
2237 barn som har passert 6 måneder. I noen få tilfeller er det spesielle grunner til at det er
2238 ekstra viktig at barnet får morsmelk i en lengre periode(f.eks for tidlig fødte), og
2239 ammefri/pumping er umulig å gjennomføre. I andre tilfeller kan mors helse være slik
2240 at hun bør få noe mer tid å restituere seg før man går ut i jobb. Alternativet kan være
2241 at mor blir sykmeldt, noe som ikke er ønskelig om det ikke er nødvendig.

2242 I Venstre jobber vi mye for å forbedre forholdene for småbedrifter, selvstendige
2243 næringsdrivende, gründere og enkeltmannsforetak. Vi ser at dagens tredeling har
2244 mange positive sider, men det finnes situasjoner hvor det er til beste for barnet og
2245 dermed familien at permisjonen fordeles anderledes. Permisjonen skal være et tiltak
2246 som gir barnet den beste starten på et langt liv.

2247 Pappaer har ikke selvstendig opptjeningsrett, og dette gjør at mange pappaer som
2248 ønsker å være hjemme med familiens nyfødte, ikke får mulighet til dette. Dette er en
2249 stor urett som må rettes opp i!

2250 Det er et mindretall av familier som har disse utfordringene, for de aller fleste er det
2251 mulig å få til pappapermisjon i dagens ordning. Det er ingen grunn til at vi ikke skal ta
2252 hensyn til de som ikke kan det - og dermed la barna betale prisen.

2253 **Venstre vil:**

- 2254 ✓ Innføre selvstendig opptjeningsrett for medforelder (pappa, medmor/medfar)
- 2255 ✓ Innføre mulighet for at familier som ser at det vil få alvorlige konsekvenser for
2256 familieøkonomien eller firmaet kan få overføre deler av permisjonen til den
2257 andre - maks inntil 11 av dagens 15 ukers pappakvote.
- 2258 ✓ Øke utbetalingene til selvstendig næringsdrivende fra dagens
- 2259 ✓ Innføre mulighet for at de som av medisinske årsaker bør fordele permisjonen
2260 på en annen måte kan søke om dette.
- 2261 ✓ Dersom ingen av foreldrene får foreldrepenger og man ikke benytter
2262 barnehageplass får man kontantstøtte også før barnet fyller 1 år.

Begrunnelse:

Dagens tredelte foreldrepermisjon har mange gode sider og er viktig for mange pappaer som fremdeles har vanskeligheter med å få aksept på jobb for å ta lang permisjon. Imidlertid er det ganske mange av de vi anser som våre kjernevelgere, de selvstendig næringsdrivende, som har store problemer med å få det til, uansett hvor mye de forsøker.

Personlig er jeg glad vi fikk barn da pappakvoten bare var 4 uker. Dersom vi hadde hatt dagens ordning med 15 ukers pappakvote, hadde min manns dengang nystartede enkeltmannsforetak gått konkurs. Med relativt nylig innkjøpt lastebil til 1,8 mill. var avdragene på lastebilen større enn utbetalingen fra NAV. Å finne en vikar som er villig til å ta den risikoen han selv tok for at man ikke fikk kjøring en dag og dermed ingen inntekt, er ikke mulig. Å skulle forplikte seg til å betale timelønn, arbeidsgiveravgift, feriepenger og sykelønn når man ikke er garantert noen omsetning, og ikke er tilstede for å påvirke dette selv, kan ende i økonomisk ruin. For oss, og sikkert for mange andre, er alternativet ulønnet permisjon for mor eller at barnet må begynne i barnehage/hos dagmamma fra 8-9 måneders alder. På denne tiden er barnet i en alder hvor tilknytning er viktig, og at de primære omsorgspersonene forsvinner på denne tiden sier mange psykologer at kan være svært skadelig.

For noen barn er fremdeles morsmelk en viktig del av kostholdet frem mot 1 år, selv om man selvsagt også skal innføre mer fast føde fra 6 måneders alder. Noen mammaer har en arbeidssituasjon som gjør det svært vanskelig, for ikke å si umulig, å kunne opprettholde amming etter at man har begynt å jobbe. Det kan være

ansatte i offshore-virksomhet, togpersonale, flypersonale og mange andre. Selv om man har krav på amnnefri, vil det ikke alltid være mulig å få til.

Dagens ordning oppfattes av mange som overstyring og en nedvurdering av familiens evne til å vurdere egen situasjon og egne behov. Det kan ikke et sosial-liberalt parti som Venstre fortsette å forsvare. Vi som setter Folk Først...

<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/wEl4AA/tredeling-av-foreldrepermisjonen-mor-som-foedemaskin>

<https://www.bt.no/btmeneringer/debatt/i/kaggOB/hvorfor-vil-ikke-regjeringen-lytte>

<https://www.dagsavisen.no/innenriks/regjeringen-utvider-fedrekvoten-igjen-moter-protester-fra-jordmorforbundet-1.1218058>

Forslag nr 54

Oppvekst og familiepolitikk

2263 Bedre løsninger barnefamiliene som trenger det mest

Forslagsstiller: Stortingsrepresentant Grunde Almeland

2264 Venstre mener at alle barn skal ha like muligheter. Alle skal få utvikle sitt potensial,
2265 uavhengig av foreldrenes bakgrunn eller økonomi. Barna er framtida vår, og vår
2266 førsteprioritet.

2267 I dag lever 1 av 10 barn - og 4 av 10 innvandrerbarn - i familier med lav inntekt.
2268 Trenden er økende. Barn har få muligheter til å gjøre noe med situasjonen selv, og
2269 uten hjelp ender mange opp i en destruktiv spiral: barn som vokser opp med fattige
2270 foreldre har økt sannsynlighet for lav inntekt selv, når de blir voksne. Skal vi gi alle
2271 like muligheter kan vi ikke tillate at fattigdom går i arv.

2272 Fattigdom er tragisk for den enkelte, og dyrt for samfunnet. Ifølge Bufdir deltar barn i
2273 familier med lav inntekt i mindre grad i organiserte aktiviteter. Flere føler seg utenfor,
2274 de har færre fortrolige venner enn andre, og er mer utsatt for mobbing. Andelen barn
2275 som ikke trives på skolen, er rundt dobbelt så stor hos dem med lav sosioøkonomisk
2276 status. I tillegg opplever barn i lavinntektsfamilier oftere enn andre å måtte flytte fra
2277 nærmiljøet sitt, og de bor dårligere. Det er også en tydelig sammenheng mellom
2278 dårlig familieøkonomi og psykiske helseproblemer hos barn.

2279 Venstre mener det er viktig at alle barnefamilier får grunnleggende støtte, både
2280 økonomisk og i form av tjenester. Barnetrygd og rimelige og tilgjengelige barnehage-
2281 og SFO/AKS-tilbud er nødvendig for å sikre alle barn en god start på livet. Samtidig
2282 er det viktig å styrke innsatsen der den utgjør den viktigste forskjellen: for de
2283 familiene som sliter og har lav inntekt. Vi må rigge ordningene rundt barnefamiliene
2284 slik at de som vokser opp får muligheten til bedre liv enn foreldrene deres hadde. Det
2285 krever helhetlig og målrettet arbeid mot barnefattigdom.

2286 Venstre mener at kampen mot barnefattigdom må utkjempes med to parallelle mål;
2287 å hjelpe familien til å komme permanent ut av fattigdom, og å lindre effektene barna
2288 opplever akkurat nå. Mye av det langsiktige arbeidet handler om å få flere i jobb -
2289 særlig kvinner.

2290 Barnetrygd som utgjør en forskjell

2291 Barnetrygden er en støtte som gis til alle som har barn, uavhengig av inntekt og
2292 bakgrunn. Venstre vil fortsatt at alle barnefamilier skal motta barnetrygd, men mener
2293 den bør målrettes. En universell modell, men omdisponert innenfor eksisterende
2294 rammer, vil både være realistisk å innføre og bærekraftig over tid.

2295 Venstre mener familier med lav inntekt bør mer enn dem med høy inntekt, og støtten
2296 bør være høyere for de yngste barna. Det er fordi foreldre i etableringsfasen med
2297 små barn generelt har dårligere økonomi enn senere i livet, når barna er større.

2298 Likestilt foreldreskap er en prioritert målsetning for familiepolitikken. Med dette
2299 målet for øyet, og det faktiske mangfoldet av familieformer som finnes i dag, er det
2300 ikke lenger logisk at barnetrygden automatisk utbetales til mor. I dag er mor
2301 mottaker av barnetrygd i 88 prosent av tilfellene, men Venstre ønsker en likedeling
2302 av barnetrygden mellom foreldrene. Der foreldrene ikke bor sammen, skal
2303 barnetrygden kun deles i tilfeller der barnet har delt bosted. Gradert barnetrygd bør
2304 utbetales på bakgrunn av husstandsinnkomst.

2305 **Venstre vil:**

- 2306 ✓ Beholde en barnetrygd som alle foreldre har rett på, men sørge for en
- 2307 omfordeling innenfor dagens rammer, som gir mer til familier med lav inntekt
- 2308 og de yngste barna.
- 2309 ✓ Likedele barnetrygden mellom foreldrene.
- 2310 ✓ Basere nivå av utbetalt av barnetrygd på husstandsinnkomst.

2311 **Bedre og billigere barnehage og SFO/AKS**

2312 For barna er det grunnleggende med tidlig innsats. En avgjørende faktor for at de
2313 skal bryte fattigdomsbarrieren senere i livet, er utdanning. I så måte er barnehagen
2314 viktig. Den ruster barna for skolen, og fungerer både lindrende og
2315 fattigdomsbekjempende på sikt. Her får barna utvikle språk, sosiale og kognitive
2316 ferdigheter. Eventuelle utfordringer barna har kan oppdages tidlig, slik at de får hjelp
2317 til riktig tid. Tidlig innsats avhenger av dyktige fagfolk. Derfor vil Venstre satse på
2318 kompetanse for barnehageansatte.

2319 I barnehagen får barna delta i et positivt fellesskap, som også kan gjøre hverdagen
2320 bedre for mange. I dag går nesten alle barn i Norge i barnehage, men det er gjerne de
2321 få prosentene som ikke gjør det, som trenger det mest. Venstre har sørget for at barn
2322 i lavinntektsfamilier får gratis kjernetid i barnehage fra de er to år gamle. Målet er
2323 likevel at det skal gjelde for alle barn i lavinntektsfamilier. Slik senkes den
2324 økonomiske terskelen, og barna gis en reell mulighet til å gå i barnehage.

2325 Når barna begynner på skolen, er SFO/AKS fellesarenaen for lek og mestring utenom
2326 det akademiske. Mange familier er avhengige av at barna kan delta på SFO/AKS for
2327 at foreldrene skal kunne stå i jobb og få hverdagen til å gå rundt. Derfor mener
2328 Venstre det er viktig at SFO har kompetente voksne, et innhold av kvalitet og et
2329 godt tilbud av aktiviteter. Det er viktig at den nasjonale rammeplanen som
2330 regjeringen har lovet, kommer raskt på plass, slik at alle barn får et likeverdig
2331 SFO/AKS-tilbud, uansett hvor de bor.

2332 Venstre mener SFO/AKS skal være et frivillig supplement til skoledagen, men
2333 tilbudet bør være tilgjengelig for alle. Derfor er det viktig at det innføres ordninger
2334 med gratis opphold på SFO/AKS etter skoletid for barn fra lavinntektsfamilier, slik
2335 regjeringen har lovet.

- 2336 **Venstre vil:**
- 2337 ✓ Utvide tilbudet om gratis barnehage til å gjelde alle barn i lavinntektsfamilier.
 - 2338 ✓ Ha løpende opptak i barnehagene.
 - 2339 ✓ Åpne for kvelds åpne barnehager, kombinert med makstid per døgn og uke.
 - 2340 ✓ Legge til rette for et mangfold av ulike barnehager.
 - 2341 ✓ Innføre en lovpålagt minimumsnorm for bemanning i barnehagene.
 - 2342 ✓ Ha kompetansekrav og videreutdanningsopplegg for barnehagelærere og
 - 2343 assistenter.
 - 2344 ✓ Øke andelen ansatte med barnefaglig kompetanse og
 - 2345 barnehagelærerutdannelse i barnehagene.
 - 2346 ✓ Styrke rekrutteringen av menn til barnehagene.
 - 2347 ✓ Øke rekrutteringen av andre faggrupper med barnefaglig kompetanse i
 - 2348 barnehagen.
 - 2349 ✓ Gi alle barn fra lavinntektsfamilier rett til gratis kjernetid på SFO/AKS etter
 - 2350 skoletid.
 - 2351 ✓ Innføre en nasjonal rammeplan for skolefritidsordningene.
 - 2352 ✓ At SFO skal inkludere flere aktiviteter innenfor ernæring, kunst og kultur.
 - 2353 ✓ Inkludere kulturskolen i aktivitetstilbudet på SFO/AKS.
 - 2354 ✓ Bedre utdanningen for pedagoger i SFO/AKS.

2355 **Rask og riktig hjelp til de mest sårbare barna**

2356 Venstre setter barn først. Gode oppvekstvilkår er viktig for å forhindre utenforskap
2357 og fattigdom senere i livet. Derfor må barn som vokser opp under vanskelige forhold
2358 møtes med omsorg og kjærlighet, og av et profesjonelt system.

2359 Barn som opplever vold i hjemmet, eller som har foreldre som sliter med rus eller
2360 psykisk sykdom er mer utsatte for å utvikle problemer knyttet til vold, rus, fysisk og
2361 psykisk uhelse selv. Vold og overgrep mot barn er et brudd på deres grunnleggende
2362 menneskerettigheter, og må forebygges og avdekkes.

2363 Venstre vil prioritere innsatsen for de mest sårbare barna. Målet er at ingen barn skal
2364 oppleve omsorgssvikt. Da må det forebyggende arbeidet trappes opp, og
2365 kompetansen i barnevernet, barnehagen, skolen skolehelsetjenesten og alle andre
2366 tjenester rettes mot barn, styrkes.

2367 **Venstre vil:**

- 2368 ✓ Følge opp opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse
- 2369 ✓ At kommunene skal satse mer på forebygging og tidlig innsats • g gjøre det
- 2370 mulig å få psykisk helsehjelp på kommunalt nivå
- 2371 ✓ Styrke kompetansen på psykisk helse i skolehelsetjenesten
- 2372 ✓ Integrere pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) i skolehelsetjenesten
- 2373 ✓ videreutvikle skolehelsetjenesten med flere helsesøstre og bedre tilgang på
- 2374 psykologer, samt andre relevante fagdisipliner
- 2375 ✓ Sørge for forbedret koordinering mellom barnevern, helsetjeneste og skole for
- 2376 elever som trenger støtte
- 2377 ✓ Øke den barnefaglige og kulturelle kompetansen i barnevernet

- 2378 ✓ Rekruttere psykologer, barneleger og jurister til barnevernet, og ta inn
- 2379 vernepleiere i tillegg til barnevernspedagoger og sosionomer
- 2380 ✓ Styrke tilbudet for pårørende til mennesker med psykiske lidelser
- 2381 ✓ Følge opp opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn, og sikre
- 2382 behandling for dem som utsettes for eller har blitt vitne til vold og overgrep i
- 2383 nære relasjoner.
- 2384 ✓ Styrke behandlingstilbudet til voldsovergrepere, også i fengsler.
- 2385 ✓ Styrke lavterskeltilbud rettet mot barn av rusmisbrukere.
- 2386 ✓ Etablere lavterskeltilbud for ungdom med rusavhengighet og ungdom med
- 2387 rusproblemer kombinert med psykiske og sosiale vansker.
- 2388 ✓ Styrke forebyggende tiltak mot rusmisbruk overfor barn og ungdom gjennom
- 2389 Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT) i kommunene.
- 2390 ✓ Ha flere medleve-kollektiv for yngre rusbrukere, opptil 18 år.

2391 **Flere foreldre i jobb**

2392 En viktig vei ut av fattigdom er jobb. Venstre mener å senke terskelen inn i

2393 arbeidslivet er avgjørende for å hindre at fattigdom går i arv. Barnefattigdommen er

2394 økende, og én årsak til dette er økt innvandring. Språkferdigheter og kompetanse er

2395 nøkler for å slippe til i det norske arbeidsmarkedet. Samtidig har noen

2396 innvandrergupper svake norskkunnskaper og lite utdanning. Det går utover familiens

2397 mulighet til inntekt. Venstre mener god integrering, norskopplæring av kvalitet og

2398 inkluderingsdugnaden i arbeidslivet er sentralt i det langsiktige arbeidet med å

2399 forhindre fattigdom.

2400 Familier med lav inntekt skal få hjelp til å gi barna en best mulig oppvekst.

2401 Barnetrygd, gratis barnehage og SFO/AKS bidrar til dette. Samtidig er det viktig å

2402 unngå at hjelpen blir en fattigdomsfelle. Av den grunn vil Venstre avskaffe

2403 kontantstøtten. Bedre barnehagedekning at behovet for ordningen ikke er det

2404 samme i dag som da den ble innført. Full barnehagedekning og rett til

2405 barnehageplass, betyr også at begge foreldre i dag kan jobbe fullt. Venstre vil

2406 erstatte kontantstøtten med en ventestøtte til familier som ikke har fått tilbud om

2407 barnehageplass, eller som av andre unntaksvise og særlige grunner ikke kan ha barn i

2408 barnehage.

2409 **Venstre vil:**

- 2410 ✓ Følge opp inkluderingsdugnaden, slik at flere kommer i jobb og blir inkluderte i
- 2411 det norske samfunnet
- 2412 ✓ Starte norskopplæringen for innvandrere umiddelbart
- 2413 ✓ Legge til rette for utprøving av nye metoder for språkopplæring
- 2414 ✓ Etablere en ordning med språkkupong som kan innløses der man finner det
- 2415 beste tilbudet
- 2416 ✓ Kombinere språkopplæring med arbeidspraksis
- 2417 ✓ Gi flere mulighet til å få arbeidspraksis ut fra bakgrunn og forutsetninger og
- 2418 kombinere arbeidspraksis med språkopplæring

- 2419 ✓ Gjøre det enklere å få godkjent utdanning fra utlandet og etablere flere tilbud
- 2420 om kompletterende utdanningstilbud i samarbeid med høyskoler og
- 2421 universiteter
- 2422 ✓ Innføre forsøk med anonyme søknader i offentlig sektor slik at kun
- 2423 kvalifikasjonene kommer frem av søknaden
- 2424 ✓ Videreutvikle og styrke ordninger som Jobbsjansen
- 2425 ✓ Satse på kvalifiseringstiltak for innvandrere som gir formell kompetanse som
- 2426 er anerkjent og verdsettes i det norske arbeidslivet
- 2427 ✓ Innføre kombinert kvalifisering og arbeid i bedrift for innvandrere
- 2428 ✓ Ha krav om at alle kommuner i introduksjonsprogrammer skal tilby et
- 2429 minimum av forskjellige standardiserte løp tilpasset forskjellige forutsetninger
- 2430 ✓ Endre kravene til opptak i høyere utdanning så flyktninger med fullført
- 2431 skolegang fra hjemlandet anses å ha generell studiekompetanse
- 2432 ✓ Gjøre det lettere å kombinere deltakelse i introduksjonsprogrammet og
- 2433 ordinært arbeid
- 2434 ✓ Tilby norskundervisningen og samfunnsundervisningen som inngår i
- 2435 introduksjonsprogrammet til arbeidsinnvandrere fra EØS mot en moderat
- 2436 egenbetaling
- 2437 ✓ Avvikle kontantstøtten
- 2438 ✓ Gi ventestøtte for familier som ikke har fått tilbud om barnehageplass eller
- 2439 som av andre særlige grunner ikke kan ha barn i barnehage.

Forslag nr 55

Oppvekst og familiepolitikk

2440 **Skolemat til alle!**

Forslagsstiller: Gro Buttingsrud Martnes, Hedda Wølner Kristiansen, Maria Therese Jensen og Karl Henrik Laache

2441 I Norge har vi en sterk matpakketradisjon. Vi skiller oss der fra store deler av den
2442 vestlige verden, hvor man tilbyr sine elever mat i løpet av skoledagen. Noen norske
2443 skoler har slike tilbud, enten frokost, lunsj eller begge deler. Tilbudet varierer fra
2444 yoghurt til varmmat. Noen steder er det gratis, og noen steder betaler foreldrene for
2445 mat til selvkost. Samtlige rapporterer om gode erfaringer, skolemåltidet virker!

2446 I Venstre er vi med rette opptatt av skolen. Den legger grunnlaget for kunnskap,
2447 mestring, vennskap og sosiale ferdigheter, og det er viktig at alle kan delta på
2448 samme premisser - uavhengig av familiens ressurser økonomisk og på andre måter.
2449 God ernæring gir godt grunnlag for læring! I følge Folkehelseinstituttet er gratis
2450 skolemat til alle er en av de mest målrettede tiltakene vi kan ha for å utjevne sosiale
2451 forskjeller, fordi en av de få tingene som fremdeles gir ulikhet og forskjellig
2452 utgangspunkt for læring, er skolemateren. Mange har med sunn mat, mens andre ikke
2453 har med mat og dermed ikke spiser i løpet av skoledagen, eller kjøper usunne
2454 alternativer på butikken. Gode matvaner fra tidlig alder tar man med seg gjennom
2455 hele livet, dette er derfor også et godt folkehelseiltak.

2456 Å få muligheten til å flytte seg vekk fra pulten sin og få god tid til å spise mat, gjerne
2457 sammen med elever fra flere klassetrinn, lærere og andre voksne gir et ekstra
2458 utbytte mht sosialt miljø og trivsel. Med et sunt og godt måltid sammen med andre
2459 har man et godt utgangspunkt for resten av dagen, og man blir mindre trøtt og
2460 uopplagt mot slutten av skoledagen.

2461 Skolene i Norge er forskjellige. Noen steder har man et lokale som kan brukes som
2462 kantine, andre steder kan man finne andre løsninger. Vi har stor tillit til at hver
2463 kommune og hver skole finner løsninger som fungerer hos dem. Det finnes mange
2464 ressurser ute i kommunene som kan tenkes å ha mulighet og lyst til å bidra, alt fra
2465 vekstbedrifter via pensjonerte lærere til frivillige organisasjoner og skolemat-firmaer
2466 - eller andre.

2467 **Venstre ønsker:**

- 2468 ✓ At alle norske kommuner vurderer hvordan de kan tilby minst ett måltid mat i
- 2469 løpet av skoledagen.
- 2470 ✓ Kommunene og de enkelte skolene organiserer dette etter egne
- 2471 forutsetninger og lokale ressurser.
- 2472 ✓ Ved bygging av nye skoler legger man tilrette for en kantine eller lignende
- 2473 allrom som kan brukes til matserving. Gjerne med kjøkken.
- 2474 ✓ Måltidene bør følge de norske kostholdsanbefalingene.

- 2475
2476
2477
- ✓ At skolene/kommunene får vurdere om de skal ha en egenandel tilsvarende selvkostprinsippet for maten, med reduksjon av pris ift inntekt, slik mange har mht betaling for barnehage/SFO. Slik blir det gratis for de med lavest inntekt.

Begrunnelse:

Ca 90 000 elever i norske barne- og ungdomsskoler kommer på skolen hver dag uten å ha med skolemat. Mange spiser heller ikke frokost før de går på skolen. Dette fører til trøtthet og ukonsentrerte elever som har mindre utbytte av undervisningen enn de kunne hatt. Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har sagt at innføring av et gratis skolemåltid er et av de mest treffsikre tiltakene vi kan gjøre i skolen for sosial utjevning og å gi alle elever et godt utgangspunkt for læring. Vi synes derfor det er på høy tid at også vi i Norge prioriterer et skolemåltid, slik mange andre land i Europa gjør.

Lenker til artikler som sier noe om dette:

<https://forskning.no/mat-og-helse-skole-og-utdanning/2013/11/mindre-slitne-med-skolemat>

<https://helsenorge.no/kosthold-og-ernaring/mat-for-barn/skolemat>

Forslag nr 56

Oppvekst og familiepolitikk

2478 **Med kunnskap øker vi vaksinasjonsgraden**

Forslagsstiller: Viken Venstre

2479 Vaksiner er moderne medisins største mirakel. Alt fra MMR-vaksinen, som beskytter
2480 mot meslinger, kuma og røde hunder - sykdommer som kan gi misdannelser hos
2481 ufødte barn, hjerneskader og død, til HPV-vaksinen som kan beskytte mot
2482 livmorhalskreft, bør hylles som noen av menneskehetens beste oppdagelser. Likevel
2483 har man både i Norge og i resten av verden opplevd en motbevegelse mot vaksiner
2484 som er basert på myter og fryktspredning. Denne bevegelsen må stoppes, ikke bare
2485 for de ufrivillig uvaksinerte barna sin skyld, men også for å beskytte dem som av
2486 ulike grunner ikke kan motta vaksine.

2487 I deler av den vestlige verden, spesielt USA, har man sett hva lav vaksinasjonsgrad
2488 kan føre til. Mange områder har opplevd utbrudd av meslinger, en sykdom de fleste
2489 anså som utryddet i i-landene ved årtusenskiftet. Disse utbruddene skyldes stort
2490 sett foresatte som nekter å vaksinere barna sine i frykt for å forgifte barna sine, eller
2491 fordi de tror at det er bedre å gjennomgå sykdommen enn å ta vaksine.

2492 Mange av sykdommene barn anbefales å vaksineres mot som kuma, difteri og
2493 kikhoste kan i tillegg til i varierende grad å være dødelige, ha alvorlige, livslange
2494 konsekvenser og komplikasjoner selv med behandling. Heldigvis vaksineres nesten
2495 alle norske barn mot nettopp disse infeksjonene, men det finnes også grupper som
2496 ikke kan ta enkelte eller alle vaksiner i barnevaksinasjonsprogrammet enten på
2497 grunn av nedsatt immunforsvar eller allergier. Derfor er det spesielt viktig å beholde
2498 flokkimmuniteten som oppnås når vaksinegraden er over 95 %. Vaksinegraden har
2499 vært på vei nedover både i USA og i Europa, og i enkelte områder i Norge, noe som
2500 har ført til utbrudd av meslinger i noen områder.

2501 For å få økt vaksinasjonsgraden har det blitt tatt til orde for obligatorisk vaksinasjon.
2502 Dette er ikke løsningen. Spesialister ved Folkehelseinstituttet har advart mot at dette
2503 tvert i mot kan virke mot sin hensikt. Fake News og konspirasjonsteorier bør
2504 dessuten ikke møtes med tvang eller påbud når det ikke er strengt nødvendig.
2505 Venstre vil heller møte disse utfordringene med kunnskap. Vaksinasjonsgraden bør
2506 økes ved å løfte kunnskapsnivået i befolkningen om vaksiner, gjennom brede
2507 informasjonskampanjer og ved å sørge for at de som ikke er tilstrekkelig vaksinert
2508 får mange anledninger til å få vaksiner de bør ta.

2509 Det bør sikres en så høy vaksinasjonsgrad som overhodet mulig over hele landet. Å
2510 heve kunnskapsnivået om vaksiner i befolkningen er nøkkelen for å oppnå dette.
2511 Derfor må det gjennomføres kampanjer nasjonalt og lokalt der det er behov for det.
2512 Helsestasjonene gjør mye bra arbeid med informasjon, spesielt til de som tviler, og vi
2513 må være sikker på at dette gjøres så godt som mulig på alle helsestasjoner i hele

2514 landet. Man bør derfor utarbeide en veileder som forteller helsestasjonene hvordan
2515 dette skal gjøres og når det gjøres, slik at man sikrer at alle får den samme, gode
2516 informasjonen.

2517 Tilfeldigheter kan gjøre at noen ikke har tatt alle vaksiner de burde ha tatt. Derfor må
2518 det være enkelt for innbyggerne å sjekke om de har tatt alle vaksinene de burde. Det
2519 bør også sendes ut påminnelser til de som ikke har tatt alle vaksiner de burde ha
2520 tatt, og påminnelsene bør sendes ut med jevne mellomrom både før og etter at man
2521 fyller 18 år. For dem som ikke har tatt alle vaksinene i barnevaksinasjonsprogrammet,
2522 bør det være både gratis og enkelt å få tatt disse vaksinene senere. I yrker der det
2523 kan være en helsemessig risiko å ikke være vaksinert bør arbeidsgiver kunne vurdere
2524 om man bør omplassere ansatte så de ikke har pasientkontakt, f.eks mht influensa i
2525 influensasesongen.

2526 **Venstre vil:**

- 2527 ✓ Barn og foresatte må informeres godt om funksjon, hensikt og fordeler av hver
2528 enkelt vaksine, samt mulige konsekvenser ved å droppe vaksiner, på en
2529 kunnskapsbasert måte.
- 2530 ✓ At f.eks Folkehelseinstituttet eller annen faginstans utarbeider en nasjonal
2531 veileder om vaksineinformasjon/oppfølging.
- 2532 ✓ Ha en nasjonal kampanje for å heve kunnskapsnivået i befolkningen om
2533 vaksiner. Lokale kampanjer der det er behov. Spesielt fokus på å avkrefte
2534 de påstandene som fremføres mot vaksiner.
- 2535 ✓ Det bør sendes ut påminnelser til de som ikke har tatt alle vaksiner de bør ta,
2536 og tilbud om å få disse gratis på helsestasjonen. Jevnlige påminnelser også
2537 etter fylte 18 år. Også voksne som bør ta påfyll av kikhoste-vaksine bør få
2538 slike personlige påminnelser.
- 2539 ✓ Det må være lett for hver enkelt å finne ut hvilke vaksiner de har tatt og om
2540 det er vaksiner i vaksinasjonsprogrammet de mangler, f.eks på helsenorge.no.
- 2541 ✓ Arbeidsgiver gis rett til å omplassere ansatte (i en tidsbegrenset periode) som
2542 ikke ønsker å ta vaksiner de bør ha i jobben sin
- 2543 ✓ I spesielle tilfeller, som for eksempel ved lav vaksinasjonsgrad og samtidig
2544 utbrudd av en sykdom, gjentar man kontakt med de som ikke har vaksinert
2545 seg i området med oppfordring om vaksiner.

Begrunnelse:

Vaksinenekt er et økende problem i verden. Vi hører stadig oftere om blant annet kikhoste og meslingeutbrudd som kunne ha vært unngått om alle som kan, hadde tatt alle vaksiner de blir tilbudt. WHO har erklært at vaksinenekterne er en av de største helsetruslene vi står overfor. Det er derfor viktig at vi intensiverer arbeidet med å få så mange som mulig til å ta vaksinene. Helsestasjonene gjør mye godt arbeid i dag, men vi kan bli bedre på å følge opp voksne som ikke har tatt de vaksinene de bør. Tvangsvaksiner har vært nevnt som tiltak, men dette er frarådet av Folkehelseinstituttet fordi de anser at motstanden da vil øke. Dessuten - hvordan skal dette gjennomføres i praksis? Må helsepersonell ta med politi og dra

hjem til vaksinene og vaksinere dem med tvang? Skal man vaksinere folk mot deres vilje på helsestasjonen? Da risikerer man i tillegg til større motstand mot vaksiner, også at foreldre ikke tør å oppsøke helsestasjonene med andre bekymringer og problemer de kan ha med sine barn, med de konsekvensene det vil ha. For å bevare tilliten til helsevesenet kan vi ikke behandle folk med tvang. Vi må ha andre og mer positive tiltak for å øke vaksinasjonsgraden.

Forslag nr 57

Oppvekst og familiepolitikk

2546 **Venstre satser på barn- og ungdom**

Forslagsstiller: Oslo Venstre

2547 Å sørge for at alle barn- og unge har en god skole og gode oppvekstvilkår er en
2548 hovedsatsing for Venstre. En god skole som gir hver enkelt elev god undervisning,
2549 med topp kvalifiserte lærere er det viktigste redskapet for å utjevne sosiale
2550 forskjeller i Norge i dag. Men vi vet også at en god skole ikke er nok for at barn- og
2551 unge som lever i fattige familier skal få utvikle seg til å bli det de ønsker.

2552 Barn og unges oppvekstvilkår står helt sentralt for Venstre når vi prioriterer tiltak
2553 nasjonalt og lokalt. For Venstre betyr det at barn og unge skal oppleve fellesskap,
2554 trygghet og mestring i hverdagen, ha tilgang på kulturopplevelser og
2555 fritidsaktiviteter og se muligheter for seg selv og eget liv. Dessverre er det i dag alt
2556 for mange barn og unge som av ulike årsaker har for dårlige oppvekstvilkår. Mange
2557 kommer fra familier med vedvarende lav inntekt og sliter med å lykkes i utdannings-
2558 og arbeidsliv på grunn av manglende språkferdigheter eller ikke-fullførte skoleløp.
2559 Særlig rammer dette barn i enkelte områder i våre største byer. Trangbodddhet
2560 kombinert med at det flere steder i byene er mangel på trygge sosiale møteplasser i
2561 nærmiljøet, fører til at mange henger på gata, gjerne sammen med eldre personer. Å
2562 ikke ha råd til verken fotballsko eller korpskontingent er en realitet for altfor mange.
2563 Det finnes for mange eksempler på at blant annet disse forholdene fører til at barn
2564 og unge ender opp i usunne miljøer, selger narkotika for å skaffe seg en inntekt eller
2565 slutter å se valgmuligheter og en fremtid for seg selv.

2566 Styrking av kultur-, idretts- og fritidstilbud for barn og unge er et av de viktigste
2567 tiltakene mot utenforskap. Vi må sørge for at alle barn- og unge har en meningsfull
2568 fritid, og at foreldrenes inntekt ikke legger begrensninger på deltagelse. Derfor mener
2569 Venstres landsmøte at det trengs en ny stor satsing på barn- og unges
2570 oppvekstvilkår. En skole med ressurser til å følge opp hver enkelt, tilgang på fritids-
2571 og kulturtilbud uavhengig av økonomi og friheten til å disponere egne midler står
2572 sentralt i dette arbeidet. Likeverdig tilgang på aktiviteter utenom skoletid er
2573 avgjørende også for at skolen skal lykkes. Venstre har fått gjennomslag for et
2574 nasjonalt fritidskort for alle barn- og unge mellom 6 og 18 år. Dette er en viktig seier
2575 som vil gi ungdommen selv mulighet til å disponere egne midler slik de ønsker, enten
2576 det er på kontingenter, kinobilletter, idrettsutstyr eller dataspill. For Venstre handler
2577 dette om å vise ungdom tillit, øke valgfriheten og bidra til økt deltagelse i
2578 fritidsaktiviteter. Det åpnes opp for at kommunene kan legge på en lokal andel.
2579 Venstre vil være en pådriver for å styrke fritidskortet lokalt.

2580 Det trengs flere steder for barn og unge å henge. I Oslo tok Venstre initiativ til
2581 Barne- og ungdomsbiblioteket «Biblo» på Tøyen. Dette har vært en kjempesuksess,
2582 og Biblo på Tøyen fikk prisen Årets bibliotek i 2017. Biblo er et tiltak som er spesielt

2583 effektivt i områder preget av trangboddhet og ulike levekårsutfordringer. Venstre
2584 ønsker å etablere barne- og ungdomsbibliotek flere steder i våre største byer.
2585 Kulturdepartementet bør ta initiativ til et program for etablering av barne- og
2586 ungdomsbibliotek i de mest utsatte storbyområdene i landet.

2587 For Venstre er det et mål at ingen barn skal starte på skolen uten å kunne godt nok
2588 norsk til å følge med i den ordinære undervisningen. Det krever god og systematisk
2589 oppfølging av barns språkutvikling og trygge, gode barnehager med plass til alle som
2590 ønsker det. En systematisk satsing på kunnskap, dyktige lærere og god oppfølging
2591 av alle elever er nøkkelen for å lykkes i skolen. Venstre rundt om i landet prioriterer
2592 økte bevilgninger til skolen og vi satser enda mer på tidlig innsats. Venstre har i
2593 regjering fått gjennomslag for gratis kjernetid i barnehage for alle barn som trenger
2594 det, og vi har fått gjennomslag for redusert foreldrebetaling i SFO/AKS. Venstre
2595 ønsker en enda sterkere satsing på SFO/AKS og mener det bør bli gratis å delta i
2596 SFO/AKS for barn i lavinntektsfamilier. Framover blir det viktigere å sørge for
2597 kvalitetsheving av SFO/AKS. Venstre ønsker derfor en nasjonal rammeplan for
2598 SFO/AKS.

Forslag nr 58

Oppvekst og familiepolitikk

2599 Bedre tilrettelegging for foreldre som får barn mens de er 2600 under utdanning

Forslagsstiller: Nordland Venstre

2601 Hvordan studenter med barn kan kombinere rollene som forelder og student er
2602 vesentlig for unge foreldres valg av studiested og utdanning. Når det gjelder praktisk
2603 gjennomføring av permisjoner og fravær finnes det nasjonale retningslinjer i Lov om
2604 universiteter og høyskoler § 4-5. Detaljene er overlatt til den enkelte skole, og det
2605 viktig å ha kontakt med en rådgiver på den aktuelle skolen for å få en oversikt over
2606 dennes praksis rundt permisjon i forbindelse med fødsel og særskilt tilrettelegging
2607 for gravide/småbarnsforeldre. Dette gir rom for lokale forskjeller som kan ha negative
2608 konsekvenser for studenter med barn og studenter som ønsker å få barn i
2609 studietiden.

2610 Granavollen-erklæringen sier at regjeringen vil forbedre støtteordningene for
2611 studenter som får barn. Et konkret tiltak er å gi personer i overgangsfasen mellom
2612 fullført utdanning og yrkesaktivitet rett til foreldrestipend. Venstre vil også forbedre
2613 vilkårene for studenter med barn gjennom et nasjonalt løft for studentbarnehagene
2614 og 12 måneders studiefinansiering for studenter med barn.

2615 Hva mer kan vi få til? Barnehagegaranti? Gratis barnehage? Høyere stipend?
2616 Venstre ønsker utredning av flere konkrete tiltak som gjør den økonomiske
2617 situasjonen lettere for foreldre som får barn mens de er under utdanning.

Forslag nr 59

Personvern

2618 **Alle har rett til privatliv**

Forslagsstiller: Unge Venstre (UV)

2619 Alle mennesker har rett på et rom som er sitt, og bare sitt. I en tid hvor stadig større
2620 deler av hverdagen vår foregår på digitale flater, blir det også lettere for
2621 myndighetene å følge med på hva vi gjør. Moderne teknologi gir enkeltmennesket
2622 store muligheter, men også store utfordringer dersom det misbrukes av politikere.

2623 De siste årene har vi sett stadig større inngripen i folks digitale hverdag. Det har
2624 skjedd gjennom begrensninger på hvilke nettsider man kan besøke på internett,
2625 utvidet praksis med å lage IP-adresser, og ikke minst at man har gitt politiet
2626 utvidede fullmakter til å drive med telefonavlytting og skjermavlesing.

2627 I tillegg vil regjeringen legge frem et forslag om et digitalt grenseforsvar, som i
2628 praksis vil gi myndighetene muligheten til digital masseovervåkning av norske
2629 innbyggere. Grenseforsvaret vil kunne lagre all elektronisk kommunikasjon som
2630 krysser norske landegrenser. Siden serverne vi kommuniserer gjennom ofte ligger i
2631 utlandet, vil det bety at myndighetene vil få mulighet til å samle inn det meste av det
2632 du foretar deg på internett.

2633 Også ikke-statlige aktører får tilgang til – og lagrer – stadig mer informasjon om
2634 hver enkelt av oss, og mange digitale apparater på markedet har alvorlige
2635 sikkerhetsbrudd som gjør det lett for de som er villige til å overvåke hva som foregår
2636 i hjemmene til folk.

2637 Dette har vært noen store steg i gal retning. Frihet forutsetter at hvert menneske
2638 vernes mot unødvendig registrering, overvåkning og inngripen i privatlivet. I det
2639 liberale demokratiet er det borgerne som kontrollerer staten, ikke staten som
2640 kontrollerer borgerne. Det skal svært tungtveiende grunner til for at hensynet til
2641 personvernet skal vike. Derfor vil Venstre sikre at alle har rett til et privatliv – også i
2642 en digital hverdag.

2643 **Venstre vil:**

- 2644 ✓ At retten til privatliv skal sikres i en digital hverdag
- 2645 ✓ Si nei til regjeringens digitale grenseforsvar
- 2646 ✓ Fjerne domstolens anledning til å blokkere nettsider med
2647 opphavsrettbeskyttet materiale
- 2648 ✓ Begrense politiets fullmakter til telefonavlytting og skjermavlesning.
- 2649 ✓ Stille konsensjonskrav for at rettighetshavere kan lagre IP-adresser
- 2650 ✓ Forby produkter rettet mot barn som kan brukes til avlytting av private
2651 samtaler uten samtykke.
- 2652 ✓ Arbeide internasjonalt for å regulere hvordan ikke-statlige aktører samler inn
2653 informasjon fra brukerne sine.

Forslag nr 60

Skole

2654 **En god skolegang for alle krever mer enn bare skole**

Forslagsstiller: Oslo Venstre

2655 En god skole er det viktigste tiltaket vi har for sosial utjevning, og for at alle barn
2656 skal få gode sjanser i livet. Den viktigste jobben skolen gjør er å gi alle barn
2657 grunnleggende ferdigheter som trengs i samfunnet, å stimulere barnas egen
2658 læringsglede, og å gi dem muligheten til å utvikle sine egne talent og interesser.
2659 Oppskriften på en skole som klarer den jobben er kjent. Det trengs lærere med høy
2660 kompetanse, som følger opp den enkelte elev, og tidlig, målrettet innsats.

2661 Samtidig kan det være sosiale forhold utenfor skolen som kan gjøre undervisning mer
2662 krevende, og undergrave målet om at alle skal ha reelt like muligheter. I tillegg finnes
2663 det et stadig ønske i samfunnet om at skolen skal løse sosiale problemer utenfor
2664 skolens naturlige ansvarsområde.

2665 Venstres svar på dette er å bringe flere yrkesgrupper og tjenester inn i skolen.
2666 Venstre vil fortsette å satse på skolehelsetjenesten og vil ha flere ungdomsarbeidere
2667 og sosialarbeidere inn i skolen. I områder der det er særlige behov, vil Venstre også
2668 prøve ut forsterkede skoler, der sosiale tjenester bringes inn på skolens område og
2669 koordineres med skolens virksomhet. Vi kaller dette samfunnsskoler, inspirert av det
2670 amerikanske konseptet «Community schools» som særlig Obama-administrasjonen
2671 satset på. Forskning fra USA viser at «community schools» kan oppnå bedre
2672 læringsresultater, mindre frafall, og bedre kontakt med foreldre og resten av
2673 samfunnet. Derfor vil Venstre prøve ut forskjellige modeller inspirert av disse
2674 erfaringene på utvalgte skoler i Norge.

2675 Flere skoler rapporterer om at kontakten og koordineringen med viktige
2676 velferdstjenester er for dårlig i dag. Det gjelder blant annet psykologtjenester og
2677 barne- og ungdomspsykiatri. Et problem er at barn som har rett på denne typen
2678 tjenester og i tillegg kommer fra ressursvake hjem, ofte ikke får hjelpen de trenger.
2679 Ved å knytte disse tjenestene tettere til samfunnsskolen, kan det problemet
2680 reduseres. Rådgivende og forebyggende tjenester i barnevernet har også ofte
2681 problemer med å nå ut til familiene som kan ha mest nytte av dem. Dette er også
2682 tjenester som kan knyttes til samfunnsskoler. Andre tilbud som kan være aktuelle å
2683 ha på samfunnsskoler kan være arbeidsformidling og rådgivning i Nav, både til
2684 foreldre som er uten arbeid, og til elever som ønsker karriereveiledning eller hjelp til å
2685 få for eksempel sommerjobber. Også voksenopplæring og norskundervisning til
2686 nyankomne innvandrere kan plasseres i tilknytning til skoler.

2687 I områder der det mangler frivillige organisasjoner som sørger for fritidstilbud for
2688 barn og unge, så bør samfunnsskoler ha idrettsaktiviteter og fritidstilbud etter
2689 skoletid. Hvis det kan dokumenteres at det er ernæringsutfordringer på en skole, så
2690 bør også skolemat være et alternativ.

2691 De aller fleste skoler har ikke behov for slike forsterkede tilbud. For å sikre reelt sett
2692 like muligheter, trengs det ulike tilbud til ulike behov. Venstre vil ha et samarbeid på
2693 tvers av sektorer og offentlige etater, for å gi forsterkede tilbud der behovene er
2694 størst. Skolevesenet kan ikke løse alle samfunnsproblemer, men skoler kan være
2695 gode arenaer for at andre aktører kan nå de som trenger forskjellige offentlige tilbud.

2696 **Venstre vil:**

- 2697 ✓ Fortsatt satse på kvalitet i skolen for å sikre muligheter til alle og sosial
- 2698 utjevning
- 2699 ✓ Bringe flere yrkesgrupper inn i skolen
- 2700 ✓ Ha forsøk med "samfunnsskoler", der skoler i spesielt utsatte områder har et
- 2701 utvidet sett med sosiale tjenester på skolens område og koordinert med
- 2702 skolens virksomhet
- 2703 ✓ Gi reelt like muligheter gjennom å tilby ulike tilbud til områder med ulike
- 2704 behov.

Forslag nr 61

Skole

2705 **Venstre vil gjøre det mer attraktivt å være rektor!**

Forslagsstiller: Stortingsrepresentant Guri Melby

2706 Læreren er den viktigste enkeltfaktoren for å skape en god skole. Men lærerne er
2707 avhengig av dyktige rektorer for å kunne gjøre jobben på en best mulig måte. En god
2708 skole trenger derfor også gode ledere, som kan sørge for at våre barn kan gå ut i
2709 både arbeidslivet og samfunnet for øvrig med solide kunnskaper og ferdigheter, men
2710 også med en nysgjerrighet og en kreativitet som kan bidra til nyskaping.

2711 Lederrollen på skolene er svært viktig jobb. Fellestrekket for gode skoler er at de har
2712 en dyktig leder – en rektor som har skapt en inspirerende og velfungerende
2713 arbeidsplass, noe som legger til rette for en trygg skolehverdag, motiverende
2714 undervisning og gode resultater for hver enkelt elev.

2715 Rektor skal være skolens pedagogiske leder, og samtidig ha ansvaret for økonomisk
2716 styring, personalforvaltning og arbeidet med skolens omdømme. Det er også
2717 skoleledelsens ansvar å rekruttere lærere og sørge for at lærerne får konstruktiv
2718 tilbakemelding på sitt arbeid og utviklingsmuligheter i form av etter- og
2719 videreutdanning. Når nye planer skal implementeres, når ny teknologi eller nye
2720 arbeidsformer skal tas i bruk, så er det rektor som må ta ansvar for å få gjennomført
2721 endringene sammen med sine medarbeidere. Dette er derfor en svært krevende jobb,
2722 og mange steder sliter man med å få nok kvalifiserte søkere til disse stillingene.

2723 Rektor er også den viktigste pådriveren på skolenivå for å forebygge og stoppe
2724 mobbing. Antimobbearbeidet krever en bevisst og god leder. Skoleledelsen må sørge
2725 for at personalet arbeider systematisk og kontinuerlig for å utvikle elevenes
2726 læringsmiljø og egen klasseledelse og gjennomføre tiltak som retter seg direkte mot
2727 mobbing.

2728 Arbeidet med å bygge et godt profesjonelt fellesskap er ikke mulig uten god ledelse.
2729 Det er viktig å sikre at også skoleledere får tilbud om både etter- og
2730 videreutdanning.

2731 Gode lærere er viktig i skolen, men gode rektorer vil sikre at alle elever får nyte godt
2732 av det, ikke bare de som er så heldige å komme i klassen til en god lærer.

2733 **Venstre vil:**

- 2734 ✓ styrke tilbudet om etter- og videreutdanning for ledere i skolen
- 2735 ✓ gi ledere i skolen tillit og større frihet til å disponere, prioritere, organisere og
- 2736 styre arbeidet ved virksomheten innenfor gitte rammer
- 2737 ✓ sikre tilstrekkelige ressurser til ledelse som står i forhold til ansvar og
- 2738 oppgaver.
- 2739 ✓ legge til rette for tilgang på gode livsfase – og permisjonsordninger.
- 2740 ✓ følge opp anbefalingene i evalueringen av den nasjonale rektorutdanningen.

Forslag nr 62

Skole

2741 **En skole som løfter alle elever**

Forslagsstiller: Unge Venstre (UV)

2742 En av våre viktigste oppgaver er å sikre alle muligheten til å få en god utdanning.
2743 Kunnskap og kompetanse utgjør viktige grunnlag for demokrati, verdiskapning og
2744 god livskvalitet. En god skole myndiggjør enkeltmennesket.

2745 Formidling av verdier, kunnskap og ferdigheter er blant skolens viktigste oppgaver.
2746 Skolen skal være en arena for læring, mestring og utvikling. På skolen skal alle få
2747 utfolde seg og dyrke sine interesser. Mangfold er en enorm styrke for samfunnet, og
2748 dette må reflekteres i skolen.

2749 Utdanning er det beste fattigdomstiltaket som finnes. Det virker sosialt utjevne,
2750 og skaper muligheter for elever med ulike forutsetninger og ulik bakgrunn. Dessverre
2751 lykkes ikke norsk skole godt nok i å utjevne sosiale forskjeller. Stoltenbergutvalget er
2752 den siste utredningen som fremhever svakhetene i dagens utdanningssystem. Den
2753 viser at det finnes betydelige forskjeller i den norske skolen. Elever som har foreldre
2754 med lav utdanning oppnår i snitt 5,9 grunnskolepoeng mindre enn de på andre siden
2755 av skalaen. Gutter oppnår 4,6 poeng mindre enn jentene.

2756 Venstre mener at vi ikke har lyktes før alle elever har de samme mulighetene i skolen,
2757 uavhengig av utenforliggende forhold. Det skal ikke ha noe å si for en elevs fremtid
2758 om eleven er gutt eller jente, heter Ola eller Ali, eller har foreldre som er advokater
2759 eller sykkelmekanikere.

2760 Stoltenbergutvalget peker blant annet på at ikke alle elever blir skolemodne til
2761 samme tid. Alle barn er forskjellige, og fleksibel skolestart er et av flere virkemidler
2762 som kan sikre at barna i større grad starter på skolen når de er klare for det. I
2763 Granavolden-erklæringen åpner Regjeringen for at kommunene skal få mulighet til å
2764 prøve ut ulike modeller for fleksibel skolestart, og denne muligheten ønsker Venstre å
2765 gripe lokalt. Venstre er også glad for at det kommer en gjennomgang av
2766 seksårsreformen. Det er viktig at denne evalueringen ses i sammenheng med
2767 revideringen av læreplanene.

2768 En bedre tilrettelagt skolehverdag bidrar til læring og motivasjon. Når elevene får
2769 lære om det de selv er interessert i, vil flere kunne oppleve gleden ved læring. Derfor
2770 sier Venstre ja til å gi elever mer frihet til å tilpasse sin skolehverdag. Alle
2771 ungdomsskoler bør tilby fem valgfag fra 8. klasse, og på sikt bør det tilbys like
2772 mange valgfag fra 5. klasse. Det bør samtidig systematisk kartlegges hvilke effekter
2773 valgfag har for elevenes motivasjon og skolerestater. Venstre vil også gjøre det
2774 lettere for den enkelte skole å opprette egne valgfag.

2775 Jo eldre elevene blir, jo større frihet bør de få til å ta valg om sin egen utdanning. Fritt
2776 skolevalg er et godt liberalt prinsipp, som gir ungdommer mulighet til å reflektere
2777 over egen fremtid og velge selv hvor de vil gå på skole. Derfor sier Venstre tydelig ja
2778 til fritt skolevalg. Alle elever skal være omfattet av en reisetidsgaranti.

2779 Elever i studieforbredende utdanningsprogrammer bør også gis langt større
2780 mulighet til å bestemme over innholdet i utdanningen sin. Elever som ønsker å ta
2781 høyere utdanning, men som strever med de mest teoritunge fagene, bør få mulighet
2782 til å velge en annen sammensetning enn i dag. Samtidig bør elever som liker teoretisk
2783 læring, men ønsker å bruke mer tid på å fordype seg i ett fagområde, få muligheten
2784 til å velge slik. I dag faller mange elever fra i videregående skole fordi
2785 utdanningsløpet ikke føles relevant. Venstre ønsker en studiepoengsmodell som gir
2786 flere muligheter til å velge, samtidig som rommet for å bruke lenger tid på å fullføre
2787 må bli større.

2788 **Venstre:**

- 2789 ✓ vil at kommunene skal ta i bruk muligheten til å prøve ut ulike modeller for
- 2790 fleksibel skolestart
- 2791 ✓ vil at alle skoler skal tilby minimum fem valgfag fra 8. klasse
- 2792 ✓ vil at ordningen med valgfag i grunnskolen gjennomgås med sikte på å gi
- 2793 elevene større frihet over egen skolehverdag, blant annet gjennom å innføre
- 2794 valgfag fra 5. klasse og gjøre valgfag til en større del av timeplanen
- 2795 ✓ vil gjøre det lettere for den enkelte skole å opprette egne valgfag
- 2796 ✓ ønsker fritt skolevalg i videregående skole
- 2797 ✓ ønsker en studiepoengsmodell for studieforbredende linjer i videregående
- 2798 skole, og legge til rette for at elever kan gjennomføre skoleløpet på to, tre eller
- 2799 fire år
- 2800 ✓ styrke skolehelsetjenesten i grunnskolen og videregående skole

Forslag nr 63

Skole

2801 **Tilbud om skolemat til alle skolebarn**

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

2802 Regjeringen har varslet en ny folkehelsemelding til våren. Venstre mener tiden er inne
2803 for at Norge får på plass en ordning som sikrer alle skolebarn tilbud om skolemat.

2804 Skolemåltidet fremheves altså av fagmyndighetene som et godt tiltak mot sosial
2805 ulikhet i helse. Både Folkehelseinstituttet og Fagråd for sosial ulikhet i helse,
2806 oppnevnt av Helsedirektoratet, nevner et gratis, sunt måltid i skolen som et anbefalt
2807 tiltak.

2808 I november 2018 uttalte Utdanningsforbundet, som organiserer 175.000 lærere, seg
2809 positivt til innføring av et måltid i skoletida.

2810 Stadig flere kommuner og fylker tilbyr skolemat. Vestfold har fylkestingsvedtak om
2811 skolefrokost. Hordaland blir nå det tredje fylket som innfører gratis skolefrokost for
2812 alle elever i de 33 offentlige videregående skolene. Ordningen koster
2813 fylkeskommunen 6,5 millioner kroner i året. På Gystadmarka ungdomsskole på
2814 Jessheim får de 340 elevene tilbud om både frokost og lunsj for 350 kroner måneden.

2815 Vinje kommune i Telemark var første kommunen i landet med gratis skolemat til alle
2816 elevene. For 18 kroner dagen, betalt av kommunen, får elevene brødmat,
2817 kornblandinger, pålegg, frukt, grønnsaker og melk fire dager i uken, og varm lunsj hver
2818 torsdag. Måltidet er blitt en viktig miljøfaktor i Vinje-skolen, det fungerer
2819 inkluderende og oppdragende, det gjør også integreringen av asylsøkere enklere, og
2820 elevene er høflige mot hverandre. At voksne og barn spiser sammen, øker trivselen
2821 på skolen. Skolemåltidet brukes også til å markere festdager og de ulike årstidene.

2822 Det beregnes at hele 80.000 barn ikke har med seg niste, og går sultne gjennom
2823 dagen. Å sørge for at barn får næringsrik mat er foreldrenes ansvar, sier
2824 motstanderne. Men selv de beste foreldrene er ikke tilstede i barnas arbeidsdag.
2825 Mange barn har ikke ro på seg til å spise frokost uansett hva foreldrene tilbyr, andre
2826 er småsultne når de har gått langt for å komme til skolen. De større barna går ofte til
2827 nærmeste godtebutikk eller bakeri i pausene, de små trenger bedre omsorg i skolen.
2828 Venstres prioritering bør være barna, og vi må legge til rette for optimal situasjon for
2829 læring, ikke minst når foreldrene ikke strekker til.

Begrunnelse:

Det viser seg at mange elever dropper frokosten før de går på skolen. Et enkelt brødmåltid eller grøt kan være en god start på skoledagen. Ordningen bør ikke medføre stor organisering og kostnader.

Forslag nr 64

Transport

2830 **Posten skal fram!** Forslagsstiller: Alstahaug Venstre

2831 Posten gir et landsdekkende tilbud av leveringspliktige posttjenester, slik som bl.a.
2832 levering av brevpost og pakkepost. Postens (Posten Norge AS) generelle
2833 leveringsvilkår er basert på lov om posttjenester (postloven), forskrift om post
2834 (postforskriften) og Postens konsesjon av 23. desember 2015. Leveringsplikten
2835 opphører midlertidig ved ekstraordinære omstendigheter som hindrer normal
2836 postgang eller gjør den urimelig kostnadskrevenende. Hvilke steder som skal få fjernet
2837 sitt posttilbud, er det Posten selv som vurderer blant annet ut fra lønnsomhet.

2838 De siste årene har nedgangen i brev falt dramatisk som følge av at flere og flere
2839 velger å sende post elektronisk. Venstre har forståelse for at det er
2840 kostnadskrevenende å levere post til de små og veiløse bygdene, og at det er
2841 nødvendig å effektivisere driften. Imidlertid mener Venstre at noen av de
2842 effektiviseringstiltakene posten nå har igangsatt med å kutte levering av
2843 posttjenester til enkelte steder i landet, ikke har vært i tråd med intensjonen i
2844 gjeldende lov- og regelverk.

2845 Et minimum av posttjenester er nødvendig for å kunne bo og drive
2846 næringsvirksomhet ute i distriktene. Postens leveringsplikt av posttjenester må sees
2847 på som et viktig distriktspolitisk virkemiddel. Venstre ønsker derfor å få utredet
2848 mulighet for endring av lovverket, slik at det kan stilles krav til leveringsplikt av
2849 posttjenester ala samme modell som gjelder ved levering av elektrisk energi, hvor det
2850 blant annet er departementet som dispenserer fra leveringsplikten når særlige
2851 grunner tilsier det.

Begrunnelse:

Det er ikke akseptabelt at enkelte innbyggere i distriktene må bruke opptil 12 timer for å få hentet sin post. Også i Alstahaug kommune har flere innbyggere blitt rammet av postens effektiviseringstiltak, og må reise med ferjen for å få hentet sin post.

Forslag nr 65

Transport

- 2852 **Drosjene sitt samfunnsoppdrag må videreføres**
Forslagsstiller: Møre og Romsdal Venstre
- 2853 Høringsforslaget fra Samferdselsdepartementet om endring i drosjereguleringa
2854 foreslår så omfattende forandringer at det vil representere en helhetlig endring av
2855 yrkestransportlova.
- 2856 Eksempler er oppheving av behovsprøvinga, driveplikta, kravet til hovederverv,
2857 sentralisering av løyvetildeling.
- 2858 Endring fra dagens ordning med behovsprøvde drosjeløyve mv. over til et fritt
2859 markeds-regime, er en uakseptabel løsning for en god og framtidsetta
2860 drosjetjeneste i distriktsfylkene.
- 2861 Et regulert regime i distrikta er avgjørende for at drosjene fortsatt skal kunne ha en
2862 viktig plass i vårt kollektivsystem – ved å utføre lovpålagte oppgaver som skole- og
2863 rutekjøring samt TT-transport m.m.
- 2864 Regjeringa må høre på de entydige rådene fra fylkeskommunene i Norge, og og ikke
2865 avvikle distriktsdrosjetjenesten – en ordning det har vært full politisk enighet om,
2866 fram til nå.
- 2867 Drosjene må belønnes for å effektivisere driften og være mer tilrettelagt for
2868 kundenes behov, gjerne med digitale hjelpemidler som legger opp til mer samkjøring.
- 2869 Drosjene sitt samfunnsoppdrag må videreføres.

Forslag nr 66

Transport

2870 **Stad Skipstunnel byggestart 2021**

Forslagsstiller: Møre og Romsdal Venstre

2871 Tida er inne for å få på plass verda sin første skipstunnel, og vi ber no regjeringa gje
2872 klarsignal til å sprengje første salven.

2873 Tenk på kva vi sparar miljøet for ved til dømes å flytte hundre trailerlass pr. dag frå
2874 Gudbrandsdalen til sjøvegen? Kor mykje tryggare er det ikkje for andre å ferdast
2875 langs veg, om vi fekk vekk nokre av dei store bilane, og heller frakta konteinarar i
2876 skip langs kysten? Rolls Royce leverte i november 2018 ein rapport der dei
2877 dokumenterer korleis forbruk av drivstoff, fart og passeringstid blir med tunnel
2878 kontra utan? Ein skipstunnel i høve denne rapporten kan redusere utsleppa med opp
2879 mot 60%.

2880 Betra kommunikasjonar vil knytte saman bu- og arbeidsmarknadar. Med hurtigbåt
2881 gjennom skipstunnelen får vi akseptabel pendlartid mellom kommunane nord og sør
2882 for stad. Kombinasjonen av naturopplevingar og ingeniørkunst, kopla opp mot andre
2883 spanande reisemål i regionen, vil sørge for at fleire turistar vel vårt område.
2884 Kystverket er klare for å sette i gong. Stortinget har vedteke i Nasjonal
2885 Transportplan at tunnelbygginga skal starte i første halvdel av prosjektperioden.
2886 Skal vi klare det, må midlane settast av i komande budsjett med byggestart i 2021.

2887 **Vi vil med Stad Skipstunnel sørge for å:**

- 2888 ✓ legge til rette for tryggare ferd rundt Stad
- 2889 ✓ overføre meir gods frå veg til sjø
- 2890 ✓ få ein spektakulær reisedestinasjon i konkurranse med verdas sju underverk
- 2891 ✓ at det skal bli mogleg å reise med hurtigbåt frå Bergen til Ålesund
- 2892 ✓ unngå verditap for fiskerinæringa grunna ventetid for passering rundt Stad
- 2893 ✓ utvikle regionen, med utvida høve for pendling og næringsutvikling
- 2894 ✓ utvikle turistpotensialet som er i den internasjonale marknaden

Forslag nr 67

Økonomi og marked

2895 Staten må ta lavere risiko og spare mere av olje- og 2896 gassinntektene

Forslagsstiller: Oslo Venstre

2897 Staten må ta lavere risiko og spare mere av olje- og gassinntektene

2898 Olje- og gassproduksjon har pågått på norsk sokkel i snart 50 år. Oljefondet har
2899 vokst til 8.750 mrd i løpet av de siste 20 årene. Virksomheten på sokkelen er idag
2900 statens største inntektskilde fra næringslivet.

2901 Rammebetingelsene for virksomheten på sokkelen har vært preget av en offensiv
2902 tankegang. Gjennom investeringsvennlige rammebetingelser som leterefusjon, raske
2903 avskrivninger, særfradrag og opphørsrefusjon har målet vært å øke produksjonen i en
2904 tid hvor man har trodd at tilbudet var begrenset og etterspørselen evig økende.

2905 Nå er forventningene snudd på hodet: Etterspørselen vil på sikt falle, og det finnes
2906 fortsatt rikelig med olje og gass å hente opp. Bl.a vil skiferrevolusjonen i USA øke
2907 tilbudssiden.

2908 Rammebetingelsene i kombinasjon med dagens oljepris medfører at norsk sokkel
2909 fortsatt er attraktiv. Inntjeningen for selskapene er høy samtidig som risikoen er lav.
2910 Staten dekker nesten 90 % av investeringskostnadene, som utgjør størstedelen av
2911 livsløpskostnaden for nye felt.

2912 Venstre mener at utviklingen i energimarkedet tilsier at staten fremover ikke bør
2913 gamble med våre felles skattepenger som tidligere. Tiden er inne for en mindre
2914 offensiv bruk av statlige midler til investeringer i nye felt på norsk sokkel.
2915 Selskapene bør bære en større del av risikoen.

2916 Venstre mener at et godt og enkelt tiltak for å redusere statens risiko vil være å
2917 skjerme særskatten på 55 % mot fradrag fra nye felt med regnskapsmessig
2918 underskudd. Med dagens investeringsnivå vil en slik endring øke den årlige
2919 overføringen til oljefondet med flere titalls mrd kr. Forskjellen for selskapene vil være
2920 at de da må finansiere mere av investeringene med egne penger og ta større risiko.
2921 Det vil sannsynligvis føre til lavere aktivitet, men samtidig enda mere lønnsomme og
2922 robuste prosjekter.

2923 Selv om mere egenfinansiering for selskapene også kan føre til at såkalt
2924 samfunnsmessig lønnsomme prosjekter ikke blir realisert mener Venstre at dette vil
2925 være den beste måten å gjennomføre et grønt og bærekraftig skifte på.

2926 Venstre mener også at man med fordel kan endre eller fjerne opphørsrefusjonen, som
2927 årlig koster staten flere mrd kr. Selskapene bør ha større nedside enn idag når de
2928 utvikler dårlige prosjekter.

2929 Ved siden av vanlig selskapsskatt og særskatt fra privat oljevirksomhet har staten
2930 historisk tjent mye på statens direkte eierskap (SDØE). Siden skattesatsen allikevel
2931 er høy (78 %) mener Venstre at staten nå bør avstå fra direkte eierandeler i nye felt.
2932 Isteden for nye eierandeler i nye felt vil staten motta 78 % skatt av overskuddet uten
2933 å ta risiko og bruke egne penger. Dette vil øke den årlige innbetalingen til oljefondet
2934 med ca 30 mrd kroner med dagens investeringsnivå. Det er viktig at en slik endring
2935 ikke skjer alene, men sammen med endringen for særskatten.

2936 En tredje statlig inntekt fra oljevirksomheten er utbytte fra Equinor (tidligere Statoil).
2937 Historisk har Equinor betalt relativt lite av inntjeningen tilbake til eierne. Den har
2938 selskapet isteden brukt på store utenlandsinvesteringer med dårlig resultat. De
2939 nærmeste årene vil selskapet oppnå en historisk høy kontantstrøm fra gamle felt på
2940 norsk sokkel. Staten er største eier med 70 %, og Venstre mener at selskapet nå bør
2941 øke utbyttet til eierne betydelig fremfor å satse mesteparten av inntjeningen som
2942 egenkapital i nye feltinvesteringer. Et doblet utbytte vil utgjøre 15 - 20 mrd årlig
2943 ekstra for staten, og det vil gå direkte inn på statsbudsjettet.

2944 Olje- og gassindustrien har blitt en solnedgangsindustri. Vi vet at den over tid må
2945 trappes ned betydelig. 2030 er en milepæl hvor globale klimautslipp fra fossile
2946 energikilder må være betydelig redusert. Venstre mener derfor at tiden nå er inne for
2947 å sikre mere av oljeinntektene våre for fremtiden og samtidig sørge for at
2948 overgangen til en grønn og bærekraftig økonomi skjer raskere.

2949 **Venstre vil:**

- 2950 ✓ La oljeselskapene betale inn særskatten på 55 % feltvis og uten motregning
- 2951 fra felt med regnskapsmessig underskudd
- 2952 ✓ Stanse statens eierinvesteringer i nye felt gjennom SDØE.
- 2953 ✓ Øke utbyttet fra Statoil betydelig

Begrunnelse:

Venstre har ikke fått gjennomslag for noen endringer i rammebetingelsene for ny oljevirksomhet i regjeringserklæringen, og sliter med å få oppslutning om sin oljepolitikk i opinionen. Forslaget argumenterer for andre endringer i oljepolitikken som kan ha samme effekt samtidig som den finansielle risikoen i oljevirksomheten blir lavere for staten.

Forslag nr 68

Økonomi og marked

2954 **Bedre vilkår for hestenæringen**

Forslagsstiller: Kim Hjarðar

2955 Dagens avgiftsordning innenfor hestenæringen er svært urettferdig og skadelig for
2956 næringen.

2957 Hestehold og aktiviteter sammen med hest har en helseforebyggende effekt for
2958 mennesker i alle aldre. Særlig kan nevnes ungdoms opplevelse av mestring og
2959 tilhørighet gjennom vanlig stell og ride-/kjøreopplæring til avansert opplæring innen
2960 håndtering av hest, ridning og kjøring. Tilrettelagt ridetilbud for funksjonshemmede er
2961 muligens den aktiviteten mange kjenner best og det tilbys mest av. Hestehold har en
2962 lang og uavbrutt tradisjon i Norge siden bronsealderen, men nå synker populasjonen
2963 av trav- og ridehester i Vestfold (og Norge forøvrig) dramatisk.

2964 En av årsakene er at det mangler hesteeiere. Grunnen til dette er mangel på
2965 støtteordninger og at premiene i konkurranser er så lave at selv en hest som gjør det
2966 godt allikevel ikke tjener inn nok til å dekke utgiftene til fôr og trening. Færre og
2967 færre har råd til å holde hest, og årsaken er et urettferdig avgiftsregime. Norsk
2968 Rikstoto, som i alle år har kanalisert deler av overskuddet fra hestespill tilbake til
2969 hestenæringen, er nå rammet av et avgiftsregime som andre spill-selskaper slipper.

2970 ✓ Venstre vil at regjeringen foreslår endring eller fjerning av totalisatoravgiften,
2971 og sørger for like vilkår for Norsk Tipping (NT) og Norsk Rikstoto (NR), som er
2972 de eneste som har enerett på å tilby de fleste former for pengespill i Norge.
2973 Totalisatoravgiften er ren fiskal avgift på 3,7 prosent av bruttoomsætningen
2974 på hestespill kanalisert gjennom Norsk Rikstoto, og som i 2017 utgjorde 144
2975 millioner. En avgift som Norsk Tipping ikke betaler.

2976 ✓ Ved fjerning av totalisatoravgiften blir det mer igjen til premier, vi får flere
2977 hesteeiere, det blir lettere å drive med oppdrett av hest, og det blir bedre
2978 spilleløp i Norge. Spillet på norske travløp finansierer resten av heste-Norge.
2979 Blant annet finansierer det Norsk hestesenter på Starum som er en
2980 utdannelseinstitusjon for alle grener av hestesporten.

2981 ✓ Venstre støtter et ansvarlig hestehold som er livskvalitet-fremmende.

2982 ✓ Venstre vil ha en hestenæring som kan ta vare på tradisjoner, holde bygdene
2983 levende og som utøverne kan livnære seg på.

2984 ✓ Venstre ønsker å styrke hestesporten ved å skape like vilkår for NT og RT.
2985 Venstre vil derfor at totalisatoravgiften fjernes, eller at beskatningen endres
2986 fra brutto- til nettobeskatning.

Begrunnelse:

En endring eller fjerning av totalisatoravgiften vil sørge for like vilkår for Norsk Tipping (NT) og Norsk Rikstoto (NR), som er de eneste som har enerett på å tilby de fleste former for pengespill i Norge

Forslag nr 69

Næringsliv

- 2987 **Lokalprodusert fôr gjør Norge mer selvforsynt med mat**
Forslagsstiller: Ingeborg Briseid Kraft, Catrine Fladsrud Vold, May-Brith Døssland, Tor Kåpvik, Gudrun Jære Hoel
- 2988 Norge har rause støtteordninger til jordbruket fordi vi er opptatt av å ha sikker
2989 tilgang på mat og fordi vi stiller høye krav til kvalitet. Venstre mener det er viktig at
2990 Norge har et mål om å være mest mulig selvforsynt med mat fordi det er umulig å
2991 forutse hva som vil skje i fremtiden.
- 2992 Nesten all melk og kjøtt vi kjøper i butikken i dag er merket som norskprodusert, men
2993 det at maten er norsk er en sannhet med modifikasjoner. Grunnen er at husdyr
2994 trenger fôr. Tidligere besto fôret av gress og lokalt produsert fôr, men dette har
2995 gradvis blitt erstattet av importert kraftfôr. På grunn av denne importen er andelen
2996 kalorier som Norge produserer på egne naturressurser i underkant av 40 %.
- 2997 Ettersom Norge er et land med mye utmark i forhold til innmark er vi avhengig av
2998 husdyr for å kunne utnytte de ressursene vi har optimalt. Samtidig er prisen på
2999 kraftfôr svært lav, noe som fører til at det er både enklere og billigere å gi dyra
3000 kraftfôr enn å sende de ut på beite. Dermed blir vi mindre selvforsynt med mat. I
3001 tillegg gror kulturlandskapet igjen.
- 3002 Soya er en viktig bestanddel i fôret som importeres. Soyaproduksjon i Brasil og andre
3003 land fører til at regnskogen hugges ned. Venstre mener derfor at Norge bør
3004 avgiftsbelegge import av soya til bruk i dyrefôr. En høyere pris på soya vil også gjøre
3005 det mer lønnsomt for bøndene å produsere eget fôr.
- 3006 I tillegg til å øke selvforsyningsgraden vil gress og lokalt produsert kraftfôr gi en
3007 rekke positive bieffekter. Når kraftfôr erstattes med gress vil maten til dyra få et
3008 større innslag av viktige næringsstoffer. Beiting gjør dyrene mer sykdomsresistente
3009 og behovet for medisiner reduseres. I tillegg vil landskapet åpnes opp.
- 3010 Tilsyn av dyr på beite og høsting av gress er dessuten den delen av verdikjeden i
3011 jordbruket om gir høyest sysselsetting. Jordbruk basert på importert fôr kan
3012 automatiseres og gir svært lav sysselsetting. Det å erstatte importert fôr med
3013 lokalprodusert fôr og økt beiting vil kunne gi mange tusen nye arbeidsplasser i
3014 distriktene.
- 3015 En stor del av de økonomiske tildelingene til jordbruket utbetales uavhengig av om
3016 fôret produseres lokalt eller importeres. Venstre mener at Norge bør innrette
3017 støtteordningene slik at vi utnytter ressursene våre optimalt fremfor å produsere
3018 mest mulig mat. Landets selvforsyningsgrad øker ikke om vi produserer mer mat på
3019 importert fôr.

3020 **Venstre mener at**

- 3021 ✓ Norge bør ha et mål om å være mest mulig selvforsynt med mat.
- 3022 ✓ Norge bør avgiftsbelegge import av soya til bruk i dyrefôr.
- 3023 ✓ Støtteordningene til jordbruket bør innrettes slik at de fremmer beiting og
- 3024 lokalprodusert fôr.

3025 **Uttalelser innsendt etter fristen**

Forslag nr 70

IKT og digitalisering.

3026 **Fylkers og kommuners digi-satsinger må sette bruker i** 3027 **sentrum**

Forslagsstiller: styret i Hedmark Venstre

3028 Alle livs- og samfunnsområder må forvente omfattende endringer som følge av
3029 digitale nyvinninger. Venstre ønsker digitale løsninger og tilpasninger velkommen på
3030 alle områder og nivåer, private som offentlige. Godt planlagt og riktig brukt vil
3031 digitalisering kunne gi bedre og mer effektive produkter og tjenester med lavere
3032 miljø- og klimabelastning. Digitale løsninger vil i en rekke sammenhenger kunne
3033 utgjøre viktige bidrag for å løse mange av de store utfordringene menneskene står
3034 overfor nasjonalt og internasjonalt. Imidlertid vil ikke gevinster av den digitale
3035 omformingen av samfunnet kunne høstes uten at alle forvaltningsnivåer etablerer
3036 ordninger som ivaretar viktige felles hensyn som

- 3037 ✓ at brukere, kunder og tjenestemottakere, personlige som institusjonelle, alltid
- 3038 skal være i sentrum for offentlige virksomheters planlegging og utforming av
- 3039 digitale satsinger
- 3040 ✓ at det er god balanse i digital utvikling mellom forvaltningsnivåene, dvs
- 3041 mellom staten, fylkeskommunene og kommunene
- 3042 ✓ å sikre god balanse mellom enheter på samme forvaltningsnivå, særlig mellom
- 3043 fylkene ved gjennomføringen av regionalreformen
- 3044 ✓ å sikre relevant og tilstrekke digital kapasitet og kompetanse i alle landets
- 3045 kommuner, uavhengig av størrelse, blant annet for å ivareta effektiv
- 3046 samhandling på områder hvor forvaltningsnivåene deler tjenesteansvar seg
- 3047 imellom, f.eks innenfor helse, utdanning og sosiale tjenester

3048 Digitaliseringsrundskrivet, som er en sammenstilling av pålegg og anbefalinger om
3049 digitalisering som gjelder for departementene, statens ordinære forvaltningsorganer,
3050 forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og forvaltningsbedrifter, utgjør et
3051 viktig rammeverk for statens digitale satsing. For alle rundskrivets temaer fastlegges
3052 krav, det gis anbefalinger/føringer og veiledninger. Med det mangfold og variasjon vi
3053 finner blant landets kommuner og fylkeskommuner, vil det verken være ønskelig eller
3054 gjennomførbart med tilsvarende praksis. Hver og én av landets fylkeskommuner og
3055 kommuner må sjøl ha ansvaret for sin digitale satsing og utvikling innenfor noen
3056 felles rammer og standarder. Derfor mener Venstre det vil være nødvendig

- 3057 ✓ snarest å gjennomgå alle deler av lovverket som bidrar til å regulere
3058 anvendelsen av digitale løsninger med konsekvenser for den enkelte, for
3059 næringslivet, offentlig tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse,
3060 demokratiske institusjoner og samfunnsstrukturer. F.eks vil revisjon av plan-
3061 og bygningslovens planbestemmelser med tilhørende prosess- og
3062 utredningskrav være av særlig betydning. Det samme vil gjelde viktige
3063 særlover som regulerer forholdet mellom den enkelte og samfunnet
- 3064 ✓ å sikre at hensynet til personvern gis forsterket oppmerksomhet, herunder om
3065 personopplysningsloven både er smidig nok og samtidig ivaretar det enkelte
3066 individs personlige integritet
- 3067 ✓ løpende å sikre at enkeltmennesker og grupper som av én eller annen grunn
3068 ikke kan gjøre bruk av digitale løsninger ikke skal utsettes for diskriminering
3069 mht muligheter og rettigheter på noe samfunnsområde som følge av
3070 digitalisering
- 3071 ✓ å sikre alle kommuner digital kapasitet og kompetanse, f.eks ved at staten
3072 stimulerer økonomisk til partnerskapsetableringer for digital utvikling
3073 kommuner imellom og mellom forvaltningsnivåene

LM-12 Innkomne saker

Det er ikke meldt saker innen fristen.

LM-13 Tema for LM 2020

Etter vedtektene § 9 skal Landsmøtet fastsette tema for det påfølgende landsmøtet og legge rammer for å forberede saken.

Tidligere landsmøtetemaer har vært:

2004:	"En global politikk i en global økonomi"
2005:	Stortingsvalgprogram for 2005 - 2009
2006:	Prinsippprogram
2007:	Prinsippprogram og skolepolitisk manifest
2008:	"Det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet 2010"
2009:	Stortingsvalgprogram for 2009 - 2013
2010:	"Det flerkulturelle Norge – muligheter og utfordringer"
2011:	"Verdiskaping for framtidig velferd"
2012:	"Velferd når du trenger det"
2013:	Stortingsvalgprogram for 2013 - 2017
2014:	"Menneskerettigheter"
2015:	"Kunnskap, klima og grønn vekst"
2016:	"Oppvekst - Liberal politikk for framtiden"
2017:	Stortingsvalgprogram for 2017 – 2021
2018:	"Teknologi- fantastiske muligheter og store utfordringer"
2019:	Prinsippprogram

Landsstyrets innstilling:

Hovedsak for Landsmøtet 2020 blir Prinsippprogram.

LM-14 Valg

Valg av valgkomité og redaksjonskomité

Generalsekretærens innstilling (Landsstyrets innstilling blir gitt 7. mars):

Valgkomité for 2019 – 2021

Det andre og det fjerde ordinære landsmøte i stortingsperioden velges en valgkomité etter forslag fra landsstyret, bestående av leder, åtte medlemmer og fire varamedlemmer, som på det etterfølgende landsmøtet legger frem forslag til valg av sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer samt revisor.

Medlemmer:

Per A. Torbjørnsen (leder)	(Rogaland)
Irene Dahl (nestleder)	(Troms og Finnmark)
Sjur Skjævesland	(Innlandet)
Eva Kvelland	(Agder)
Arjo van Genderen	(Viken)
Gunn Berit Gjerde	(Møre og Romsdal)
Espen Ophaug	(Oslo)
Medlem oppnevnes av NUV	
Medlem oppnevnes av NVK	

Varamedlemmer:

1. vara: Anne Mette Hjelle	(Vestland)
2. vara: Trond Åm	(Trøndelag)
3. vara: Karin Virik	(Vestfold og Telemark)
4. vara: Arne Ivar Mikalsen	(Nordland)

Redaksjonskomité for LM 2020:

Medlemmer:

Solveig Schytz (leder)	(Viken)
Mette Vabø	(Rogaland)
Britt Giske Andersen	(Møre og Romsdal)
Leif Wasskog	(Troms og Finnmark)
Ketil Kjenseth	(Innlandet)

+ 1 fra hver sideorganisasjon med representasjon i landsstyret

1. vara: Gøril Havro Hansen (Oslo)
2. vara: Jacob Handegaard (Agder)

VEDLEGG TIL MØTEBOK

VENSTRE

LM-8 Vedtekter

**Vedtektskomitéens
forslag til
vedtektsendringer med
gjeldende vedtekter**

VENSTRE

VENSTRES VEDTEKTER

Vedtatt av Venstres landsmøte 6.-8. mars 1981 og revidert siste gang på Venstres landsmøte 15. april 2018.

§ 1. FORMÅL

Venstre har til formål å samle personer med et sosialt liberalt grunnsyn til innsats for fred og internasjonalt samarbeid, og for sosial, kulturell og økonomisk framgang i vårt land og i verden som helhet, samt gjennom opplysning å øke forståelsen og interessen for samfunnsspørsmål og å virke for å få Venstrefolk valgt inn i landets representative organer.

§ 2. MEDLEMSKAP

Personer over 15 år som ikke er medlem i noe annet parti, og som deler Venstres grunnsyn, kan bli medlem av Venstre.

Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn. Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent.

VENSTRES VEDTEKTER – ENDRINGSFORSLAG 2019:

§ 1. FORMÅL

Venstre har til formål å samle personer med et sosialt liberalt grunnsyn til innsats for fred og internasjonalt samarbeid, og for sosial, kulturell og økonomisk framgang i vårt land og i verden som helhet, samt gjennom opplysning å øke forståelsen og interessen for samfunnsspørsmål og å virke for å få Venstrefolk valgt inn i landets representative organer.

§ 2. MEDLEMSKAP

Personer over 15 år som ikke er medlem i noe annet parti, og som deler Venstres grunnsyn, kan bli medlem av Venstre.

Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn. Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent.

Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem skal være tilknyttet et lokallag, og kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Rettigheter som medlem utøves personlig.

Et medlem som trakasserer eller oppfører seg utilbørlig overfor andre medlemmer, kan fratras retten til å inneha tillitsverv i Venstre og retten til å delta på møter. Det er ansvarlig fylkesstyre som melder inn en slik sak til Venstres sentrale organer gjennom vedtak. SS behandler saken, mens LS er klageinstans i slike tilfeller.

§ 3. ORGANISASJON

Venstre består av partiets medlemmer organisert gjennom lokallag, fylkeslag og partiets nasjonale organisasjon.

Venstres nasjonale partiorganer er sentralstyret, landsstyret og landsmøtet.

Venstre har følgende tilknyttede selvstendige og likestilte organisasjoner hvis representasjon i Venstres organer fordeles i disse vedtekter:

Norges Unge Venstre (NUV), Norges Venstrekvinnelag (NVK) og Norges Liberale Studentforbund (NLSF).

Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem skal være tilknyttet et lokallag, og kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Rettigheter som medlem utøves personlig.

Et medlem som trakasserer eller oppfører seg utilbørlig overfor andre medlemmer, kan fratras retten til å inneha tillitsverv i Venstre og retten til å delta på møter. Det er ansvarlig fylkesstyre som melder inn en slik sak til Venstres sentrale organer gjennom vedtak. SS behandler saken, mens LS er klageinstans i slike tilfeller.

§ 3. ORGANISASJON

Venstre består av partiets medlemmer organisert gjennom lokallag, fylkeslag og partiets nasjonale organisasjon.

Venstres nasjonale partiorganer er sentralstyret, landsstyret og landsmøtet.

Venstre har følgende tilknyttede selvstendige og likestilte organisasjoner hvis representasjon i Venstres organer fordeles i disse vedtekter:

Norges Unge Venstre (NUV), Norges Venstrekvinnelag (NVK) og Norges Liberale Studentforbund (NLSF).

Venstre er tilknyttet studieforbundet Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

Andre grupperinger som ønsker å bruke tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat fra partiet og skal være klart tidsavgrenset.

Folkevalgt for Venstre blir man bare ved å stille til valg på Venstres valgliste og på Venstres program. Har man stilt til valg på Venstres program så er dette den kontrakten man har med velgerne.

Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte som er innvalgt for Venstre utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

Venstre folkevalgte representanter plikter å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill fra eget parti.

Venstre folkevalgte representanter danner i hvert av de folkevalgte organer (kommunestyrene, fylkestingene og Stortinget) egne grupper med styrer og gruppereglementer.

Begge kjønn skal som en hovedregel være representert med minst 40 prosent i Venstres styrer, utvalg og komitéer.

Voteringsregler

Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak.

Venstre er tilknyttet studieforbundet Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

Andre grupperinger som ønsker å bruke tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat fra partiet og skal være klart tidsavgrenset.

Folkevalgt for Venstre blir man bare ved å stille til valg på Venstres valgliste og på Venstres program. Har man stilt til valg på Venstres program så er dette den kontrakten man har med velgerne.

Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte som er innvalgt for Venstre utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

Venstre folkevalgte representanter plikter å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill fra eget parti.

Venstre folkevalgte representanter danner i hvert av de folkevalgte organer (kommunestyrene, fylkestingene og Stortinget) egne grupper med styrer og gruppereglementer.

Begge kjønn skal som en hovedregel være representert med minst 40 prosent i Venstres styrer, utvalg og komitéer.

Voteringsregler

Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak.

Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet blir innstillingen stående.

Ved personvalg og nominasjoner kreves over halvparten av de avgitte stemmene for å bli valgt. Oppnås ikke dette ved første gangs votering faller den av kandidatene med færrest stemmer ut. Det foretas nye valgog ganger inntil én av kandidatene har fått over halvparten av avgitte stemmer. Ved stemmelikhet foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet foretas loddtrekning.

Dersom resultatet ved andre former for personvalg blir like stemmetall, skal det foretas loddtrekning.

Personvalg skal foretas skriftlig dersom minst én person krever det. Stemmesedler ved valg skal inneholde det samme antall navn som det antall personer som skal velges.

§ 4. LOKALLAGENE

I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-4 i Venstres vedtekter. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret.

Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet blir innstillingen stående.

Ved personvalg og nominasjoner kreves over halvparten av de avgitte stemmene for å bli valgt. Oppnås ikke dette ved første gangs votering faller den av kandidatene med færrest stemmer ut. Det foretas nye valgog ganger inntil én av kandidatene har fått over halvparten av avgitte stemmer. Ved stemmelikhet foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet foretas loddtrekning.

Dersom resultatet ved andre former for personvalg blir like stemmetall, skal det foretas loddtrekning.

Personvalg skal foretas skriftlig dersom minst én person krever det. Stemmesedler ved valg skal inneholde det samme antall navn som det antall personer som skal velges.

§ 4. LOKALLAGENE

I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-4 i Venstres vedtekter. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret.

Lokallagsårs møtet skal holdes innen utgangen av januar hvert år.

Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårs møtet.

Styret består dessuten av et medlem valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i kommunen.

Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Lokallagsstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for lokallagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Lokallagets leder tegner for laget.

Lokallagsstyret har videre ansvar for at det stilles valgliste for Venstre ved kommunevalget, og at det i god tid før valget utarbeides lokalt valgprogram.

Foran stortings- og fylkestingsvalg skal forslag til valgprogram behandles av et medlemsmøte før det behandles på fylkesårs møtet.

Lokallagsårs møtet skal holdes innen utgangen av **februar** hvert år.

Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårs møtet.

Styret består dessuten av et medlem valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i kommunen.

Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Lokallagsstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for lokallagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Lokallagets leder tegner for laget.

Lokallagsstyret har videre ansvar for at det stilles valgliste for Venstre ved kommunevalget, og at det i god tid før valget utarbeides lokalt valgprogram.

Foran stortings- og fylkestingsvalg skal forslag til valgprogram behandles av et medlemsmøte før det behandles på fylkesårs møtet.

Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter. I tillegg kan medlemmer på Svalbard eller i geografisk avgrensede områder utenfor Norge samles i lokallag uten fylkeslagsrepresentasjon. Lokallag i utlandet har ingen forpliktelser i forbindelse med valg.

To eller flere lokallag i samme fylke kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon og fylkeslaget, har samme rolle som et lokallag, dog slik at hver av de opprinnelige lokallagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til kommunevalg, og til valg av delegater til nominasjonsmøter for fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i den enkelte kommune kan være med å sette sammen valglisten for denne kommunen.

Det kan også opprettes lokallag som har til formål å organisere medlemmer fra flere kommuner. Et eksisterende lokallag kan endre sine vedtekter slik at det tar sikte på å være lokallag også for en eller flere andre kommuner der det ikke på forhånd er et lokallag.

Ved sammenslåing av to eller flere eksisterende lokallag til et lokallag eller ved at et lokallag omfatter mer enn en kommune krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte lag. Oppløsningen av sammenslåtte lag skjer ved simpelt flertall.

Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter. I tillegg kan medlemmer på Svalbard eller i geografisk avgrensede områder utenfor Norge samles i lokallag uten fylkeslagsrepresentasjon. Lokallag i utlandet har ingen forpliktelser i forbindelse med valg.

To eller flere lokallag i samme fylke kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon og fylkeslaget, har samme rolle som et lokallag, dog slik at hver av de opprinnelige lokallagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til kommunevalg, og til valg av delegater til nominasjonsmøter for fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i den enkelte kommune kan være med å sette sammen valglisten for denne kommunen.

Det kan også opprettes lokallag som har til formål å organisere medlemmer fra flere kommuner. Et eksisterende lokallag kan endre sine vedtekter slik at det tar sikte på å være lokallag også for en eller flere andre kommuner der det ikke på forhånd er et lokallag.

Ved sammenslåing av to eller flere eksisterende lokallag til et lokallag eller ved at et lokallag omfatter mer enn en kommune krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte lag. Oppløsningen av sammenslåtte lag skjer ved simpelt flertall.

§ 5. FYLKESLAGENE

I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-3 og 5 i Venstres vedtekter. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret.

Fylkesårsmøtet skal holdes innen utgangen av februar hvert år.

Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene.

Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet.

I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstres fylkeslag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i fylket.

Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Fylkesstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for fylkeslagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Fylkesleder tegner for laget.

§ 5. FYLKESLAGENE

I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-3 og 5 i Venstres vedtekter. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret.

Fylkesårsmøtet skal holdes innen utgangen av **mars** hvert år.

Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene.

Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet.

I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstres fylkeslag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i fylket.

Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Fylkesstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for fylkeslagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Fylkesleder tegner for laget.

Fylkesstyret har videre ansvar for å stifte nye lokallag samt å følge opp de eksisterende lokallagenes arbeid. Videre skal fylkesstyret bidra til at det utarbeides lokale valgprogrammer og at det stilles valglister for Venstre i alle kommuner i fylket.

Fylkesstyret skal i mellomvalgår før hhv. stortings- og fylkestingsvalg sette i gang en åpen nominasjonsprosess og sørge for at nominasjonsmøtet blir holdt innen utgangen av februar (i valgåret). Nærmere regler om nominasjonsprosesser utarbeides av landsstyret.

I fylkestingvalgår sørger styret for at det i god tid blir utarbeidet et forslag til eget valgprogram for Venstre i fylket som vedtas på fylkesårsmøtet, eller etter vedtektene for det enkelte fylkeslag av et annet representativt fylkesmøte.

I stortingsvalgår sørger fylkesstyret for at fylkesårsmøtet behandler programkomiteens siste avgitte utkast til stortingsvalgprogram.

Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner, og får sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter. Egne regler for nasjonal representasjon gjelder for Svalbard Venstre og for Utlandet Venstre. Utlandet Venstre omfatter alle medlemmer utenfor Norge.

Fylkesstyret har videre ansvar for å stifte nye lokallag samt å følge opp de eksisterende lokallagenes arbeid. Videre skal fylkesstyret bidra til at det utarbeides lokale valgprogrammer og at det stilles valglister for Venstre i alle kommuner i fylket.

Fylkesstyret skal i mellomvalgår før hhv. stortings- og fylkestingsvalg sette i gang en åpen nominasjonsprosess og sørge for at nominasjonsmøtet blir holdt innen utgangen av februar (i valgåret). Nærmere regler om nominasjonsprosesser utarbeides av landsstyret.

I fylkestingvalgår sørger styret for at det i god tid blir utarbeidet et forslag til eget valgprogram for Venstre i fylket som vedtas på fylkesårsmøtet, eller etter vedtektene for det enkelte fylkeslag av et annet representativt fylkesmøte.

~~I stortingsvalgår sørger fylkesstyret for at fylkesårsmøtet behandler programkomiteens siste avgitte utkast til stortingsvalgprogram.~~

Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner, og får sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter. Egne regler for nasjonal representasjon gjelder for Svalbard Venstre og for Utlandet Venstre. Utlandet Venstre omfatter alle medlemmer utenfor Norge.

To eller flere fylkeslag kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon, og i forhold til lokallagene, har samme rolle som et fylkeslag, dog slik at hver av de opprinnelige fylkeslagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i det enkelte fylke kan være med å sette sammen listen for det respektive fylket.

Ved sammenslåing av to eller flere fylkeslag til et regionlag krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte fylker. Oppløsingen av et eventuelt regionlag skjer ved simpelt flertall.

§ 6. SEKRETARIATET

Venstre har et sekretariat med en generalsekretær og med det personale landsstyret til enhver tid gjør vedtak om. Generalsekretær ansettes av landsstyret, på det første landsstyremøtet etter landsmøtet i det første året etter et avholdt stortingsvalg, i åremålsstilling med virketid på fire år.

Generalsekretæren har tale- og forslagsrett på lands-, landsstyre- og sentralstyremøter.

To eller flere fylkeslag kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon, og i forhold til lokallagene, har samme rolle som et fylkeslag, dog slik at hver av de opprinnelige fylkeslagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i det enkelte fylke kan være med å sette sammen listen for det respektive fylket.

Ved sammenslåing av to eller flere fylkeslag til et regionlag krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte fylker. Oppløsingen av et eventuelt regionlag skjer ved simpelt flertall.

§ 6. SEKRETARIATET

Venstre har et sekretariat med en generalsekretær og med det personale landsstyret til enhver tid gjør vedtak om. Generalsekretær ansettes av landsstyret, på det første landsstyremøtet etter landsmøtet i det første året etter et avholdt stortingsvalg, i åremålsstilling med virketid på fire år.

Generalsekretæren har tale- og forslagsrett på lands-, landsstyre- og sentralstyremøter.

Generalsekretær har fullmakt til å foreta ansettelse og til å utøve personalpolitikk etter retningslinjer gitt av sentralstyret. Generalsekretær kan forøvrig gjøre vedtak etter delegasjon.

Ansatte i Venstres organisasjon kan ikke ha tillitsverv på samme nivå, eller ha tillitsverv som innebærer representasjon på samme nivå som ansettelsesforholdet utgår fra.

§ 7. SENTRALSTYRET

Sentralstyret leder Venstres arbeid mellom landsstyremøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som gjøres av landsmøtet og landsstyret. Sentralstyret møtes så ofte lederen finner det formålstjenlig eller når minst fire medlemmer krever det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når minst fem medlemmer, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller sentralstyret sammen og leder møtene.

Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund, dersom den enkelte organisasjon har minst 400 betalende medlemmer.

Generalsekretær har fullmakt til å foreta ansettelse og til å utøve personalpolitikk etter retningslinjer gitt av sentralstyret. Generalsekretær kan forøvrig gjøre vedtak etter delegasjon.

Ansatte i Venstres organisasjon kan ikke ha tillitsverv på samme nivå, eller ha tillitsverv som innebærer representasjon på samme nivå som ansettelsesforholdet utgår fra.

§ 7. SENTRALSTYRET

Sentralstyret leder Venstres arbeid mellom landsstyremøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som gjøres av landsmøtet og landsstyret. Sentralstyret møtes så ofte lederen finner det formålstjenlig eller når minst fire medlemmer krever det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når minst fem medlemmer, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller sentralstyret sammen og leder møtene.

Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund, dersom den enkelte organisasjon har minst 400 betalende medlemmer.

Lederen i Venstres stortingsgruppe tiltrer sentralstyret uten stemmerett. 1. varamedlem til sentralstyret deltar på alle sentralstyremøter, uten stemmerett med mindre et fast sentralstyremedlem har meldt forfall.

Sentralstyret oppnevner én av sine medlemmer som ansvarlig for partiets internasjonale utvalg.

Sentralstyret godkjenner fylkeslagenes og regionlagenes vedtekter og behandler eventuelle søknader om dispensasjon fra vedtektene.

Sentralstyret kan foreta budsjettendringer (innenfor vedtatt budsjett) begrenset til 10 prosent av budsjettet. Melding om budsjettendringer gis fortløpende til landsstyret.

§ 8. LANDSSTYRET

Landsstyret leder Venstres arbeid mellom landsmøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som blir fattet av landsmøtet. Landsstyret møtes minst to ganger mellom hvert ordinære landsmøte og ellers så ofte som lederen eller fire sentralstyremedlemmer, eller minst sju landsstyremedlemmer skriftlig krever det. Landsstyret er beslutningsdyktige når minst to tredeler av medlemmene, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller landsstyret sammen og leder møtene.

Landsstyremøtene er i utgangspunktet åpne.

Lederen i Venstres stortingsgruppe tiltrer sentralstyret uten stemmerett. 1. varamedlem til sentralstyret deltar på alle sentralstyremøter, uten stemmerett med mindre et fast sentralstyremedlem har meldt forfall.

Sentralstyret oppnevner én av sine medlemmer som ansvarlig for partiets internasjonale utvalg.

Sentralstyret godkjenner fylkeslagenes og regionlagenes vedtekter og behandler eventuelle søknader om dispensasjon fra vedtektene.

Sentralstyret kan foreta budsjettendringer (innenfor vedtatt budsjett) begrenset til 10 prosent av budsjettet. Melding om budsjettendringer gis fortløpende til landsstyret.

§ 8. LANDSSTYRET

Landsstyret leder Venstres arbeid mellom landsmøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som blir fattet av landsmøtet. Landsstyret møtes minst **tre** ganger ~~mellom~~ hvert ~~ordinære landsmøte~~ **kalenderår** og ellers så ofte som lederen eller fire sentralstyremedlemmer, eller minst sju landsstyremedlemmer skriftlig krever det. Landsstyret er beslutningsdyktige når minst to tredeler av medlemmene, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller landsstyret sammen og leder møtene.

Landsstyremøtene er i utgangspunktet åpne.

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer og fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer.

Landsstyret består i tillegg av et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og et medlem valgt av Norges Unge Venstre, dersom den enkelte organisasjon har minst 100 betalende medlemmer, har avholdt årsmøte og har underorganisasjon i minst 4 fylker. Sideorganisasjonene kan oppnå ytterligere et medlem av landsstyret dersom de har minst 400 betalende medlemmer.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter tiltrer landsstyret uten stemmerett.

Landsstyret skal drøfte retningslinjene for det organisasjonsmessige og politiske arbeidet og skal hvert år legge frem forslag til mål, strategier og handlingsplaner. Landsstyret kan for særskilte oppgaver oppnevne egne utvalg. På det siste landsstyremøtet hvert år skal budsjett behandles.

Landsstyret fastsetter tid og sted for landsmøtet og har ansvar for å gi nødvendige innstillinger overfor landsmøtet.

Landsstyret ansetter generalsekretær og bestemmer rammene for sekretariatets størrelse.

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer og **25 representanter for fylkene. Hvert fylke får én delegat og de resterende representantene fordeles utfra det enkelte fylkes medlemstall pr. 31.12 foregående år.**

Landsstyret består i tillegg av et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og **to** medlemmer valgt av Norges Unge Venstre, dersom den enkelte organisasjon har minst 100 betalende medlemmer, har avholdt årsmøte og har underorganisasjon i minst 4 fylker. Sideorganisasjonene kan oppnå ytterligere et medlem av landsstyret dersom de har minst 400 betalende medlemmer.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter tiltrer landsstyret uten stemmerett.

Landsstyret skal drøfte retningslinjene for det organisasjonsmessige og politiske arbeidet og skal hvert år legge frem forslag til mål, strategier og handlingsplaner. Landsstyret kan for særskilte oppgaver oppnevne egne utvalg. ~~På det siste landsstyremøtet~~ Landsstyret skal hvert år behandle budsjett, **regnskap og årsmelding.**

Landsstyret fastsetter tid og sted for landsmøtet og har ansvar for å gi nødvendige innstillinger overfor landsmøtet.

Landsstyret ansetter generalsekretær og bestemmer rammene for sekretariatets størrelse.

Landsstyret fungerer som årsmøte i Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

Landsstyret kan delegere oppgaver og beslutningsmyndighet til sentralstyret.

I god tid før stortingsvalg oppnevner landsstyret en programkomite med leder og minst seks medlemmer. Programkomiteens 1. utkast til stortingsvalgprogram sendes til høring i organisasjonen senest 1. september året før stortingsvalget. Høringsfrist settes til 1. november. Deretter utarbeides det et 2. utkast som skal være klart innen 10. desember. Det gjennomføres ny høring med behandling på fylkesårsmøtene innen utgangen av februar. Landsstyret gir deretter innstilling overfor landsmøtet.

Landsstyret kan innføre mulighet for medlemmer til å stille direkte spørsmål i landsstyrets møter (ved personlig frammøte eller via Internett). Landsstyret vedtar nærmere bestemmelser om dette.

§ 9. LANDSMØTET

Landsmøtet er Venstres øverste organ.

Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av april hvert år. Tid og sted fastsettes av landsstyret.

Landsstyret fungerer som årsmøte i Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

Landsstyret kan delegere oppgaver og beslutningsmyndighet til sentralstyret.

I god tid før stortingsvalg oppnevner landsstyret en programkomite med leder og minst seks medlemmer. ~~Programkomiteens 1. utkast til stortingsvalgprogram sendes til høring i organisasjonen senest 1. september året før stortingsvalget. Høringsfrist settes til 1. november. Deretter utarbeides det et 2. utkast som skal være klart innen 10. desember. Det gjennomføres ny høring med behandling på fylkesårsmøtene innen utgangen av februar.~~ **Landsstyret fastsetter mandat og tidsplan for programkomiteens arbeid.** **Landsstyret avgir innstilling overfor landsmøtet senest to måneder før landsmøtet.**

Landsstyret kan innføre mulighet for medlemmer til å stille direkte spørsmål i landsstyrets møter (ved personlig frammøte eller via Internett). Landsstyret vedtar nærmere bestemmelser om dette.

§ 9. LANDSMØTET

Landsmøtet er Venstres øverste organ.

Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av **oktober** hvert **mellomvalgår**. Tid og sted fastsettes av landsstyret.

Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret vedtar det eller når minst halvparten av fylkesstyrene skriftlig krever det. Tid og sted fastsettes av landsstyret. Møtet innkalles med minst 14 dagers varsel.

Fylkeslagene skal da straks sammenkalle til ekstraordinært fylkesårsmøte for valg av delegater og behandling av de saker som er ført opp på saklisten for det ekstraordinære landsmøtet. Ekstraordinært landsmøte kan bare behandle den eller de saker som er angitt i innkallingen til møtet.

Ordinært landsmøte kalles sammen med minst to måneders varsel. Forslag til politiske uttalelser må være innsendt minst tre uker før landsmøtet.

Alle andre forslag skal være innsendt minst seks uker før landsmøtet. Forslag til vedtak som kommer senere enn disse fristene kan behandles av landsmøtet bare dersom landsmøtet vedtar dette med 2/3 flertall.

Sakliste og saksdokumenter skal sendes senest fire uker før landsmøtet til de lag og organisasjoner som har representasjonsrett på landsmøtet.

Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt av fylkesårsmøtene i Venstre etter følgende regler:

Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste fylkestingsvalg:

1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter en delegat pr. påbegynte 2.000 stemmer.

Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret vedtar det eller når minst halvparten av fylkesstyrene skriftlig krever det. Tid og sted fastsettes av landsstyret. Møtet innkalles med minst 14 dagers varsel.

Fylkeslagene skal da straks sammenkalle til ekstraordinært fylkesårsmøte for valg av delegater og behandling av de saker som er ført opp på saklisten for det ekstraordinære landsmøtet. Ekstraordinært landsmøte kan bare behandle den eller de saker som er angitt i innkallingen til møtet.

Ordinært landsmøte kalles sammen med minst to måneders varsel. Forslag til politiske uttalelser må være innsendt minst tre uker før landsmøtet.

Alle andre forslag skal være innsendt minst seks uker før landsmøtet. Forslag til vedtak som kommer senere enn disse fristene kan behandles av landsmøtet bare dersom landsmøtet vedtar dette med 2/3 flertall.

Sakliste og saksdokumenter skal sendes senest fire uker før landsmøtet til de lag og organisasjoner som har representasjonsrett på landsmøtet.

Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt av fylkesårsmøtene i Venstre etter følgende regler:

Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste fylkestingsvalg:

1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter en delegat pr. påbegynte 2.000 stemmer.

Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31. desember i året før landsmøtet:

1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

Dernest har hhv Svalbard Venstre og Utlandet Venstre delegater etter følgende regler:

- Etter antall betalende medlemmer i det enkelte lag pr. 31. desember i året før landsmøtet:

1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

Det er en forutsetning for representasjonsretten at delegatene er demokratisk valgt på et lovlig innkalt medlemsmøte. Slike møter kan avholdes via nett forutsatt at valgsikkerhet og anonymitet ivaretas tilfredsstillende.

Til sist har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2 delegater.

Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede organisasjon har avholdt årsmøte samme år som landsmøtet eller året forut, og at de har underorganisasjoner i minst 4 fylker eller minst 4 utdanningsinstitusjoner i landet. Dernest må den enkelte organisasjon ha minst 100 medlemmer totalt.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter har tale- og forslagsrett på landsmøtene.

Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31. desember i året før landsmøtet:

1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

Dernest har hhv Svalbard Venstre og Utlandet Venstre delegater etter følgende regler:

- Etter antall betalende medlemmer i det enkelte lag pr. 31. desember i året før landsmøtet:

1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

Det er en forutsetning for representasjonsretten at delegatene er demokratisk valgt på et lovlig innkalt medlemsmøte. Slike møter kan avholdes via nett forutsatt at valgsikkerhet og anonymitet ivaretas tilfredsstillende.

Til sist har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2 delegater.

Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede organisasjon har avholdt årsmøte samme år som landsmøtet eller året forut, og at de har underorganisasjoner i minst 4 fylker eller minst 4 utdanningsinstitusjoner i landet. Dernest må den enkelte organisasjon ha minst 100 medlemmer totalt.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter har tale- og forslagsrett på landsmøtene.

Landsmøtet er i utgangspunktet et åpent møte.

Konstituering

Landsmøtet åpnes av partilederen som leder konstitueringen av møtet hvor følgende velges:

- Møteledere
- Fullmaktsnemnd med leder og to medlemmer som avgir innstilling om godkjenning av delegatenes fullmakter til landsmøtet.
- Møtesekretærer og -referenter.
- Tellekorps.
- To personer til å underskrive protokollen.

Protokollen skal være underskrevet og tilgjengelig senest én måned etter landsmøtet. Endelig godkjenning av protokollen skjer i det første landsstyremøtet etter landsmøtet.

Valg.

Landsmøtet skal foreta valg av:

Sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer.

Det første og det tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger:

- Partileder
- første og andre nestleder
- fire medlemmer til sentralstyret

Landsmøtet er i utgangspunktet et åpent møte.

Konstituering

Landsmøtet åpnes av partilederen som leder konstitueringen av møtet hvor følgende velges:

- Møteledere
- Fullmaktsnemnd med leder og to medlemmer som avgir innstilling om godkjenning av delegatenes fullmakter til landsmøtet.
- Møtesekretærer og -referenter.
- Tellekorps.
- To personer til å underskrive protokollen.

Protokollen skal være underskrevet og tilgjengelig senest én måned etter landsmøtet. Endelig godkjenning av protokollen skjer i det første landsstyremøtet etter landsmøtet.

Valg.

Landsmøtet skal foreta valg av:

Sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer.

Det første og det tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger:

- Partileder
- første og andre nestleder
- fire medlemmer til sentralstyret

åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, hvorav halvparten velges i nummerert rekkefølge. Disse fire er samtidig varamedlemmer til sentralstyret.

tolv direktevalgte varamedlemmer til landsstyret.

Første varamedlem til sentralstyret tiltrer automatisk alle møter, uten stemmerett.

Revisor. Det første og tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en statsautorisert revisor til å stå for revisjon av Venstres regnskaper.

Valgkomite. Det andre og det fjerde ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en valgkomite etter forslag fra landsstyret, bestående av leder, åtte medlemmer og fire varamedlemmer, som på det etterfølgende landsmøtet legger frem forslag til valg av sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer samt revisor.

Redaksjonskomite. Hvert ordinære landsmøte velger, etter innstilling fra landsstyret, leder, fire medlemmer og to varamedlemmer til en redaksjonskomite som før og under det etterfølgende landsmøtet gjennomgår, redigerer og innstiller overfor landsmøtet innkomne forslag til politiske uttalelser og de forslag landsmøtet oversender til komiteen.

Andre arbeidsoppgaver.

Alle ordinære landsmøter skal:

Behandle landsstyrets årsmelding og regnskap.

åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, hvorav halvparten velges i nummerert rekkefølge. Disse fire er samtidig varamedlemmer til sentralstyret.

tolv direktevalgte varamedlemmer til landsstyret.

Første varamedlem til sentralstyret tiltrer automatisk alle møter, uten stemmerett.

Revisor. ~~Det første og tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden~~ Velge en statsautorisert revisor til å stå for revisjon av Venstres regnskaper.

Valgkomite. ~~Det andre og det fjerde ordinære landsmøte i stortingsperioden~~ Velge en valgkomite etter forslag fra landsstyret, bestående av leder, åtte medlemmer og fire varamedlemmer, som på det etterfølgende landsmøtet legger frem forslag til valg av sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer samt revisor.

Redaksjonskomite. Hvert ordinære landsmøte velger, etter innstilling fra landsstyret, leder, fire medlemmer og to varamedlemmer til en redaksjonskomite som før og under det etterfølgende landsmøtet gjennomgår, redigerer og innstiller overfor landsmøtet innkomne forslag til politiske uttalelser og de forslag landsmøtet oversender til komiteen.

Andre arbeidsoppgaver.

Alle ordinære landsmøter skal:

~~Behandle landsstyrets årsmelding og regnskap.~~

Behandle landsstyrets forslag til mål, strategier og hovedretningslinjer for partiets virksomhet.

Fastsette den sentrale medlemskontingenten for det påfølgende kalenderår.

Behandle og stemme over andre saker som er fremmet i samsvar med vedtektene.

Fastsette hovedsak for det påfølgende landsmøtet og legge rammer for fremdriften av forberedelsesarbeidet for denne saken.

I stortingsvalgår skal landsmøtet behandle og vedta stortingsvalgprogram.

§ 10. URAVSTEMMING

Politiske eller organisasjonsmessige saker som ikke gjelder vedtektene, budsjett, regnskap, valg av tillitsvalgte eller ansettelse i sekretariatet, kan forelegges medlemmene til rådgivende uravstemming når landsstyret eller landsmøtet gjør vedtak om det, når fem fylkesmøter ber om det eller dersom minst 400 medlemmer skriftlig forlanger det. Stemmeberettigede er alle som er registrert som medlemmer i Venstre senest tre måneder før avstemningen skal finne sted og som har betalt kontingent. Landsstyret gir nærmere regler om gjennomføring av uravstemminger.

§ 11. VEDTEKTENE

Behandle landsstyrets forslag til mål, strategier og hovedretningslinjer for partiets virksomhet.

Fastsette den sentrale medlemskontingenten for **de** påfølgende **to** kalenderår.

Behandle og stemme over andre saker som er fremmet i samsvar med vedtektene.

Fastsette hovedsak for det påfølgende landsmøtet og legge rammer for fremdriften av forberedelsesarbeidet for denne saken.

I **mellomvalgår før stortingsvalg** skal landsmøtet behandle og vedta stortingsvalgprogram.

§ 10. URAVSTEMMING

Politiske eller organisasjonsmessige saker som ikke gjelder vedtektene, budsjett, regnskap, valg av tillitsvalgte eller ansettelse i sekretariatet, kan forelegges medlemmene til rådgivende uravstemming når landsstyret eller landsmøtet gjør vedtak om det, når fem fylkesmøter ber om det eller dersom minst 400 medlemmer skriftlig forlanger det. Stemmeberettigede er alle som er registrert som medlemmer i Venstre senest tre måneder før avstemningen skal finne sted og som har betalt kontingent. Landsstyret gir nærmere regler om gjennomføring av uravstemminger.

§ 11. VEDTEKTENE

Disse vedtektene endres av landsmøtet med 2/3 flertall.
Forslag til vedtektsendringer legges på forhånd frem for
landsstyret, de tilknyttede organisasjonene og fylkeslagene.

Vedtektsendringer trer i kraft straks landsmøtet er hevet.

Disse vedtektene endres av landsmøtet med 2/3 flertall.
Forslag til vedtektsendringer legges på forhånd frem for
landsstyret, de tilknyttede organisasjonene og fylkeslagene.

Vedtektsendringer trer i kraft straks landsmøtet er hevet.

LM-9 Prinsippogram

Prinsippogram del 1

VENSTRE

1 **LM-9 Prinsippprogram**

2 Landsmøtet i 2017 vedtok at "LM 2018 starter arbeidet med nytt prinsippprogram" og
3 Landsmøtet i 2018 vedtok at "Tema for landsmøtet 2019 blir arbeid med nytt
4 prinsipp-program." Arbeidsutvalg for prinsippprogramkomitéen, bestående av Iselin
5 Nybø (leder), Tord Hustveit og Odd Einar Dørum, ble oppnevnt av landsstyret i
6 desember 2017. Den fulltallige prinsippprogramkomitéen ble satt ned av landsstyret i
7 mars 2018. Komitéen er ledet av Iselin Nybø, med Tord Hustveit og Odd Einar Dørum
8 som nestledere. Andre medlemmer er Trine Noodt, Sveinung Rotevatn, Sondre
9 Hansmark Persen (NUV), Tina Shagufta Kornmo, Torgeir Anda, Sofie Høgestøl og Per
10 Magnus Finnanger Sandsmark. Varamedlemmer er Ingvild Wetrhus Thorsvik, Trond
11 Åm og Ida Gudding Johnsen. Per Magnus Finnanger Sandsmark trakk seg fra
12 komitéen den 6. desember 2018 grunnet ny stilling som er uforenlig med vervet.

13 Landsstyret har etter råd fra komitéen besluttet at behandlingen av
14 prinsippprogrammet skal fordeles mellom landsmøtene i 2019 og 2020.. Til landsmøtet
15 i 2019 legges de første tre kapitlene av prinsippprogrammet frem til behandling. Disse
16 er:

- 17 1. 10 liberale prinsipper
- 18 2. Venstres historiske og ideologiske tradisjon
- 19 3. Venstres samfunns mål: Frihet, fellesskap, framtid

20 Hoveddelen av programmet vil behandles av landsmøtet i 2020.

21 Arbeidstittel for programmet er "Frihet og rettferdighet".

22 Komitéen sendte ut et problemnotat til høring i organisasjonen i november 2018.
23 Notatet ble også behandlet på landskonferansen i oktober 2018. Det er sendt inn en
24 rekke innspill både fra landskonferansen og organisasjonen.

25 Det endelige forslaget til kapittel en til tre ble sendt til fylkeslagene 22. januar, til
26 behandling på fylkesårsmøtene. Endringsforslag sendes direkte inn til landsmøtet.

27 **Struktur og endringsforslag**

28 Dokumentet består av tre kapitler. Det skal behandles i plenumssesjoner på
29 landsmøtet, der debatt og vedtak foregår fortløpende. Plenumssesjonene finner sted
30 lørdag og søndag (se LM-3 Dagsorden)

31
32 **Endringsforslag må leveres elektronisk innen 22. februar.** Skjema for elektronisk
33 levering av endringsforslag til sak LM-9 Prinsippprogram finnes her:

34 <http://venstre.no/lm2019/LM-09>

35 Skjemaet åpnes for innsending tirsdag 22. januar.

36 **Frihet og rettferdighet**

37 **Venstres prinsippprogram av 2020**

38 **Innhold:**

39 **1: 10 liberale prinsipper**

40 **2: Venstres historiske og ideologiske tradisjon**

41 **3: Venstres samfunns mål: Frihet, fellesskap, framtid**

42

43 **10 liberale prinsipper**

44 **1. Friheten gjelder overalt, for alle**

45 Vårt mål er enkeltmenneskets frihet. Alle skal ha mulighet til å ha makten i eget liv –
46 uavhengig av kjønn, livssituasjon og bakgrunn.

47 **2. Det personlige ansvaret er ufravikelig**

48 Alle har ansvar for sine egne valg. Folk som får ansvar vinner økt verdighet og frihet
49 gjennom det. De som trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det.

50 **3. Alle har ansvar for miljøet og for kommende generasjoner**

51 Alle har ansvar for hverandre og for å sikre at kommende generasjoner har samme
52 muligheter til frihetsutfoldelse som oss. Grunnlaget for frie liv skaper vi best ved å
53 bygge sterke felles institusjoner, bekjempe fattigdom og respektere naturen.

54 **4. Frihet forutsetter felleskap og rettferdighet**

55 En fri verden kjennetegnes av rettferdighet, verdighet og muligheter for alle. Frie
56 samfunn har fellesskapsinstitusjoner og et godt sikkerhetsnett for alle. Fellesskap
57 sikrer frihet og muligheter for alle. Frie samfunn er rettferdige og åpne.

58 **5. Frie markeder skaper velstand**

59 Innovasjon, frihandel og rettferdig konkurranse sikrer effektiv ressursutnyttelse og
60 økt velstand. Misbruk av markedsrett og monopoldannelser må hindres.
61 Arbeidstakere må sikres et vern mot utnyttelse og rett til fri fagorganisering. Innsats
62 skal belønnes og velstand fordeles.

63 **6. Alle er likeverdige, men ingen er like**

64 Liberalismen er raus. Det er en verdi i seg selv at mennesker er ulike og tar ulike valg.
65 Det gode liv er ikke likt for alle. Vi skal møte annerledeshet med respekt og toleranse.

66 **7. Livet er mer enn penger**

67 Liberal politikk skal ikke bare sikre materiell trygghet og velstand, men også fremme
68 livskvalitet og menneskelig vekst. Gode liv skapes også gjennom kultur og åndsliv,
69 frivillig arbeid og læring.

70 **8. Den liberale staten styres av borgerne**

71 Den liberale staten er upartisk, sterk og begrenset. Makt skal komme nedenfra.
72 Stemmerett for alle, ytringsfrihet og organisasjonsfrihet er grunnleggende for å sikre
73 et levende folkestyre. Politisk makt skal forankres i demokratiske institusjoner.
74 Beslutninger skal fattes nærmest mulig den det gjelder.

75 **9. Makt skal spres og balanseres**

76 Et liberalt samfunn har fire bærebjelker: demokratiet, rettsstaten, det sivile samfunn
77 og markedsøkonomien. Maktkonsentrasjon truer et åpent og demokratisk samfunn.

78 Maktspredning, åpne prosesser og en fri og uavhengig presse er nødvendig for å
79 hindre autoritær politikk, maktmisbruk og korrupsjon.

80 **10. Liberalismen er optimistisk og alltid underveis**

81 Det liberale samfunnet er alltid underveis og åpent for bedre løsninger. Venstres
82 optimisme bunner i en sterk tillit til menneskenes skaperkraft. Vi tror på at det i
83 fellesskap er mulig å legge grunnlag for frie liv, overalt – for alle.

84

85 2. Venstres historiske og ideologiske tradisjon

86 Venstre representerer den liberale idétradisjonen i norsk politikk. Politikk skal være et
87 utålmodig arbeid for rettferdige løsninger som gir alle mennesker frihet. Alle skal ha
88 mulighet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet.

89 Vi kjemper for et samfunn der alle kan delta, for det enkelte menneskets personlige
90 frihet og for sosial trygghet. Venstre er Norges sosialliberale parti.

91 Venstre bruker både begrepet liberal og begrepet sosialliberal. Begrepene er ikke
92 motstridende, men viser liberalismens historiske og sosiale utvikling. Vi ser den
93 sosiale liberalismen som den moderne og relevante form for liberalisme, fordi den
94 anerkjenner at reell frihet forutsetter aktiv politikk og bekjempelse av sosial
95 urettferdighet.

96 **Historisk utvikling**

97 Venstre samarbeider med søsterpartier over hele verden i *Liberal International* og i
98 Europa gjennom *Alliance of Liberals and Democrats for Europe* (ALDE). Vi er en del
99 av en internasjonal idétradisjon som går tilbake til opplysningstidas humanisme og
100 16- og 1700-tallet med krav om frihet fra tvang og vilkårlig styre.

101 Men formelle friheter alene ga ikke alle virkelig frihet og et verdig liv. Derfor vokste
102 den sosiale liberalismen fram på 1800-tallet med krav om en aktiv stat for å skape
103 sosial rettferdighet og reell frihet for alle. Da Venstre ble dannet i 1884 var *frihet for*
104 *den enkelte* supplert med *ansvar for hverandre* som den sosiale liberalismens kjerne.
105 Dette dannet grunnlaget for innføringen av folkestyret, utbyggingen av den
106 offentlige skolen, begynnelsen på velferdsstaten, utviklingen av trepartssamarbeidet
107 i arbeidslivet og etter hvert kampen for vårt felles miljø.

108 Fram mot vår tid har liberalismen utviklet seg videre. Dens grunnleggende ideer om
109 menneskerettigheter, maktspredning og samfunnsorganisering har fått stort
110 gjennomslag. Samtidig viser utviklingen i verden de siste årene at ingen kan ta et
111 liberalt samfunn og en liberal samfunnsutvikling for gitt. En rekke konflikter og
112 hendelser har vist at kampen for ytringsfrihet og andre grunnleggende rettigheter,
113 som nettopp var liberalismens historiske begynnelse, slett ikke er over.

114 Den sosiale liberalismen står aldri stille, men er i stadig utvikling:

- 115 ✓ Samfunnet forandrer seg stadig hurtigere. Kommunikasjon, teknologisk
116 utvikling og arbeidslivets rammevilkår er knapt gjenkjennelige fra tiår til tiår.
117 Det gjør det enda viktigere å klargjøre hvilke prinsipper som ligger til grunn for
118 et liberalt standpunkt.
- 119 ✓ Globaliseringen skaper behov for politikk som er universell og ikke begrenset
120 av landegrenser.
- 121 ✓ Menneskeskapte trusler mot livsgrunnlaget på jorden gjør det tvingende
122 nødvendig med en radikal miljøpolitikk.

- 123 Venstre har et detaljert arbeidsprogram for hver stortingsperiode. Dette
124 prinsippprogrammet konsentrerer seg om de grunnleggende liberale prinsipper, og gir
125 Venstres svar på noen av de viktigste utfordringene i årene framover.
- 126 Det viser betydningen av en sosial og kjempende liberalisme for framtida.
- 127

128 **3. Venstres samfunns mål: Frihet, fellesskap, framtid**

129 Venstre vil ha et samfunn der frie mennesker kan leve i fellesskap og respekt med
130 hverandre. Vi tror på det myndige mennesket som utvikler seg gjennom valg og
131 handlinger i samspill med andre.

132 Venstre vil ha et samfunn som verner om og styrker folkestyret, og der makt spres
133 og kontrolleres. Et demokratisk samfunn forutsetter at folk er forpliktet overfor
134 hverandre. Derfor henger frihet og ansvar tett sammen.

135 Venstre vil ha et samfunn der alle borgere gis frihet og myndighet gjennom kunnskap
136 og ansvar.

137 Venstre vil ha et samfunn der menneskene kan leve i balanse med naturen, og der vi
138 ikke undergraver livsbetingelsene for kommende generasjoner og for naturens
139 egenverdi og det biologiske mangfoldet.

140 Vi tror på forpliktende samarbeid på tvers av landegrenser for å løse de store
141 samfunnsutfordringene. Den europeiske menneskerettskonvensjonen, FN, NATO,
142 EØS-avtalen og det europeiske samarbeidet er eksempler på dette.

143 Venstre vil ha et samfunn med små økonomiske og sosiale forskjeller. Det er en
144 forutsetning for tillit og et velfungerende demokrati. I et slikt samfunn skal flest
145 mulig klare seg selv, men de som ikke klarer seg selv skal få hjelpen de trenger.

146 Venstre vil ha et samfunn med frihet til å tro, tenke og handle, og der alle har lik rett
147 og mulighet til innflytelse, og til å nå enhver posisjon i samfunnet.

148 Venstre vil ha et arbeidsliv bygget på trepartssamarbeidet, hvor anstendighet og
149 åpenhet er grunnleggende.

150 Venstre vil styrke demokratiet og menneskerettighetene. Vi forsvarer åpenhet og
151 motarbeide intoleranse. Vi forsvarer mindretallets rettigheter mot flertallets diktatur.
152 Vi vil sikre fred gjennom lov og rett, både mellom mennesker og stater.

153 Venstre arbeider for et både økonomisk og miljømessig bærekraftig samfunn, som
154 ivaretar livsbetingelsene for kommende generasjoner.

155 Venstre vil ha et samfunn som legger til rette for global utvikling, uten at klima og
156 miljø blir taperne. Det forutsetter at det legges til rette for utvikling i resten av
157 verden, gjennom handel, teknologiutvikling og -deling og åpne og rettferdige
158 spilleregler.

159 Venstre vil ha et samfunn der den enkelte borger gis reelle valgmuligheter og kan
160 bidra til bærekraftig utvikling gjennom åpen produktinformasjon.

161 Venstre vil ha et samfunn som bygger på et representativt demokrati der ansvarlige
162 folkevalgte tar beslutninger etter en opplyst debatt. Rådgivende, lokale
163 folkeavstemminger kan supplere det representative demokratiet i viktige saker. Det
164 samme kan borgerinitiativ.

165 Venstre vil ha et samfunn som bygger på nærhetsprinsippet der beslutninger tas så
166 nær dem det gjelder som mulig. Vi må alltid vurdere om oppgavene ligger på riktig
167 sted.

168 Venstre vil ha et samfunn som bygger på åpenhet og transparens, på alle folkevalgte
169 og offentlige nivåer. Den politiske makten skal stilles til ansvar og handle under
170 ansvar. Det skal være lett å kjenne til folkevalgtes posisjoner og stemmegivning.

171 Vi vil arbeide for å utvikle velferdssamfunnet videre, slik at også kommende
172 generasjoner kan nyte godt av den trygghet og rettferdighet vi kjenner, og slik at
173 sosialt utenforskap kan reduseres. Det krever et samspill i hele samfunnet, mellom
174 det offentlige, bedrifter og ulike fellesskap i familier, arbeidsliv, organisasjoner og
175 lokalsamfunn. Vi vil skape plass for dem som har behov.

176 Venstre vil ha et samfunn der personlig verdighet og integritet respekteres, og der
177 målet er å sette den enkelte i stand til å klare seg selv, og der det offentlige har en
178 forpliktelse til å sikre en verdig og trygg tilværelse for dem som ikke klarer seg selv.

179 Venstre vil ha et samfunn der alle barn har både rett og plikt til utdanning, som et
180 fundament for deltakelse i både arbeidsliv og demokrati. Muligheten til utdanning
181 varer livet ut.

182 Venstre vil ha et samfunn som bygger på foreldre og foresattes ansvar for barnets
183 sosiale og kulturelle oppvekst. Samfunnet må sikre barns rettigheter og trygghet.

184 Venstre vil ha et samfunn der både det offentlige og private aktører respekterer
185 privatlivets fred og personlig og politisk frihet.

186 Vi vil arbeide for et verdenssamfunn der disse samfunnsmålene ivaretas på samme
187 måte som i vårt eget nasjonale samfunn. Slik vi har et felles ansvar for utviklingen av
188 vårt lokale samfunn og vårt nasjonale fellesskap, har vi har et felles ansvar som
189 verdensborgere for forvaltningen av globalt miljø og ressurser, menneskerettigheter,
190 sikkerhet og velferd. Det enkelte menneske skal sikres fundamentale sosiale,
191 kulturelle og demokratiske rettigheter uansett etnisk bakgrunn, kjønn, tro eller
192 nasjonal og politisk tilhørighet. Vi tror at sikkerhet og velferd bare kan oppnås
193 gjennom samarbeid, tillit og felles løsninger på grunnleggende globale problemer.

LM-10 Lokalsamfunn for framtida

10.1

**Levande
lokalsamfunn i
heile landet**

VENSTRE

269

270

271 **2. Levande lokalsamfunn i heile landet**

272

273 Venstre vil ha levande lokalsamfunn i heile landet. I store delar av landet går
274 det godt, og Venstre ønskjer å oppretthalde og styrke mulegheitene for å leve
275 gode liv, uansett kvar i Noreg du bur. Byar og distrikt er gjensidig avhengige
276 av kvarandre – Noreg er på sitt beste når vi står saman! Venstre ønskjer å
277 rive ned kunstige skilje mellom by og distrikt, og vi skal føre ein heilskapleg
278 politikk for heile landet!

279

280 Noreg må gjennom ei omstilling der vår økonomi og næringsliv i framtida ikkje
281 lenger er basert på olje og gass frå Nordsjøen. Venstre ser mulegheiter i den
282 omstillinga som må skje. Vi må bygge vidare på vår kunnskap om fornybare
283 næringar, teknologiutvikling, hav- og kystnæringar, og hente ut det beste
284 landet har å by på. Ei styrking av distrikta må til! Det er summen av kva vi får
285 til i heile Noreg som vil gjere Noreg leiande i innovasjon og utvikling, og som
286 vil vere Noreg si ryggrad inn i framtida. Venstre vil bygge sterke distrikt som
287 vil leie an inn i ei berekraftig framtid.

288

289 Venstre vil løfte fram kreativiteten, skaparkrafta og kunnskapen som finnast i
290 distrikta, og styrke bygdene og lokalsentra. Styrking av distrikta handlar om
291 ei heilskapleg og brei satsing på nye arbeidsplassar, gode rammevilkår for
292 eksisterande næringar, god tilgang til tenester, utdanning og fysisk og digital
293 infrastruktur. Vi treng trygge og gode forbindelsar på kryss og tvers i Noreg,
294 og ei god fordeling av statlege arbeidsplassar som dannar eit solid grunnlag
295 for lokalsamfunna.

296

297 Vår vidare velferd vert bygt ved å hente fram det beste heile landet har å by
298 på!

299

300

301 **Eit mangfaldig, nyskapande og grønare næringsliv**

302 Det grønne skiftet gir store mulegheiter i distrikts-Noreg. Venstre har i mange
303 år løfta fram grøn skipsfart, og dette skal framleis vere prioritert. Den auka
304 etterspurnaden etter elektriske ferjer og hurtigbåtar har resultert i auka
305 verdiskaping og sysselsetting langs heile kyst-Noreg, samstundes som
306 forureinande utslepp er redusert. Venstre har tru på at grøn teknologi er
307 konkurransedyktig, og at det ligg store mulegheiter på vegen til

308 nullutsleppssamfunnet, spesielt i distrikta, der tilgangen på fornybar energi er
309 tilstades.

310 Industri- og næringsklynger er viktige utviklingsaktørar i distrikta.
311 Næringslivet vil ha store mulegheiter i det grønne skiftet til å bli bærekraftige i
312 sektorar som fiskeri/oppdrett, bio/landbruk, reiseliv og digitale tenester.
313 Venstre vil føre ein næringspolitikk som fornyar og støttar norske bedrifter på
314 vegen mot nullutsleppssamfunnet.

315

316 Påliteleg og effektiv fysisk og digital infrastruktur er heilt avgjerande for å
317 utvikle nye arbeidsplassar. Derfor vil Venstre fibre heile Noreg. Vidare må vi
318 satse på å byggje kompetanse, og gode desentraliserte utdanningstilbod er
319 naudsynte for at påfyll av kunnskap kan skje i kombinasjon med familie og
320 jobb, uavhengig av kvar du bur i landet. Venstre ynskjer å legge fleire
321 høgskulestudier til distrikta, og opne for auka bruk av avskrivning av studielån
322 Ny teknologi og innovasjon kan skape grønare og meir framtidsretta løysingar
323 for folk. Dette er viktig for å redusere norske klimagassutslepp, og for å
324 etablere nye og framtidsretta norske arbeidsplassar. Nye, grønne løysingar har
325 eit stort eksportpotensiale, og kan også bidra til at klimagassutsleppa i verda
326 går ned.

327

328 Kreativiteten, innovasjonskrafta og optimismen er stor i distrikta. Det skortar
329 likevel ofte på kapital. Vi må sjå til at offentlege støtteordningar vert innretta
330 slik at dei resulterer i at nye næringar og verksemder vert etablert. Dei kloke
331 hovuda finst over heile landet, og geografi skal ikkje vere avgjerande for om
332 idear vert realisert.

333

334 EØS-avtalen er viktig for Noreg som ein liten og open økonomi. Vi er heilt
335 avhengige av å kunne eksportere varene våre med så få hindringar som
336 muleg, og distrikts-Noreg greier seg ikkje utan den tilgangen til marknad og
337 arbeidskraft EØS-avtalen gir. Venstre vil vere ein garantist for EØS-avtalen,
338 og seie nei til eit kvart forsøk på å seie den opp.

339

340 Reiselivet har hatt ein fantastisk vekst i store deler av landet dei siste åra, og
341 har med dette inntatt ein markant posisjon som ei nasjonal næring. Dette
342 stadfestar at reiseliv er ei næring for framtida. Verdsskapinga reiselivet
343 utløyer lokalt og regionalt bidrar både til fleire arbeidsplasser og økt
344 busetting.

345

346 Venstre er stolte av og vil verne om norsk natur. Vi vil tilretteleggje for at
347 reiseliv skal vere ei berekraftig og veksande næring i Noreg. Rein natur er
348 Noregs fremste kvalitetsstempel, og reiselivet må ta omsyn til dette.

349

350 **Venstre vil:**

- 351 • At 95% av alle husholdningar og bedrifter skal ha breidbandstilgang på
352 minst 100 Mbit/s i 2020, og alle skal ha tilgang til stabile mobile
353 tenester av god kvalitet der de normalt oppheld seg seinast i 2023
- 354 • Styrkje dei norske industri- og næringsklyngene som viktige motorar i
355 distrikta og som norsk omstillingsmotor, bl.a. gjennom ein meir effektiv
356 bruk av digitale løysningar
- 357 • At ingen nye statlege arbeidsplassar skal lokaliserast i Oslo, og at det
358 innan 2021 skal utarbeidast ein heilskapleg plan for statlege
359 arbeidsplassar i regionsentra i heile landet. Alle regionsentra bør ha eit
360 «statens hus»
- 361 • Leggje til rette for at kommunar som ynskjer det kan innføre turistskatt,
362 såkalla kurtakst
- 363 • Redusere mva-satsen på sal av mat slik at restaurantar og
364 bensinstasjonar likestillast
- 365 • Auke stønaden til destinasjonsselskap som tek ansvar for berekraftig
366 tilrettelegging og utvikling av destinasjonane
- 367 • Auke utanlandsmarkedsføring av Norges natur- og kulturaktiviteter,
368 med fokus også på mindre kjente område, og på lokal mat og kultur
- 369 • Innføre pålegg om regionale planar som forpliktar kommunar,
370 fylkeskommunar og staten til berekraftig utvikling av fritidsbustadar
- 371 • Støtte utvikling av lokale aktivitetsverksemder knytta til
372 nasjonalparkar og andre naturområde
- 373 • Mjukne opp delingsforbodet, slik at det blir enklare å eige og drifte jord
- 374 • Innføre miljøavgift på soya til kraftfôrproduksjon
- 375 • Opprette ei tilskotsordning for ny teknologi i landbruket

376

377

378 **Trygg, effektiv og miljøvennleg transport**

379 Å kunne reise trygt, effektivt og miljøvennleg skal vere muleg i heile landet.

380 Vegnettet er i store delar av landet vårt hovudpulsåra for transporten.

381 Venstre vil først prioritere å rulle ut gule midtstriper på alle Europavegar som i

382 dag ikkje har det, sikre mot ras og flaum, og auke vedlikehaldet av bruer.
383 Trafikksikre vegar er avgjerande for at folk og næringstransport kan komme
384 fram!
385 Framtida er elektrisk! Venstre er pådrivar for elektrifisering av
386 transportsektoren. Meir miljøvennlege fartøy, både på veg og til havs er
387 avgjerande for å redusere utsleppa frå den største bidragsytaren til Noregs
388 ikkje-kvotepliktige utslepp. Venstre vil oppretthalde sterke insitament som
389 fremmer el- og nullutslepps fartøy og sikre infrastruktur for elektrifisering.
390 Heile landet skal ha tilgang på rask og effektiv ladestruktur, både langs
391 vegane, i bygdene og i hamnene.
392 I mange distrikt er fly eit naudsynt transportmiddel både for næringsliv og
393 privatpersonar. Venstre er pådrivar for kortbanenettet om nokre år kan
394 driftast med elektriske fly. I tillegg vil Venstre at avgiftsnivået for småfly skal
395 reduserast, for å sikre eit godt tilbud for distrikta.
396 Venstre vil ha eit moderne og effektivt kollektivtilbod i bygdene våre.
397 Nyvinningar innan teknologi og ny kunnskap gjennom datainnsamling og
398 reisevaneundersøkingar, må utnyttast betre for å gjere kollektivtrafikken meir
399 attraktiv og kostnadseffektiv. Kollektivselskapa må utvikle nye tenester som
400 i enda større grad møter behovet til kundane.
401 Venstre vil redusere mengda tungtransport på vegane. Meir gods må over på
402 sjøtransport og jernbane. Vedlikehald og forbetring av jernbanen må
403 prioriterast, for å sikre at jernbanen er konkurransedyktig både for gods- og
404 persontrafikk. Venstre vil ha fleire vekslingsspor, lastepunkt for jernbane ved
405 hamner og opprusting av norske hamner.

406

407 **Venstre vil:**

- 408 • Bygge vegstandard til gule midtstripe på alle Europavegar som i dag
- 409 ikkje har det, før utbygging av nye 4-felts motorvegar
- 410 • Elektrifisere Noreg! Oppretthalde verkemiddel og tiltak som sikrar
- 411 målsettinga om at alle nye bilar skal vere nullutsleppskøyretøy i 2025
- 412 • Elektrifisere skipsfarten! Styrke grønt kystfartsprogram, og følgje opp
- 413 satsinga på grøn skipsfart mot alle fartøykategoriar med verkemiddel
- 414 og tiltak
- 415 • Elektrifisere kortbanenettet innan 2040
- 416 • At heile landet skal ha tilgang til rask og effektiv ladestruktur, både
- 417 langs vegane, i bygdene og i hamnene, både for el-lading og
- 418 hydrogenfylling
- 419 • Modernisere og styrkje kollektivtilbodet i distrikta

- 420 • Redusere tungtransporten på vegane, og få meir gods over på
421 sjøtransport og jernbane

422

423 **Berekraftige og levande lokalsamfunn**

424 Noreg treng sterke bu- og arbeidsmarknader i distrikta, og gode lokalsamfunn
425 der folk trivst. Berebjelken skal vere eit sterkt, grønt og framtidsretta
426 næringsliv. Venstre vil bygge vidare på dei sterke næringane! Samstundes er
427 det naudsynt å sikre og tilføre statlege arbeidsplassar i distrikta.

428

429 Levande bygder bygger på lokalt samhald og lokal identitet. Venstre vil sikre
430 gode kår for frivilleg arbeid, og skape gode møteplassar med rom for aktivitet
431 og kulturtilbod i bygdene. Offentleg stønad til kultur gir meirverdi, og medfører
432 ofte lokal verdiskaping. Venstre vil sikre gode leve- og oppvekstvilkår i heile
433 Noreg, med god tilgang til vidaregåande og høgare utdanning. Eit
434 desentralisert utdanningstilbod er viktig for både ungdom og for å sikre
435 distrikta viktig kompetanse.

436

437 Venstre meiner vi får betre demokrati gjennom å flytte makt og oppgåver frå
438 stat til region og kommune. Vi ynskjer å flytte politisk makt nærare
439 lokalsamfunn og borgarar. Slik får vi sterke regionar med stor sjølvstende. Vi
440 vil ha sterke og levande regionsentra, med eit variert arbeidstilbod, attraktivt
441 teneste- og sørvistilbod og gode forbindelsar. Offentlege innkjøp må brukast
442 aktivt for å skape lokale arbeidsplassar der lokal kompetanse og ressursar
443 nyttast.

444

445 Bygdene våre skal ha levande sentrum, der mange har korte avstandar og
446 tilgang til gode kommunale og private tenester og tilbod. Vi vil ha liv i
447 handlegatene våre, og knyte områder saman med gode sykkelveggar og eit
448 moderne og attraktivt kollektivtilbod. Utviklinga av bygdene våre skal
449 funderast på ei heilskapleg areal- og samfunnsplanlegging, der
450 sentrumsområda i bygdene tar hovudvekta av busetnaden. Dette sikrar
451 jordvern og effektiv transport, og er viktig for å verne naturområde.

452

453 **Venstre vil:**

- 454 • Bygge vidare på dei sterke næringane i distrikta, og vidareutvikle
455 sterke bu- og arbeidsmarknader. Dette betyr ei heilskapleg satsing på
456 nye arbeidsplassar, god tilgang til tenester, utdanning og infrastruktur,
457 både fysisk og digital

- 458 • Løfte fram kreativiteten, skaparkrafta og kunnskapen som finnast i
459 distrikta. Gjennom styrking av verkemiddelapparatet vil Venstre sørgje
460 for at gode idear blir realisert og nye arbeidsplassar skapt
- 461 • At offentlege innkjøp brukast aktivt til å skape lokale arbeidsplassar
462 der lokal kompetanse og ressursar utnyttast
- 463 • Utvikle bygdene på basis av heilskapleg areal- og samfunnsplanlegging
464 som gir grobotn for levande sentrumsområde, reduserer behovet for
465 transport og vernar vår verdifulle natur
- 466 • Styrke frivillig arbeid og skape gode møteplassar i bygdene som gir
467 rom for aktivitet og kulturtilbod
- 468 • Bygge opp under lokal identitet og lokalt samhald, og flytte makt og
469 oppgåver frå stat til region og kommune.
- 470 • Sørge for nærleik til barnehage, skule, eldreomsorg og helsetenester
- 471 • Styrke det desentraliserte utdanningstilbodet, spesielt innan
472 høgskulestudie retta mot profesjonar som lærar, sjukepleiar, ingeniør og
473 økonom, slik at det er mogeleg å bu heime under studiene

LM-10 Lokalsamfunn for framtida

10.2

Venstres syv prinsipper for by- og stedsutvikling

VENSTRE

1. Venstres syv prinsipper for god by- og stedsutvikling

Mennesker har til alle tider søkt sammen i store og små bomiljøer for å oppleve fellesskap, løse felles utfordringer, realisere egne ambisjoner og ta vare på hverandre. I dag spiller byer og tettsteder en stadig viktigere rolle i å utforme fremtidens samfunn og gi alle muligheter til å skape seg gode liv, både hver for seg og sammen. Venstre mener at byene og tettstedene i Norge både skal være gode steder å bo og vokse opp, og ta sin del av ansvaret for en bærekraftig utvikling der både naturen og kulturen har sin plass, og der næringslivet, frivilligheten, lokaldemokratiet og innbyggerne spiller på lag for å lage løsninger som gir plass til alle og lar hver enkelt av oss leve i tråd med egne ønsker, evner og behov.

God planlegging av byer og tettsteder gir bedre livskvalitet for alle som bor og ferdes i områdene. Gjennom riktig arealplanlegging kan det opprettes flere parker, bilfrie soner og områder med restauranter og aktivitetsparker, i tillegg til å redusere klimagassutslipp, lokal forurensing og støy. Venstre ønsker levende lokalsamfunn der mennesker møter kultur og opplevelser, enten på møteplasser som bibliotek og kulturhus, eller på restauranter og i butikker. I tillegg vil Venstre satse mer på å utvikle lokale sentra i flere bydeler der daglige tjenester er tilgjengelig, grøntområder bevares, og gater er godt opplyst for beboernes trygghet.

1) Mennesker i sentrum

Fremtidens byer og tettsteder må utvikles etter prinsipper om bærekraft og livskvalitet for innbyggerne. Det viktigste perspektivet i enhver byplanlegging, må være menneskene som bor i og bruker byen. Det er et politisk ansvar å sørge for at planlegging og utvikling av byer og tettsteder skjer på en måte som tar hensyn til at alle er forskjellige, men samtidig skal ha like muligheter. En skole som er tilpasset alle barn, næringsutvikling som inkluderer flere i arbeidslivet, god integrering og en liberal grunnholdning der innbyggere tas med på råd når viktige beslutninger skal fattes, er sentrale elementer i Venstres politikk for by- og stedsutvikling.

En av byenes største styrker, er at de tiltrekker seg mennesker med ulike bakgrunn, ulike talenter og ulike tanker og meninger. Venstre mener at byene

39 og tettstedene våre skal være steder med plass til alle, uansett hvor du
40 kommer fra, hva du tror på og hva du er opptatt av i hverdagen. Det betyr
41 blant annet at universell utforming må være sentralt i all byplanlegging, og at
42 aktiviteter, handel og tjenestetilbud plasseres slik at de er lett tilgjengelig for
43 innbyggerne, enten de er unge eller gamle, og uavhengig av funksjonsnivå.
44 Byene trenger gratis møteplasser og muligheter til å møtes på tvers av
45 skillelinjer. Derfor vil Venstre satse på idretten, på kulturen og på bibliotekene.

46
47 Byutviklingen skal være styrt av innbyggere, ikke utbyggere. Venstre vil sørge
48 for gode prosesser for byutvikling som inkluderer de som skal bo og leve i
49 området, og som lar naboer høres når deres nærområder skal utvikles eller
50 transformeres.

51

52 **Venstre vil:**

- 53 • Sørge for at byer og tettsteder over hele landet er gode bo- og
54 oppvekstmiljøer med plass til alle
- 55 • Sette innbyggernes ønsker og behov i første rekke i byplanleggingen
- 56 • Satse på fellesskapsarenaer som skolen, kulturen, arbeidslivet og
57 frivilligheten
- 58 • Gi plass til alle ved å fremme inkludering og integrering, samt ved å
59 bekjempe diskriminering i bypolitikken
- 60 • Sørge for medvirkning i byutviklingen, og gi alle mulighet til å si sin
61 mening om utviklingen av sine boområder

62

63

64 **2) Kollektivreiser er fellesskap**

65 Kollektivtransport er en fellesskapsløsning og en viktig del av løsningen på
66 klimautfordringene våre. Venstre vil ha en stor satsning på kollektivtilbudet i
67 og mellom byer og tettsteder over hele landet. Det må alltid være enkelt og
68 billig å velge miljøvennlig transport i hverdagen. Buss, tog og bane skal gå
69 ofte og effektivt, og holdeplassene må ligge i enkel gangavstand fra de fleste
70 husstander og arbeidsplasser. Staten må bidra med en større del av
71 finansieringen av de største lokale investeringene i skinnegående transport.

72

73 Det må være enkelt for alle å komme seg dit de skal på en behagelig og
74 effektiv måte, med god plass til gående og syklende på torg og gater.

75 Kollektivtilbudet må prioriteres foran biltrafikk i utformingen av veier og
76 gater. Parkering bør plasseres under bakken så langt det lar seg gjøre.

77 Kollektivknutepunkter bør utvikles slik at også bomiljøer, servicetilbud og

78 møteplasser plasseres i nærhet til offentlige transporttilbud. Med en
79 gjennomtenkt planlegging som prioriterer miljøvennlig transport og plasserer
80 viktige funksjoner i nærhet til knutepunkter, kan kollektivtilbudet også tilby
81 viktige møteplasser for byenes befolkning.

82
83 For å redusere transportbehovene er det ikke bare nødvendig å la flere folk
84 bosette seg i bysentraene. Det er også nødvendig å etablere barnehager,
85 skoler, matbutikker og annen daglig tjenesteyting nærmest mulig der folk bor.
86 Venstres målsetning er at de viktigste daglige gjøremålene skal kunne utføres
87 i umiddelbar gangavstand fra arbeidsgiver eller egen bolig.

88

89 **Venstre vil:**

- 90 • Prioritere gående, syklende og kollektivtrafikk foran biltrafikk i byer og
91 tettsteder
- 92 • Ha en byplanlegging som utvikler knutepunkter til sentrale møteplasser
93 slik at folks transportbehov reduseres
- 94 • At staten skal bidra mer til lokale investeringer i skinnegående
95 transport
- 96 • Se kollektivknutepunkter som viktige møteplasser i byplanleggingen,
97 ved å etablere torg, møteplasser og offentlige tilbud i nærhet til disse
- 98 • Tilrettelegge egne gater og etablere prøveprosjekter for selvkjørende
99 persontransport i de store byene.
- 100 • At kollektivreisende skal få gratis overgang fra buss/båt/bane til
101 bysykkel.
- 102 • At kollektivreisende alltid skal kunne finne en tilgjengelig bysykkel om
103 man går av tog/buss ved de store kollektivknutepunktene
- 104 • at det må utredes alternativer til dagens bompengepakker som gjør at
105 byene ikke taper når man lykkes med å øke elbilandelen og begrense
106 biltrafikken inn mot og i byene
- 107 • lokalisere statlige arbeidsplasser i sentrum av byer og tettsteder slik at
108 de bidrar til sentrumsutvikling og slik at flere kan gå, sykle og reise
109 kollektivt til jobb

110

111

112 **3) Klimavennlig by**

113 Fremtidens byer og tettsteder skal være motorer i en klimavennlig utvikling.
114 Storbyene i Norge spiller en avgjørende rolle i nå Norges forpliktelser innen
115 reduksjon av klimagassutslipp. Venstre vil derfor være en pådriver for mer

116 utbygging i allerede etablerte strøk. Det vil skape nye fordeler for både
117 innbyggerne, næringslivet og miljøet.

118
119 Byer og tettsteder har store muligheter til å spille en avgjørende rolle i en
120 miljøvennlig samfunnsutvikling, noe som også gir muligheter til å skape flere
121 arbeidsplasser og bedre bomiljøer. Luftforurensning må bekjempes, blant
122 annet med landstrøm i de store havnene, mer nullutslippsløsninger i
123 kollektivtrafikken og redusert bruk av fossil energi som olje- og vedfyring til
124 oppvarming. Alle byer og tettsteder bør ha gode systemer for kildesortering
125 for å være en del av en sirkulær økonomi der alle ressurser utnyttes til fulle.
126 Gjenbruk, sambruk og energieffektivisering må være styrende for kommunens
127 virksomhet, også i anskaffelser av varer og tjenester.

128
129 Venstre mener det må stilles krav til lavutslippsløsninger i byggeprosjekter, at
130 alle offentlige nybygg skal være energipositive/plusshus og at tre skal være
131 et foretrukket byggemateriale for både private og det offentlige.
132 Klimatilpasning må være en viktig del av byplanleggingen.

133
134 **Venstre vil:**

- 135 • Ha forpliktende planer for reduksjon av klimagassutslipp i alle byer
- 136 • Satse på landstrøm, nullutslipps kollektivtilbud og energieffektivisering
- 137 for å bekjempe luftforurensning
- 138 • Stille miljøkrav i alle offentlige anskaffelser
- 139 • Sørge for at alle offentlige byggeprosjekter er så energieffektive som
- 140 mulig, blant annet gjennom krav om plusshus og valg av klimavennlig
- 141 bygningsmateriale som tre
- 142 • Utvikle nye løsninger for gjenbruk og sambruk av ressurser
- 143 • At alle nybygg med biloppstillingsplasser må ha opplegg for el-biler og
- 144 sykkelparkering under tak
- 145 • At klimatilpasning skal være et element i all byplanlegging

146
147

148 **4) Fortetting med kvalitet**

149 Dårlig fortetting skaper livløse og dårlige by- og bomiljøer. Det må bygges
150 variert, med en god fordeling av boliger, handel og servicefunksjoner, som gir
151 gode urbane opplevelser.

152 Kvalitet i byutvikling, og fortetting, må bety et sterkt fokus på god arkitektur.
153 Det gjelder både utviklingen av gode bymiljøer, landskapsarkitektur og ved

154 oppføringen av sentrale bygninger. God arkitektur gir gode byer, dårlig
155 arkitektur svekker dem.

156
157 I alle større byer/tettsteder bør det lages byutviklingsplaner med svært lange
158 tidshorisonter, for å sikre en helhetlig utforming av byen hvor både
159 transportbehov, bymiljø, kulturarv, natur og innbyggernes livskvalitet ivaretas.
160 Byutviklingen skal gjennomføres på en måte som kommer både nåværende
161 og fremtidens innbyggere til gode. Det betyr blant annet at det bør stilles
162 krav om at det bygges tilstrekkelig med leiligheter med ulik størrelse.
163 Boligprosjekter skal utføres med høy kvalitet, for å øke trivsel og hindre forfall
164 og gettofisering. Det skal stilles høye krav til arkitektonisk utforming og
165 arkitekturen må stå i samsvar med eksisterende bebyggelse. Solforhold og
166 viktige siktlinjer skal i størst mulig grad sikres, og det skal være rik tilgang på
167 lekeplasser, grønne lunger, turstier og lekeplasser.

168
169 Venstre mener også at alle store byer bør ha sine egen byarkitekter.
170 Byarkitekten skal følge opp de overordnede planene og at all byutvikling skjer
171 på en kvalitetsmessig måte som kommer både nåværende og fremtidens
172 innbyggere til gode. Alle overordnede byutviklingsplaner bør kunne
173 visualiseres i 3D og langs en tidsakse, slik at de blir enkle å forholde seg til for
174 både innbyggere og utbyggere.

175
176 **Venstre vil:**

- 177 • Skape bomiljøer av høy kvalitet, der ulike funksjoner sees i
178 sammenheng og utgjør en helhet som er større enn summen av delene
- 179 • Stille krav om arkitektonisk kvalitet og variert leilighetsstørrelse i
180 byutviklingsprosjekter
- 181 • At alle byer skal ha en egen byarkitekt
- 182 • Satse på ny teknologi for å styrke medvirkningen i byplanleggingen
- 183 • Legge til rette for vertikale hager
- 184 • At alle tak skal være grønne, med beplantning, solceller eller andre
185 miljøvennlige løsninger

186
187

188 **5) Kultur for byen**

189 Kulturtilbudet i byene er med på å gi folk noe å leve for, i tillegg til noe å leve
190 av. Kulturen løfter kvalitet, fremmer dialog og skaper aktivitet.

191 Kulturinstitusjoner er viktige arenaer for demokrati, fellesskap og forståelse
192 på tvers av skillelinjer. Derfor vil Venstre ha et levende og lokalt forankret

193 kulturell liv i alle byer og tettsteder, der stat, fylke og kommune kan gå sammen
194 om å støtte oppunder de viktigste aktørene, enten de er små eller store.
195 Kulturell liv må ha tilgang på lokaler, mennesker og ressurser, og det må være
196 rom for både brede og smale kulturuttrykk i byene.

197
198 Frivilligheten spiller også en avgjørende rolle i å skape gode byer og
199 tettsteder med rom for alle. Frivillige organisasjoner gjør en uvurderlig innsats
200 i å ta vare på de som har det vanskelig, og gir folk mulighet til å bruke av sin
201 fritid og sine evner til beste for sine medborgere. Dette vil Venstre hegne om
202 og støtte oppunder. Det betyr blant annet å gjøre det mulig for ideelle aktører
203 å bidra i det offentlige tilbudet gjennom anbud, stille lokaler til rådighet og gi
204 frivillige anledning til å komme med råd og innspill i dialog med kommunen.

205

206 **Venstre vil:**

- 207 • Støtte oppunder et rikt og uavhengig kulturell liv i alle byer og tettsteder
- 208 • Tilby lokaler med rimelig leiepris til kulturaktiviteter og frivillige
209 organisasjoner
- 210 • Bruke skolene som møteplasser for lokalmiljøer utenom skoletid
- 211 • La ideelle delta som tjenestetilbydere i for eksempel eldreomsorg og
212 barnevern
- 213 • Bruke frivilligheten som en viktig dialogpartner for utviklingen av gode
214 bomiljøer over hele landet
- 215 • Styrke og utvikle kommunen til et attraktivt møtested i kultur, helse og
216 mat ved å vurdere BID-samarbeid (Business Improvement Districts)
- 217 • At det skal være enkelt og forutsigbart for kulturell liv å ha
218 arrangementer i offentlige arealer

219

220

221 **6) Ta vare på naturen**

222 Mennesker som bor i by har behov for naturopplevelser og avkobling uten
223 støy og forurensning. Venstre vil bevare og etablere nye parker og grønne
224 lunger, åpne vassdrag som er lagt i rør, og sørge for at skoger, fjorder, elver og
225 strender er tilgjengelige for byenes innbyggere. Det må særdeles gode
226 grunner til for å gi tillatelse til utbygging i grøntområder, og slike arealer må i
227 tilfelle erstattes kvadratmeter for kvadratmeter. Alle nye boligprosjekter må
228 planlegges med tilstrekkelig grøntarealer, og takterrasser kan med fordel
229 være tilgjengelig for almenheten der det er mulig.

230

231 Noe av det største biologiske mangfoldet finnes i byer og bynære områder.
232 Venstre vil ta hensyn til truede arter, biologisk mangfold og plante- og dyreliv
233 ved utbyggingsprosjekter, og ikke åpne opp for en byutvikling som går på
234 bekostning av naturverdier eller viktige rekreasjonsområder for byens
235 befolkning.

236

237 **Venstre vil:**

- 238 • Bevare det biologiske mangfoldet i byer og tettsteder
- 239 • Sørge for at alle har tilgang til grøntarealer, strender og skoger i rimelig
240 nærhet til der de bor
- 241 • Stille strenge krav om grøntområder i utvikling av nye boligområder
- 242 • Etablere flere vannspeil, bekker og fontener for å skape økt trivsel i
243 byene.

244

245 **7) Ta vare på historien for framtida**

246 Vern av eldre bymiljøer og gamle bygninger er en viktig del av fremtidens
247 byutvikling. Eldre bygningsmasse er både forbindelser til fortiden, og de gir
248 byene identitet og stedegenhet. Dette er viktige verdier i utviklingen av
249 fremtidsrettede byer og tettsteder. En moderne fortettings- og
250 byutviklingspolitikk må derfor ta hensyn til, og tilpasse seg, eldre
251 bygningsmiljøer. De vil da kunne bli en viktig ressurs i byutviklingen. Gjenbruk
252 av bygninger er også god klimapolitikk.

253

254 Venstre er byutviklingspartiet som vil kombinere det beste av det historiske
255 med det beste av det nye. Vårt mantra er vern gjennom bruk, også for å
256 unngå spekulativt forfall. Venstre vil verne om byhistorien, slik at alle byene
257 kan beholde sin unike identitet og historiske særpreg. En by med en klar
258 identitet og en historie å ivareta, skaper samhold for innbyggerne og en by å
259 være stolt av. Venstre vil ta vare på det unike og aldri la behovet for
260 byutvikling gå på bekostning av byens kulturarv.

261

262 **Venstre vil:**

- 263 • Ta vare på byenes kulturhistorie ved å verne, men også bruke, våre
264 historiske bygninger
- 265 • Tilrettelegge for utbygging i etablerte strøk, men aldri la det gå på
266 bekostning av beboernes livskvalitet, stedets egenart og
267 kulturhistoriske verdier
- 268 • Lytte til antikvariske myndigheter i byplanleggingen

VENSTRE